

SALMOS

Tx'olbil Xo'l Yi Liwre'j

Yi liwre'j, i'tz chibitzbil yi e' xonl Israel. Ej nin at wi'nin oración tul. Ja xcon sajle'n tu nintz cya'n kajwutz tan tak'le'n k'ej Ryos te yi na cho'c tan nachle'n Ryos tulak chicmon. Ncha'tz i'tz jun liwr tetz poesia, nin na jilon mas tib Ryos swutz alchok jilwutz liwr yi at tul Yol Kataj. At 150 salmo tul yi liwre'j, nin at o' wekl yi liwr.

Yi na tzaj wi' yi wi'tzibil capítulo te jujun wekla'tz na tzajpon tan jun nka cobox versículo yi na tak' k'ej tu k'ajsbil tetz Kataj Ryos.

Te yi 150 salmoa'tz, at jun c'oloy yi stz'ibnak yi rey Luwiy. Ej nin at cobox yi stz'ibnak yi rey Salomón, nin at cobox t' chitz'ibnak cobox t' yaj. Poro ilenin na na'wsaj chibi' tul e'chk salmoa'tz yi nchitz'ib.

At wi'nin jilwutz salmo: At yi ni'cu'n tu jun bitz yi na tak' k'ajsbil tetz Ryos, yi na xcon tan c'u'laje'n i'. Ej nin at salmo yi na xcon tan jakle'n xch'eybil ketz. Ncha'tz at salmo yi ba'n na xcon ka'n tan jakle'n cuybil kapaj nka tan jakle'n chicaws yi e' kacontr.

Yi weklil yi liwre'j

Yi bajx wekl i'tz (Cap. 1–41).

Yi ca'p wekl i'tz (Cap. 42–72).

Yi tox'e'n wekl i'tz (Cap. 73–89).

Yi cyaje'n wekl i'tz (Cap. 90–106).

Yi to'i'n wekl i'tz (Cap. 107–150).

BAJX WEKL TE E'CHK SALMO

1

1:1—41:13

Yi e'yi at banl Kataj squibaj

- ¹ Ba'n cyeri e' yi qui na chixom te cyajtza'kl yi e' mal nak,^{*}
 yi qui na chixcye' cu'n tan xtxumle'n cyajtza'kl yi e' juchul il,
 yi qui na chic'ole' xchixo'l yi e' yi na el k'ej Ryos cya'n.
- ² Ma na cho'n ajlij chic'u'l te yi ca'wl Kataj yi kaRyosil.
 Nin sk'ejl tu lak'bal na chitzan cyera'tz tan xtxumle'n yi e'chk ca'wla'tz.
- ³ Yi e'a'tz, ni'cu'n tzun quitane'n chi jun wi' tze' yi awij stzi' a'.[†]
 Yi jun tze'a'tz na tak' wutz yi na opon tiempil.
 Nin qui'c jun k'ej najk num yi xak.
 Ni'cu'n tzun quitane'n cyakil yi e' balaj wunaka'tz, na na wutzin cyakil yi na chiban.
- ⁴ Ma yi e' wunak yi cachi' cyajtza'kl, cho'n quitane'n cyetz chi tane'n xak xtze',[‡] yi na ben tan cyek'ek'.
- ⁵ Cha'stzun te yil tz'oc Ryos tan ma'le'n cyajtza'kl yi e'a's, quil chinimsaj chic'u'l tan chicolol quib, na quibe' tajlal yi e' balaj.
- ⁶ Yi e' balaj nak, q'uicy'le'n che' tan Ryos. §
 Ma yi e' mal nak, xchisotzok cyera'tz.

* **1:1** Sal 34:14. † **1:3** Job 29:19; Jer 17:7-8. ‡ **1:4** Job 21:18; Jer 13:24; Os 13:3. § **1:6** Pr 4:18-19; Nah 1:7; Mt 7:13-14.

2

Yi wi'tz Ajcaw yi bixba'nt tan Ryos

¹ ¿Mbi xac na chinil quib wunak tan xtxumle'n oyintzi?*

¿Mbi tzuntz na chitzan yi e'chk tnum tan xtxumle'n yi e'chk ajtza'kl yi quil chixcye' te'j?

² Na ja je chimolol quib cyakil yi e' ajcaw yi ate' bene'n tzi'n wi munt.

Cyakil yi e' bajxoma'tz, junit tane'n chitxumu'n tan contri'n te'j Kajcaw yi bixba'nt tan Ryos tetz cyajcawil cyakil wunak.

Nin je chiyol yi e' contre'j:

³ “Kapak'le' cu'n yi e'chk caren yi at tan katz'amle'n.

Kac'aple' cu'n yi e'chk c'albil ketz.”

⁴ Ma yi Jun yi cho'n najlij tcya'j, tze'e'n tu' na ban i' scye'j.

Xbajtzi'e'n tu' na ban yi Kataj a'tz scye'j.

⁵ Cha'stzun te ja je' lajp wi' i' scye'j.

Nin ja saj colp wi' i' tan chiyajle'n.

Nin je yol i'e'j:

⁶ “In wetz, nchimbixban yi ajcaw yil cawun.

Cho'n bixewe'n wa'n tan cawune'n wi Sión,† yi ama'l yi wi'nin xanil,” stzun Kataj Ryos bantz.

⁷ Ma jalu' swale' yi xtxolbil yi ja bixe' tan Kataj swe'j:

* **2:1** Yi rey Luwiy i' tz'ibanl tetz yi Sal 2, na ya'tz na tal Hch 4:25. I'tz jun profecía te yi mbi sbajok tzantzaj yil xe'tij Cristo tan cawu'n.

† **2:6** “Sión”, na jilon te yi ama'l kale a'te't yi Templo tentz, ncha'tz na jop cyakil yi wi'w'tz kale atit yi tnum Jerusalén.

“Aǎ jun c'olój incy'ajl.† Jalu' nno'c tetz ataj,” stzun
i' swetz.

⁸ Ncha'tz tal:

“Jakaj cyakil yi e'chk tnum tetz aherens, nin
swak'e' tzatz.

Ncha'tz swak'e' cyakil yi e'chk ama'l tzatz yi at
bene'n tzi'n wi munt.

⁹ Che'lk cu'n cyakil yi ajcawa'tz awa'n swutz.

Xitwe' cu'n, chi na cu' pok'lo'n jun ǎwok' tan jun
tx'amij yi ch'ich' cu'n,” stzun Wajcaw bantz
swetz.

¹⁰ Cha'stzun te, e'u' ajcaw, yi e'u' wi'tz pujul chixo'l
wunak bene'n tzi'n wi munt, quibit tzaju'
inyol.

Lok tz'el chitxumu' te yi xtxolbila'se'j.

Lok cyocsaju' yi makbil chiwutzu'.

¹¹ Lok cho'cu' jak' ca'wl yi Kataj.

Lok cyeku' ǎchi' i'.

Lok chixobu' tetz.

Na kol chibanu' yi xtxolbila'tz, chitzatzink tzunu'-
tz.

¹² Cyak'e'u' bin k'ej yi Cy'ajol, tan qui cyak'olu'
ch'on tetz, nin tan qui chiquime'nu' ta'n.

Na yil je' lajp wi' i', cya'l jun yi nink clax tk'ab.

Ba'n cyeri e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te'j i'.

3

Nachle'n Kataj tan jakle'n ǎch'eybil ketz

¹ jAy Ta'!

Quin tech nin incontr yi na chi'ch chic'u'l swe'j.

Quin tech nin e' yi ja je' chimolol quib tan contri'n
swe'j.

† 2:7 2S 7:14; Sal 89:26-27; 110:1-7; Mt 3:17; Ro 1:14; Heb 1:5; 5:5.

² Quin tech nin e' na cyal squibil quib: “Qui't tz'oc Ryos tan xch'eye'n.”

³ Ma ilu' Ta', ilu' colol wetz.

At ninu'-tz tan incolche'n, na ilu' ak'ol ink'ej, nin ilu' quiwsanl wetz.

⁴ Sajle'n tunintz, ja el intzi' tetz Wajcaw, nin ilenin ja stza'wej i' yi intzi' inkul.

Nin ilenin cho'n na saj xch'eybil wetz wi Sión, kale najle't i', yi ama'l yi wi'nin xanil.

⁵ Yi na chincoye' cu'n, jalcu'n na saj inwatl.

Yi na ul skil, ba'n cuntu' na chinc'as, na at Wajcaw tan inq'uicy'le'n.

⁶ Qui na chinxob scyetz yi jun c'oloy incontr, yi ja wi't baj chisutal yi ama'l kale atine't.

Na yi cyajbil i'tz tan imbiyle'n, poro qui na chinxob scyetz.

⁷ Ta', chin xch'eyaju', chin cole'u'.

Na ntin ilu' mmo'c k'abu' tan stzek'le'n xak chitzi' yi e' mal naka'tz.

Chin k'uchi'n cunin na saj yi cye' tanu' Ta'.

⁸ Na ntin ilu' Ta' na xcye'u' tan kacolche'n.

Tak'tzaju' yi banlu' skibaj, yi o' tanumu'.

4

Ntin cu'n te Kataj ba'n k'uke' kac'u'l

¹ Ta' ilu' inRyosil.

Tbite'u' intzi' inkul, yi na injak xch'eybil wetz teru' Ta'.

Nin te yi atin tul sotz c'u'lal, na tak'u' maysbil wetz.

Elk bin k'ajabu' swe'j nin tbite'u' yi intzi' yi inkul.

² Ma yi axwok yi na chi'ch ic'u'l swe'j:

¿Tona' nin cxtane'wok tan inyolche'n?

¿Nxac na cxtzanwok tan talche'n jun txolbil yi
qui'c xe', jun txolbil yi nk'era'tz bintzi?

³ Elk itxum tetz:

Ryos na txa'one'n yi e' balaj tetz tetz.

Ncha'tz elk itxum tetz:

Yi na tbit Ryos intzi' inkul.

⁴ Ba'n tcu'n xobe'nwok tetz, nin qui't tzijuch itil.

Te yi na el iwatl wi isoc, txumwok yi mbi na iban.

Nin cyajswok cyen yi e'chk itajtza'kla'tz yi cachi'.

⁵ Ak'wok itx'ixwatz tetz cu'n italma'.

Nin k'ukek ic'u'l te Kataj.

⁶ Wi'nin e' na cyal:

¿Na' scyetz jun lchajon yi ba'n sketz?

¡Kataj! lok tzatzinu' ske'j.

⁷ Na ntin ilu' na ak'on yi tzatzin tetz walma'.

Mas nim yi jun tzatzina'tz yi na tak'u', swutz yi e'
yi na jal jun c'oloy chicosech.

⁸ Ntyoõ teru' Ta' yi tzatzin cu'n na chincoye' cu'n,
nin jalcunin na saj inwatl.

Ntyoõ teru' Ta' yi cho'n k'uklij inc'u'l te'ju'.

Nin ilu' te'n na ak'on yi jun ajtza'kla'tz swetz.

5

Ba'n kajak xch'eybil ketz tetz Kataj cyakil jalchan

¹ Ta', ilu' Wajcaw.

Tbite'u' yi intzi' inkul.

Tbite'u' yi na chintx'ayne' swutzu'.

Stza'weju' yi na chintzan tan jakle'n teru'.

² Na ilu' inReyil. Ilu' inRyosil Ta'.

Cho'n na cu' inwutz teru'.

Tbitzaju' yi to'kl walma', na cho'n na nok' swutzu'

Ta'.

³ ¡Siwl Ta'!

Jalchan cunin na tbitu' yi intzi' inkul.

Jalchan cunin na chinjilon teru'.

Na injak xch'eybil wetz teru' Ta', nin na inch'iw yi tajbilu'.

⁴ Na yi ilu' teru' Ta', nk'e'tz ilu' jun Ryos yi nak pek'u' te yi ilc'ol, yi nak pek'u' te yi e'chk takle'n yi cachi'.

Na yi e' juchul il, qui'c rmeril tan chinajewe'n te'ju'.

⁵ Yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, qui'c cyopombil te'ju'.

Yi e' yi chin cachi' nin na chiban, qui na ajwij chiwutz tanu'.

⁶ Na che'l cu'n cyakil yi e' la'j tanu' swutz.

Na che'l cu'n cyakil yi e' jopol wutzaj tanu' swutz.

Na che'l cu'n cyakil yi e' biyol nak tanu' swutz.

Na qui na pek'u' scye'j.

⁷ Ma yi in wetz Ta', tan tu' banl talma'u', at rmeril tan wopone'n xe ca'lu', at rmeril tan wocompone'n tan c'u'laje'nu', tan wuk'ol k'eju'.

At rmeril tan inxmayilnin kale najle'tu', yi na no'c tan nachle'n bi'u'.

⁸ Ta', chin nicy'saju' tan inxome'n te yi tajbilu', na wi'nin incontr yi na cyaj chixmayin swe'j.

Chin nicy'saju' bin tan inxome'n te yi be'u'.

⁹ Ma yi e' inontra'tz nk'e'tz bintzi chijilon.

Na ni'cu'n quitane'n tu jun nichil alma', yi chin k'aynak nin tul.

Na yi na chijilon, chitzi' tu', chiplaj tu'.

Ntin la'jil na xcon cya'n.

¹⁰ Ta', che' cawse'u' yi e'a'tz.

Ite'n nink cyajtza'kl tz'oc tan chibense'n tul il.

Che' lajlenu', na nimix cunin quil baj chijuchul swutzu'.

Na qui nin ncho'c c'ulutxum jak' ca'wlu'.

¹¹ Cyakil yi e' yi cho'n na chicol quib te'ju', chitzatzink, nin tetz cu'n cyalma' chibitzink.

Ilen nin chitzatzink nin chibitzink, na ilu' q'uicy'lom cyetz.

¹² Na yi teru' Ta', na tak'u' chibanl yi e' yi ilenin k'uklij chic'u'l te'ju'.

Nin yi banl talma'u' at nintz tan chicolche'n, chi jun makbil flech.

6

Äch'eybil ketz te yi ato' tul soztz c'u'lal

¹ Wajcaw, max c'u'lu' swibaj. Quil chin yaju' te yi je'nak lajp wi'u' swe'j. Quil chincawsaju' te yi mak'tnaku'.

² Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j, na qui'ct inwalor na innach. Ta', tak'u' junt tir inwalor, na cyakil inwankil na lucne'.

³ Na chinlucne' tan yi xo'w yi atin cu'nt. ¿Tona' tz'ulu' tan wuch'eye'n?

⁴ Wajcaw, sajku' tan wuch'eye'n. Chin cole'u' tan yi banl talma'u'.

⁵ Na kol chinquim, qui't tz'ul tx'akxu' tinc'u'l. Qui'ct rmeril tan inc'u'lalu' ko sken chin mukxij.

⁶ Wajcaw, ja icy' impaj tan o'kl, na cyakil ak'bal na nok'. Nin cyakil ak'bal na ac' yi inwitz' tan ta'al inwutz.

- 7 Tan yi o'kl yi atin cu'nt, ja lo'on inwutz. Tan yi o'kl yi atin cu'nt, ja oc muj te'j. Ya'stzun wutane'n tan chipaj incontr.
- 8 Ma jalu' axwok pajol ca'wl quitele'nk swe'j, na ja wi't tbit Wajcaw yi to'kl walma'.
- 9 Ja tbit yi intzi' inkul. Ja tbit yi minjak tetz. Cha'stzun te quitele'nk swe'j.
- 10 Na yi e' incontra'tz, xchiquimok tan xo'w. Tz'elepon chitx'ix, nin chelpon ojk tan yi xtx'ixwilil yi ate' cu'nt. Qui tz'icy' scyetz yil tz'ul xo'wsbil cyetz tan cyele'n ojk.

7

Kataj Ryos, i' yi pujul xtisya' yi tz'aknak cu'n

- 1 Wajcaw, ilu' inRyosil. Ntin te'ju' na incolwit wib. Chin cole'u' bin xchik'ab yi e' incontr, yi na chitzan tan joyle'n puntil tan imbiyle'n cu'n.
- 2 Ta' chin cole'u', na ko tzun ne'l cu'n cya'n swutz. Na ni'cu'n e' incontr tu balum. Ko quil chin colu', puch'ij cunin chinsaj cya'n.
- 3 Wajcaw, ilu' inRyosil.
¿Na' nchinjuchune't, te cyakil yi e'chk takle'ne'j?
- 4 ¿Ja pe' quim jun wunak wa'n?
¿Ko ja tzun imban mal tetz jun wamiw yi nternin na ke'l na ko'c tuch'?
- ¿Ko ja tzun che' imbuch yi e' incontr?
- 5 Yi ko ya'tz, chibne' bin incontr cyajbil swe'j. Chintx'amxoken bin cya'n. Elk bin ink'e'j cya'n. Ej nin ba'n chincu' cya'n tbe'.
- 6 Wajcaw chin cole'u'. Xcyeke'nu' scye'j incontr. Che' cawse'u' tan yi teru' poreru'.

- Poro xomok wi'u' swe'j.
 Na alijt cyen tanu' yi ilu' jun balaj pujul xtisya', yi
 qui na je k'ab twi' jun.
- 7 Chu'l cyakil e'chk tnum.
 Chu'l cyakil e'chk nación swutzu'.
 Nin scawunku' squibaj.
- 8 Ta', yi ilu' yi na ocu' tan ma'le'n cyajtza'kl cyakil
 wunak, chin ma'laju' chi na banu' scye'j yi
 e' wunaka'tz.
 Chin ma'laju' quib yi wutane'n, na chinch wetz
 qui'c wil.
- 9 Ta' chin tz'aknak cuninu', na ba'n na el xtxumu'
 te e'chk kajtza'kl.
 Ba'n na el xtxumu' te yi e'chk katxumu'n yi na icy'
 tkac'u'l.
 Make' binu' chiwutz yi e' juchul il.
 Ma yi e' yi ba'n ate't che' xch'eyaju' tan chiqui-
 wixe'n.
- 10 Yi wetz colol wetz i'tz yi Kataj Ryos, yi taw yi
 tcyaj tu yi wuxtx'otx'.
 Yi wetz colol wetza'tz, na oc tan kacolche'n yi o' yi
 skoj cu'n te kalma'.
- 11 Kataj Ryos i' yi pujul xtisya', yi qui na je k'ab twi'
 jun, na ilen nin na tak' i' chicaws yi e' juchul
 il.
- 12 Ko quil chibansaj quib yi e' wunak tu Kataj Ryos,
 jepon wi' yi spar i' ta'n, tan biyo'n.
 List atit cyakil yi e'chk ma'cl i' tan chibiyle'n cu'n.
- 13 Ncha'tz na tzan i' tan teche'n nin yi e'chk flech yi
 cy'a'n k'ak' ta'n.
 List atit yi e'chk flech yi xconk ta'n.
 Cyakil yi e'chk ma'cl i' tetz oyintzi' list atit.
- 14 Chixmayninu' yi e' juchul il.

Ja wi't chilo'on cyera'tz, na na chiÿch'in chi na ban
jun ch'on wi' yi tx'anlij tlen tu'.

Nin yi tz'itz'ok scye'j, i'tz e'chk takle'n cachi', i'tz yi
e'chk la'jil.

¹⁵ E' nkopon jun chin jul tan imbene'n klo' tul, poro
e' te'n nchiben tzoypuj tul.

¹⁶ Cyakil yi e'chk takle'n cachi' yi na chitzan tan
banle'n, ta'ste'n nin lbaje't ÿchiwi'.

¹⁷ Ma yi in wetz, swak'e' ink'ajsbil tetz Kataj yi
wi'tz Ryos, na yi na oc tan pujle'n xtisya', qui
na je' k'ab twi' jun.

Cha'stzun te swak'e' ink'ajsbil tetz i', na i' taw
cyakil yi tcya'j tu yi wuxtx'otx'.

8

Yi k'ej Kataj tu chiwalor wunak

¹ Ta', ilu' wi'tz Cawl ketz,
at k'eju' bene'n tzi'n wi munt.

Nin at k'eju' jalen tzi'n tcya'j.

² Ncha'tz tan chik'ajsbil yi e' tal nitxa', tan
chik'ajsbil yi e' yi na chitxutxune't, na
bnix jun colbil ib tanu'.

Ja bnix yi jun colbil iba'tz tanu', tan kacolol kib
ÿchiwutz yi e' kacontr.

Ej nin xconk yi jun xtxolbila'tz tan chisotzaje'n yi
e' pajol ca'wlu', scyuch' yi e' contru'.

³ Ta' yi na wil cyakil yi tcya'j yi ja bnix tanu', nin yi
na wil yi xaw, nin yi na wil yi e'chk tx'uml yi
ja bnix tanu',

⁴ na no'ctz tan xtxumle'n:

¿Mbi kaxac yi o' wunak?

¿Mbi xac jun yaj swutzu'?

¿Mbi tzuntz na ku'l tx'akx tc'u'lu'?

¿Mbi tzuntz na oc ilu' ske'j Ta'?

⁵ Na ja kabnix tanu' chi o'-k ryos tane'n.

Ja kabnix tanu', nin ja tak'u' kak'ej.

Nin chin tz'aknak cu'n nko' tuleju'.

⁶ Ja tak'u' ca'wl sketz, tan kacawune'n scye'j cyakil
yi e'chk mas takle'n.

Ja tak'u' ama'l sketz tan koque'n tetz cyajcawil
cyakil yi bnixnak tanu'.

⁷ Na kacawun scye'j yi e' cne'r.

Na kacawun scye'j yi e' wacx̃.

Nin scye'j yi e' smaron txuc.

⁸ Na kacawun scye'j yi e' txuc yi na chixicy'in.

Nin scye'j yi e' txuc yi ate' xe a'.

Nin scye'j cyakil yi ate' xe mar.

⁹ Wajcaw, ilu' wi'tz Cawl

nin at k'aju' bene'n tzi'n wi munt.

9

*Kataj Ryos i' yi pujul xtisya' yi qui na je' k'ab twi'
jun*

¹ ¡ilu' Wajcaw! swak'e' ink'ajsbil teru'.

Tetz cu'n walma' swak'e' teru'.

Nin tzintxole' yi balajilu'.

² Kataj, na waj chinx̃ch'in tan yi tzatzin yi atin
cu'nt.

Na waj lwak' ink'ajsbil teru', na ilu' yi wi'tz Ajcaw
tetz tcya'j tu yi wuxtx'otx'.

³ Ja che'l ojk yi e' incontr swutzu' Ta'.

Ja chije' trimp, nin ja chiquim.

⁴ Na yi ilu' teru' Ta', ilu' yi pujul xtisya' yi qui na je'
k'abu' twi' jun.

C'olchiju' wi x̃chemu' tan tak'le'n chicaws yi e' in-
contra'tz.

⁵ Wajcaw, ja maku' chiwutz yi e' pajol ca'wl.
Ja che'l cu'n tanu' swutz. Junawes ja chisotz yi
e'a'tz tanu'.

⁶ Ja wi't chiquim yi e' contr.
Nin ja wi't chilo'on yi e' wunak yi na chi'ch chic'u'l.
Ja chilo'on tanu'. Nin qui'c nin mu'x senil chinajbil
ncyaj cyen.

⁷ Na yi teru' Ta', ilu' yi wi'tz Ajcaw tetz ben k'ej ben
sak.
Ja bixe' tanu' tan cawune'nu'. Nin quil je k'abu'
twi' jun.

⁸ Tz'ocoponu' tan ma'le'n cyajtza'kl cyakil jilwutz
wunak, nin quil je' k'abu' twi' jun.
Chin tz'aknak cu'n ltuleju' yil tz'ocu' tan tak'le'n
chicaws.

⁹ Ma yi e' yi chin q'uixc'uj nin ate' cu'nt, scyuch' yi
e' yi buchij che', tz'ocoponu' tan chicolche'n.

¹⁰ Cha'stzun te Wajcaw, cyakil yi e' yi na el chitxum
tetz yi xe'n tane'nu', cho'n k'uklij chic'u'l
te'ju'.

Na na el chitxum tetz yi qui na che'l te c'u'lu'.

¹¹ Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj yi cho'n na cawun
wi Sión.
Katzole' yi banl talma' i' scyetz cyakil wunak
bene'n tzi'n.

¹² Na yi Kataj na til yi q'uixc'uj yi ate' cu'nt yi e' yi
buchij che'.

Nin na tbit i' yi to'kl chic'u'l. Nin i' ltz'ak'on chi-
caws yi e' yi na chitzan tan buchu'n.

¹³ I bin jalu' Ta', elk k'ajabu' swe'j.
Til tzaju' yi buchbe'n wetz cyak'un yi e' yi na chi'ch
chic'u'l swe'j.

Chin cole'u' xchik'ab, na txant tan wele'n cu'n
swutz.

14 Kol chin colu', cho'n chinxcyek cu'n swutz yi sawanil Jerusalén tan xtxole'n scyetz cyakil wunak, yi ntin cu'n ilu' balaj.

Nin swale' scyetz yi wi'nin na chintzatzin tk'abu'.
Na ntin cu'n ilu' nchincolon.

15 Ma yi e' mal naka'tz, ja bnix e'chk jul cyak'un tan incwe'n klo' tul, poro e' te'n nchicu' tul.

Ja bnix jun leb cyak'un tan intz'amle'n, poro e' te'n nchitx'amx ta'n.

16 Tan yi xtxolbila'se'j, ja lajluchax yi xchamil Kataj.
Na i' mmak'on chicaws yi e' mal naka'tz.

Poro e' te'n nuc'ul tetz yi chitrampa'tz.

17 Na jun cu'n yol, cyakil yi e' mal nak, scyuch' cyakil yi e' yi ja cyaj quilol Ryos, cho'n cho-pon cyera'tz tq'uixc'uj.

18 Poro yi e' tal prow, yi qui na el Ryos te chic'u'l, at nin i'-tz tan quich'eye'n.

Ilenin at i' tan chiq'uicy'le'n.

19 Wajcaw oku' il te'j.

Quil tak'u' ama'l scyetz yi e' mal nak tan chibnol yi cyetz cyajbil.

Che' xchake'u' swutzu' Ta', tan tak'le'n chicaws.

20 Che' xo'wse'u' Ta'.

Xchaje'u' scyetz yi e' tu' wunak.

10

Qui na ke'l te c'u'l Ryos

1 Wajcaw, ¿mbi tzuntz cho'n na tew tibu' joylaj?
¿Mbi tzuntz na tew tibu' tul yi tiempe'j yi chin q'uixc'uj nin ato' cu'nt?

2 Na yi e' mal nak, nicy' nin na chiban yi cyetz cyajbil.

I cunin e' yab tx'i' tan chibuchle'n yi e' tal prow.

Poro e' te'n chicopon tc'u'l chitramp yi ja bnix cya'n.

³ Yi e' mal naka'tz, na cyocsaj quib nim tu yi e'chk takle'n yi na cyaj chiban.

Yi e'a'tz na cho'c tan telse'n k'ej, nin tan jisle'n Kataj.

⁴ Yi e' mal naka'tz, qui na chitx'ixwij yi na chixmay nin tcya'j nin na cyaltz:

“Qui'c Ryos at. Cya'l jun kayajon te yi na kaban,” che'ch na bantz.

⁵ Cyakil yi na chiban, ilenin na wutzin.

Āchiwutz cyetz, qui'c ltajcyenu' scye'j.

Nin āchiwutz cyetz qui tz'icy' teru' yi mbi na chiban.

Tze'e'n tu' na chiban te chicontr.

⁶ Nin na chitxum:

“Cya'l jun tz'ucu'l ske'j. Quil jal kaproblem,” che'ch na bantz.

⁷ Ntin e'chk jis na el tzaj le chitzi', nin ntin e'chk c'alaj yol, tu e'chk la'jil.

Yi na chijilon, cy'a'n nin banle'n junt cya'n, na chin c'a' nin chiyol.

⁸ Na chiben lakak aldey.

Nin na cho'c tan chiq'uicy'le'n yi e' yi qui'c quil.

Nin ewun cuntu' na chibiy cu'n.

Nin nternin na chitzan tan chiq'uicy'le'n yi e' yi qui na jal puntil tan chicolol quib āchik'ab.

⁹ Nternin na chitzan tan chiq'uicy'le'n, chi na ban jun balum le julil, yi ewun cuntu' na el tzaj wokp, tan chitz'amle'n yi e' tal prowa'tz.

Nin yi na tx'amxij ta'n, nintzun na jut nintz le julil.

¹⁰ Ni'cu'n e' mal naka'tz.

Na chiban list quib tan chitz'amle'n yi e' tal
prowa'tz, nin na chixcye' tan chitz'amle'n
nin tan chibajse'n.

11 Na yi chitxumu'n yi e' mal naka'tz i'tz:

“Qui na oc Ryos tan xtxumle'n yi kil.

Siquier nak xmayin tzaj i' te cyakil yi na kaban,”
che'ch.

12 Wajcaw yi ilu' inRyosil, nink tz'ocu' tan makle'n
chiwutz yi e' mal naka'tz.

Elk k'ajabu' scye'j yi e' tal prow.

13 Ta', ¿mbi tzuntz, yi qui na cyek xchi'u'?

Na yi cyetz chitxumu'n i'tz:

“Quil tak' Ryos kacaws tan yi e'chk takle'n cachi' yi
na katzan tan banle'n.”

14 Poro yi mero bintzi i'tz:

Sak cu'n swutzu', yi mbi na chitzan tan banle'n.

Sak cu'n swutzu' yi mbi na el tzaj le chitzi'.

Nin stk'e'u' chicaws.

Ma yi e' tal prow, cho'n na chicol quib te'ju'.

Cho'n na chicol quib te'ju' yi e' yi qui'c chitaj
chitxu'.

15 Tk'e'u' chicaws yi e' mal naka'tz.

Chin puch'ij cunink chisaj tanu'.

Tk'e'u' chicaws te cyakil yi mbaj chibnol.

Qui'k scuyu' jun te yi quil.

16 Wajcaw, ilu' yi rey yi na cawunu' jalu'.

Nin scawunku' sbne' opon tunintz.

Ma yi e' mal nak chisotzok cyera'tz.

17 Wajcaw, yi mero bintzi i'tz:

Yi ja tbitu' chitzi' chikul, yi e' yi na cyek xchi'u'.

Na ja che' quiwsaju', nin ja tbitu' yi mbi nchijak
teru'.

18 Ta', xomok wi'u' scye'j yi e' tal prow, yi qui'c
 chitaj chitxu', yi buchij che' cyak'un yi e'
 mal nak.
 Poro tk'e'u' chicaws yi e' mal naka'tz.
 Qui'tk cho'c mas tan chibuchle'n yi e' yi ate' jak'
 chica'wl.

11

Kataj i' ilol ketz

1 Yi in wetz, cho'n na incol wib te Wajcaw.
 Nxac tzun na a'lchij swetz:
 Cawle'n ojk txo'l tx'ac'aben chi na chiban yi e' tal
 ch'u'l.
 2 Na, ilwe' nin yi e' mal nak.
 Ja wi't oc chiflech tulak chic'oxbil tan abiyle'n
 cu'n.
 Jalt cuntu' tan tele'n chitzakpul.
 Nin kale cyewune't quib, cho'n na chic'ox tzajtz
 tan chibiyle'n yi e' balaj wunak.
 3 ¿Mbil kaban ketz yi o' balaj wunak kol tz'oc xite'n
 yi balaj xe' kale k'ukle't kac'u'l, nin qui'c xac
 sban?
 ¿Na'l ka'j nint?
 4 Je puntile'j: Yi ketz kaRyosil at nin tera'tz.
 Cho'n c'olchij i' tcyaj.
 Nin na til i' cyakil yi na bajij.
 Na tzan i' tan tilwe'n cyakil yi na chiban wunak
 bene'n tzi'n.
 5 Na tzan i' tan tilwe'n yi e' balaj wunak.
 Ncha'tz na til i' yi mbi na chiban yi e' mal nak.
 Nin wi'nin na chi'ch c'u'l scye'j yi e' yi ntin oyintzi'
 cya'n.
 6 Tz'ul chicaws yi e' mal naka'tz tan Ryos.
 Tz'ul kojol xtxak'ak' tu azufre xchiwi'.

Tz'ul jun cyek'ek' ta'n yi cy'a'n k'ak' ta'n tan
chitz'e'se'n.

Ya'stzun chicaws yi stk'e' Ryos tan chicawse'n.

⁷ Na yi ketz Kataj qui na je k'ab twi' jun.

Nin wi'nin na pek' i' scye'j yi e' balaj.

Cha'stzun te squile' quib yi e' c'ulutxum tu Ryos.

12

Yi Kataj i' colol ketz

¹ Ta', ko' cole'u'.

Na qui'ct jun yi cho'nk k'uklij c'u'l te'ju'.

Cya'l jun yi najk tek xchi'u' jalu'.

² Na ntin la'jil na xcon cya'n squibil quib.

Qui na cyal yi mero bintzi squibil quib.

Chiwutz tu' chiplaj tu' yi na chijilon.

³ Kataj, che' sotz cunu' yi e' la'ja'tz.

Nin che' sotz cunu' yi e' yi na cyocsaj quib nim tu
chijilon.

⁴ Na je chiyole'j:

“Yi ketz katzi', xcyek tan kacolche'n. Katx'aconk
tan ketz kayol.

Cha'stzun te qui'c xac junt sketz,” che'ch yi e'a'tz.

⁵ Ma yi ketz Kataj, je yol i'e'j:

“Nocopon tan quich'eye'n yi e' tal prow, yi e' yi
qui'c colol cyetz tane'n.

Nocopon il scye'j, na buchij che'.

Swak'e' xch'eybil cyetz, na cho'n at chich'iw swe'j,”
stzun Ryos.

⁶ Yi yol Kataj, ya'stzun yi mero bintzi.

Nin i'tz mas balaj swutz yi balaj sakal, yi ocnak juk
tir tk'ak' tan telse'n yi plojil.

⁷ Ta', ntin ilu' colol ketz te yi tiemp'e'j, nin sbne'
opon tunintz.

Ilenin tz'ocoponu' tan kuch'eye'n xchik'ab yi e' mal naka'tz.

⁸ Na yi jun jilwutz wunaka'tz, ate' nintz skaxo'l. Ncha'tz cyakil wunak, na chipek' tan banle'n yi e'chk takle'n cachi'.

13

Jakle'n xch'eybil ketz tetz Ryos

¹ Wajcaw ¿tona' nin nu'l tx'akx tc'u'lu'?

¿Junawes pe' ja ne'l te c'u'lu'?

¿Tona' nin qui't tew tibu' tzinwutz?

² Ta' ¿tona' nin qui't chimbisun?

¿Tona' nin qui't tzintij q'uixc'uj?

¿Tona' nin qui't chicawun yi e' incontr swe'j?

³ Wajcaw, ilu' inRyosil.

Elk k'ajabu' swe'j.

Tbite'u' inyol, xe'nk chintzatzin junt tir.

Na i waj yi quil chinquim chan.

⁴ Bantz quil cyal incontr: “Ja kaxcye' te'jx.”

Na kol chinquim, chitzatzink yi e' incontra'tz swe'j.

⁵ Poro yi in wetz cho'n nin k'uklij inc'u'l te yi banl talma'u'.

Nin yi walma' ilenin na tzatzin, na ilu' colol wetz.

⁶ Wajcaw, ilenin swak'e' ink'ajsbil teru'.

Na wi'nin banl talma'u' swibaj.

14

Qui'c jun yi najk tek xchi' Ryos

¹ Xchiwutz yi e' yi qui'c chibe', qui'c Ryos at.

Yi e'a'tz qui'c mu'x tal chixac.

Yi e'chk takle'n yi na chiban, chin xa'bil nin.

Cya'l jun yi najk pek' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj.

² Poro Kataj Ryos na xmayin tzaj jalen tzi'n tcya'j. Na tzan i' tan tilwe'n yi ko at jun wunak yi at tajtza'kl, nin ko at jun yi na tzan tan xtxumle'n i'.

³ Poro cya'l jun najk tzan tan joyle'n Ryos, na e' cu'n tx'akxnak.

Cya'l jun najk pek' tan banle'n yi e'chk takle'n balaj. Qui'c jun.

⁴ Yi e' mal naka'tz qui'c mu'x cyajtza'kl.

Na na chiban wi'nin takle'n yi cachi'.

Nin na cho'c tan chibajse'n yi e' intanum chi na chiban tan bajse'n pam.

Siquier mu'x tal nak cyek xchi' Ryos.

⁵ Poro xchilucnek tan xo'w, yil quil yi cho'n xomij wi' Ryos scye'j yi e' yi na chiban tane'n tetz ca'wl.

⁶ Yi e' wunak yi ploj cyajtza'kl, tze'e'n tu' na chiban te yi chitxumu'n yi e' prow, yi e' yi na cyek xchi' Ryos.

Poro at nin Kataj tan chicolche'n yi e' tal prowa'tz.

⁷ Cho'nk saj yi colol ketz yi o' xonl Israel wi Sión.

Nin skatzatzink yil kamolxijt, yi o', yi o' tanum Ryos, yi o' yi elnako' xit bene'n tzi'n wi munt.

Skatzatzink yil kamolxijt, tircu'n o' yi o' xonl Jacow, yi o' xonl Israel.

15

Yi e'yi ba'n chinaje' tu Ryos

¹ Wajcaw, ¿na' scyetz e' yi ba'n chinaje' le najbilu', yi chin xan nin?

¿Na' scyetz e' yi ba'n chinaje' wi ju'wtz kale na-
jle'tu'?

² Ntin cu'n yi e' yi tz'aknak cu'n, yi e' yi na chiban
yi e'chk takle'n balaj, yi e' yi na cyal yi mero
bintzi, yi qui'c tx'otx' te chiyol.

³ Ntin cu'n e' yi qui na cho'c tan yolche'n junt, yi
qui na chinuc' cyen jun e'chk takle'n cachi'
te cyamiw, yi qui na cyak'e'n jun c'oloy yol te
chiwisin.

⁴ Ntin cu'n e' yi qui na cyak' chik'ej yi e' mal nak,
ma na ntin na cyak' chik'ej yi e' yi na cyek
ǰchi'wu'.

Ntin cu'n e' yi na el chik'ab te chiyol, mpe nink
chitz'akon tan paj.

⁵ Ntin cu'n e' yi qui na chijak ta'al chipu'k yi na
cyak' chipu'k tan c'mo'ni'n.

Ntin cu'n e' yi qui na chipwokin tan tak'le'n til jun
yi qui'c paltil.

Cyakil yi e' yil chiban tane'n yi xtxolbila'se'j, quil
chipo'tij cyera'tz.

16

At kutz'ajbil tu Ryos tetz ben k'ej ben sak

¹ Ilu' inRyosil, chin cole'u', na cho'n k'uklij inc'u'l
te'ju'.

² Nin ilu' Kataj Jehová ilenin na walnin teru':

“Yi ilu' yi Ryos yi at banl tuch'u'.

Na xiquij chin tanu'.

Nin cho'n na saj imbanl tuch'u'.”

³ Nin yi e' xansa'nche't, ya'stzun yi e' yi na
chintzatzin scye'j.

⁴ Ma yi e' wunak yi wi'nin bnixe'n chiryosil cya'n,
yi e' yi na chijoy junt chiryosil, sjalok wi'nin
bis o'kl cya'n.

Ma in wetz, qui'c mu'x̄ tal nink xom inwi' scye'j,
tan pate'n intx'ixwatz x̄chiwutz cyetz
chiryosila'tz.

Qui'c mu'x̄ tal nink tz'el tzaj chibi', yi e'chk
chiryosila'tz le intzi'.

⁵ Kataj Jehová, ntin cu'n ilu', atu' le intxumu'n.

Na at yi banlu' swibaj.

Nin cho'n atin tk'abu'.

⁶ Chumbalaj nin yi ama'l yi ja tak'u' swetz.

Chin yube'n nin kale najlchine't.

⁷ Swak'e' k'ej Kataj Jehová na i' na ak'on yi balaj
intxumu'n.

Na yi na el inwatl lak'bal na jilon swetz tan
makle'n inwutz.

⁸ Ilenin at i' le intxumu'n.

Nin na el intxum tetz yi xomij i' swe'j.

Cha'stzun te cya'l jun yi nink xcy'e' tan xite'n intx-
umu'n.

⁹ Nin cha'stzun te na chintzatzin jalu'.

Qui'ct tzimbislej, na cho'n k'uklij inc'u'l te Wajcaw.

¹⁰ Wajcaw, quil tak'u' ama'l tan cyaje'n cyen
walma' xetze'.

Nin quil tak'u' ama'l tan k'aye'n inwankil.*

Na in x̄chakumu'.

In yi jun yi wi'nin ok'le'n wutz tanu'.

¹¹ Ta', x̄chaje'u' yi be' tetz itz'ajbil swetz.

Na at wi'nin tzatzin te'ju' Ta'.

Na cho'n na jal kutz'ajbil tuch'u', tetz ben k'ej ben
sak.

* **16:10** Hch 2:25-28; 13:35.

17

Ba'n kaxochon tetz Ryos

¹ Wajcaw, tbite'u' yi wajbil.

Stza'we'u' yi intzi' yi inkul.

Na cyakil yi na chintzan tan talche'n teru', i'tz yi mero hintzi.

Qui'c la'jil swuch' Ta'.

² Slajluchaxk swutzu' yi qui'c wetz wil.

Na yi ilu' teru', na el xtxumu' tetz yi mbi na bajij.

³ Na tilu' yi ħe'n wutane'n, nin na tilu' yi mbi na intxum.

Na yi na el inwatl lak'bal na ocu' tan ma'le'n wajtza'kl.

Ja ocu' tan inma'le'n. Poro qui'c impartil njal tanu'.

Na bixba'nt wa'n tan qui injuchul wil tan intzi',

⁴ chi na chiban yi e' mas wunak. Na inmak wib tan qui inxome'n te cyajtza'kl yi e' biyol nak.

⁵ Ja injoy puntil tan inxome'n te yi teru' be'u', nin tan qui wele'n xljaj be' te yi ca'wlu'.

⁶ Cho'n na chintzan tan jakle'n ħch'eybil wetz teru'.

Na jun cu'n yol stbite'u' yi intzi' inkul.

Stza'we' binu' yi na chintzan tan jakle'n teru'.

⁷ ħchaje'u' yi banl talma'u' swetz.

Na yi teru' na ocu' tan chicolche'n yi e' yi na chijak ħch'eybil cyetz teru'.

⁸ Chin q'uicy'le'u' ħchik'ab yi e' mal nak, chi na ban jun yaj tan q'uicy'le'n yi ni'il yi bak' wutz.

Chin cole'u' chi na ban jun xtxuq'uitx scye'j tal, yi na chicol quib tzak' xicy'.

Chin cole'u' Ta' tan yi teru' poreru'.

⁹ Na yi e' mal naka'tz na chitzan tan imbuchle'n.

Ej nin yi e' incontra'tz na cyaj ħe'nk tan inquime'n.

10 Na cyocsaj quib nim tu chijilon.
Chin xo'wbil nin chiyol yi na cyal.

11 Xomche' nin tu' tan intz'amle'n.
Na yi cyajbil i'tz tan imbiyle'n cu'n.

12 Na yi e' incontra'tz ni'cu'n e' tu jun león.
Ni'cu'n e' tu jun león yi chin xo'wbil nin wutz, yi
cho'n tewa'n tib stzi' yi tetz julil.
Nin yi list atite't tan tele'n tzaj wokp, tan stz'amle'n
yi xchib.

13 Wajcaw, chin cole'u' xchik'ab.

Xcyeke'nu' scye'j incontr.

Tak'e'u' chicaws tan chicwe'n mejlok swutzu'.

Xconken yi sparuu' tan incolche'n xchik'ab yi e' mal
naka'tz.

14 Chin cole'u' xchik'ab yi e'a'tz, tan yi teru' poreru'.
Che'lken tanu' wi munt.

Na yi e'a'tz cho'n ajlij chic'u'l te yi ank'i'n tetz
tzone'j wuxt'otx'.

Tak'e' binu' ama'l scyetz.

Jaloken chipu'k.

Chiwanken chinitxa' jalen yil sipij chic'u'l.

Sajken chic'atzaj. Nin ncha'tzk chiban chimamaj.

15 Poro yi in wetz, ntin na waj wil wutzu'.

Nin chintzatzink tan yi jun xtxolbila'tz.

Na swile' wutzu' yil nitz'ij junt tir.

18

*Yi bitz yi mbnixnak tan Luwiy tan tyoxine'n tetz
Kataj*

¹ Kataj na chimpek' te'ju', na ilu' ak'ol inwalor.

² Ilu' q'uity'lom wetz.

Ncha'tz ilu' colbil wetz,

na ni'cu'n ilu' tu jun ama'l yi ba'n na incol wib tul.

Ilu' inRyosil, colpinl wetz.

Ncha'tz ni'cu'n ilu' tu jun makbil flech.

Na tan tu' yi teru' poreru', na chinclax.

Ni'cu'n ilu' tu jun c'ub yi nim wutz tkan, yi ba'n
wew wib tibaj.

³ Na wak' ink'ajsbil teru' Ta', na at wi'nin k'eju'.

Nin yi na injak xch'eybil wetz teru', na ocu' tan
inclaxe'n xchik'ab yi e' incontr.

⁴ Ja sotz inc'u'l tan quimichil yi atin cu'n.

Na chi ik yi pak'bil mar nsaj swibaj.

Nin ja chinxob tan yi xchamil yi tojkbil a'.

Na nsken chintx'amxij tak'un.

⁵ Quimichtlen tu' atine't.

Txant nin nopon xchixo'l alma'.

⁶ Me'l tzun intzi' tan jakle'n xch'eybil wetz teru' Ta'.

Nin opon yi to'kl walma' kale atite'tu'.

Nin ja tbitu' intzi' inkul.

⁷ Saje'n tzun jun chin wutzile'n coblajnobtz.

Cyakil yi wuxtx'otx' nyucan ta'n.

Yucan cyakil yi wi munt tan yi xchi'chbe'n c'u'l
Kataj.

⁸ Ej nin el tzaj sib le ju' tane'n.

Nin el tzaj k'ak' tu xtxak'ak' le stzi',

yi nxcye' tan stz'e'se'n cyakil e'chk takle'n.

⁹ Cwe'n tzun rit'ol yi wutz tcya'j, nintzun saj Kataj
le cu'nak tzaj.

At jun c'olaj sbak', yi chin k'ek nin tzak' yi tkan.

¹⁰ Cho'n tzun je'n tzaj i' tibaj jun querub.

Nintzun saj xicy'intz yi jun queruba'tz.

Saje'n tzun juxp tul cyek'ek'.

¹¹ Xcon yi tz'o'tz ta'n,

nin xcon yi sbak'a'tz ta'n yi at a' tul,

chi ik jun mantial tetz oyintzi'.

12 Te yi pak'puchal i' el tzaj c'ub a'bal tu xtxak'ak' yi wi'nin lamcane'n.

13 Jilone'n tzun Katajtz, chi na ban k'ancyok yi wi'nin na jincan.

Na i' yi wi'tz Ajcaw tetz yi tcyaj tu yi wuxtx'otx'.

14 Nintzun saj c'oxol e'chk flech, yi xlitz' cu'n.

E' el tunin xit yi tetz contr bene'n tzi'n.

Tircu'n tzun e' contra'tz, e' lo'on ta'n.

15 Ej nin lajluchax yi tx'otx' yi at xe mar.

Ncha'tz ja lajluchax yi mbi at jak' tx'otx'.

Ya'stzun bantz yi toque'n Kataj tan chicawse'n yi e' incontr.

Xew tu' i' xcon ta'n tan chicawse'n.

16 Cwe'n tzaj tzun k'ab Ryos tan inje'n tzaj tul yi mar yi chin xe' nin.

17 Ja chinclax ta'n tk'ab yi wi'tz incontr, yi wi'nin xchamil,

nin ja chinclax ta'n xchik'ab yi e' yi wi'nin chi'ch chic'u'l swe'j.

Wech na at cu'n mas cyetz chichamil tzinwutz wetz.

18 Ja cho'c tan impile'n te yi atin tul sotz c'u'lal.

Poro yi Wajcaw ja oc tan incolche'n.

19 Ja ne'l liwr ta'n.

Nin ja chin clax ta'n,

tan tu' yi na pek' i' swe'j.

20 Ya'stzun ban i' swe'j.

Xomcyen tu' te yi imbalajil.

Xomcyen tu' te yi skojal walma'.

21 Na ilenin ja chinxom te yi tetz tajbil.

Qui'c jun tir yi jak impaj yi ca'wl i'.

Qui'c jun tir yi jak ne'l xlaj yi tetz be'.

22 At cyakil yi ca'wl i' le inwi'.

Nin ilenin ja chinxom te'j.

23 Ja injoy puntil tan inxome'n te yi tetz tajbil.

Ej nin ilenin ja inmak wib tan banle'n e'chk takle'n cachi'.

24 Ya'stzun yi oy yi ja tak' i' swetz.

Xomcyen tu' te yi imbalajil.

Xomcyen tu' te yi xe'n wutane'n swutz i'.

25 Wajcaw, na el k'abu' te yolu', scyetz yi e' yi na el chik'ab te chiyol.

Chumbalaj nin na banu' scyetz yi e' yi ba'n na chiban.

26 At banl talma'u' squibaj yi e' yi qui na chijuch quil.

Ma scyetz yi e' yab, qui'c mu'x tal banlu' scye'j.

27 Ilu' colol cyetz yi e' c'ulutxum.

Ma yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, na el chik'ej tanu'.

28 Kataj ilu' txekunl tetz imbe'.

Na na oc yi tz'o'tz tanu' tetz tkan skil tzinwutz.

29 Tan tu' yi atu' tan wuch'eye'n, chinxcyek te jun c'oloj incontr.

Na na oc i' tan kacolche'n yi o' yi cho'n k'uklij kac'u'l te'j i'.

30 Chin tz'aknak cu'n cyakil yi na ban Kataj Ryos.

Ba'n k'ukek kac'u'l te yi suki'nt ta'n sketz.

Na na oc i' tan kacolche'n yi o' yi cho'n k'uklij kac'u'l te'j i'.

31 Qui'c junt Ryos at.

Ntin cu'n Kataj Jehová.

Na qui'c junt wutz c'ub at,

tan kaje'n colol quib tibaj, chi tane'n kaRyosil.

32 Tan i' na jal inchamil.

Nin tan i' na no'c tetz tz'aknak cu'n.

³³ Tan i' na chintz'itpun chi na ban masat,
yi na el ojkuj xo'lak e'chk wutz yi nim wutz tkan.

³⁴ I' chusul wetz tan oyintzi'.

Nin i' na ak'on xchamil ink'ab,
tan kinle'n tzaj yi inc'oxbil flech,
yi chin quiw nin, yi brons cu'n.

³⁵ Wajcaw, ilu' colol wetz,
tz'amij chin tan tzbalu'.

Tan tu' banlu' sjalok wi'nin inxonl.

³⁶ Ilu' nuc'ul tetz imbe', bantz qui inje'n jixp.

³⁷ Tan ilu' ja chinxcy'e' tan chitz'amle'n yi e' in-
contr.

Yi chilo'one'n cyen wa'n, kalena's tzun ja chim-
pakxij.

³⁸ Puch'ij cunin nchisaj wa'n.

Nin ja chicyaj jak' wukan.

³⁹ Ilu' mmak'on inwalor tan oyintzi'.

Tan ilu' nchimeje' yi e' incontr tzinwutz.

⁴⁰ Tan ilu' nche'le't ojk incontr tzinwutz.

Ja chinxcy'e' tan chisotzaje'n yi e' yi ja chi'ch
chic'u'l swe'j.

⁴¹ Ja chi'ch'in tan jakle'n xch'eybil cyetz, poro cya'l
jun mmo'c tan chicolche'n.

Ja chi'ch'in tetz Kataj, poro qui mmo'c i' tan
quich'eye'n.

⁴² Joq'uij cunin nche' wulej,

nin ja chiben tan cyek'ek'.

Ja che'l inmasol chi na ban tz'is.

⁴³ Ilu' nchicolon xchik'ab yi e' intanum.

Tan ilu' ja no'c tetz wi'tz chibajxom.

Wi'nin wunak yi qui wajske'n chiwutz, ja cho'c jak
inca'wl.

44 Jal cu'n na chiban tane'n yi wetz inca'wl.
E' awer nak, poro na chimeje' tzinwutz.

45 Ja chicotxcax yi e' awer naka'tz.

Wi'nin chilucnewe'n tan xo'w,
yi cyele'n tzaj le chitnumil tan yi chijatxol quib
tink'ab.

46 Yi Kataj, yi ketz kaRyosil, itz' nin tera'tz.
Swak'e' tzun k'ej i', na i' q'uicy'lom ketz nin i' colol
ketz.

47 Ja ticy'saj c'u'l scye'j e' incontr.
Tan i' ja cho'c yi e'chk tnuma'tz jak' inca'wl.

48 Na tan tu' i' ja chinclax xchik'ab incontr.

Nin tan i' ja jale't ink'ej xchiwutz.
Ej nin tan tu' i' ja ne'l liwr xchik'ab yi e' biyol
naka'tz.

49 Kataj, cha'stzun te, tzintxole' yi balajilu' scyetz
cyakil jilwutz wunak.

Nin swak'e' ink'ajsbil teru' Ta'.

50 Tan ilu' na tx'acone't yi rey yi je'nak xtxa'olu'.

Na ilenin xomij yi xtxaxl talma'u' swi'baj,
nin xomok scye'j e' inxonl sbne' opon tunintz,
stzun Luwiy bantz tul yi tetz bitz.

19

Cyakil e'chk tx'uml na xchaj yi k'ej tu balajil Ryos

¹ Cyakil yi at tcya'j na xchaj yi k'ej Ryos.

Cyakil yi wutz cya'j na jilon te yi balajil yi tak'un i'.

² Cyakil nin k'ej na cyal yi balajil Ryos.

Cyakil nin ak'bal na chichaj yi tajtza'kl i'.

³ Qui'c jun jilwutz yol najk xcon cya'n.

Qui'c jun yol na cyal, nin qui na kubit wi' jun.

4 Poro yi xtxolbil yi na chichaj ilijt cya'n cyakil
wunak bene'n tzi'n wi munt, jalen te yi
najbil yi k'ej.

5 Ej nin yi k'ej chin tzatzin cu'n na el tan xo'n, chi
na ban jun aj tx'aconl, nka chi na ban jun
yaj yi inak cu'n mo'c txkel.

6 Cho'n na je'ul tele'n tzi'n.

Ej nin na xon jalen yil tz'opon toque'n tzi'n.

Qui'c nin jun e'chk takle'n yi najk tew tib swutz yi
stz'a'al.

7 Ncha'tz yi xchusu'n Kataj, chin tz'ak nak cu'n.

Na tak' ac'aj itz'ajbil sketz.

Ncha'tz yi ca'wl Kataj, ba'n k'uke' kac'u'l te'j.

Nin yi e' yi qui'c chichusu'n, sjalok cyajtza'kl ta'n.

8 Qui'c mu'x paltil yi yol Kataj.

Nin na tak' tzatzin tetz ketz.

Chin tz'ak nak cu'n yi e'chk ca'wla'tz.

Nin na el pacx wutz kajtza'kl ta'n.

9 Chumbalaj nin kol kek xchi' yi yol Kataj, na quil
sotz tera'tz.

Chin jicyuch nin te'j yi e'chk ca'wla'tz.

10 Mas tcu'n balaj swutz yi oro, nka yi pwok.

Ej nin mas tcu'n chi' swutz yi cabil wunak txuc.

11 Na xcon tan makle'n kawutz.

Ej nin sjamelank, kol kaban tane'n.

12 Ta', at lo' wil yi qui na chinnachon te'j.

Poro cuyu' impaj.

13 Ej nin ko na wocsaj wib nim, xit cu'nu' yi jun
wajtza'kla'tz.

Quil tak'u' ama'l te jun ajtza'kla'tz tan impo'tze'n.

Na ko ya'tz sbanu' Ta', nocopon tzuntz tetz jun yaj
yi tz'aknak cu'n.

Nin nelepon liwr tk'ab yi jun yab ajtza'kla'tz.

14 Wajcaw, lok tzatzinu' te yi e'chk yol yi na el le intzi'.

Lok tzatzinu' te yi mbi na icy' tinc'u'l.

Max c'u'lu' Wajcaw, na ilu' lok'ol wetz, nin ilu' colpinl wetz.

20

Xtx'aconk kareyil tan porer Kataj

¹ Lok tbit Kataj yi stzi'u', te yi atu' tul sotzaj c'u'lal. Lok tz'oc yi kaRyosil, yi Ryosil Jacow tan colche'nu'.

² Cho'nk saj xch'eybil teru' le ama'l yi wi'nin xanil. Cho'nk saj wi Si6n kale najle't Ryos.

³ Lok tz'ul tx'akx te'u'l i' cyakil yi oy yi ja wi't tak'u' tetz.

Lok tzatzin te cyakil xtx'ixwatzu' yi ja pat-xij tanu'.

⁴ Lok tak' i' yi tajbil talma'u'.

Lok jamelan cyakil yi na taju' sbanu'.

⁵ Yil tx'aconu' ka'xch'ink tan yi tzatzi'n yi ato' cu'nt. Kachaje' e'chk kabander tan tak'le'n k'ej yi kaRyosil.

Lok tak' Kataj cyakil yi na tzanu' tan jakle'n tetz.

⁶ Na kocsaj yi tz'ocopon Kataj tan colche'n yi kareyil, yi txa'ijt ta'n.

Nin na kocsaj yi stk'e' i' yi xch'eybil tetz.

Cho'n lsaj ta'n le tetz najbil yi at tcya'j, yi wi'nin xanil.

Nin na kocsaj yi xtx'aconk i' scye'j yi e' contr tan yi tetz porer.

⁷ At e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te chicare't tetz oy-intzi'.

Nin at e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te chichej.

Poro yi o' ketz cho'n k'uklij kac'u'l te Kataj, yi kaRyosil.

8 Yi e'a'tz, cupon nukpuj quikan, nin chicupon
trimp, na qui't jal chiwalor.

Tircu'n xchisotzok cyera'tz.

Ma yi o' ketz, ixnin txicl cho'.

Nin ixnin benak kukan ttx'otx'.

9 Ilu' Kataj, lok tbitu' yi katzi' kakul, yil ko'c tan
jagle'n xch'eybil tetz yi kareyil.

21

Kak'e' kak'ajsbil na ja tx'acon kareyil

1 Ilu' Kataj, wi'nin na tzatzin yi ketz kareyil, na ilu'
mmak'on tzaj xchamil.

Wi'nin na tzatzin na ja tx'acon tan poreru'.

2 Cyakil yi mme'l talma' i' te'j, ja wi't tak'u' tetz.

Qui'c nin jun takle'n yi njak i' teru' yi qui'k ntak'u'
tetz.

3 Ja tak'u' cyakil yi banl talma'u' tibaj.

Nin ja je tk'olu' jun coron twi' yi oro cu'n.

4 Ja jak' i' stz'ajbil teru', nin ja tak'u' tetz.

Ja tak'u' tetz i' tetz ben k'ej ben sak.

5 Ntyoŕ teru' tan xtxaxl talma'u' yi at tibaj.

Na ja jal wi'nin k'ej yi ketz kareyil.

Nin ja jal xchamil, na i' yi wi'tz ajcaw.

6 Ja tak'u' banlu' tibaj tetz ben k'ej ben sak.

Nin wi'nin na tzatzin i', na ilenin atu' te'j.

7 Poro yi ilu' teru', ilu' kareyil, cho'n k'uklij c'u'lu'
te'j Kataj.

Quil tz'el majij yi ca'wl tk'abu', na cho'n k'uklij
c'u'lu' te yi juna'tz yi taw yi tcya'j tu yi
wuxtx'otx'.

8 Xtx'aconku' scye'j cyakil yi contru', na yi ilu' teru'
ilu' yi wi'tz ajcaw.

Scawunku' scye'j cyakil yi e' yi na chi'ch chic'u'l
te'ju'.

⁹ Ej nin yil tz'ul tzaju' tan pujle'n xtisya',
Ëchitz'e'ok cyakil yi e' contru', tan jun chin
wutzile'n k'ak'.

Na yi jun k'ak'a'tz cho'n tz'ul kojol Kataj tcyaj, tan
chitz'e'se'n tircu'n.

¹⁰ Ncha'tz cyakil yi chinitxa', yi ate' bene'n tzi'n
wuxtx'otx', chisotzok.

Nin ncha'tz Ëchibne' chixonl, tircu'n chisotzok.

¹¹ Pelo'k cho'c tan joyle'n puntil tan banle'n mal
teru', nka tan xtxumle'n e'chk takle'n tan
telse'n k'aju', quil chixcye'.

¹² Yil xcon yi c'oxbilu' tan chibiyle'n, Ëcho'jkok
swutzu'.

¹³ Wajcaw, skak'e' kak'ajsbil teru', na wi'nin
poreru'.

Skabitzink swutzu', na ja kil yi Ëchamilu'.

22

O'kl swutz Ryos nin k'ajsbil tetz i'

¹ Ay Ta', ilu' inRyosil.

¿Mbi tzuntz yi nchincyaj tilolu'?

¿Mbi tzuntz yi qui na u'lu' tan incolche'n?

¿Mbi tzuntz yi qui na tbitu' yi intzi' yi inkul?

² ¡Ay Ta'!

Sk'ejl nin lak'bal na chintzan tan jakle'n Ëch'eybil
wetz teru'.

Poro qui na stza'weju'.

Wech, na qui na nuje' tan jakle'n Ëch'eybil wetz
teru'.

³ Poro yi ilu' teru' Ta', skawutz yi o' xonl Israel chin
tz'aknak cuninu'.

Ilu' cawl ketz.

Nin ilu' yi jun yi na katzan tan c'u'laje'n.

⁴ Cho'n nk'uke' chic'u'l yi e' kamam kate' te'ju'.

Nin ilu' ocnak tan chicolpe'n.

⁵ El chitzi' teru', cha'stzun te chiclaxe'n tanu'.

Nternin k'uke' chic'u'l te'ju', nin jun cu'n ja el
k'abu' te yolu'.

⁶ Ma xchiwutz wunak, yi in wetz ni'cu'n in tu jun
amlu'.

In tu' chitze'lbe'tz.

⁷ Na cyakil yi e' yi na quil in wutz, na cho'c tan
xbajtzi'i'n swe'j.

Na chucan len chiwi' nin na cyaltz:

⁸ “Ja tabnaj tibx tk'ab yi Ryosil.

Porox ikkaj tz'eleponkx liwr ta'n.

Wi'nin na pek'x te'j tajcawil.

Porox ikkaj sclaxok* ta'n,” che'ch.

⁹ Poro ilu' Ta' ilu' nno'csan twankil intxu' tan
wule'n tzone'j wuskil.

Nin ilu' nchinch'uysan, jetz yi intxutxune'n te in-
txu'.

¹⁰ Te yintaxk nitz'ij, sken no'c wetz tetz
q'uicy'be'tzu'.

Te yi atin tzaj twankil intxu', ilu' inRyosil.

¹¹ Cha'stzun te Ta', quil sjaxtlen tibu' swe'j.

Na txant tan tule'n jun chin sotz c'u'lal tzinwutz.

Nin qui'c jun atk tan wuch'eye'n.

¹² Yi e' incontr ja wi't chin baj chisutal.

Ni'cu'n quitane'n chi tane'n mam tor.

Chin xo'wbil nin chiwutz, chi quitane'n yi e'
smaron wacx yi ate' wi Basán.

¹³ Ncha'tz ni'cu'n quitane'n chi quitane'n balum yi
na chi'ch'in.

* **22:8** Mt 27:43.

Jakij chin chitzi' cya'n.

Jalt cuntunin tan chisaje'n wokpuj tinwi'.

¹⁴ Ja ne'l num xchik'ab yi e' inontra'tz.

Ncha'tz tane'n walma', ni'cu'n tane'n tu xcab yi tzan tele'n num.

Nin ja el k'ok cyakil imbakil.

¹⁵ Ncha'tz tane'n intzi', ja wi't skej chi tane'n jun piä xc'o'n tx'otx'.

Nin yi wak' ja aje'n wutzinja'j.

Na txant cun tu' tan inquime'n.

¹⁶ Na suti'n chin cyak'un jun c'olój inontra, chi na chiban tx'i'.

Suti'n chin cyak'un jun c'olój mal nak.

Nin ja wi't kopxij yi ink'ab tu wukan cya'n.

¹⁷ Lajluch cu'n cyakil yi imbakil na qui'ct nin in.

Nin jalt nin in na chitzan e' inontra'tz tan inx-maye'n.

¹⁸ Ej nin ja cho'c tan tx'ilu'n te be'ch wetz,† tan quilol na'l camban tetz.

¹⁹ Poro yi ilu' teru' Wajcaw, quil chin tilcyenu'.

Na ilu' ak'ol inwalor. Ulk chanu' tan wuch'eye'n.

²⁰ Chin cole'u', tan qui inquime'n tan spar.

Chin cole'u' tan qui inquime'n cyak'un yi e' chin tx'i'a'tz.

²¹ Chin cole'u' tan qui imbaje'n cyak'un yi e' balum.

Chin cole'u' tan qui inlo'one'n tak'un cyuc' yi e' mam tor, yi chin xo'wbil nin chiwutz.

²² Ta', swale' yi stziblalu' scyetz yi e' tal witz'un.

Chimbitzink xchiwutz yi e' nim juy tan tak'le'n ink'ajsbil swutzu'.

† **22:18** Mt 27:35; Mc 15:24; Lc 23:34; Jn 19:24.

23 Ncha'tz cyakil yi e'u' yi na cyeku' xchi' Kataj,
cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.

Cyakil yi e'u' xonl Israel, cyak'e'u' k'ej i', nin
cyeke'u' xchi' Kataj.

24 Na cyakil yi e' yi na sotz chic'u'l, qui na che'l te
c'u'l i'.

Qui na tew tib i' xchiwutz.

Ma na ilenin na che' stza'wej yi mbi cu'n tajwe'n
scyetz.

25 Xchiwutz cunin yi e' nim juy yil wak' k'uju'.

Ncha'tz xchiwutz cunin yi e' nim juy, yil tz'el ink'ab
te yi suki'nt wa'n teru'.

26 Snojk chic'u'l yi e' yi qui'c ate' cu'nt.

Nin yi e' yi na chitzan tan joyle'nu', scyak'e'
chik'ajsbil teru'.

Nin xchinajank wi'nin tiemp tanu'.

27 Cyakil yi e' wunak bene'n tzi'n wi munt,
tz'elepon chitxum tetz Kataj.

Nin te yi tiempa'tz, xchimejek, nin chocpon tan
tak'le'n k'ej i'.

28 Na yi ketz Kataj i' yi wi'tz Ajcaw.

Nin scawunk i' scye'j cyakil wunak bene'n tzi'n wi
munt.

29 Cyakil yi e' ric chocpon tan c'u'laje'n i'.

Nin cyakil yi e' yi tx'aklij quimichil xchiwutz
xchimejek swutz i'.

Ncha'tz cyakil yi e' yi quil chixcye' tan claxe'n
cyalma' xchimejek swutz i'.

30 Cyakil yi e' wunak yi xomche' tzaj,
xchibne' chimunl swutz.

Nin xchitxole' yi balajil Kataj scyetz chinitxa' tu
chimamaj sbne' opon tunintz.

31 Nin yi chinitxa' tu chimamaj,

ġchitxole' scyetz yi cyetz chinitxa' tu chimamaj yi
balajil Kataj nin cyakil yi bnixnak ta'n.

23

Yi balaj pstor

¹ Yi Wajcaw, i' pstor wetz. Cha'stzun te qui'c
tajwe'n swetz.

² Cho'n na nuje' ta'n xo'l balaj ch'im.
Nin cho'n na chinc'a'chxij ta'n tzi balaj a', yi qui'c
mas tojkbil.

³ Yi jun pstor wetza'tz, ya'stzun yi jun yi na oc tan
quiwse'n walma'.

Nin i' yi jun yi na oc tan ġchajle'n swetz yi ġe'n
wulej tan imbnol tane'n yi e'chk takle'n
balaj, bantz jale'n k'ej i'.

⁴ Ej nin qui'c na ban, kol chinxon tul jun chin
siwun yi chin tz'o'tz nin, kale wutz cyen
quimichil swe'j, na xomij Wajcaw swe'j tan
inq'uicy'le'n.

Quil chinxob, na cy'a'n xtx'amij tu ġcharyon ta'n
tan incolche'n.

Cha'stzun te na jal inwalor nin qui na chinxob.

⁵ Cho'n na tak' inwa' ġchiwutz cunin yi e' yi na
chitzan tan inxuxe'n.

Ncha'tz na koje'n balaj tz'ac'bil tinwi'.

Nin na noj cunin inlak ta'n.

⁶ Te yi atin tzone'j wi munt, ilenin na xom yi banl
tu xtxaxl talma' Wajcaw swe'j.

Ej nin tzantzaj, ġchin najank xe ca'l i' tetz ben k'ej
ben sak.

24

Yi taw cyakil yi at bene'n tzi'n

¹ Tetz Kataj cyakil yi at bene'n tzi'n wi munt.

Tetz i' cyakil yi wuxtx'otx'.

Tetz i' cyakil yi e'chk takle'n yi at.

² I' bnol tetz cyakil.

I' jatxon cu'n yi a' tan jale'n yi wuxtx'otx'.

³ ¿Na' scyetz e' yi ba'n chopon wi ju'wtz kale najle't
Kataj?

¿Na' scyetz e' yi ba'n chinaje' le najbil, yi jun yi
wi'nin xanil?

⁴ Ntin cu'n yi e' yi quinín chixconsaj chik'ab tan
banle'n takle'n cachi'.

Ntin cu'n yi e' yi skoj cu'n te cyajtza'kl.

Ntin cu'n yi e' yi qui na chilok' yi e'chk takle'n yi
banij tu' tane'n.

Ntin cu'n yi e' yi na che'l cu'n te chiyol.

⁵ Ya'stzun yi e'a'tz yi stk'e' Kataj banl squibaj.

Stk'e' i' chibalajil, na i' colpinl ketz.

Ej nin ya'stzun quitane'n yi e' yi na el cyalma' tan
chixome'n te Ryos.

⁶ Ej nin ya'tz quitane'n yi e' yi na cyaj chopon kale
atite't yi Ryosil k'ajtzun kamam Jacow.

⁷ Ch'uysoken yi wutz tkan yi sawan, yi jun
sawana'tz yi at nintz sajle'n tunintz.

Ch'uysoken yi wutz tkan, bantz toque'n yi kaReyil
tc'u'l, yi kaReyil yi wi'nin k'ej.

⁸ ¿Na' tzun scyetz i' yi jun Reya'tz, yi wi'nin k'ej?

I'tz yi Kataj yi wi'nin porer.

I'tz yi Kataj yi at xchamil tan oyintzi'.

⁹ Ch'uysoken yi wutz tkan yi sawan.

Ch'uysoken yi wutz tkan yi jun sawana'tz, yi
at nintz sajle'n tunintz, bantz toque'n yi
kaReyil, yi kaReyil yi wi'nin k'ej.

¹⁰ ¿Na' tzun scyetz i' yi jun Reya'tz, yi wi'nin k'ej?

I'tz yi Kataj yi cya'l na xcy'e' quen te'j.
I'tz yi wi'tz Ajcaw yi taw yi tcy'aj tu yi wuxtx'otx'.

25

Ëch'eybil ketz tan kele'n liwr tk'ab yi q'uixc'uj yi ato'cu'nt

¹ Wajcaw, cho'n na chinjilon teru'.

² Cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' na ilu' inRyosil.

Quil tak'u' ama'l tan tele'n intx'ix.

Quil tak'u' ama'l tan chitze'ene'n yi e' incontr swe'j.

³ Na quil tz'el xtx'ix jun yi ko k'uklij c'u'l te'ju'.

Ma yi e' yi na cho'c tan contri'n te'ju' yi e' yi qui'c xe' chitxumu'n, tz'elepon chitx'ix.

⁴ Wajcaw, ëchaje'u' yi be'u' swetz.

Chin tcy'aj ninu' le yi be'u'.

⁵ Ëchaje'u' yi mero bintzi swetz.

Na yi ilu' teru' ilu' inRyosil, nin ilu' colpinl wetz.

Cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' cyakil k'ej.

⁶ Wajcaw, qui'k tz'el yi banl talma'u' te c'u'lu'.

Nin ulk tx'akx tc'u'lu' yi ilenin ja ëchaju' banlu' sketz.

⁷ Qui'k tz'ocu' tan xtxumle'n cyakil yi wil.

Qui'k tz'ocu' tan xtxumle'n yi e'chk takle'n yi mb-nix cyen wa'n te yi inxiquil tzaj.

Elk k'ajabu' swe'j tan yi banl talma'u'.

⁸ Yi Kataj chumbalaj nin i'.

Nin chin jicyuch nin te'j tajtza'kl.

Na na oc i' tan makle'n chiwutz yi e' juchul il.

⁹ Nin na ëchaj i' yi balaj be' scyetz yi e' c'ulutxum.

Na oc i' tan chichusle'n, tan chixome'n te yi balaj ajtza'kl.

10 Cyakil yi na ban Kataj ske'j na x̄chaj yi na pe'k i' ske'j, na list i' tan tele'n cu'n te yi tetz yol yi suki'nt ta'n.

Nin ko na katzan tan banle'n tane'n yi tetz ca'wl, at tzun kach'iw te'j yi tz'elepon k'ab i' te yi tetz yol.

11 Wajcaw, nimix cunin wil ja injuch swutzu'.

Poro cuyu' impaj tan jale'n k'aju'.

12 Cyakil yi e' yi na cyek x̄chi' Kataj, i' na chajon yi mbi'tz tajwe'n tan chibnol, bantz chixome'n te'j.

13 Nin stk'e' i' yi banl squibaj.

Nin yi e' chixonl, scyetzaje' yi ama'l yi suki'nt ta'n.

14 Nternin na cho'c nin na che'l Kataj scyuch' yi e' yi na cyek x̄chi' i'.

Nin na oc i' tan quich'eye'n tan tele'n chitxum te yi trat yi bixba'nt ta'n.

15 Ilenin cho'n na chinxmayin nin te Wajcaw.

Na i' tz'ocopon tan incolpe'n, tk'ab yi e'chk il yi tz'ul tzinwutz.

16 Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j.

Xmayink tzaju' swetz, na inchuc atin, nin buchij chin.

17 Chin cole'u' tk'ab yi bis o'kl yi atin cu'nt.

Na wi'nin na chimbisun.

18 Wajcaw, na tilu' yi o'kl yi atin cu'nt, tu yi q'uixc'uj yi atin cu'nt.

Elk bin k'ajabu' swe'j, nin cuyu' impaj.

19 Sak cu'n swutzu' yi wi'nin chijale'n mas incontr.

Sak cu'n swutzu' yi nternin na chi'ch chic'u'l swe'j.

Nin sak cu'n swutzu' yi cyajbil i'tz yi x̄e'nk ne'l cu'n swutz.

20 Chin q'uicy'leju' bin, nin chin colpe'u' x̄chik'ab e' incontra'tz.

Quil tak'u' ama'l tan tele'n intx'ix.

Na cho'n k'uklij inc'u'l te'ju'.

²¹ Nink xcy'e' yi inc'ulutxumil tu yi imbalajil tan incolche'n.

Na nternin k'uklij inc'u'l te'ju'.

²² Kataj, ko' colpe'u' tk'ab cyakil yi q'uixc'uj yi ato' cu'nt, yi o' xonl Israel.

26

Qui na chibisun yi e' yi qui'c quil juchij cya'n

¹ Wajcaw, chin ma'laju'.

Na na chinnachon te'j yi qui'c na imban.

Nin qui na cabej mu'x inc'u'l te'ju'.

² Cha'stzun te ba'n tz'ocu' tan ma'le'n wajtza'kl.

Ma'laju' cyakil intxumu'n.

Ma'laju' yi mbi na icy' tinc'u'l.

³ Na na wil cyakil yi banl talma'u' yi at swe'j.

Nin na chinxom te yi teru' tajbilu'.

⁴ Ej nin qui'c nin jun tir jak chinxom te cyajtza'kl yi e' la'j, scyuch' yi e' yi chiwutz tu' chiplaj tu' na cyocsaj quib tetz balaj.

⁵ Na chi'ch inc'u'l scye'j yi e' mal nak yi na chimol cu'n quib tan txumu'n.

Cha'stzun te qui'c nin jun tir yi jak na'tij xchixo'l.

⁶ Wajcaw, na waj nophon swutzu' tan tak'le'n k'eju'.

Na na chinnachon te yi qui'c wil swutzu'.

⁷ Nin na waj wak' ink'ajsbil teru'.

Nin tzintxole' cyakil yi balajilu'.

⁸ Na waj lwak' k'ej yi ca'lu', na cho'n najliju' tul, nin cho'n at yi pak'puchalu' tul.

⁹ Yil tak'u' chicaws yi e' juchul il, qui'k tak'u' wetz incaws.

Nin ncha'tz, yil chiquim yi e' biyol nak tanu', qui'k chinquim wetz scye'j.

¹⁰ Na yi e'a'tz jalt nin juchle'n il cya'n, na ntin xo'qui'n cya'n scye'j wunak.

Na xkan tzaj nin na cyaj.

¹¹ Poro yi in wetz, na chinnachon te'j yi qui'c na imban.

Cha'stzun te elk k'ajabu' swe'j, nin chin cole'u' Ta'.

¹² Na ja ben wukan ttx'otx', nin ba'n atine't.

Cha'stzun te na wak' k'eju'

xchiwutz cyakil yi e' nim juy, na ilu' Wajcaw.

27

Kataj Ryos i' txekbil ketz

¹ Kataj Ryos i' yi txekbil wetz.

Nin i' yi colol wetz tzone'j wi munt.

¿Mbi tzun tzinxo'wlej?

Na xomij i' tan inq'uicy'le'n.

Qui tzun chinxob tetz jun.

² Cyakil yi e' mal nak scyuch' yi e' incontr, ja je' chimolol quib tan imbiyle'n klo'.

Poro e' te'n nin nchibajtz tc'u'l chitxumu'n.

³ Pe nink chimole'n quib jun c'oloy sanlar tan imbiyle'n, quil chinxob scyetz.

Pe nink cho'c tan joyle'n puntil tan welse'n cu'n swutz, quil chimbisun ta'n.

⁴ Jun ntzi' xtxolbil na waj tetz Kataj.

I'tz: na waj chinxcon xe ca'l i' sbne' opon tunintz, tan tak'le'n k'ej i', nin tan tilwe'n yi tetz balajil.

⁵ Na yil tz'ul e'chk c'alaj tiemp tzinwutz, k'uklij inc'u'l yi tz'ocopon Wajcaw tan incolche'n tan yi tetz porer xe tetz ca'l.

Ni'cu'nk yi atink xlanj i', nka yi cho'nk atink tib jun chin wutz c'ub yi cya'l jun jepon swe'j.

⁶ Nin tan i' chinxcyewe't scye'j incontr, nin quil chintx'ixwij ħchiwutz.

Tan yi xtxolbila'tz tzimpate' intx'ixwatz xe ca'l i'. Swak'e' ink'ajsbil tetz Wajcaw tan yi tzatzin yi atin cu'nt.

⁷ Wajcaw, elk bin k'ajabu' swe'j.

Tbite'u' yi intzi' inkul, na na cu' inwutz teru'.

⁸ Na nternin na el walma' tan joyle'nu'.

Ya'stzun na chintzan tan banle'n jalu'.

⁹ Qui bin tew tibu' tzinwutz.

Nin tan paj yi ħchi'chbe'n c'u'lu', quil chin tilcyenu', na cho'n k'uklij inc'u'l te'ju'.

Quil chin til cyenu' inchuc, na ilu' inRyosil nin ilu' colol wetz.

¹⁰ Pe nink chin quil cyen intaj intxu', quil chim-bisun, na at ninu' swe'j.

¹¹ Wajcaw, ħchaje'u' yi tajbilu' swetz.

Ĥchaje'u' yi balaj be' swetz na ate' wi'nin incontr.

¹² Quil tak'u' ama'l tan chitx'acone'n yi incontr swe'j, na wi'nin la'jil na xcon cya'n tan joyle'n wil.

Nin na chitzan tan xtxumle'n wi'nin e'chk takle'n tan inxo'wse'n.

¹³ Poro elnak intxum tetz yi tz'ocoponu' tan wuch'eye'n.

Nin stk'e'u' yi banlu' swibaj te yi tiemp'e'j yi atin tul.

¹⁴ Cha'stzun te e'u' intanum quiwit.

Quil kacabej kac'u'l.

K'ukek kac'u'l te Kataj, na jun cu'n ba'n k'uke' kac'u'l te i'.

28

Na tbit Kataj yi katzi' kakul

¹ Wajcaw, cho'n na cu' inwutz teru', na ilu' colol wetz.

Quil stew tibu' tzinwutz.

Stza'weju' yi mbi na chintzan tan jakle'n teru',
na ko quil stza'weju', ja tzun wi't chinquim tane'n.

² Cha'stzun te tbite'u', na cho'n na chinċh'inin teru'.

Nin cho'n na inchaj nin ink'ab kale atit yi ca'lu' tan jakle'n ċch'eybil wetz.

³ Yil tz'ocu' tan tak'le'n chicaws yi e' incontr, qui'k tak'u' yi wetz incaws.

Na yi e' cyetz, chiwutz tu' chiplaj tu', yi chin balaj nin e'.

Poro chin juntlen nin e' tu cyajtza'kl.

⁴ Che' cawse'u'.

Tu'k xom cyen tu' te quil yi nchijuch, na wi'nin e'chk il ja baj chibnol.

⁵ Na siquier nak ul tx'akx ċchic'u'l yi ilu' bnol tetz cyakil yi e'chk takle'n yi at bene'n tzi'n.

Na yi ilu' teru', ba'n sbanu' jun e'chk takle'n, nin ba'n xit tanu', nin qui't jal junt tir.

⁶ Ntyoċ tetz Kataj na ja tbit i' yi intzi' inkul.

⁷ Na at wi'nin ċchamil, nin i' yi colol wetz.

Cho'n k'uklij inc'u'l te i', na ja oc tan wuch'eye'n.

Swak'e' bin ink'ajsbil tetz, nin chintyoċink tetz, na na chintzatzin.

⁸ At i' tan kuch'eye'n yi o' tetz tanum.

Nin at i' tan ċch'eye'n nin tan colche'n, yi rey yi txa'ijt ta'n.

⁹ Ta', che' cole'u' yi e' teru' tanumu'.

Nin tak'u' banlu' squibaj yi e' teru' nitxajilu'.

Che' q'uicy'leju', chi na ban jun pstor tan
 chiq'uicy'le'n yi e' tawun.
 Ilenin che' q'uicy'leju' tan poreru' sbne' opon tun-
 intz.

29

Wi'nin k'ej Kataj tan cawu'n

- ¹ Cyakil axwok yi atix tcya'j, ak'wok k'ej Kataj, nin
 ekwok xchi'.
 Na wi'nin xchamil, nin wi'nin k'ej i'.
² Ak'wok k'ej yi bi' Kataj.
 Ak'wok ik'ajsbil xe yi tetz ca'l yi chumbalaj nin.
³ Na yi Kataj, at nin i'-tz bene'n tzi'n.
 At yi tetz porer tibaj cyakil yi mar.
 Na cyakil yi at bene'n tzi'n, na quibit yi tetz ca'wl.
⁴ Chin cham nin Kataj tan yol.
 Nin wi'nin k'ej i' tan cawu'n.
 Nin sbnixok yi tetz yi mbi na tal.
⁵ Yi na jilon Kataj ni'cu'n na ban chi na cu' jun
 k'ancyok, yi na xcye' tan puch'le'n e'chk
 chin wutzile'n tze' cedro yi at wi'wtz Líbano.
⁶ Na yucan yi wi'wtz Líbano tu Sirión tan yi xchamil
 Kataj.
 Na yucan chi na tz'itpun jun tal ne'x wacx.
⁷ Yi e'chk yol yi na eltzaj le stzi' Kataj, cho'n cu'n na
 ban chi na ban ju' k'ak'.
⁸ Ncha'tz yi na jilon Kataj, na yucan cyakil yi ama'l
 tz'inunin tu' yi na bi'aj Cades.
⁹ Nin na baj xchuquil e'chk wi' bakch.
 Qui'ct nin tze' na ban cyen tulak e'chk ama'l kale
 atit wi'nin tze'.
 Cha'stzun te cyakil e' yi ate' xe ca'l i' na cyak' k'ej i'.
¹⁰ Yi Kataj i' ajcaw tibaj cyakil yi e'chk takle'n.

I' na cawun te yi a'bal.

Nin scawunk i' te'j tetz ben k'e'j ben sak.

¹¹ Kataj na ak'on chichamil yi tetz tanum.

I' na ak'on chibanl tu tzatzin paz scyetz.

30

Katyoħink tetz Kataj

¹ Wajcaw, na wak' ink'ajsbil tetz teru', na ja chin-clax tanu'.

Nin quinin ntak'u' ama'l scyetz e' incontr tan chitze'ene'n swe'j.

² Wajcaw, ilu' inRyosil.

Ja injak ħch'eybil wetz teru' nin ja chin ħch'eyaju'.

Ja tzun ul yos tanu' swuch'.

³ Na ja chinclax tanu' tk'ab quimichil.

Nin ja tak'u' cobox k'e'j swetz tzone'j.

⁴ Ncha'tz axwok itetz yi k'uklij ic'u'l te Kataj, ak'wok ik'ajsbil tetz i'. Na chin xan nin yi bi' i'.

⁵ Nin ko na kajuch kil, na saj colpuj wi' i' ske'j tetz jun intzi' tkuj.

Poru yi banl talma' i' qui bajsbe'n tetz.

Ko na kabisun lak'bal, yi na ul skil na katzatzin, na na oc i' tan kamayse'n.

⁶ Yi wetz k'uklij inc'u'l, na na no'c tan xtxumle'n yi cya'l jun xcy'e' swe'j.

⁷ Ilu' Wajcaw, tan yi balajilu' ja ocu' tan incolche'n.

Poru ilenin ja ne'l jun rat te c'u'lu', na ja klo' chinlo'on.

⁸ Cha'stzun te Wajcaw, cho'n na cu' inwutz teru' tan jakle'n ħch'eybil wetz.

⁹ ħMbi ltak' yi kol chinquim?

ħMbi ltak' kol chinmukxij?

Na yil tz'oc inwankil tetz tx'otx' puklaj, qui'ct
rmeril tan toque'n tan tak'le'n k'aju', nin
qui't tz'oc tan talche'n yi balajilu'.

¹⁰ Wajcaw, tbite'u' intzi' inkul.

Elk k'ajabu' swe'j, nin chin xch'eyaju'.

¹¹ Qui't na chimbisun jalu' ma na na chin tzatzin.
Qui't na xcon yi be'ch wetz tetz bis wa'n, ma na, na
chintz'itpun tan yi tzatzin yi atin cu'nt, na ja
chin xch'eyaju'.

¹² Cha'stzun te Wajcaw, yi ilu' inRyosil, qui'c rmeril
yi qui'k wak' ink'ajsbil teru'.

Tajwe'n chintyoxin teru'.

31

Yi Kataj i' colol ketz

¹ Wajcaw, cho'n k'uklij inc'u'l te'ju'.

Qui bin chin tilcyenu' sbne' opon tunintz.

Chin cole'u', na yi ilu' teru' chin tz'aknak cuninu'.

² Ajk cuntzaj wi'u' tan tbite'n inyol.

Elk k'ajabu' swe'j. Chin cole'u'.

Oku' tetz jun c'ub kalel tzincolwit wib.

Oku' tetz jun ama'l yi jopij cu'n te'j, kalel tzincolwit
wib tan inclaxe'n.

³ Wajcaw, ntin ilu' colol wetz.

Chin cole'u' bin, tan qui inlo'one'n, bantz jale'n k'ej
yi bi'u'.

⁴ Ma jalu' Wajcaw, chin tcy'ajlenu' tzone'j.

Chin cole'u' xchik'ab e' incontr, na ilu' colol wetz.

⁵ ¡Ta! wabnaj walma' tk'abu'.*

Chin cole'u', na ilu' yi Ryos yi bintzinin tetz.

* **31:5** Lc 23:46.

6 Qui na chimpek' scye'j yi e' yi na cho'c tan c'u'laje'n yi e'chk ryos yi banij cuntu', na cho'n k'uklij wetz inc'u'l te'ju'.

7 Ta', na chintzatzin tan yi banl talma'u' yi at swibaj, na ja tilu' yi ja chimbisun, nin ja tilu' yi ja ul sotzaj c'u'lal tzinwutz.

8 Poro quinin ntak'u' ama'l scyetz e' incontr tan cyoque'n tan imbiyle'n.

Ma na ja ne'l liwr tanu' xchik'ab.

9 Wajcaw, elk bin k'ajabu' swe'j, na atin tul sotzaj c'u'lal, na ja wi't lo'on inwutz tan bis o'kl.

Nin ncha'tz cyakil inwankil ja wi't lo'on.

10 Tzan imbi'xine'n tan yi xch'onal cyakil yi e'chk takle'na'tz.

Tzan lo'one'n inwankil tan yi bis o'kl yi atin cu'nt.

11 Ja wi't no'c tetz chitze'lbe'tz e' incontr.

Ja wi't no'c tetz chiyolbe'tz e' inwisin.

Nin tircu'n wunak na chixob swetz.

Nin na che'l ojk yi na quil inwutz.

12 Ja ne'l te chic'u'l chi jun yaj yi quimnakt.

Ni'cu'n in chi jun xwok' yi cu'nak much, yi qui'ct xac.

13 Nin na wit yi mbi na chitzan wunak tan xtx-umle'n swe'j.

Ja wi't je' chimolol quib chicyakil tan imbiyle'n.

14 Poro Wajcaw, yi in wetz, cho'n k'uklij inc'u'l te'ju'.

Nin na wal: "Ilu' inRyosil."

15 Cho'n atin tk'abu'.

Chincole'u' bin xchik'ab e' incontr, yi na cyaj chin-quim cya'n.

16 Elk k'ajabu' swe'j na in xchakumu'.

Chin xch'eyaju' tan yi banl talma'u'.

- 17 Wajcaw, cho'n na cu' inwutz teru'.
 Qui'k tak'u' ama'l tan tele'n intx'ix.
 Ma na ik chitx'ix yi e' pajol ca'wl tz'el tanu'.
 Cho'nk chopon tanu' le ama'l yi chin tz'inunin tu'
 xchixo'l alma'.
- 18 Nink chiquim, bantz makxe'n chitzi' yi e' la'ja'tz,
 yi na chiyol yi e'chk yol yi chin cachi' nin,
 nin yi na cho'c tan chisuble'n yi e' balaj
 wunak.
- 19 Chumam nin banl talma'u' squibaj yi e' yi na
 cyak' k'eju'.
- Nin na che' colu' chi na ban jun yaj tan colche'n
 jun c'oloj pu'k yi at xe ca'l.
- Nin xchiwutz cu'n cyakil wunak, na ocu' tan
 tak'le'n yi banl talma'u' squibaj yi e' yi cho'n
 k'uklij chic'u'l te'ju'.
- 20 Nin na che' xch'eyaju' tk'ab e'chk takle'n cachi' yi
 na chitxum wunak scye'j.
- Na na cho'c tanu' xe ca'lu' tan chicolol quib tk'ab
 yi jisbil cyetz cyak'un chicontr.
- 21 Ntyoŋ tetz Kataj na tan tu' yi banl talma' i' ja bnix
 e'chk takle'n balaja'tz swe'j yi mmu'l sotzaj
 c'u'lal tzinwutz.
- 22 Wajcaw, tan paj yi il yi atin cu'n sajle'n, ja no'c
 tan xtxumle'n yi ja ne'l te c'u'lu'.
- Poro yi woque'n tan jakle'n xch'eybil wetz teru' ja
 tbitu' intzi' inkul.
- 23 Cyakil axwok yi na itek xchi' Kataj, ak'wok k'ej i',
 na na oc i' tan quich'eye'n yi e' yi skoj cu'n te
 cyalma'.
- Poro na tak' i' chicaws yi e' yi na cyocsaj quib nim
 tu cyajtza'kl.

²⁴ Quiwit bin, nimit chic'u'lu', yi e'u' yi cho'n k'uklij
chic'u'lu' te yi Kataja'tz.

32

Katxole' kil, na scuye' Ryos

¹ Ba'n cyeri yi e' yi ja cuy Ryos cyakil chipaj
chitx'ok'be'n.

Ba'n cyeri yi e' yi ja wi't stzajsaj Ryos quil.

² Ba'n cyeri yi e' yi nk'e'tz txumijt nin cya'n tan
banle'n e'chk takle'n cachi', na qui'c cyetz
quila'tz swutz Ryos.

³ Poro tan paj yi quinín mintxol wil tetz Ryos, jalt
nin bis wa'n cyakil k'ej.

Nin chebele'n cuntu' ja chinyabtij.

⁴ Ncha'tz ja chinnachon te'j yi inchuc atin cyakil
k'ej, na qui'ct Ryos xomij swe'j.

Na ja chinlo'on, chi na ban jun wi' xtze' le tiemp
cresum, yi xchuc na cu' mol.

⁵ Cha'stzun te tetz cu'n walma' mintxol cyakil yi
impaj intx'ok'be'n teru'.

Ja bixe' wa'n tan intxolil cyakil yi wil teru'.

Nin ja cuyu' impaj.

⁶ Cha'stzun te ba'n yi nink cho'c cyakil yi e' yi cho'n
k'uklij chic'u'l te'ju', tan na'wse'n bi'u' yi na
ul sotzaj c'u'lal xchiwutz.

Nin ko ya'tz chiban, pe nink tz'ul jun c'olój sotzaj
c'u'lal xchiwutz, quil chilo'on ta'n.

⁷ Wajcaw, ilu' colol wetz.

Wi'nin na chintzatzin, na na ocu' tan incolche'n.

Nin yi na ul e'chk takle'n tzinwutz, na chinclax
tanu'.

⁸ Na je bin yolu'e'j Ta':

“Xomchin tzawe'j tan tak'le'n awajtza'kl, nin tan achusle'n.

List in tan xchajle'n yi balaj be' tzatz.

⁹ Poro ploj yi awajtza'kl, yi ko ni'cu'n tu tetz jun chej nka jun buru' yi qui na pujx ta'n yi mbi tajwe'n tan bnol.

Na jun chej nka jun buru' tajwe'n jun prenu' le stzi' tan talche'n tetz yi na'l bene't,” chiju' bantz Ta'.

¹⁰ Na ilenin tz'ul chicaws cyakil yi e' mal nak tanu'. Nin xchitije' wi'nin q'uixc'uj.

Poro yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te'ju', at yi banlu' squibaj.

¹¹ Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj, cyakil yi o' yi cho'n k'uklij kac'u'l te'j.

Ba'n yi ko nim kawi' yil ko'c tan tak'le'n kak'ajsbil tetz i'.

33

Ba'n kak' kak'ajsbil tan tyoxi'n tetz Kataj

¹ Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Ryos, cyakil yi e'u' yi e'u' balaj.

Na chumbalaj nin na ban swutz Ryos, yi na cyak' yi e' balaj chik'ajsbil tetz.

² Katyožink bin tetz Kataj.

Ba'n kak' len kak'ajsbil tetz i' tan e'chk jilwutz ma'cl chi tane'n arpa tu salterio.*

³ Kabitzij jun ac'aj bitz swutz i'.

Nin xconken e'chk ma'cl.

Poro na taj yi sk'il cu'n sban e'chk kulil.

⁴ Yi yol Kataj bintzi nin tetz.

* **33:2** “Salterio”, i'tz jun jilwutz kbetz yi at wutz, chitane'n arpa.

Nin yi na kil e'chk takle'n balaj yi bnixnak ta'n,
ba'n tzun k'uke' kac'u'l te'j.

⁵ Wi'nin na pek' i' scye'j yi e' tz'aknak cu'n, nin yi e'
yi jicyuch te cyajtza'kl.

Nin yi banl talma' i', at nintz bene'n tzi'n.

⁶ Cyakil yi tcya'j tu cyakil yi at tul, i' bnol tetz.

Ntin ncawun i', nin ja bnix.

⁷ Ja xcye' i' tan jutz'e'n, nin tan colche'n cyakil yi a'
yi at xe mar.

⁸ Kak'e' bin k'ej i' cyakil o' yi o' wunak.

Qui'c na ban alchok ato't bene'n tzi'n wi munt.

⁹ Na ja tal Kataj: “Na waj bnix e'chk takle'n.”

Nin ja bnix.

Ja cawun, nin ja chibixe' quen cyakil e'chk takle'n
yi at jalu'.

¹⁰ Qui na tak' Kataj ama'l scyetz yi e' mal wunak
tan bixewe'n yi cyetz cyajbil.

¹¹ Poro cyakil yi e'chk takle'n yi na xtxum Kataj,
cya'l jun na xcye' tan xite'n.

¹² Ba'n teri yi ketz kanación na yi Kataj i' yi
kaRyosil.

Na i' nko' txa'one'n tan koque'n tetz tanum i'.

¹³ Na che' til Kataj cyakil yi e' wunak yi ate' bene'n
tzi'n wi munt.

¹⁴ Cho'n at i' jalen tzi'n tcya'j, poro na ko' til na' ato'
quent lakak e'chk ama'l.

Na na til i' na' najlche't cyakil wunak.

¹⁵ Na i' mbonon cyakil chiwankil, nin i' na i'lon
cyakil yi na chitzan tan banle'n.

¹⁶ Quil clax jun ajcaw, yi ko cho'n tu' k'uklij c'u'l te
jun c'oloy sanlar.

Nin quil clax jun yaj tan yi tetz xchamil.

- 17 Nin quil xcy'e' jun chej tan colche'n jun yaj, mpe chin cham nink yi chej.
- 18 Poro yi Kataj, na che' q'uicy'lej yi e' yi na cyak' k'ej i', nin yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te yi tetz balajil.
- 19 Na na chiclax ta'n tk'ab quimichil.
Nin na che' xch'eyaj tc'u'l yi tiemp yi na ul we'j xchiwutz.
- 20 Yi o' ketz, cho'n k'uklij kac'u'l te Kataj, na tz'ocopon i' tan kacolche'n nin tan kuch'eye'n.
- 21 Yi o' ketz na katzatzin te'j.
Nin cho'n k'uklij kac'u'l te'j, na chin xan nin yi tetz bi'.
- 22 Kataj lok ltak'u' yi xtxaxl talma'u' sketz, na ntin at kach'iw te'ju'.

34

Junit kaban tan tak'le'n k'ej Kataj

- 1 Cyakil nin k'ej swak'e' ink'ajsbil tetz Kataj.
Quil chink'e'xij tan tak'le'n ink'ajsbil tetz.
- 2 Nternin na chintzatzin te i'.
Bitwok tzaj bin inyol cyakil axwok yi axwok c'ulutxum, nink cxtzatzinwok te'j.
- 3 Junit bin kaban tan tak'le'n k'ej i'.
- 4 Ja cu' inwutz tetz Wajcaw nin ja tbit i' yi intzi' inkul.
Nin ja chin col i' tk'ab yi e'chk takle'n yi nchinxob tetz.
- 5 Na cyakil yi e' yi ajlij chic'u'l te Kataj, xchitzatzink cyera'tz.
Ej nin quil tz'el chitx'ix.
- 6 Na yi in wetz, buchij chin.

Poroj cu' inwutz swutz i', nin ja tbit i' intzi' inkul.
Nin ja chinxch'eyaj tk'ab sotzaj c'u'lal.

⁷ Na na oc yi tetz ángel tan quich'eye'n nin tan
chicolche'n yi e' yi na cyak' k'e'j i'.

⁸ Chipile'u' bin, nin squile'u' yi chumbalaj nin yi
Kataj.

Ba'n cyeri yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te i'.

⁹ Cyeke'u' xchi' i', yi e'u' yi cyak'o'nt quibu' tan
chixcone'nu' tetz.

Na na tak' i' cyakil yi tajwe'n scyetz yi e' yi na cho'c
c'ulutxum jak' ca'wl i'.

¹⁰ Yi e' ric na cho'c cyetz tetz me'ba', nin na chitij
we'j.

Poroj yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te Kataj, quil chitij
cyera'tz we'j, na stk'e' i' yi tajwe'n scyetz.

¹¹ Axwok witz'un or itetz. Bitwok tzaj
nin tzintxole' yi xe'n na ban tak'le'n k'e'j Kataj:

¹² ¿Na pe' itaj ben xkon mu'xt itiempe?

¿Na pe' itaj cxtzatzinwok coboxt k'e'j tzone'j
wuxtx'otx'?

¹³ Makwok bin itzi' te e'chk cachi' yol.

Nin quil tzijal cu'n jun wi itak' scyetz alchok wu-
nakil.

¹⁴ Jatxwok len itib te e'chk takle'n cachi'.

Nin banwok tane'n yi e'chk takle'n balaj.

Joywok puntil tan qui jale'n oyintzi' stzixo'lwok.

Nin ilenin banwok tane'n.

¹⁵ List atit Kataj tan quich'eye'n yi e' balaj nak.

Nin na tbit i', yi na cu' chitzi' tetz.

¹⁶ Ma na contr i' scye'j yi e' yi na chiban yi e'chk
takle'n cachi'.

Na chisotz ta'n, nin junawes na che'l te kac'u'l.

- 17 Poro na tbit Kataj yi na cu' chitzi' yi e' balaj nak tetz i'.
Nin na che' xch'eyaj tk'ab e'chk takle'n yi na ul xchiwutz.
- 18 List atit Ryos tan quich'eye'n yi e' yi ate' tul bis, yi e' yi qui't na pujx cya'n yi xe'n chiban.
- 19 At wi'nin pilbil tetz jun balaj nak.
Poro at nin Kataj tan xch'eye'n.
- 20 At i' tan q'uicy'le'n.
Nin qui'c nin jun bakil yi wankil yi nink je' wak'u'n.*
- 21 Ma yi e' mal nak,
xchiquimok cyera'tz tan xchojle'n yi cyetz quil.
Nin yi e' yi na chi'ch chic'u'l scye'j yi e' balaj nak,
xchicawsok cyera'tz tan Ryos.
- 22 Poro yi o' ketz yi o' xchakum, kol kopon swutz i' tan kacolol kib, tz'ocopon tan kacolche'n.

35

Ba'n kajak xch'eybil ketz tetz Kataj

- 1 Wajcaw, oku' tan contri'n scye'j yi e' incontr.
Chibiye' quibu' scyuch' yi e' yi na cyaj cho'c tan imbiyle'n.
- 2 Tcy'aj tzaju' yi ma'clu' yi makbil flech.
Nin ulku' tan wuch'eye'n.
- 3 Xconken yi teru' lansu' tan chibiyle'n e' incontra'tz.
Tale'u' swetz, yi atu' tan incolche'n.
- 4 Lok tz'el chitx'ix yi e' yi na cyaj cho'c tan imbiyle'n.
Lok xit yi cyajtza'kl yi e'a'tz, yi na cyaj yil chiban yi e'chk takle'n cachi' swe'j.

* 34:20 Jn 19:36.

5 Cho'nk chiban chi na ban tz'is yi na ben tan cyek'ek'.

Nink tz'oc yi ángelu' tan chilaje'n len swe'j.

6 Ej nin cho'nk chixon tc'u'l be' yi chin tz'o'tz nin, yi chin cyak'puch nin.

Nink xomnin yi teru' ángelu' tan chitz'amle'n.

7 Na qui'c nin xe' cyajtza'kl yi na chitzan tan xtx-umle'n swe'j.

Poro ja cho'c tan nuc'le'n e'chk jul tan imbene'n klo' tul.

8 Nink tz'ul sotzaj c'u'lal xchiwutz.

E' te'nk chicu' tc'u'l e'chk trampa'tz yi ja wi't bnix cya'n swe'j.

E' te'nk chiben tc'u'l.

9 Chin tzatzink tzuntz te'ju' Ta', na xchinclaxok tanu'.

10 Nin tetz cu'n walma' swale':

“Wajcaw, ¿na' scyetz junt yi ni'cu'n tu ilu'?

Na atu' tan kuch'eye'n yi o' tal me'ba' yi at tajwe'n sketz.

Nin na ocu' tan kuch'eye'n xchik'ab yi e' yi na cyaj cho'c tan majle'n yi e'chk takle'n yi at skuch'.”

11 At e' stiw yi junt len cyajtza'kl, yi na baj cyalol e'chk takle'n yi qui'c wetz na wil.

12 Ja imban wetz pawor scyetz.

Poro yi e' cyetz, chin juntlen nin cyajtza'kl yi na chitzan tan banle'n swe'j.

Wi'nin na chimbisun tan yi jun ajtza'kla'tz.

13 Yi na chiyabtij cyetz, wi'nin na chimbisun scye'j.

Nin na oc yi be'chok swe'j yi na xchaj yi na chim-bisun.

Na inmuc' we'j, nin na innach Kataj squibaj.

14 Yi na ul jun sotzaj c'u'lal x̄chiwutz, wi'nin na chimbisun scye'j.

Nin na chimbisun scye'j, chi na bisun jun yaj yi na quim xtxu', nka chi yi na quim jun tamiw nka jun titz'un.

15 Poro yi tule'n yi sotzaj c'u'lal tzinwutz wetz, tze'e'n tu' e' ban swe'j, chi ink awer nak x̄chiwutz.

Quinin na chitane' tan injisle'n.

16 Ja cho'c tan inxuxe'n, nin ja chitze'en swe'j, na na chi'ch chic'u'l swe'j.

Nin yi na chixmayin tzaj swetz, tech cu'n tib yi na chi'ch chic'u'l swe'j.

17 Ma jalu' Wajcaw, ¿tona' tz'ocu' tan chicawse'n? Chin cole'u' x̄chik'ab e' inontra'tz, yi icu'n cyuch' balum, yi na chinarcán tan we'j.

18 Swak'e' tzun ink'ajsbil teru' x̄chiwutz jun c'oloj wunak.

Swak'e' k'eju' x̄chiwutz cyakil yi tanumu'.

19 Qui'k chitzatzin e' inontr swe'j, qui'tk chiban chiwutz swetz.

20 Yi e' cyetz qui na chitzan tan joyle'n tzatzin paz. Ntin na chitzan tan joyle'n puntil tan chisuble'n yi e' wunak, yi qui'c na chiban.

21 Na chic'abe'n chitzi' tan inyolche'n.

Itzun na cyaltz: "Ilwok nin nocxe'j. Mbi nin tal tane'nx," che'ch na ban.

22 Poro cho'n at swutzu' Ta'.

Na tbitu' yi mbi na cyal.

Quil sjatxlen tibu' swe'j.

23 Wajcaw, elk bin k'ajabu' swe'j, na ilu' inRyosil. Chin x̄ch'eyaju'.

Oku' tan banle'n tane'n, nin xomok wi'u' swe'j.

24 Chin ma'laju' Ta'.

Xomok cyentu' te ca'wlu', bantz qui chitze'ene'n yi e' incontr swe'j.

25 Qui'k chitxum nin qui'k cyal yi e'a'tz swetz:
 “Ya'stzun na kajtze'j. Ja el cu'nx ka'n swutz.”

26 Nink tz'el cyetz chitx'ix tanu', yi e' yi na chitze'en swe'j.

Nink tz'el chitx'ix junawes, yi e'a'tz yi na cyocsaj quib balaj tzinwutz wetz.

27 Poro yi e' wamiw yi xomij chiwi' swe'j, ba'n chitzatzin nin ba'n chi'ch'in tan yi tzatzi'n yi at tetz cyalma', yi na quil yi ja wi't chintx'acon.

Na ilenin na cyal cyetz:

“At wi'nin k'ej Kataj. Nin wi'nin na tzatzin i', tan tu' yi ba'n atit yi tetz x'chakum.”

28 Nin ko ya'tz tuleju', swale' yi chin tz'aknak cunin ilu'.

Nin cyakil k'ej swak'e' ink'ajsbil teru'.

36

Yi stze'tzal tajtza'kl jun yaj

1 Ite'n nin yi yab ajtza'kl yi at te cyalma' yi e' mal nak, ya'stzun yi na a'lon scyetz, yi qui tajwe'n tan cyak'ol k'ej Ryos nka yil cyek x'chi' i'.

2 Yi e'a'tz, na cyocsaj quib tz'aknak cu'n.

Nin le wutz cyetz cyajtza'kl chumbalaj nin yi e'chk takle'n yi na chitzan tan banle'n.

3 Chin cachi' nin chijilon. E' cu'n la'j.

Qui na chixom te yi ajtza'kl balaj.

Qui't na chitzan tan banle'n yi e'chk takle'n yi na chiban yi e' yi at cyajtza'kl.

4 Yi na chicoye' wi chitx'ach, ntin na cho'c tan
xtxumle'n yi e'chk ajtza'kl cachi'.

Xomche' te e'chk ajtza'kl yi nk'e'tz balaj.

Nin qui na cyaj chicyajscyen yi e'chk ajtza'kla'tz.

5 Poro yi teru' Wajcaw, wi'nin xtxaxl talma'u'
skibaj, na icy'nak cu'n swutz yi tcyaj'.

Ba'n k'uke' kac'u'l te'ju', na na el k'abu' te yolu'.

6 Yi cawunu' chin tz'aknak cunin.

Ni'cu'n chi e'chk wutz yi qui na yucan.

Nin yi xtxumu'nu' chumbalaj nin, nin quinin ba-
jsbe'n tetz.

Ni'cu'n chi tane'n yi a' yi at xe mar.

Nin ilu' q'uicy'lom cyetz cyakil wunak nin cyakil
txuc.

7 Chumbalaj nin yi teru' balajilu' ske'j, na ilu'
kaRyosil.

Nin na ko' xch'eyaju' cyakil o' yi cho'n na kacol kib
te'ju'.

Na ba'n na kacol kib te'ju' chi na chiban yi e' ne'x
q'uitx, yi na chicol quib jak' xicy' yi chitxu'.

8 Na noj cu'n kac'u'l yi na kawan tanu' xe ca'lu'.

Nin yi na kuc'a' te yi balaj a' yi na tak'u' sketz.

9 Na cho'n na saj yi itz'ajbil te'ju'.

Nin tan ilu' na lajluchaxe't yi e'chk balaj ajtza'kl
skawutz.

10 Tak' tzaju' bin yi teru' banlu' yi chin tz'aknak
cunin, skibaj yi o' yi ato' tk'abu'.

Tak' tzaju' yi balajilu' ske'j yi o' yi jicyuch te ka-
jtza'kl.

11 Quil tak'u' ama'l scyetz yi e', yi na cyocsaj quib
nim tu cyajtza'kl tan inyak'pe'n.

Ma na tk'e'u' inwalor tan qui wele'n ojk xchiwutz.

¹² Ma jalu', quile'u' yi xe'n nchilo'on yi e' mal naka'tz.
Ja wi't chicu' trimp, nin qui'ct rmeril tan chix-cyewe'n cu'n junt tir.

37

Kajoye' yi tzatzin yi na jal te Kataj

¹ Quil cxbisunwok tan yi e'chk takle'n cachi' yi na chiban yi e' mal nak.
Quil tz'el nin italma' te yi e'chk takle'n yi na chicambaj yi e' mal naka'tz.

² Quil cxbisunwok tan paj, na ni'cu'n sbajok scye'j chi na ban jun buch yi jalcu'n na skej tan k'ej.
Ni'cu'n sbajok scye'j chi na chiban e'chk wi' ujul yi na saj num tan k'ej.

³ Ma na k'ukek itetz ic'u'l te Kataj.
Banwok yi balaj.
Cxnajank tzunwok le teri iluwar. Nin xclaxokwok ta'n.

⁴ Joywok yi tzatzin yi na jal te Kataj.
Stk'e' tzun i' cyakil yi na el italma' te'j.

⁵ C'oxwok itib junawes tk'ab i'.
K'ukek ic'u'l te'j, nin tz'ocopon tan ich'eye'nwok.

⁶ Slajluchaxk tzun yi jicyuch te itajtza'kl.
Na sclarink yi ibalajil xchiwutz wunak chi tane'n yi tkan skil.

⁷ Pasens na taj tan xch'iwe'n yi tajbil Kataj.
Ch'iwwok jalen yil tz'oc Kataj tan ich'eye'n.
Quil chi'ch ic'u'l scye'j yi e' yi na jal chime'bi'l, yi e' yi na chiriquin tan yi e'chk cyajtza'kl cachi' yi na chiban.

8 Quil tzitak'wok ama'l tetz jun bis, nka jun chi'ch
c'u'lal, tan wane'n tzite'j.

Na qui'c na tak', nin na xcy'e' tan ipitle'n nin tul il.

9 Quil tzibanwok e'chk takle'na'tze'j.

Ma na cho'n k'ukek ic'u'l te Kataj.

Tzitetzaj tzun yi itanum.

Ma yi e' mal nak chelepon laju'n swutz.

10 Txant tan chisotze'n yi e' mal naka'tz.

Pe nink cxo'cwok tan chijoyle'n qui't chijal ita'n.

11 Poro yi e' c'ulutxum, xchinajank cyera'tz tul
chi'ama'l.

Sjalok cyakil yi tajwe'n scyetz. Nin xchitzatzink.

12 Ma yi e' mal nak, ilenin na cho'c tan xtxumle'n
yi mbil chiban scye'j yi e' balaj.

Nin chin chiwutz nin na chiban scye'j.

13 Poro yi Kataj tze'e'n tu' na ban i' scye'j yi e' mal
naka'tz, na na el xtxum tetz yi xchisotzok
cyera'tz.

14 Yi e' mal naka'tz list quitane'n tu chispar tu
c'oxbil chiflech tan chibiyle'n yi e' prow, yi
e' yi at tajwe'n scyetz.

List e' tan chisotzaje'n yi e' yi jicyuch te cyajtza'kl.

15 Poro ite'n nin chispar xconk tan chibiyle'n cu'n.
Nin wak'u'n cu'n sbne' yi c'oxbil chiflech.

16 Yi mu'x tal chime'bi'l yi e' me'ba', mas ba'n tcu'n
swutz cyakil chime'bi'l yi e' ric.

17 Na tz'ocopon Kataj tan chixite'n yi e' mal nak.

Poro ilenin tz'ocopon tan quich'eye'n yi e' balaj.

18 Na na oc i' tan chicolche'n yi e' yi qui na chijuch
quil.

Nin cyetz sbne' yi chi'ama'l tetz ben k'ej ben sak.

19 Ej nin yil tz'ul c'a'laj tiemp xchiwutz, quil chitij
q'uixc'uj.

Nin yil tz'ul we'j, quil chiquim tan paj.

²⁰ Poro yi e' mal nak xchiquimok cyera'tz.

Xchisotzok chi na ban tz'is yi na oc k'a'kl.

Chelepon xit chi na ban sibel k'ak'.

²¹ E' c'amol pwok poro qui't na chichoj.

Ma yi e' balaj nak, na cyak' cyetz chipu'k, tan
quich'eye'n yi e' yi at tajwe'n scyetz.

²² Yi e' yi at banl Kataj squibaj,

xchicambok cyera'tz te yi cyetz chi'ama'l.

Ma yi e' yi qui'c banl Kataj squibaj, chelepon laju'n
ta'n.

²³ I' na chajon chibe' yi e' balaj.

Nin na che' col yi e' yi na tzatzin i' scye'j.

²⁴ Kol chisaj trimp, quil chicu' trimp junawes, na
at nin Kataj tan chixicye'n.

²⁵ Yi in wetz ja chintijin.

Nimix tiemp wa'n tzone'j wuxtx'otx'.

Poro qui'c jun tir yi jajk wil, yi jajk el jun balaj
wunak te c'u'l Ryos.

Nin cya'l nwilwit yi jajk cho'c yi e' tetz nitxajil tan
rmosumi'n.

²⁶ Yi e' balaj naka'tz, ilenin na el chik'ajab scye'j
yi e' mas wunak, nin tzatzin cu'n na cyak'
c'mo'n scyetz.

Nin yi cyetz chinitxajil chumbalaj nin e' xchiwutz
yi e' mas wunak.

²⁷ Cyajswok cyen e'chk yab ajtza'kl.

Nin banwok tane'n yi e'chk takle'n balaj.

Cxtzatzink tzunwok cyakil tiemp.

²⁸ Na yi Kataj na pek' te e'chk balaj ajtza'kl.

Nin qui na che' tilcyen yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l
te i.

Poro na chisotz yi e' mal nak ta'n, tuml chinitxajil.

29 Ma yi e' balaj nak, scyetzaje' yi ama'l.

Cyetz sbne' tetz ben k'ej ben sak.

30 At xtxolbil chiyol yi e' balaj.

Nin tz'aknak cu'n yi e'chk xtxolbil yi na cyal.

31 At nin yi ca'wl Kataj te cyalma'.

Nin qui na quil cyen.

Qui tzun na chije' trimp.

32 Ma yi e' mal nak na cho'c tan chixk'uke'n yi e' balaj, nin na chijoy puntiltz tan chibiyle'n cu'n.

33 Poro quil tak' Kataj ama'l scyetz.

Quil che' tak' yi e' balaj xchik'ab yi e' mal naka'tz.

Nin quil tak' i' ama'l tetz jun juez tan tlol, yi e' aj paj, yi e' balaj nak.

34 K'ukek bin ic'u'l te Kataj.

Banwok tane'n yi tetz ca'wl.

Sjalok tzun ik'ej swutz i', nin stk'e' i' yi ama'l tzitetz.

Nin tziwutz cu'n yil che'l laju'n yi e' mal nak ta'n.

35 Wilnak jun yaj yi chin juntlen nin yi tajtza'kl.

Qui'c nin mu'x pitz'pal yi jilon.

Ja tocsaj tib i' nim xchiwutz cyakil wunak.

Ni'cu'n ban tu jun chin wutzile'n wi' tze' yi wi'nin k'ab.

36 Poro yi xone'n tiemp ja nicy'ak tan tilwe'n, poro qui'ct i' at.

Ja injoy, poro qui't njal wa'n. Na nsken sotz.

37 Poro ilwok nin yi e' balaj.

Txumwok yi e' yi putzpuj chijilon.

Ate' nin cyera'tz, nin ilenin chitzatzink cyera'tz.

38 Ma yi e' pajol ca'wl, chixitok cyera'tz.

Nin quil chitzatzin sbne' opon tunintz.

39 Na yi Kataj at i' tan quich'eye'n yi e' balaj.

Na oc i' tan chiq'uicy'le'n yi na ul pilbil cyetz.

40 Na oc i' tan quich'eye'n, tan cyele'n liwr ðchik'ab
yi e' mal nak, na cho'n na cu' chiwutz tetz i'
tan chiclaxe'n.

38

*Yi cwe'n wutz Luwiy swutz Ryos tan jakle'n
ðch'eybil tetz*

¹ Wajcaw, quil chin cawsaju' te yi sajnak colp wi'u'.
Quil tak'u' intz'u'm te yi je'nak lajp wi'u'.

² Na ja wi't ocu' tan incawse'n. Nin na tzanu' tan
imbiyle'n.

³ Poro na el intxum tetz yi ja saj colp wi'u' swe'j tan
paj yi ja injuch wil swutzu'.

Nin ja wi't lo'on cyakil yi inwankil nin cyakil im-
bakil na chitxukne' tan paj.

⁴ Ta', na chinnachon te yi nimix cunin wil injuch
swutzu'. Qui't na chinxcye' tzak'. Qui't na
pujx wa'n yi mbil tzimban.

⁵ Nin tan paj yi inya'bl, cyakil yi inwankil ja k'ay
nin ja xewan.

⁶ Cyakil nin k'ej tu na chimbisun tunintz. Tu na
sotz tu' inc'u'ltz.

⁷ In yabi'ð, na cyakil yi inwankil na lamcan tan
ink'a'kl.

⁸ Qui'c mu'ð inxac, na qui'ct mu'ð inwalor at.
Or nin chinquim, na tzaj nin walma' tk'ab ðch'onan.

⁹ Ma jalu' Wajcaw, na tilu' tircu'n yi mbi na icy'
tinc'u'l, qui'c nin jun e'chk takle'n yi ewu'nk
wa'n swutzu'.

¹⁰ Yi walma' nternin na molne'. Qui'ct inwalor at,
nin yi inwutz ja wi't oc muj te'j.

¹¹ Ej nin cyakil yi e' wamiw, scyuch' yi e' inxonl, ja
chincyaj cyen quilol.

Kajpe'n nin na chixcye' tzit tan inxmaye'n tan paj
yi ya'bil yi at swe'j.

12 Ncha'tz yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j, nternin
na chitzan tan joyle'n puntil yi xe'nk tan
inquime'n. Ncha'tz quitane'n yi e' yi na
cyaj tan inlo'one'n junawes. Cyakil nin
k'e'j na chitzan tan joyle'n puntil xe'nk tan
inlo'one'n.

13 Poro tu na imbit cy'en tu' chiyol, qui na no'c tan
xtxumle'n. Ncha'tz qui'c nin jun yol na wal
nin scyetz. Ni'cu'n na imban xchiwutz chi na
ban jun mem.

14 Ni'cu'n na imban chi na ban jun chcan, nin qui'c
nin jun yol na wal nin tan incolol wib chi na
ban jun mem.

15 Na cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' Wajcaw, na ilu'
inRyosil. Cho'n wak'e' cyen swutzu'. Ilu-'k
tz'ak'on chicaws yi e' incontra'tz.

16 Ntina'tz wetz wajbil i'tz:

Yi qui'k chitze'en yi e' incontra'tz swe'j.

Yi qui'k cyal yi ja chitx'acon yil chinlo'on wetz.

17 Bintzi, txant tan inlo'one'n wetz, na qui'c nin jun
tkuj yi qui'ck ch'on swetz.

18 Ma jalu' Wajcaw, na waj yil tzintxol yi wil teru',
na na chimbisun ta'n.

19 Ja wi't chijal wi'nin incontr. Na wi'nin e' yi na
chi'ch chic'u'l swe'j. Nin qui na pujx wa'n
yi mbi tzuntz. Na qui'c xe' chitxumu'n. Ta'
¿mbi tzuntz na chi'ch chic'u'l swe'j?

20 Na chi'ch chic'u'l swe'j yi na imban e'chk takle'n
balaj scyetz. Qui na chipek' te yi e'chk
takle'n balaj yi na imban.

- 21 Wajcaw, qui bin chin tilcyenu' inchuc. Quil sjatx len tibu' swe'j, na ilu' inRyosil.
- 22 Ilu' yi colol wetz. Sajk binu' tan wuch'eye'n jalcu'n.

39

Qui tunin k'usij yi ank'i'n yi ak'ij sketz

- 1 Ja injoy puntil tan qui injuchul wil tan yi e'chk yol yi na wal. Nin ja inmak intzi' tan qui inyolol e'chk yab yol te yi atin xchixo'l yi e' mal nak.
- 2 Ja bin inmak wib tan yol.
Pe ik tan talche'n e'chk balaj yol.
Cho'n cunin mimban chitane'n jun mem.
Poro qui'c ntak' swetz, na ilenin ja chimbisun tan yi e'chk takle'n yi mbajij swe'j.
- 3 Ja chimbisun yi nno'c tan xtxumle'n yi e'chk takle'na'tz.
Ja chimbisun, nin ja sotz inc'u'l tan paj.
Cha'stzun te chin inwi' nin imban tan yol tetz Wajcaw.
- Ej nin je inyole'j:
- 4 "Ma jalu' Wajcaw, na waj yil talu' swetz yi tona' ne'l cu'n swutz. Nin yi mbil chintzaj pont. ¿Jatna' intiemp at tanu'?
- 5 Na na el intxum tetz yi qui'c mas intiemp ak'ij tanu' tzone'j. Na qui tunin iltz yi cobox k'ej yi ak'ij tanu' swetz. Cha'stzun te qui'c na tak' yi ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx'.
- 6 Jun ntzi' rat ato' tzone'j wuxtx'otx'. Na ni'cu'n o' chi tane'n jun muj yi jalcu'n na icy'. At e' yi na jal chik'ej tane'n, poro tetz jun ntzi' rat. At e' yi na jal wi'nin chime'bi'l, poro apart taw na ban cyen yi na chiquim.

- 7 ¿Poro Ta', na' tzun k'ukle't inc'u'l? Cya'l. Ntin cho'n k'uklij inc'u'l te'ju'.
- 8 Cha'stzun te chin cole'u' xchik'ab incontr. Quil chin tak'u' xchik'ab yi e' yi na chixcy'aklin swe'j.
- 9 "Poro quil wal wetz jun yol scyetz, na yi na chitzan tan banle'n swe'j, ya'stzun tajbilu'.
- 10 Poro tcy'ajlenu' cyakil yi e'chk takle'n cachi' yi na bajij swe'j.
Na ja chink'e'xij tzak' incaws, yi na tzanu' tan tak'le'n swetz.
- 11 Poro na el intxum tetz, yi na ocu' tan kacawse'n, i'tz tan kanuc'le'n, i'tz tan kanicy'se'n, na ba'n na xitu' yi e'chk takle'n yi mas na kapek' te'j.
- 12 "Na qui tunin k'usij o' swutzu' Wajcaw. Tbite'u' yi intzi' inkul, na cho'n na cu' inwutz teru'. Quil tew tibu' tzinwutz.
Bintzi qui'c inxac swutzu', na ni'cu'n in tu jun aj xmayinl tu' tzone'j wuxtx'otx'.
Jun ntzi' rat atin. Cya'l na na't cu'nt.
Ni'cu'n wutane'n chi jun txuc yi jalcu'n na icy' tcyaj, chi banake' inmam inte' tentz.
- 13 Ma jalu' bin, quil chinxuxu' mas, ma na tak'u' ama'l swetz tan jale'n mu'xt inwalor, tan intzatzine'n coboxt k'ej te yi ntaxk chin-quim."

40

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj

- 1 Ja injak xch'eybil wetz tetz Kataj.
Nin ja jal impasens tan xch'iwe'n.
Ja tzun stza'wej i' inyol.

² Ja tbit i' yi intzi' yi inkul, nin ja ne'l tzaj ta'n tul e'chk sotzaj c'u'lal.

Ja chinclax ta'n. Nin ja chimbixe' junt tir ta'n.
Nin ja xchaj i' yi balaj be' swetz.

³ Na ja tak' i' ama'l swetz tan wuk'ol e'chk balaj k'ajsbil tetz i'.

Swak'e' bin ink'ajsbil tetz i' tetz cu'n walma'.
Nin cyakil yi e' yi ja quil yi mbi cu'n mban i' swe'j,
ja k'uke' mas chic'u'l te i'.

⁴ Ba'n cyeri yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te Wajcaw,
nin yi qui k'uklij chic'u'l scye'j yi e' mal nak.
Nin ba'n cyeri yi e' yi qui na xom chiwi' scye'j yi e'
yi na cho'c tan chic'u'laje'n yi e'chk ryos yi
banij cuntu'.

⁵ Wajcaw, ja bnix wi'nin e'chk milawr tanu' tan wuch'eye'n.

Na wi'nin banl talma'u' swibaj.
Quil chinxcye' tan talche'n cyakil yi mbi mbanu'
swe'j, na nimix cunin banl talma'u' swibaj.

⁶ Nk'era'tz tajbilu' yi e'chk tx'ixwatz tu e'chk oy yi na oyij teru', na qui na tzanu' tan jakle'n yi e' txuca'tz, yi na patij tetz chitx'ixwatz wunak, nin qui na tzanu' tan jakle'n e'chk tx'ixwatz yi na quim tan stzajse'n klo' yi quil wunak.

Ma na ja jakxij inxchin tanu' tan wital yi tajbilu'.

⁷ Cha'stzun te walol teru':

“Wajcaw, je ine'j, chi yi tz'iba'nt cyen swe'j le tu'ju'.”*

⁸ Ilenin na chimpek' tan banle'n yi tajbilu', na qui na el yi ca'wlu' te inc'u'l.”

* **40:7** Heb 10:5-7.

⁹ Sak swutzu' yi na wal scyetz cyakil yi e' tanumu',
yi chin tz'aknak cu'n ilu'.

Nin qui'c nin jun e'chk takle'n yi jak wew, yi qui'k
nwal scyetz.

¹⁰ Ja wal cyakil yi balajilu' tan cawu'n.

Nin ja wal yi ba'n k'uke' kac'u'l te'ju'.

Nin ja wal yi ba'n kaclax tanu'.

Quinin nwew yi balajilu' tu yi lok' ib yi at tuch'u'
scyetz cyakil yi e' tanumu'.

¹¹ Ma jalu' Wajcaw, quil cy'ajlenu' yi banl talma'u'
swibaj.

Na yi wajbil i'tz yil tz'a'tij yi lo'klu' tu balajilu' swe'j
tan incolche'n.

¹² Wi'nin sotzaj c'u'lal na ul tzinwutz.

Quinin bajsbe'n tetz cyakil yi e'chk takle'na'tz yi
na ul tzinwutz.

Qui ajlbe'n tetz, na ni'cu'n chi tane'n xi'il kawi' yi
qui na kaxcye' tan tajle'n.

I na bantz tzinwutz, yi ja wi't chintx'amxij tan
cyakil yi wil.

I cu'n chinlo'onk nin ta'n, na qui'ct inwalor at.

¹³ Ilu' inRyosil, chin cole'u'. Sajkchanu' tan
wuch'eye'n.

¹⁴ Yi wajbil Ta', i'tz yi nink tz'el chitx'ix yi e' yi na
cyaj yil chinquim wetz.

Lok che'l ojk tu chitx'ix yi e' yi na cyaj yil chin lo'on.

¹⁵ Lok che'l ojk yi e'a'tz yi na chitze'en swe'j.

¹⁶ Poro tak' tzaju' tzatzin scyetz cyakil yi e' yi
na chitzan tan joyle'n puntil tan chixome'n
te'ju'.

Nin yil cho'c tan joyle'n xch'eybil cyetz teru', nink
cyal: "Chin cham nin yi Kataj."

17 Ma yi in wetz Ta', yi nternin na chimbisun,
 bne'u' pawor, sajkchanu' tan wuch'eye'n.
 Na ntin cu'n ilu' xcyeku' tan wuch'eye'n, nin tan
 incolpe'n.
 Qui'k xch'iwu' mas tiemp, sajku' tan wuch'eye'n.

41

Yi toque'n jun yabi'x tan jakle'n xch'eybil tetz

1 Ba'n cyeri e' yi na el chik'ajab scye'j yi e' yi at
 tajwe'n scyetz.
 Na tz'ocopon Ryos tan quich'eye'n cyetz yil tz'ul
 e'chk sotzaj c'u'lal xchiwutz.

2 Tz'ocopon Kataj tan chicolche'n. Nin xchitzatzink
 ta'n, na mben xkon chitiemp tzone'j
 wuxtx'otx'.
 Nin quil tak' i' ama'l scyetz chicontr tan
 chitx'acone'n scye'j.

3 Yil chicu' tan ya'bil tz'ocopon Kataj tan
 quich'eye'n.
 Nin tz'ocopon i' tan chitz'aque'n.

4 Ncha'tz in, je na wal tetz Kataje'j:
 "Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j, chintz'aque'u'.
 Mpe jajak injuch wil swutzu', qui'k xtxumu'."

5 Elk k'ajabu' swe'j, na yi e' incontr, yi cyajbil i'tz yi
 xe'nk tan wele'n cu'n swutz.
 Na je bin chiyole'j:
 "Ja icy' til, yi xe'nk quimx.
 Qui't na'wsij mu'x tal yi bi'-x."

6 Na chu'l yi e'a'tz tan inxajse'n, poro i'tz tan
 inxk'uke'n tu' yi xe'n wutane'n.
 Ma yi na che'l tbe' na cho'ctz tan inyolche'n, na
 ntin chi'ch c'u'lal na chitxum.

7 Cyakil yi e'a'tz yi na chi'ch chic'u'l swe'j, na chimol quib tan inyolche'n. Nin na cyal:
 “Paj ninx te'tz yi na tzanx tan muc'le'n yi e'chk q'uixc'uja'tz.”

8 Ncha'tz na cyaltz:

“Yi ya'bil yi at te'jx tetz cwent Bayba'n.

Nin qui'c rmeril tan tule'n yos tuch'x,” che'ch.

9 Mpe ik yi mero wamiw, yi ja kawan tuch', yi nternin k'uklij inc'u'l te'j, nin yi nternin nke'l nko'c tuch', ncha'tz i', contr swe'j jalu'.*

10 Poro Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j.

Lok tz'ul yos swuch' tan jale'n junt tir inwalor, bantz inxcyewe'n scye'j.

11 Nin kol tak'u' ama'l swetz tan intx'acone'n scye'j, tz'elepon tzun intxum tetz, yi na tzatzinu' swe'j.

12 Na na chinnachon te'j yi ba'n atine't swutzu'.

Cha'stzun te ja chinje' txxicbalu', nin cho'n chin-cyaj cyen swutzu'.

13 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj, yi kaRyosil yi o'xonl Israel.

Kak'e' kak'ajsbil tetz, jalu' nin sbne' opon tunintz.

¡Amén!

CA'P WEKL TE E'CHK SALMO

42

42:1—72:20

Yi tule'n tx'akx yi tnum Israel tc'u'l jun yaj yi joylaj atit

* 41:9 Mt 26:23; Mc 14:20; Lc 22:21; Jn 13:18.

- 1 Wajcaw, nternin na cu' inwutz teru', na na chintzan tan joyle'nu', chi na ban jun masat tan joyle'n a' yi na quim tan saktzi'.
- 2 Na ncha'tz in Ta', wi'nin na joyonu' swetz. Na chinquim tan saktzi' tane'n. Nternin na skej intzi' tan joyle'nu'. Na yi ilu' teru' ilu' yi Ryos yi itz' nin tetz. ¿Tona' nocopon swutzu', tan c'u'laje'nu'?
- 3 Na yi in wetz, sk'ej nin lak'bal na nok', tan paj yi qui'c rmeril tan wopone'n swutzu'. Ncha'tz wi'nin e' yi cha'tz cun tunin e' tan jakle'n swetz: “¿Lok tzun aRyosiltze'j tan awuch'eye'n?”
- 4 Nin yi na no'c tan xtxumle'n yi e'chk yola'tz, wi'nin bis o'kl na jal swetz. Na na ul tx'akx tinc'u'l yi mbi mimban sajle'n, te yi bajxchin xchiwutz cyakil yi e' mas wunak yi xka'ke'n tzaj le ca'lu'.
- Na ja ka'ch'in tan yi tzatzin yi ato' cu'nt. Chumbalaj nin cyakil, na na katzatzin.
- 5 Nintzun na no'c tan xtxumle'n: ¿Mbi xac tzincabej inc'u'l? ¿Mbi xac na chimbisun? Ba'n tcu'n k'ukek inc'u'l te wetz inRyosil. Swak'e' ink'ajsbil tetz. Na i' yi inRyosil, nin i' yi colol wetz.
- 6 Wajcaw, yi na no'c tan xtxumle'n yi incaws yi nta'ku', wi'nin na chimbisun, na chumam nin mban. Poro ilenin quil tz'elu' te inc'u'l mpe cho'nk atin stzi a' Jordán, nka wi'wutz Hermón tu Mizar.
- 7 Yi bis yi atin cu'nt, chin xo'w'bil nin chitane'n jun chin tzanla' yi na elu'l. Lajluch cu'n na

kubit yi na jincan tulak e'chk siwun, nin yi
na chitza'w quib e'chk kotx' ta'n.

⁸ Poro cyakil nin k'ej at banlu' swibaj.

Nin ncha'tz in, cyakil akale'n na wak' ink'ajsbil
teru'.

Nin na injak xch'eybil wetz teru', na tan ilu' itz'ine't.

⁹ At na bant cu'nt na wal tetz yi inRyosil yi colol
wetz:

“Wajcaw, ¿mbi tzuntz yi ja chincyaj cyen tilolu'?

¿Mbi tzuntz yi na tak'u' ama'l scyetz yi e' incontr
tan imbuchle'n?”

¹⁰ Na nicy' nin yi inwankil tu imbakil na
chitxukne' tan paj yi na chitzan yi e' incontr
tan imbuchle'n.

Nin cha'tz cun tunin e'-tz tan jakle'n swetz:

“¿Lok tzun aRyosil tan awuch'eye'ntze'j?”

¹¹ Poro nin na no'c tan xtxumle'n.

¿Mbi xac tzincabej inc'u'l?

¿Mbi xac na chimbisun?

Ba'n tcu'n k'ukek inc'u'l te wetz inRyosil.

Swak'e' ink'ajsbil tetz.

Na i' yi inRyosil, nin i' yi colol wetz.

43

Chin colpe'u' xchik'ab yi e' mal nak

¹ Siwl Ta', chin ma'laju' bantz tilolu' yi qui'c im-
paltil.

Xomok wi'u' swe'j, na qui'c wil.

Chin colpe'u' xchik'ab yi e' mal nak, yi e' yi chin la'j
nin e'.

² Na yi ilu' teru', ilu' inRyosil, ilu' colol wetz.

¿Mbi tzuntz yi nchincyaj tilolu'?

¿Mbi tzuntz yi na tak'u' ama'l tan imbisune'n?

¿Mbi tzuntz na tak'u' ama'l scyetz incontr tan im-
buchle'n?

³ Xchaje'u' yi bintzi swetz.

Xchaje'u' swetz bantz inxome'n te yi balaj be', yi na
opon kale atit yi wi'wtz yi chin xan nin, kale
najle'tu'.

⁴ Ko ya'tz tuleju', nocopon tzuntz swutz yi patbil
katx'ixwatz.

Swak'e' ink'ajsbil swutzu' tan arpa.

Na ntin ilu' Ta', na ak'on tzatzin swetz.

⁵ Cha'stzun te,

¿mbi xac tzincabej inc'u'l?

¿Mbi xac na chimbisun?

Ba'n tcu'n k'ukek inc'u'l te wetz inRyosil.

Swak'e' ink'ajsbil tetz.

Na i' inRyosil, nin i' yi colol wetz.

44

Tan Kataj nkaxcyewe't scye'j kacontr

¹ Ma jalu' kaRyosil, ja kubit yi mbi cu'n banaku'
tenxchan.

Ja kubit scyetz yi e' kamam kate', yi mbi banaku'
te yi ate' tzaj cyetz.

² Na ilu' mmak'on chicaws yi e' mal nak.

Nin ilu' e' lajun len swutz yi cyetz chilubar, nin ja
tak'u' scyetz yi e' kamam kate'.

³ Na ilu' ak'on ama'l scyetz kamam kate' tan cyet-
zal yi e'chk ama'la'tz.

Na yi e' cyetz, quinin klo' e' xcye' cyetz tan cyetz
chispar cun tu'.

Ma na tan yi teru' poreru', nin tan yi xchamilu'
nchixcyewe't.

Na ja xomu' scye'j tul yi oyintzi' tan tu' yi mpek'u' scye'j.

⁴ Ilu' kaReyil, ilu' kaRyosil, na el katxum tetz yi ilu' mmak'on ama'l scyetz kamam kate' tan chixcyewe'n te chicontr.

⁵ Ncha'tz mbanu' ske'j ketz, na tan ilu' nkaxcyewe't scye'j yi e' ketz kacontr.

Nin tan tu' yi xomiju' ske'j, junawes nche'l cu'n yi e' kacontr ka'n swutz.

⁶ Cha'stzun te, yi in wetz, qui na k'uke' inc'u'l te yi e'chk inma'cl, chi tane'n yi c'oxbil inflech nka chi tane'n weri inspar.

⁷ Na ilu' nkacolon xchik'ab yi e' kacontr.

Ej nin tan ilu' ja el chitx'ix yi e' kacontra'tz ka'n.

⁸ Cha'stzun te, ilenin skak'e' k'uju'.

Nin skak'e' kak'ajsbil swutzu' sbne' opon tunintz.

⁹ Poro lastum, ja ke'l te c'u'lu' Ta', na ja tak'u' ama'l tan tele'n katx'ix.

Nin qui't na xomu' ske'j yi na ke'l tan oyintzi'.

¹⁰ Ja tak'u' ama'l scyetz kacontr tan chixcyewe'n ske'j, na ja ke'l ojk xchiwutz.

Nin ja ben chicy'al cyakil yi e'chk kame'bi'l.

¹¹ Ja tak'u' ama'l scyetz kacontr tan kabiyle'n, chi na ban jun tal cneru' yi na ben tk'ab biyol tetz.

Nin ja tak'u' ama'l tan kele'n xit bene'n tzi'n xchixo'l yi e' awer nak.

¹² Ja ko' ben c'ayilu'.

Chin warat nin nkabene't c'ayilu'.

Qui'c nin mu'x tal kaxac, na qui'c nctxicbaj teru', yi mben c'ayilu' o'.

¹³ Ja ko'c tetz chiyolbe'tz cyakil wunak.

Nin ncha'tz yi e' kawisin ja chitze'en ske'j.

- 14 Na ja tak'u' ama'l scyetz yi e' awer nak tan cyoque'n tan kayolche'n.
Ej nin yi na cho'c tan kayolche'n, na chitze'en ske'j.
- 15 Qui'c nin jun tkuj yi qui'k na katx'ixwij.
Chin tx'ixwil nin kawutz.
- 16 Poro i'tz tan chipaj yi e' kacontra'tz, yi na chitzan tan kabuchle'n nin tan kayolche'n.
- 17 Ya'stzun kutane'n xchik'ab.
Poro nk'e'tz tan paj yi jajk elu' te kac'u'l, nka jajk kapaj ca'wlu'.
- 18 Na qui'c na katxum tan cyaje'n cyen kilolu'.
Nin qui'c na katxum tan kapajol yi ca'wlu'.
- 19 Poro yi ilu' teru' ja tak'u' ama'l tan kele'n cu'n swutz.
Ja tak'u' ama'l tan toque'n kaluwar tetz jun ama'l yi tz'inunin tu', kale wutz quent yi quimichil ske'j.
- 20 Ma jalu' Ta', yi nink me'lu' te kac'u'l
nin yi nink nkajoy junt ketz kaRyosil yi apart, ja klo' tilu'.
- 21 Ja klo' tilu', na yi ilu' teru', na tilu' cyakil yi mbi na icy' tkac'u'l.
- 22 Poro cyakil yi e'chk takle'na'tz yi ja ul skawutz, i'tz tan paj yi xomcho' te'ju'.
Cyakil nin k'ej wi'nin kaquime'n.
Cho'n cu'n na ku'lij chi na ban jun tal cneru' yi na ben tk'ab biyol tetz.
- 23 Ma jalu' Ta', qui't tak'u' mas ama'l te yi e'chk takle'na'tz, ma na elk k'ajabu' ske'j.
Quil ke'l te c'u'lu' tetz ben k'ej ben sak.
- 24 Quil ko' til cyenu'. Quil tew tibu' skawutz.
Quil ko' til cyenu' kachuc, na chin q'uixc'uj nin ato't.

25 Junawes ja ke'l cu'n swutz, na ja wi't ko'c jak'
 chica'wl yi e' kacontr.
 Nin qui'c nin mu'x̄ kaxac tane'n x̄chiwutz.
 26 Sajk binu' tan kuch'eye'n.
 Ko' cole'u' tan yi banl talma'u'.

45

Ja tak' Ryos banl tibaj yi kareyil

1 At wi'nin e'chk balaj yol yi na tijin te walma', tan
 walol tetz yi kareyil.
 Nin cyakil yi yol yi swale', ni'cu'n chi na ban jun
 yaj, tan stz'ibe'n e'chk balaj ajtza'kl.
 Ma jalu' swale' bin yi e'chk balaj yola'tz tetz yi
 kareyil.
 2 Ilu' kareyil, qui'c nin junt yaj yi ni'cu'nk chi
 tane'nu', x̄chixo'l cyakil wunak bene'n tzi'n.
 Nin chumbalaj nin e'chk yol yi na talu'.
 Cha'stzun te ja tak' Ryos banl tibu' tetz ben k'ej ben
 sak.
 3 Weke' bin tibu'. C'ale' quenu' yi spar'u' xe c'u'lu'.
 Na chin cham nin ilu', nin at k'uju'.
 4 Na na jal k'uju' yi na tx'aconu' scye'j contru'.
 Na yi na ocu' tan oyintzi', na tzanu' tan colche'n yi
 mero bintzi, nin ba'n atit cyakil yi na banu'.
 5 Cyakil yi e' wunak yi ate' bene'n tzi'n, na cho'c
 jak' ca'wlu', nin na cyek x̄chi'u', na yi na
 xconsaju' yi ma'clu' tetz oyintzi', na che'l
 cu'n yi e' contru' swutz.
 6 Ilu' Kataj, at cawl tk'abu' tetz ben k'ej ben sak.
 Nin chin tz'aknak cunin na cawunu'.
 7 Na yi ilu' teru', na xom wi'u' te yi e'chk takle'n
 balaj, nin qui na pek'u' te e'chk takle'n
 cachi'.

Cha'stzun te ja je' xtxa'ol Ryos ilu'.

Nin ja tak' i' mas teru' banlu' swutz alchok ajcaw
bene'n tzi'n.

⁸ Nin cyakil k'ej chin c'o'c nin te'ju', tan e'chk balaj
perfum, chi tane'n mirra, áloe tu canel.

Nin cyakil nin k'ej na tzan e'chk kbetz xe yi ca'lu',
kale na cawune'tu', yi wekij tan e'chk balaj
takle'n chi tane'n marfil.

⁹ Xchixo'l yi e' xna'n yi xomche' te'ju' ate' balaj xun.
Nin c'olchij yi reina xlaju'.

Chin yube'n nin i', tan e'chk balaj uwaj yi chin oro
cu'n.

¹⁰ Ma jalu' ilu' jun c'oloy reina, tbit tzaju' cobox
inyol yi swale' teru':

Che'lken yi e' taj xtxu'u' te c'u'lu'.

Ncha'tz che'lken yi e' tanumu' te c'u'lu'.

¹¹ Na tan yi balajilu' wi'nin na pek' kareyil te'ju'.

Tajwe'n bin yil tbitu' yi tetz ca'wl.

¹² Nin yi e' me'l yi rey cwent Tiro, scyuch' yi e' ric,
chu'l swutzu' tan toye'n e'chk balaj oy teru',
na yi cyajbil, i'tz yi nink tz'el k'ajabu' scye'j.

¹³ E'u' katanum, quilninu' yi reina tz'ucu'le'j.

Chin yube'n nin i', na weko'n tib, nin oro cu'n at te
yi be'ch tetz.

¹⁴ Chin weko'n nin tib, na cho'n tz'ocopon swutz yi
rey.

Nin xomche' yi e' mas xun tan tak'le'n i'.

¹⁵ Wi'nin chitzatzine'n.

Na chitzatzin na chocopon swutz yi rey.

¹⁶ Ilu' kareyil tbitzaju':

Cyakil yi e' cy'ajlu' scyuch' yi e' mamaju', choco-
pon tetz ajcaw chi banake' yi e' mam cyenu'
sajle'n, nin xchicawunk bene'n tzi'n.

17 Tzinjoye' puntil tan cyoque'n cyakil wunak tan
na'wse'n yi bi'u' sbne' opon tunintz.
Na tajwe'n cyak'ol wunak k'uju' ben k'ej ben sak.

46

Cyakil nin k'ej xomij kaRyosil ske'j

1 KaRyosil, i' colol ketz.

Nin i' na ak'on kachamil.

Nin list nin i' tan kuch'eye'n, yi na ultzaj e'chk
sotzaj c'u'lal skawutz.

2 Cha'stzun te quil kaxob, mpe nink xchuc tib cyakil
yi munt, nin mpe nink tz'icy' yi e'chk wutz
xe mar.

3 Mpe nink jincan yi mar, nka nink xchek'e'n tib yi
pak'bil mar, quil kaxob.

Ncha'tz mpe nink xchuc tib yi e'chk wutz,* quil
kaxob.

4 Na at jun tzanla' yi na tak' tzatzin tetz yi tnum tetz
Ryos.

Cho'n at le luwar yi chin xan nin kale najle't i'.

5 Stz'a'tok yi wi'tz Ajcaw le jun tnuma'tz.

Nin qui't xit tetz ben k'ej ben sak.

Na yil tz'ul skil tane'n, tz'ocopon i' tan quich'eye'n
yi e' aj tnuma'tz.

6 Cyakil yi e' nación xchixobok, nin wi'nin xchilucne'.

Na xchixobok yil quibitnin yil jilon tzaj Kataj.

Nin chelepon cu'n swutz, yil quibit yol i'.

7 Na yi kaRyosil xomij ske'j, yi Ryos yi cya'l na xcye'
quen te'j, i' yi Ryosil kamam Jacow, ite'n nin
i' colol ketz jalu'.

* **46:3** Yi yol "wutz" na jop e'chk gobierum, Is 2:2; Dn 2:35, 45. Nin
yi yol "mar" na jop wi'nin wunak.

8 Or bin cyeru' chisajku' tan xmaye'n cyakil yi e'chk takle'n balaj, yi ja bnix tan Kataj tzone'j wuxtx'otx'.

Jun cu'n chelepon yabu' te'j.

9 Na ja xcy'e' tan makle'n e'chk oyintzi' bene'n tzi'n wi munt.

Ja xcy'e' scye'j yi e' contr; na wak'u'n cu'n nsaj chiflech tu chilans ta'n.

Nin ja oc k'a'kl cyakil yi chicare't, yi na xcon cya'n tetz oyintzi'.

10 Ma jalu', je yol i'e'j: "Makwok itib te oyintzi' swe'j.

Tajwe'n tan itocsal yi i ina'tz in Ryos.

Nin yi i ina'tz in Ajcaw squibaj cyakil yi e'chk nación.

Wetz cu'n cyakil yi ama'l bene'n tzi'n wi munt," stzun i'.

11 Na xomij yi Kataj Jehová ske'j, yi jun yi cya'l na xcy'e' quen te'j.

Na ite'n nin Ryosil Jacowa'tz, i' colol ketz jalu'.

47

Ryos, i' yi wi'tz ajcaw bene'n tzi'n wi munt

1 Ma jalu', cyakil axwok yi atix bene'n tzi'n wi munt, kaḡpok'loj kak'ab tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Ryos.

Tzatzin cu'n kaḡch'ink tan tak'le'n k'e'j i'.

2 Na yi ketz Kataj cya'l jun na xcy'e' quen te'j.

Chin xo'wbil nin yi tetz porer, na i' yi wi'tz ajcaw bene'n tzi'n wi munt.

3 Ja xcy'e' i' tan chixite'n cu'n cyakil yi e' nación yi ja chu'l tan oyintzi' ske'j.

Nin ja tak' i' ama'l sketz tan kacawune'n squibaj.

- 4 I' ntxa'one'n yi ketz ka'ama'l tan jale'n kak'ej, yi o' xonl k'ajtzun kamam Jacow.
Na wi'nin na pek' i' ske'j.
- 5 Ma jalu' tzan je'mpone'n tan c'olewe'n tibaj yi tetz c'olchbil kale tz'oqwe't tan cawu'n.
Tzatzin cu'n na chi'chin wunak, nin na tzan e'chk chun tan tak'le'n k'ej i'.
- 6 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz, na i' kareyil.
- 7 Kak'e' kak'ajsbil swutz i', na i' yi wi'tz ajcaw tibaj cyakil yi e'chk ama'l bene'n tzi'n.
- 8 Yi kaRyosil i' yi wi'tz ajcaw tibaj cyakil nación.
Nin ja c'ole' wi' chem yi chin xan nin.
- 9 Cyakil chibajxom yi e'chk nacióna'tz, scyuch' yi e' wunak yi at chik'ej, ja chu'l swutz Kataj, nin ja cho'c tajlal yi tanum Ryos, yi Ryosil kamam Abraham.
Na yi Kataj Ryos i' yi wi'tz Ajcaw squibaj cyakil ajcaw yi ate' wi munt.

48

At wi'nin k'ej yi ama'lyi na bi'aj Sión, na ya'stzun yi tnum yi txa'ijt tan Ryos

- 1 At wi'nin k'ej Kataj.
Cha'stzun te tajwe'n tan kak'ol k'ej i'.
Kak'e' k'ej i' le ama'l yi txa'ijt ta'n, yi wi'wtz yi chin xan nin.
- 2 Chumbalaj nin yi wi'wtz Sión yi at lije'n kale najle't Kataj.
Nin yi jun ama'la'tz, ja jal k'ej x'chiwutz cyakil wunak bene'n tzi'n.
Nin wi'nin na chitzatzin te'j, na cho'n najlij yi wi'tz rey tul.
- 3 Yi kaRyosil cho'n at le tetz ca'l yi at Jerusalén.

Nin ba'n kopon tan colo'n ib swutz.

⁴ Na yi e' ajcaw lakak tnum, je'nak chimolol quib tan oyintzi' te'j.

⁵ Poro yi quilol yi jun balaj tnuma'tz, nin e' xobtz, nin e' el ojk.

⁶ Wi'nin chixobe'n yi cyele'n ojk.

Wi'nin il ate' cu'nt tan xo'w.

Cho'n cu'n quitane'n chi na ilin jun xna'n yintaxk ul yos tuch'.

⁷ Ja che'l xit chi na ban chibarc yi e' aj Tarsis yi na oc bowl jun chin cyek'ek' scye'j.

⁸ Ja kubit cyakil yi e'chk takle'n balaj yi bnixnak tan kaRyosil, yi Kataj yi cya'l jun na xcye' quen te'j.

Poro yi jalu' ja kil tan kawutz, yi bintzinin at yi tetz porer tan colche'n yi tnum Jerusalén.

Nin jun cu'n quil xit tetz ben k'ej ben sak.

⁹ Cha'stzun te ilu' kaRyosil, te yi ato' xe yi teru' ca'lu', na ko'c tan xtxumle'n cyakil yi banl talma'u'.

¹⁰ Nin cyakil wunak bene'n tzi'n na chitzan tan tak'le'n k'aju', na at wi'nin k'aju'.

Ej nin yi na ocu' tan pujle'n xtisya' chin tz'aknak cu'n na tuleju'.

¹¹ Cyakil yi e' yi ate' le wi'wtz Sión na chitzatzin.

Ncha'tz cyakil yi e' yi ate' lakak e'chk tnum cwent Judá, na chitzatzin len.

¹² Ma jalu' or cyeru'.

Chixonku' solte'j yi tapij yi at te yi tnum Sión.

Cyajle'u' yi jun c'oloy torre yi at, yi na xcon cyak'un yi sanlar tan colche'n yi tnum.

¹³ Chixmayninu' yi jun chin balaj tapij yi at solte'j yi ama'l, tu yi e'chk balaj ca'l yi at.

Ba'n tzun cyalu' scyetz cyakil chinitxajilu' sbne' opon tunintz.

¹⁴ Ba'n chitxolu' scyetz yi ya'stzun tane'n yi ketz kaRyosil, nin yi sbajxok i' skawutz, sbne' opon tunintz.

49

Qui'c ltak' ko cho'n lk'uke' kac'u'l te pwok

¹ Quibit tzaju' cyakil yi e'u' yi ate'u' bene'n tzi'n wi munt.

² Nin yi xtxolbil yi swale', i'tz cyetz ric nin i'tz cyetz yi tal prow me'ba'.

Qui'c na ban yi ko at k'ej jun nka qui'.

³ Swale' cobox xtxolbil scyeru' yi at xe', yi at q'uixbel tan tele'n katxum tetz.

⁴ Chinumeku'. Quibite'u' inyol, na xconk e'chk elsawutzil wa'n tan lajluchaxe'n xchiwutzu'.

Ncha'tz xomok kbetz te kulil yi inyol.

⁵ Quil chinxob yil tz'ul e'chk c'alaj tiemp tzinwutz. Ej nin quil chinxob yil cho'c incontr tan joyle'n puntil tan inlo'one'n.

Mpe nink baj chisutil quib swe'j.

⁶ Na yi e' contra'tz, cho'n k'uklij cyetz chic'u'l te yi cyetz chime'bi'l, na na cyocsaj quib nim te yi at scyuch'.

⁷ Poro quil xcye' yi chime'bi'l tan chicolpe'n.

Na qui'c rmeril tan xcone'n pwok tan xchojle'n quil swutz Ryos.

⁸ Na quil xcye' pwok tan lok'che'n stz'ajbil jun yaj.

⁹ Nin quil xcye' pwok tan bene'n xkon tiemp jun yaj, nka tan claxe'n tk'ab quimichil.

¹⁰ Na qui'c nin jun yi qui'k na quim, ma na tircu'n na kaquim len.

Qui'c na ban yi ko i'tz jun yaj yi at wi'nin tajtza'kl,
nka i'tz jun tal prow yi qui'c tajtza'kl.

Tircu'n na kaquim. Nin cyakil yi e' yi at chime'bi'l,
cho'n na cyaj cyen chime'bi'l tk'ab junt.

11 Mpe nink cu' bi' jun yaj te jalaj tx'otx', nk'e'tz
tetz.

Na yi mero tetz najbil i'tz yi camposant, nin cho'n
lcyaj i'-tz le jun najbila'tz, tetz ben k'ej ben
sak.

12 Poro yi mero bintzi i'tz:

Yi qui'c nin jun yaj yi qui'k quim, na tircu'n
skaquimok.

Qui'c na ban mpe chin ric nink o', skaquimok len
chi na chiban yi e' txuc.

13 Ej nin ya'stzun sbajok scye'j yi e' yi cho'n k'uklij
chic'u'l te chichamil.

Ej nin ya'stzun sbajok scye'j yi e' yi cho'n k'uklij
chic'u'l te chinimel.

14 Na yi na ul quimichil x'chiwutz yi e'a'tz, chixomok
te'j chi na chixom yi e' cneru' te chipstor.

Ma yi e' balaj nak, chitx'aconk scye'j yil tz'ul skil.*

Ma yi e' rica'tz k'aynakt chiwankil tcamposant.

Na yi cyetz chinajbil i'tz yi camposant.

15 Poro yi in wetz, tz'ocopon Wajcaw, yi inRyosil,
tan incolche'n tan qui inquime'n junawes.

Nin nna'je'n te i', tetz ben k'ej ben sak.

16 Qui bin chibusunu' yi na quilu' yi at e' yi wi'nin
jale'n chipu'k, nin yi wi'nin jale'n chime'bi'l.

17 Na yi e'a'tz yi at wi'nin chime'bi'l, qui'c mu'x tal
nink tz'aj cya'n yil chiquim.

Mpe ik chipu'k nka chime'bi'l.

* **49:14** "Yil tz'ul skil" na elepont yil chitz'ij junt tir yi e' balaj.

- 18 Mpe nink chitzatzin te chipu'k te yi cobox k'ej yi ate' tzone'j wuxtx'otx', qui'c ltak'.
Mpe nink cyak' wunak chik'ej tan paj yi e' ric, qui'c ltak' scyetz yil chiquim.
- 19 Na tz'opon jun k'ej yi xchiquimok, nin qui't quil wutz k'ej sbne' opon tunintz.
- 20 Poro yi mero bintzi i'tz, yi qui'c nin jun yaj yi qui'k quim, ma na tircu'n skaquimok.
Qui'c na ban mpe wi'nin kak'ej, skaquimok len chi na chiban yi e' txuc.

50

Yi kaRyosil i'yi mero balaj pujul xtisya' yi qui na je k'ab twi' jun

- 1 Je yol yi Kataj yi wi'tz Ryos.
Na ja che' baj xchakol cyakil wunak yi najlche' bene'n tzi'n wi munt.
Ja che' baj xchakol cyakil yi e' yi ate' tele'n tzi'n tu cyakil yi e' yi ate' toque'n tzi'n tan ma'le'n cyajtza'kl.
- 2 Cho'n at i' le yi wi'wtz Si6n yi chin yube'n nin.
Nin chin litz'un nin yi pak'puchal i'.
- 3 Yil tz'ul i' tan cawu'n nk'e'tz ewun cu'n tz'ul, ma na bajxij jun chin wutzile'n k'ak' swutz.
Nin solte'j i' cho'n cunin tane'n chi na ban salchcam.
- 4 Chu'l molol cyakil wunak tan cyoque'n tetz stiwil yil tz'oc i' tan tak'le'n caws yi tetz tanum.
Chu'l cyakil yi e' yi ate' tcyaj, tu cyakil e' yi ate' wuxtx'otx' tan tilwe'n yi mbi sbajok te yi tetz tanum.
- 5 Ej nin je yol i'e'j:

“Molwoke' cyakil yi e' yi k'uklij chic'u'l swe'j, yi e' yi chisuknak chiyol yi chixomok swe'j, nin yi ja xcon chitx'ixwatz tetz quiwel chiyol,” stzun Ryos.

⁶ Nin cyakil yi e' yi ate' tcyaj' scyale', yi i' yi mero balaj pujul xtisya' yi qui na je k'ab twi' jun.

⁷ Ncha'tz na tal i':

“Bitwok tzaj yi axwok xonl Israel, axwok intanum. Katx'aje' te'j cyakil yi itil, na yi in wetz, in iRyosil.

⁸ Qui na chintzan tan talche'n tzitetz, yi qui'c xac cyakil yi e'chk itx'ixwatz yi na ipatwok swetz, nka yi qui'c xak cyakil yi e'chk oy yi na itak'wok swetz.

Ba'n atit tircu'n.

⁹ Poro yi mero bintzi i'tz yi qui tajwe'n swetz.

Qui tajwe'n tan injakol jun ne'x̄ wacx̄ nka jun cneru' tzitetz, na wetz cu'n cyakil txuc.

¹⁰ Wetz cyakil jilwutz txuc yi at bene'n tzi'n wi munt.

Wetz cyakil smaron txuc tu yi e' txuc tetz awna'n.

¹¹ Wetz cyakil jilwutz txuc yi na chixicy'in tcyaj'.

Ncha'tz yi e' yi na chixon wuxtx'otx'.

¹² Yi nak waj baj jun wetz wa'n te yi e' txuca'tz qui tajwe'n tan injakol tzitetz, na wetz cyakil yi at wuxtx'otx'.

¹³ ¿Na pe tzun baj yi e'chk x̄chi'bel yi wacx̄ wa'n yi na itoywok swetz?

Nka ¿na pe tzun baj yi x̄ch'el yi e'chk chiw wa'n, yi na ibiywok tetz itx'ixwatz? Qui'.

¹⁴ Mas balaj yi nink cxyoḡinwok swetz yi in yi wi'tz Ajcaw, swutz yil tzitak' jun c'oloy itx'ixwatz.

Mas balaj yi nink cxe'lwok cu'n te iyol yi isuknak swetz.

- 15 Nin yil cxo'cwok swutz il, ba'n tzun tzijakwok
 xch'eybil itetz swetz.
 Na list atine't tan ich'eye'n, bantz itoque'n tan
 tak'le'n ink'ej," stzun Kataj bantz.
- 16 Poro ncha'tz stale' i'-tz scyetz yi e' juchul il:
 “¿Mbi xac na ital yi xomquix te inca'wl, nin qui na
 ibanwok tane'n?
 Na na italwok yi tajwe'n chixom wunak te yi wetz
 inchusu'n, poro yi axwok itetz qui na cxom-
 wok te'j.
- 17 Chumbalaj nin axwok tane'ntz, poro iwutz tu',
 iplaj tu'.
 Na ja cyaj cyen itilol inchusu'n. Nin qui't na
 cxomwok te'j.
- 18 Na ilenin axwok alk'om, nin axwok aj xna'ninl.
- 19 Chin la'j nin axwok, nin chin txumul yol nin
 axwok.
- 20 Yi axwok itetz na cu' ichem tan chiyolche'n yi e'
 wunak.
 Nin ncha'tz, pe ik yi mero ititz'un, na cxo'cwok tan
 xtxumle'n yol te'j, nin tan yolche'n i'.
- 21 Ya'stzun na ibanwoktz.
 Poro i tane'n tziwutzwok, yi quil wak' icaws tan
 cyakil yi mbi na iban.
 Poro nk'e'tz ni'cu'n in chi axwok itetz.
 Ma na jun cu'n, swak'e' icaws.
 Chin clar cunin na chintzan tan talche'n yi yola'se'j
 tzitetz.
- 22 ”Or tzitilwok, quil tz'el inyol te ic'u'l.
 Na kol tzitilwok cyen inchusu'n, swak'e' icaws.
 Nin cya'l jun tz'ocopon tan icolche'n.
- 23 Na yi e' yi na cyak' ink'ej, ya'stzun yi e' yi na
 chityoxin swetz.

Nin yi e' yi na chiban tane'n inca'wl, ya'stzun yi e' yi nocopon tan chicolpe'n," stzun Ryos bantz.

51

At rmeril kajak cuybil kapaj swutz Ryos

- ¹ Siwl Ta', elk k'ajabu' swe'j.
Stzajscunu' yi wil tan yi banl talma'u'.
- ² Tcy'ajlenu' yi yab ajtza'kl yi cy'a'n wa'n.
Xitcunu' cyakil yi impaj intx'ok'be'na'tz.
- ³ Wajcaw, na el intxum tetz yi in jun chin wi'tz
pajol ca'wl swutzu'.
Nin qui na el yi wil te inc'u'l.
- ⁴ Ja injuch wil swutzu' Ta'.
Na ja imban yi e'chk takle'n yi qui na pek'u' te'j.
Nin ba'n atit yi kol tak'u' incaws.
Na yi na tak'u' caws jun, qui na xubsiju' te'j.
- ⁵ Ta', na el intxum tetz yi in jun juchul il jetz yi
witz'le'nix.
Na te yi atin tzaj le wankil intxu', cy'a'n nin yi ilc'ol
wa'n.
- ⁶ Poro yi teru' Ta', na tzatzinu' scye'j yi e' yi sko
cu'n te cyalma'.
- Nin ja tak'u' katxumu'n tan kabnol yi e'chk takle'n
balaj.
- ⁷ Chin xansaju' tan hisopo*, bantz stzaje'n yi wil.
Xtx'aje'u' te walma' nin skojaxk chi tane'n nok' yi
chin stum nin.
- ⁸ Tak'u' junt tir yi tzatzin swetz, na na waj yil
chintzatzin, ptzun jajk chin cawsaju'.
- ⁹ Qui'k tz'ocu' tan xtxumle'n yi wil.

* **51:7** Yi "hisopo" i'tz jun wi' xtze' yi nxcon cyak'un yi e' judiy tan stz'ite'n xch'el chitx'ixwatz. Ex 12:22.

Stzajscunu' cyakil yi impaj.

¹⁰ Wajcaw, lok xtx'ixpuju' wajtza'kl.

Na na waj yil jal jun ac'aj wajtza'kl yi jicyuch te'j.

¹¹ Qui'k chin jatxlenu' te'ju'.

Nin qui'k tcy'ajlenu' yi espíritu Sant swe'j.

¹² Ma na xchaje'u' swetz yi xe'nk chintzatzin junt tir,
yi xe'nk tz'el intxum tetz yi ja chinclax.

Chin xch'eyaju' tan yi banl talma'u'.

¹³ Na yi wajbil i'tz tan inxcone'n tan chichusle'n yi
e' pajol ca'wlu', bantz chixome'n te yi teru'
tajibilu'.

¹⁴ Ta', qui't tak'u' junt tir ama'l swetz tan woque'n
tetz biyol nak.

Nin kol tz'ocu' tan wuch'eye'n, swak'e' ink'ajsbil
teru', nin tzintxole' yi balajilu'.

¹⁵ Wajcaw, xchaje'u' puntil swetz tan wuk'ol
ink'ajsbil swutzu'.

Na na waj chimbitzin tan tak'le'n k'eju'.

¹⁶ Na na el intxum tetz yi qui na taju' e'chk oy, nka
e'chk tx'ixwatz yi na kapat swutzu'.

List wutane'n tan tak'le'n e'chk oya'tz teru', poro
na el intxum tetz yi qui na pek'u' te'j.

¹⁷ Poro yi teru' tajbilu' i'tz yi nink kabisun tan kil,
nin yil kocsaj kib juy swutzu'.

Na na cuyu' chipaj yi e' yi nternin na chibisun tan
quil, nin yi na chok' tan paj.

¹⁸ Wajcaw, elk k'ajabu' te Sión yi tanumu'.

Tan banl talma'u' elk k'ajabu' ske'j.

Tak'u' ama'l tan bnixe'n junt tir yi tapij solte'j yi
tnum Jerusalén.

19 Na ko na kabisun tan kil, jun cu'n stzatzinku' te yi koy tu e'chk katx'ixwatz yil kapat swutzu'.
 Tzatzinku' te e'chk katx'ixwatz'a'tz yi na kapat swutzu'.
 Nin tzatzinku' te e'chk ne'x̄ wacx̄ yi na chiquim ka'n tetz koy.

52

Qui'c na tak' scyetz yi e' mal nak yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl

¹ E'u' bajxom, mbi xac na cyocsaj quibu' nim tu yi e'chk takle'n cachi' yi na chibanu' scye'j wunak.
 Na yi ketz kaRyosil at mas tetz x̄chamil swutz alchok ajcawil, nin quinin bajsbe'n tetz yi banl talma' i' ske'j.

² Na yi e' cyeru' ntin na chitzanu' tan xtxumle'n e'chk takle'n cachi'.
 Ncha'tz chin cyajbil ninu' x̄chaq'ue'n e'chk yol.
 Nin chin xo'wbil nin yi e'chk yol yi na el tzaj le chitzi'u'.
 Cho'n cunin chijilonu' chi tane'n jun cchilu' yi chin a' nin wi'.

³ Mas tcu'n na chipek'u' tan banle'n yi e'chk takle'n cachi', swutz yi e'chk takle'n balaj.
 Nin mas balaj tcu'n yi la'jil x̄chiwutzu' swutz yi bintzi.

⁴ Yi e'chk yol yi na chiyolu' ntin na xcy'e' tan chixite'n yi e' wunak, na chin la'j nin e'u'.

⁵ Poro Ryos tz'ak'on chicawsu' tetz ben k'e'j ben sak.
 Na chijeponu' buk'ij tane'n nin x̄che'lk cunu' swutz.

6 Cyakil yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te Ryos, squile' cyakil yi xtxolbila'tz, nin xchixobok ta'n.
 Poro xchitze'enk scye'j yi e' mal naka'tz, nin scyale':
 7 "Ilwoke' nin, yi mbi mbajij scye'j yi e' mal naka'tz.
 Yi cyetz, qui nk'uke' chic'u'l te Ryos.
 Ma na cho'n nk'uke' chic'u'l te yi cyetz chime'bi'l.
 Nin qui na quil cyen yi juchle'n il."
 8 Ma in wetz, cho'n cu'n wutane'n xe ca'l Ryos
 chi tane'n jun wi' oliw yi chumbalaj nin, na
 ilenin cho'n k'uklij wetz inc'u'l te Ryos.
 9 Wajcaw, ilenin swak'e' ink'ajsbil teru'.
 Nin chintyoöink teru' tan yi e'chk takle'n yi ja bnix
 tanu' swe'j.
 Nin ncha'tz ilenin sk'ukek inc'u'l te'ju', na chum-
 balaj nin ilu', nin quinin bajsbe'n tetz yi
 banl talma'u'.

53

Chin juntlen nin cyajtza'kl yi e' mal nak

1 Xchiwutz yi e' yab qui'c Ryos at.
 Yi e'a'tz qui'c mu'x tal chixac.
 Nin yi e'chk takle'n yi na chiban, chin xa'bil nin.
 Cya'l jun yi najk pek' tan banle'n yi e'chk takle'n
 balaj.
 2 Poro yi Kataj Ryos na xmayin tzaj jalen tzi'n
 tcyaj'.
 Na tzan i' tan tilwe'n yi ko at jun wunak yi at
 tajtza'kl, jun wunak yi na tzan tan xtx-
 umle'n i'.
 3 Poro cya'l jun najk tzan tan joyle'n Ryos, na e' cu'n
 tx'akxnak.
 Cya'l jun najk pek' tan banle'n yi e'chk takle'n
 balaj.

Siquier jun.

⁴Yi e' mal naka'tz qui'c mu'x cyajtza'kl.

Na na chiban wi'nin takle'n yi cachi'.

Nin na cho'c tan chibajse'n yi e' intanum, chi na
chiban tan bajse'n pam.

Siquier mu'x tal nak cyek xchi' Ryos.

⁵Poro tz'opon jun k'ej yi xchixobok.

Mpe qui'ck na bajij, poro yi cyetz, chichuc
xchixo'wsaje' quib.

Na tz'ocopon Ryos tan chixite'n cu'n junawes, na
tz'ocopon tan xite'n chibakil.

Chocopon ta'n tetz chitze'lbe'tz wunak, na qui na
pek' i' te cyajtza'kl.

⁶Cho'nk saj yi colol ketz yi o' xonl Israel wi Sión.

Nin katzatzink yil kamolxij junt tir, yi o', yi o'
tanum Ryos, yi elnako' xit bene'n tzi'n wi
munt.

Tircu'n o', o' xonl Jacow, o' xonl Israel, skatzatzink
yil kamolxij junt tir.

54

List Kataj tan kacolche'n xchik'ab kacontr

¹Wajcaw, ilu' inRyosil.

Chin cole'u' tan yi teru' xchamilu'.

Chin cole'u' tan yi teru' poreru'.

²Na cu' inwutz teru' Ta', na ilu' inRyosil.

Tbite'u' intzi' inkul. Tbite'u' yi wajbil.

³Na ja je' chimolol quib yi e' wunak yi na cyocsaj
quib nim tu cyajtza'kl tan oyintzi' swe'j.

Nin yi cyajbil i'tz tan imbiyle'n cu'n.

Yi e'a's siquier nin najk cyek xchi'u'.

⁴Poro ilu' inRyosil. At ninu' tan wuch'eye'n.

Nin quil tak'u' ama'l scyetz tan imbiyle'n cu'n.

⁵ Nin stk'e'u' chicaws yi e'a'tz.

Nin e' te'n chibaj tc'u'l yi e'chk takle'n yi ja baj
chitxumul swe'j.

Wajcaw, che' xit cu'nu' yi e' incontra'tz, na
ba'n k'uke' inc'u'l te'ju' yi list atitu' tan
wuch'eye'n.

⁶ Ej nin ko ya'tz, swak'e' intx'ixwatz teru'.

Nin swak'e' k'uju', na chumbalaj nin ilu'.

⁷ Na ja chinclax tanu' tk'ab cyakil yi e'chk sotzaj
c'u'lal.

Nin ja che'l cu'n cyakil incontr tanu' swutz.

55

*Na cu' intzi' swutz Ryos tan paj yi xo'w yi atin
cu'nt*

¹ Ilu' inRyosil, tbite'u' yi intzi' inkul.

Qui'k tew tibu' tzinwutz.

² Tbite'u' bin cobox tal inyol.

Nin stza'we'u' yi wajbil.

Na na cu' inwutz teru', tan paj yi chin bisbil nin
atin cu'nt.

³ Na na chinxob yi na wit yi na chi'ch'in yi e'
incontr wutz incoc.

Na chitzan tan inxo'wse'n.

⁴ Yi walma' na chucne' tan xo'wl.

Pyor yi na wit yi chinquimok cya'n.

⁵ Chin xo'w'bil nin wutane'n 'chik'ab incontr.

Wi'nin na chinlucne' tan paj.

⁶ At na ban cu'nt na intxum, yi chumbalaj nin
klo', yi atk inxicy' chi tane'n jun plom'x, tan
wele'n ojk 'chiwutz yi e' incontra'tz, bantz
inclaxe'n.

⁷ Ba'n klo' ne'l ojk 'chiwutz.

Nin chimben joylaj tan joyle'n jun ama'l tan wu-
jewe'n tul.

Ba'n chimben tul e'chk ama'l tz'inunin tu', bantz
cya'l chinxuxin.

⁸ Swewe' wib swutz yi tojkbil yi cyek'ek'.

Nin tzincole' klo' wib, tk'ab alchok e'chk takle'nil.

⁹ Poro Ta', xitcunu' yi cyajtza'kl yi e' inontra'tz.

Suk' cunu' chiyol, na jaltnin xtxumle'n e'chk ilc'ol
cya'n.

¹⁰ Qui'c jun ba'n xchixo'l, na e' len cu'n juchul il.

Na cyakil k'ej, nin cyakil ak'bal, na chixon tnum
tan juchle'n quil.

E' len cu'n biyol nak. E' len cu'n aj oyintzi'inl.

¹¹ Ntin na cho'c tan kasuble'n, nin tan kabiyle'n.

¹² Poro nk'e'tz jun awer nak yi wetz inontra, yi na
tzan tan inxuxe'n.

Nin nk'e'tz jun yi mero na chi'ch c'u'l swe'j, nka
yi mero wetz inontra, yi na tzan tan joyle'n
puntil tan inlo'one'n.

Na i'-k jun mero inontra'tz, ba'n klo' lwew wib
swutz.

¹³ Ma na i'tz aš, yi junit o' tzawuch', yi kamiw
kib tzawuch', yi nternin na ke'l na ko'c tza-
wuch'.

¹⁴ Ncha'tz, junit nxka'k tzawuch' tan c'u'laje'n Ryos
le templo.

Mero kamiw kib tzawuch'.

¹⁵ Poro na klo' waj yi x'e'nk chiquim e' inontra'tz.

Na waj yi nink chisotz tircu'n.

Na e' len cu'n juchul il. Jaltnin juchle'n il na
chitxum.

¹⁶ Ma in wetz copon inwutz tetz inRyosil, nin jun
cu'n xchinclaxok ta'n.

¹⁷ Sk'ejl nin lak'bal copon inwutz tetz.

Nok'ok swutz i'. Nin jun cu'n tz'elepon k'ajab swe'j.

¹⁸ Nin kol chimben tan oyintzi', i' tz'ocopon tan incolche'n tan qui inquime'n.

Mpe jun c'oloy cu'nk incontr; quil tak' i' ama'l tan inquime'n.

¹⁹ Yi wetz inRyosila'tz, ilenin na tbit intzi' inkul, na itz' i' tetz ben k'ej ben sak.

Stak'e' chicaws yi e' incontr; na yi e' incontra'tz, qui na chitx'ixpuj cyajtza'kl, nin qui na cyek xchi' Ryos.

²⁰ Na na cho'c tan chibiyle'n yi mero cyamiw.

Nin qui na chibisun tan paj.

²¹ Nin yi na chijilon yi e' wunaka'tz, chumbalaj yol na xcon cya'n.

Poroy apart chitxumu'n, na yi na xcon e'chk putzpuj yol cya'n, i'tz tan chisuble'n tu' wunak.

Na yi cyetz chitxumu'n, tu chiyol, chin xo'wbil nin.

Na ni'cu'n chiyol tu jun spar yi na kalo'on ta'n.

²² Mas balaj kak'e' cyen tircu'n yi bis o'kl yi na ul skawutz tk'ab Ryos, na list i' tan kaquiwse'n.

Nin quil tak' i' ama'l scyetz yi e' yi na cyek xchi' i', tan chicyaje'n cyen junawes tul il.

²³ Poro Ta', na el intxum tetz yi e' subul nak, scyuch' yi e' biyol nak.

Quil ben xkon mas chitiemp, ma na xchimukxok chan cye'tz tcamposant.

Poroy in wetz, ilenin sk'ukek inc'u'l te'ju'.

56

Cho'n k'uklij inc'u'l te Ryos nin na wak' k'ejyi yol

i'

¹ Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j.

Na wi'nin e' yi na chitzan tan joyle'n puntil yi xe'nk
tan inlo'one'n junawes.

Sk'ejl nin lak'bal na chitzan tan inxuxe'n.

² Qui'c nin jun tkuj yi qui'k na cho'c tan joyle'n
puntil tan inlo'one'n.

Ej nin jun c'olaj cu'n e', yi na chi'ch chic'u'l swe'j.

³ Poro Wajcaw, yi na chinxob, cho'n na k'uke'
inc'u'l te'ju'.

⁴ Cho'n k'uklij wetz inc'u'l te Kataj Ryos, nin
na wak' ink'ajsbil tetz, tan cyakil yi e'chk
takle'n balaj yi suki'nt ta'n swetz.

Qui tzun chinxob tetz alchok takle'nil yi na
chitzan wunak tan txxumle'n swe'j, na
xomij i' swe'j.

⁵ Cyakil nin k'ej, tx'ixpu'n cunin inyol cya'n, na yi
cyajbil i'tz yi xe'nk ne'l cu'n swutz.

⁶ Nternin na chitzan tan joyle'n puntil tan im-
biyle'n.

Xomche' cyen tu' tan inq'uicy'le'n, yi na' na na'j
nint.

Na yi cyajbil i'tz tan inquime'n cya'n.

⁷ Wajcaw, xi'xkaj xchiclxk tzunk yi e' juchul ila'tz
tanu'?

Chi'chok quen bin c'u'lu' scye'j. Che' xitcunu'.

⁸ Wajcaw, sak swutzu', yi jatna' tir yi nne'l ojk tan
incolol wib xchiwutz yi e' incontr'a'tz.

Jat lo' tir yi ja nok' tan paj yi e' incontr.

Poro nachij tanu', na na cu' tanu' swutz yi teru'
liwru'.

⁹ Poro na el intxum tetz, yi kol xomu' swe'j, chele-
pon ojk yi e' incontr.

Na yi na injak xch'eybil wetz teru', na che'l ojk
tzinwutz, na jun cu'n xomij wi'u' swe'j.

10 Poro cho'n k'uklij inc'u'l te Wajcaw.

Nin na wak' k'e'j yi yol i' yi tz'iba'nt cyen.

11 Cho'n k'uklij wetz inc'u'l te Kataj Ryos.

Nin na wak' ink'ajsbil tetz i', tan cyakil yi e'chk takle'n balaj yi suki'nt ta'n swetz.

Qui tzun chinxob tetz alchok takle'nil yi na chitzan wunak tan xtxumle'n swe'j, na xomij i' tan inq'uicy'le'n.

12 Nelepon cu'n te yi minsuk teru'.

Nin tzatzin cu'n tzimban tane'n.

13 Na ja chinclax tk'ab quimichil tanu'.

Nin qui ntak'u' ama'l tan incwe'n junawes, bantz inxome'n te tajbilu'.

Na ilu' ak'ol wajtza'kl, ilu' intxebil tane'n.

57

Jakle'n xch'eybil ketz tetz Ryos

1 Wajcaw, ilu' inRyosil, elk k'ajabu' swe'j.

Elk to'kl c'u'lu' swe'j, na cho'n na cu' inwutz teru' tan toque'nu' tan incolche'n.

No'ken tzak' xicy'u'. Chin cole'u' jalen yil tz'icy' e'chk takle'n yi na tzan tan inxuxe'n.

2 Copon inwutz teru' na ilu' inRyosil.

Na na el intxum tetz yi at wi'nin k'e'ju', nin jun cu'n tz'ocoponu' tan wuch'eye'n.

3 Nin tan tu' banl talma'u' tz'ul xch'eybil wetz tzi'n tcyaj'.

Nin chinclaxok xchik'ab yi e' incontr yi nternin na chitzan tan joyle'n puntil tan inquime'n.

4 Wajcaw, txant tan inlo'one'n cyak'un incontr.

Na ja wi't chincu' wuxtx'otx'.

Atin xchixo'l e' incontr yi chin xo'w'bil nin e'.

Na ni'cu'n e' tu balum yi na baj wunak cya'n.

Na yi e' cyetz, na chixcye' tan chibiyle'n wunak.

Na yi cye', i cu'n lans tu flech.

Nin yi chitzi', i cu'n chin spar yi juyuch wi'.

⁵ Ma jalu' ilu' inRyosil, at wi'nin poreru', at wi'nin k'eju'.

Na yi ilu' teru', ilu' na cawunu' tibaj cyakil yi e'chk takle'n yi at bene'n tzi'n wi munt, nin yi at tzi'n tcya'j.

⁶ Yi e' incontr, ja cho'c tan joyle'n puntil yi x'e'nk tan inlo'one'n.

Ja cho'c tan inxo'wse'n.

Nin ja cho'c tan banle'n e'chk tramp swe'j, poro e' te'n nchicu' tc'u'l.

⁷ Ma yi in wetz, list wutane'n tan tak'le'n ink'ajsbil teru' Ta'.

List tane'n walma' tan tak'le'n k'eju'.

⁸ Jalchan cunin tz'elepon inwatl tan tak'le'n ink'ajsbil teru' Ta'.

Tetz cu'n walma' swak'e' ink'ajsbil teru'.

Xconk e'chk kbetz wa'n tan tak'le'n k'eju'.

Yintaxk je'ul k'ej xconk arpa tu salterio wa'n tan tak'le'n k'eju'.

⁹ X'chiwutz cu'n cyakil jilwutz wunak, chimbitzink tan tak'le'n ink'ajsbil teru'.

Qui'c na ban alchok ama'lil.

¹⁰ Na chin wutzile'n nin yi banl talma'u' swe'j, na na jepon cu'n jalen tzi'n tcya'j, nin na xcye' tan jople'n cyakil yi tcya'j.

¹¹ Ma jalu' ilu' inRyosil, at wi'nin poreru', at wi'nin k'eju'.

Na yi ilu' teru', ilu' na cawunu' tibaj cyakil yi e'chk takle'n yi at bene'n tzi'n wi munt, nin yi at tzi'n tcya'j.

58

Jakle'n chicaws yi e' mal nak

- ¹ I bin jalu' e'u' pujul xtisya',
 ¿na pe' chicawunu' sk'ilcunin?
 ¿Qui pe' na je' chik'abu' twi' jun?
- ² Poro yi mero bintzi na je' chik'abu' chiwi' jujun.
 Cho'n na xom chiwi'u' te yi e'chk ajtza'kl cachi'.
 Nin mas tcu'n na jal oyintzi' skaxo'l tan paj.
- ³ Yi e' mal nak, e' nin mal nak cyera'tz te yi ntaxk
 chitz'ij.
 E' cu'n la'j jetz yi quitz'le'nix. Nin ya'tz quitane'n
 cyeru'-tz.
- ⁴ Chin xo'wbil nin e'u', na ni'cu'n e'u' chi jun lu'baj
 yi cy'a'n wenen ta'n.
 Na na chilam cunu' chiġchinu' yi na ko'c tan yol
 scyeru'.
- ⁵ Ni'cu'n e'u' chi lu'baj yi qui'c chiġchin, yi qui
 na quibit e'chk son yi na oc ġchiwutz tan
 chimoxe'n.
- ⁶ Ma jalu' Wajcaw, che' xit cu'nu' yi e' mal naka'tz.
 Na ni'cu'n e' tu jun león.
 K'uchlenu' yi cye'. Che'lk cu'n tanu' swutz.
- ⁷ Cho'nk chiban tanu' chi na ban a' yi jalcu'n na
 skej tul jun tziwun.
 Nka chi na ban xtze' yi na skej tan k'ej.
- ⁸ Che'lk cu'n tanu' swutz.
 Cho'nk chiban chi na ban jun ġkop yi na quim yi na
 baj yi ta'al stzi'.
 Nka chi na ban jun ni', yi na cye' cy'en tu' yi ntaxk
 jepon xa'wlil.
- ⁹ Oken chik'a'kl tanu' chi na ban tx'i'x.
 Che' buk'e'nu' chi na u'lij e'chk xtze' yi qui'c xac.

¹⁰ Ma cyakil yi e' balaj, xchitzatzink cyera'tz, yil quil
yil che'l cu'n yi e' mal naka'tz swutz.

Nin xchixonk tul chi'xch'el, tan xchajle'n yi qui'c
chixac yi e' mal naka'tz.

¹¹ Kalena'tz tzun cyal:

“Bintzinin, ba'n mban yi nk'uke' kac'u'l te Ryos.

Na i' yi wi'tz ajcaw yi na cawun bene'n tzi'n wi
munt.”

59

Yi Kataj i' colol ketz xchik'ab kacontr

¹ Wajcaw, ilu' inRyosil.

Chin cole'u' xchik'ab incontr.

Chin cole'u' xchik'ab yi e' yi na chitzan tan xtx-
umle'n tan inquimse'n.

² Chin cole'u' xchik'ab yi e' mal nak.

Nin chin cole'u' xchik'ab yi e' biyol nak.

³ Elk bin k'ajabu' swe'j Ta', na at wi'nin e' yi chin
cham nin e', yi na chitzan tan joyle'n puntil
tan imbiyle'n.

Wech na qui'c wetz wil.

⁴ Wajcaw, tzinwutz wetz cya'l cunin na impajwit
ca'wlu'.

Nin cya'l na injuchwit wil swutzu'.

Poro yi e' incontr nternin na chitzan tan joyle'n
puntil tan wele'n cu'n swutz.

Elk bin k'ajabu' swe'j. Sajku' tan wuch'eye'n.

⁵ Na yi ilu' teru', ilu' kaRyosil yi cya'l jun na xcy'e'
quen te'j.

Ilu' kaRyosil yi o' xonl Israel.

Che' cawse' binu' yi e' juchul ila'tz.

Qui'k tz'el k'ajabu' scye'j yi ta'k subul naka'tz.

⁶ Na yi na chu'l tzone'j lak'bal, ni'cu'n na chiban chi
na chiban tx'i' tan wojo'n lak'bal.

Nin na baj chisutil te katnumil.

⁷ Ej nin te yi na cho'jkel, na swokin chitzi' nin
nternin na chixcy'aklin.

Ej nin na cyaltz: “Cya'l na bitan kayol,” che'ch.

⁸ Poro yi ilu' Ta', na tilu', nin na tbitu', cyakil yi mbi
na chiban yi e' mal naka'tz.

Nin tze'e'n tu' na banu' scye'j.

⁹ Nin cho'n k'uklij inc'u'l te'ju', na yi ilu' teru', ilu'
inRyosil.

Nin list atitu' tan wuch'eye'n, nin tan incolche'n.

¹⁰ Na tan tu' banl talma'u', tz'ulu' tan wuch'eye'n.

Nin xchaje'u' swetz, yi xe'n cu'n che' tuleju' yi e'
incontr yil chilo'on.

¹¹ Qui'k tz'el k'ajabu' scye'j, bantz quilol yi e' in-
tanum, nin quil tz'el te chic'u'l yi mbi sbajok
scye'j.

Che' xit cunu' tan yi teru' poreru', bantz cyoque'n
juy jak' ca'wlu'.

Na jun cu'n, ilu' yi colol ketz.

¹² Na yi e'a'tz, chin juchul il nin e', na qui'c nin ba'n
te chijilon.

E' te'n nink chibaj tc'u'l yi chinimel.

Ej nin e' te'nk chibaj tul chiyol yi na cyal sketz.

¹³ Che'lk cu'n tanu' swutz.

Sajk colpuj wi'u' scye'j.

Che' sotzaj cunu' junawes, bantz tele'n chitxum
tetz yi ilu' yi wi'tz Ajcaw, nin ilu' na cawunu'
scye'j e' xonl Jacow, nin scye'j cyakil wunak
bene'n tzi'n.

¹⁴⁻¹⁵ Yi e' wunaka'tz, ni'cu'n e' chi quitane'n tx'i', na
na chu'l cwe'n k'ej tnum tan joyle'n chiwa'.

Poro ko qui na noj chic'u'l, tu na cho'jkel tunintz
nin na chok' tan we'j.

¹⁶ Poro yi in wetz Ta', swak'e' ink'ajsbil teru' cyakil
jalchan.

Nin chin inwi' nin sbne' tan xtxole'n yi banl
talma'u'.

Na ilu' yi colol wetz. Ej nin list atitu' tan
wuch'eye'n yi na ul sotzaj c'u'lal tzinwutz.

¹⁷ Cha'stzun te swak'e' ink'ajsbil teru' ilu' Wajcaw,
na ntin ilu', atu' tan wuch'eye'n, nin wi'nin
na pek'u' swe'j.

60

Ko' xch'eyaju' xchik'ab kacontr

¹ Ilu' kaRyosil, ¿mbi tzuntz nko' cyaj cyen tilolu'?

¿Mbi xac na tak'u' bis sketz?

Na ja saj colpuj wi'u' ske'j.

Ta' ko' xch'eyaju', tak'u' junt tir kawalor.

² Na tan yi teru' poreru', ja chucan yi wuxtx'otx'
nin ja aj pax.

Poro mas balaj yil sban cunu' junt tir, chi yi tane'n
nin, na wi'nin lo'one'n mas.

³ Ncha'tz ja tak'u' ama'l tan tule'n e'chk takle'n, yi
chin xo'wbil nin swutz yi tanumu'.

Ja tak'u' jun kacaws yi chin xo'wbil nin.

⁴ Poro yi o' ketz yi cho'n k'uklij kac'u'l te'ju', ja
je' jun techl tanu' tan kopone'n kale atit yi
jun techla'tz, bantz kaclaxe'n tk'ab yi e'chk
oyintzi'.

⁵ Ko' xch'eyaju' bin Ta'.

Tbite'u' yi na cu' kawutz teru'.

Sajku' tan kuch'eye'n, nin ko' cole'u', na na pek'u'
ske'j.

6 Na je bin yolu'e'j:
 “Tetz cu'n walma' yil no'c tan jatxle'n cu'n yi ama'l
 Siquem.

Ncha'tz wulej yi xk'ajlaj Sucot.

7 Ncha'tz, wetz cu'n cyakil yi ama'l cwent Galaad
 tu Manasés, na wetz cu'n cyakil yi e'chk
 ama'la'tz.

Ncha'tz yi ama'l cwent Efraín, ni'cu'n chi ya'tzk jun
 casco tan colche'n inwi'.

Ma yi ama'l cwent yi e' aj Judá, ni'cu'n chi ya'tzk
 jun tx'amij yi at tink'ab.

8 Ma yi chi'ama'l yi e' aj Moab, ya'stzun yi ama'l
 kale na chintx'ajone't, kale na intx'ajwit
 ink'ab.

Ma yi chi'ama'l yi e' aj Edom, colbil tu' inxajab
 tera'tz.

Ej nin chinxch'ink tan yi tzatzin yi atin cu'nt, yil
 chinxcy'e' scye'j yi e' filistey,” chiju' banak.

9 Ma jalu' Wajcaw, ¿na' Inoponsan le yi tnum yi at
 q'uixbel tan kaxcyewe'n te'j?

¿Na' scyetz jun yi sbajxok tzinwutz tan wopone'n
 tan oyintzi' le ama'l Edom?

10 ¿Nk'e'tz pe' ilu' Ta'? Poro ja ko' cyaj tilolu'.

Qui't na xomu' ske'j yi na ke'l tan oyintzi'.

11 Poro Ta', qui pe' tz'el k'ajabu' ske'j.

Ko' xch'eyaju' xchik'ab yi e' kacontr.

Na yi o' ketz qui'c nin ketz kaxac.

12 Poro kol xomu' ske'j, jun cu'n skaxcyek te yi
 kacontr.

Na ilu' tz'ocoponu' tan chixite'n cu'n, chicyakil.

61

At Ryos tan kacolche'n

- 1 Ilu' inRyosil, tbite'u' yi intzi' inkul, na na chintx'ayne' swutzu'. Stza'weju' yi inoración.
- 2 Chin joylaj nin atine't poro na cu' inwutz teru', na txant tan wele'n cu'n swutz.
Bne'u' pawor swetz, chin cole'u'.
- Chin jeken tanu' tibaj jun chin wutzile'n c'ub bantz inclaxe'n.
- 3 Na ilu' yi colol wetz.
Nin ni'cu'n ilu' tu jun chin wutzile'n torre,* kale tzincolwit wib xchik'ab yi e' incontr.
- 4 Na waj na'tij xe yi teru' ca'lu' cyakil k'ej tan incolol wib te'ju'.
- 5 Wajcaw, jun cu'n ja tbitu' cyakil yi mbi minsuk teru'.
- Nin ja wi't tak'u' yi e'chk oy swetz, yi suki'nt tanu' scyetz cyakil yi e' yi na chixom te yi teru' tajbilu', nin yi na cyek xchi'u'.
- 6 Ta', tak'u' ama'l tetz yi rey†, yi wi'tz ajcaw, tan cawune'n.
Nink ben xkon yi tiemp tanu' tan cawune'n mas.
- 7 Nin yil cawun, nink xom te yi teru' tajbilu', nin tzatzin cu'nk lcawun.
Q'uicy'leju' tan yi banl talma'u' yi ba'n k'uke' kac'u'l te'j.
- 8 Ko ya'tz sbanu' Ta', swak'e' tzun ink'ajsbil teru' cyakil tiemp.
Nin ncha'tz cyakil nin k'ej, tzimbne' tane'n cyakil yi inyol, yi minsuk teru'.

* **61:3** Yi yol “torre” tzone'j, na jop jun ca'l yi nim wutz tkan, yi nxcon cyak'un wunak tan chicolol quib xchik'ab chicontr. † **61:6** Na yolbej tib rey Luwiy stibil tib tzone'j.

62

Ntin cu'n Ryos colol ketz

- ¹ Ntin cu'n te Ryos na jale't tzatzin paz wa'n, na i' yi colol wetz.
- ² Ntin cu'n i' ch'eyal wetz, na list i' tan incolche'n. Cha'stzun te k'uklij inc'u'l yi quil chinlo'on, na i' yi colol wetz.
- ³ Ma axwok itetz yi axwok incontr,
 ¿tona' cxo'c tan imbiyle'n?
 ¿Tona' chincu' ita'n?
 Na yi itajbil, i'tz tan incwe'n junawes, chi na cu' woc' jun tapij, nka chi tane'n jun pe'm yi na cu' ch'uk.
- ⁴ Na yi mero itajbil i'tz tan wele'n cu'n swutz. Nin na baj itxumul e'chk takle'n swe'j yi i'tz la'jil tu'.
 Na itak'wok ink'ej tane'n, poro iwutz tu', iplaj tu'. Poro te italma' nternin na chi'ch ic'u'l swe'j.
- ⁵ Ntin cu'n te Ryos na jale't tzatzin paz wa'n, na i' yi colol wetz.
- ⁶ Ntin cu'n i' ch'eyal wetz, na list i' tan incolche'n. Cha'stzun te k'uklij inc'u'l, yi quil chinlo'on, na i' yi colol wetz.
- ⁷ Ntin cu'n Ryos tz'ocopon tan incolche'n bantz qui tele'n ink'ej.
 Na i' yi ama'l yi ba'n tzincolwib tul, bantz qui inlo'one'n.
 Na i' yi colol wetz, nin yi q'uicy'lom wetz.
- ⁸ E'u' intanum k'ukek bin chic'u'lu' te Ryos. Cuk chiwutzu' tetz. Ilenin chijake'u' xch'eybil cyeru' tetz, na i' yi colol ketz.
- ⁹ Na jun yaj, qui'c nin mu'x tal xac swutz Ryos.

Qui'c na ban yi ko i'tz jun prow me'ba' nka jun ric,
na yi nink tz'oc chima'le'n, quil chima'lan
na qui'c cyalil.

Qui'c mu'x̄ jatxbil chixo'l yi e' ric tu yi e' me'ba' na
qui'c mu'x̄ tal chixac.

¹⁰ Cha'stzun te qui'c ltak' kol jal oyintzi' skaxo'l, tan
tu' yi kame'bi'l, nka kol kamaj kib te'j.

Poro kol jal mu'x̄ kame'bi'l, ba'n tcu'n quil kocsaj
kib nim tuch', nin quil k'uke' kac'u'l te'j, na
sotzok tera'tz.*

¹¹ Ma na je talnak Ryose'j, nin ala'ix tir tal i':
“Qui'c jun e'chk takle'n yi qui'k chinxcye' te'j.”

¹² Yi kaRyosil wi'nin banl talma' i'.

Na na tak' i' kabanl nka kacaws.
Xomcyen tu' te yi mbi na kaban.

63

Ntin cu'n Ryos na ak'on tzatzin sketz

¹ Wajcaw, ilu' inRyosil, nternin na joyonu' swetz.
Cha'stzun te chin jalchan cunin na no'c tan
joyle'nu'.

Na nternin na quim walma' tan saktzi' tane'n, na
na chimbisun tan yi sotzaj c'u'lal yi atin
cu'nt.

Cho'n wutane'n chi tane'n jalaj tx'otx', yi chin skej
nin, kale qui'cle't a'.

² Poro yi wetz wajbil i'tz yil noyon xe ca'lu', tan
wilol yi poreru' nin yi k'uju'.

³ Na yi banl talma'u' swibaj, i'tz mas balaj swutz yi
ank'i'n tetz tzone'j wuxtx'otx'.

Cha'stzun te swak'e' ink'ajsbil teru'.

* **62:10** 1Ti 6:17-19.

- 4 Swak'e' k'ēju' te yi cobox k'ej yi atin tzone'j
wuxtx'otx'.
Ntin swutzu' jepon wuk'ol ink'ab tan tak'le'n
k'ēju'.
- 5 Na ko tetz cu'n walma' yil tzinjoyu', chintzatzink.
Chintzatzink, chi jun yaj yi na noj c'u'l, yi na wan
te jun chumbalaj wa'a'n.
Swak'e' tzun ink'ajsbil teru' tetz cu'n walma'.
- 6 Wajcaw, te yi coylichin wi insoc na ul tx'akxuju'
tinc'u'l.
Na na no'c tan xtxumle'n cyakil yi banl talma'u'.
- 7 Na ntin cu'n ilu' ch'eyl wetz.
Nin nternin na chintzatzin, na atu' tan
inq'uicy'le'n, na atin tzak' yi xicy'u' tane'n.
- 8 Ej nin junawes wak'o'nt wib tk'abu', nin ch'inu'n
chin tanu'.
- 9 Ma yi e' incontr yi na cyaj yil chinquim, e' te'n
ǎchiquimok, nin nchiben cye'tz xetze' ǎchixo'l
alma'.
- 10 ǎchiquimok tan spar, nin yi chiwankil sbajk
cyak'un txuc.
- 11 Poro yi kareyil stzatzink tera'tz tk'ab Ryos.
Ej nin cyakil wunak yi xomij chiwi' te'j, scyak'e'
chik'ajsbil tetz i'.
- Poro yi e' yi chitzi' tu' na cyal yi xomij chiwi' te'j,
smakxok chitzi' cyera'tz.

64

Xocho'n tetz Ryos

- 1 Ilu' inRyosil tbite'u' yi na chinxochon teru'.
Chin cole'u' ǎchik'ab yi e' incontr.
- 2 Chin tew cunu' ǎchik'ab yi e' mal nak, yi ja oc
chitxumu'n tan imbiyle'n.

Chin cole'u' ächik'ab yi e' mal naka'tz, yi na cyaj cho'c tan inxite'n.

³ Na cyakil yi e'chk yol yi na eltzaj le chitzi', chin xo'wbil nin.

Ni'cu'n tu jun flech yi cy'a'n wenen ta'n.

⁴ Nin yi e' wunaka'tz, ewun cu'n na cho'c tan kaxite'n yi o' yi qui'c quil.

Qui na el chik'ajab ske'j, na ewun cu'n na chijoy puntil tan kapo'tze'n.

⁵ Na chinimsaj quib tan banle'n mal tetz junt.

Na bnix e'chk tramp cya'n tan chicwe'n yi tal prow tul.

Nin na cyaltz yi cya'l na tzan tan chixmaye'n, nin yi cya'l tz'ak'on chicaws te'j.

⁶ Poro na el te chic'u'l yi at jun yi na tzan tan chixmaye'n, nin tan tbite'n yi mbi i ila'tz yi na chitzan tan banle'n.

Na qui'c jun e'chk takle'n yi na icy' le chic'u'l, yi qui'k na til Ryos.

⁷ Cha'stzun te, Ryos tz'ak'onk chicaws yi e'a'tz, nin quinín tz'icy' scyetz yil chilo'on ta'n.

⁸ Ej nin e' te'n chibaj tc'u'l yi chiyol.

Nin cyakil wunak ächitze'enk scye'j.

⁹ Kalena's tzun cho'c cyakil wunak tan tak'le'n k'ej Ryos. Ej nin ächitxole' yi mbi cu'n mban i', na tz'elepon chitxum tetz yi ächamil i'.

¹⁰ Poro cyakil yi o' ketz yi skoj cu'n te kalma', yi o' yi jicyuch te kajtza'kl, skatzatzink, na na kajak äch'eybil ketz tetz Ryos.

65

Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos na at tetz k'ej

- 1 Ilu' kaRyosil yi atu' xe yi najbilu' wi Sión, teru' cyakil yi k'ajsbil, na wi'nin k'eju'.
Cha'stzun te tajwe'n ke'l cu'n te yi kayol yi na kasuk teru'.
- 2 Na na tbitu' yi kayol yi na kajilon teru'.
Ej nin cyakil wunak bene'n tzi'n, na chu'l swutzu' tan tak'le'n k'eju'.
- 3 Yi kaya'pl, na xcy'e' tan kapitle'n nin tul il, poro ilenin list atitu' tan cuyle'n kapaj.
- 4 Ba'n cyeri yi e' yi txa'ijche't tanu', na yi e'a'tz xcha'tok te'ju' le teru' najbilu'.
Tak' tzaju' banlu' skibaj yi na kamol cu'n kib xe ca'lu', yi ca'lu' yi wi'nin xanil.
- 5 Ilu' kaRyosil, ilu' colpinl ketz, na xchaju' yi banlu' sketz, tan yi e'chk takle'n balaj yi na banu'.
Cyakil wunak bene'n tzi'n, mpe ik yi e' yi najlche' jalaj icy'en mar,
cho'n k'uklij chic'u'l te'ju'.
- 6 Kak'e' kak'ajsbil teru', na tan yi teru' poreru' at yi e'chk wi'wtz, na ilu' bnol tetz tan yi teru' poreru'.
- 7 Ej nin ba'n na xcy'e'u' tan makle'n yi pak'bil mar, nin tan chimakle'n yi e' wunak yi na chimol cu'n quib tan oyintzi'.
- 8 Cha'stzun te yi na quibit cyakil wunak bene'n tzi'n, yi e'chk milawr yi na bnix tanu', na chilucne' tan xo'w.
Ncha'tz at wunak toque'n tzi'n, nin tele'n tzi'n, yi na chi'xch'in tan yi tzatzin yi ate' cu'nt, yi na quil yi e'chk milawr yi na bnix tanu'.
- 9 Ilu' k'aja'nl tetz cyakil yi munt, na ilu' na ak'on tetz a'bal tibaj, bantz tk'ol balaj ujul.

Na jal a' tulak e'chk siwun tanu', bantz jale'n balaj cosech.

Ya'stzun na tuleju' e'chk cojbil.

¹⁰ Na tac'saju' yi wuxtx'otx', na cu' num yi e'chk xan, chin pam nin na ban, nintzun na je' ul chit yi e'chk ujul tanu'.

¹¹ Tul yi jun yoba'tz at banlu' tibaj katx'otx', na na cu' a'bal tanu', nin na tak'u' balaj cosech.

¹² Na yi e'chk ama'l yi tz'inunin tu' ja txa'xan.

Na ja jal balaj xtze' wi'ak e'chk ju'wtz tanu'.

¹³ Cha'stzun te wi'nin e'chk cne'r na chiwan swutzak e'chk ama'la'tz.

Na jal balaj triw swutz e'chk cojbil.

Tircu'n jilwutz xtze' tu ujul na tzatzin.

66

Chumbalaj nin cyakil yi na bnix tan Kataj Ryos

¹ Cyakil e'u' yi ate'u' bene'n tzi'n wi munt, cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz kaRyosil.

Tetz cu'n cyalma'u' yil cyak'u'.

² Chibitziju' balaj bitz swutz i'.

Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.

³ Cyale'u' tetz Kataj yi xtxolbile'j:

“Ta', cyakil yi na bnix tanu', chumbalaj nin.

Cyakil yi e' contru' na chisaj colpuj tan yi poreru'.

⁴ Cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt scyak'e' k'aju'.
Nin chocopon tan c'u'laje'n yi bi'u', na scyak'e' chik'ajsbil teru'.”

⁵ Ma jalu' quibit tzaju' yi e'chk takle'n balaj yi mbnix tan Ryos skaxo'l yi o' wunak.

⁶ Na ja cu' jatxol yi mar yi quicy'e'n tzaj yi e' kamam kate' tc'u'l.

Ncha'tz tulejnak yi tzanla' yi na bi'aj Jordán.

Ej nin skejenle'n quicy'e'n tzaj yi kamam kate'.
 Cha'stzun te kak'e' k'ej Kataj.

⁷ Kak'e' k'ej Kataj na na cawun bene'n tzi'n, nin
 scawunk sbne' opon tunintz.

Nin na til yi na cho'c yi e' mal nak tan xtxumle'n
 contri'n te i', poro qui na tak' i' ama'l scyetz.

⁸ Cyakil e'u' wunak yi ate'u' bene'n tzi'n, cyak'e'u'
 chik'ajsbilu' tetz.

Chin chiwi' ninu' xchibne'u' tan bitz swutz i'.

⁹ Na tan i' itz' o' jalu', na quinin tak' i' ama'l sketz
 tan kalo'one'n.

¹⁰ Ma jalu' Ta', ilenin na ocu' tan kapile'n chi na
 bajij te jun piḡ sakal yi na oc pile'n tk'ak'.

¹¹ Ja tak'u' ama'l tan kacwe'n le tramp.

Nin ja tak'u' ama'l tan je'n jun kektz tane'n, yi chin
 al nin.

¹² Ej nin ja tak'u' ama'l tan chixone'n wunak
 squibaj.

Ja tak'u' ama'l tan koque'n jak' chica'wl yi e' ka-
 contr.

Tan yi xtxolbila'tze'j, ni'cu'n chi yi jajk ko'c tk'ak'
 nin jajk kacu' xe' a' tanu'.

Poro tyoḡtu' teru' yi itz' o' jalu', na ilenin na el
 k'ajabu' ske'j.

¹³ Ma jalu' nchimben le templo, nin tzimpate'
 intx'ixwatz teru'.

Ya'stzun swulej, tan wele'n cu'n te yi inyol yi in-
 suknak teru'.

¹⁴ Na insuknak inyol teru' te yi atin tul sotzaj
 c'u'lal.

¹⁵ Tzimpate' intx'ixwatz swutzu'.

Swak'e' balaj tor tu e'chk balaj chiw teru'.

Ncha'tz swak'e' e'chk cneru'.

Swak'e' tircu'n teru' tan tak'le'n k'eju'.

- 16 I bin jalu', cyakil e'u' yi na cyeku' x̄chi' Ryos, quibitzaju' cobox inyol, na swale' scyeru' yi mbi mban Ryos swe'j wetz.
- 17 Ja cu' inwutz tetz, nin ja tbit i' intzi' inkul. Cha'stzun te wak'ol ink'ajsbil tetz i'.
- 18 Yi atk e'chk yab ajtza'kl le intxumu'n, qui tzun klo' ntbit i' yi intzi' inkul.
- 19 Poro ja tbit i' cyakil yi minjak tetz tul inoración.
- 20 Ntyoḡ bin tetz Kataj Ryos yi ja tbit yi intzi' inkul, na quinín cabej c'u'l yi ntak' yi banl talma' swibaj.

67

Tajwe'n cyak' cyakil wunak chik'ajsbil tetz Kataj

- 1 Ta', elk k'ajabu' ske'j.
Nin tak' tzaju' yi banlu' skibaj.
Lok tzatzinu' ske'j,
- 2 bantz tele'n chitxum cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt, yi at banl talma'u' skibaj, nin yi ilu' colol ketz.
- 3 Ta', lok cyak' cyakil wunak chik'ajsbil teru'.
Lok cyak' chik'ajsbil tan tak'le'n k'eju'.
- 4 Lok chitzatzin cyakil wunak bene'n tzi'n, na na cawunu' squibaj.
Na ilu' xicyol tetz cyakil nación.
Nin puntíl cu'n na cawunu'.
- 5 Ta', lok cyak' cyakil wunak chik'ajsbil teru'.
Lok cyak' chik'ajsbil tan tak'le'n k'eju'.
- 6 Yi cojbil, ja wi't tak' balaj cosech, na ja tak'u' yi banlu' skibaj, na ilu' kaRyosil.
- 7 Ilu' kaRyosil, tak' tzaju' yi banlu' skibaj, bantz cyak'ol cyakil wunak yi k'eju'.

68

Yi na oc Kataj tan oyintzi' na xcye' i' te cyakil

¹ Yi na xe'tij Kataj tan oyintzi' na che'l ojk yi e' contr i' swutz. Ncha'tz na chiban yi e' yi na chi'ch chic'u'l te'j.

² Ej nin yi e' contra'tz, cho'n cunin na chiban chi na ban sib yi na ben tan cyek'ek', nka chi na ban mu'ḥ xcab yi na oc tk'ak', na yi e' juchul ila'tz, qui'c mu'ḥ chixac swutz Ryos.

³ Poro yi e' balaj, ḥchitzatzink cyera'tz.

Nin ḥchitz'itpunk tan yi tzatzin yi ate' cu'nt.

⁴ Cha'stzun te kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos.

Kabitzij balaj bitz tetz i', na yi i' tetz cho'n na xon tibaj sbak'.

Katzatzink bin tk'ab Kataj.

Katzatzink tan tak'le'n k'e'j i'.

⁵ Cho'n najlij yi ketz kaRyosil xe tetz ca'l, yi wi'nin xanil.

Ej nin i' yi chitaj yi e' me'ba' yi qui'c chitaj.

Nin ncha'tz i' ch'eyl cyetz yi e' xma'lca'n.

⁶ Ncha'tz yi e', yi chichuc ate', na tak' i' ama'l scyetz tan chinajewe'n scyuch' jun najal.

Ej nin na oc i' tan chicolpe'n yi e' pres, nin na jal tzatzin scyetz.

Poro yi e' mal wunak, cho'n ḥcha'tok cyera'tz le e'chk ama'l tz'inunin tu'.

⁷ Kataj, yi bajxe'nu' ḥchiwutz yi e' tanumu', yi cyele'n tzaj Egipto nin yi chixone'n le ama'l tz'inunin tu',

⁸ ja chucan yi wuxtx'otx' swutzu', nin ja saj jun chin wutzile'n a'bal tanu'.

Ej nin yi wi'wtz Sinaí, ja chucan swutzu'.

Ja chucan tan yi teru' poreru', yi ilu' kaRyosil yi o' xonl Israel.

⁹ Ja saj wi'nin a'bal tanu', tan tac'se'n yi e'chk ama'l skajwutz, nin ja ult yos tuch'.

¹⁰ Ej nin yi e' teru' tanumu', cho'n chicyaje'n cyentz le e'chk ama'la'tz.

Nin tan yi teru' poreru', ja tak'u' yi tajwe'n scyetz.

¹¹ KaRyosil ncawun. Nin ja katx'acon.

Ej nin wi'nin xna'n e' ul tan talche'n stziblal.

Nin je chiyole'j:

¹² “Ja che'l ojk cyakil kacontr.

Ja che'l ojk chibajxom tuml yi cyetz chisanlar,” che'ch yi e' xna'na'tz ban.

Nin cyakil yi e' xna'n yi ate' cyentz, e' octz tan jatxle'n cu'n yi e'chk takle'n yi nchicambaj yi e' sanlar scye'j yi chicontr.

¹³ Yi axwok itetz ja itew itib tulak e'chk picy, nin chin tz'il nin axwok mban.

Ma jalu' apart itane'nwok, na ni'cu'n axwok jalu' chi tane'n jun plomx̄ yi na litz'un yi xicy' tan sakal tu balaj oro.

¹⁴ Na yi toque'n Kataj, yi na xcy'e' te cyakil, tan chixite'n chiryosil icontra'tz, e' el xit, chi na el num yi k'ab che'w wi'wtz Salmón.

¹⁵ Chin wutz tkan nin yi e'chk wi'wtz cwent Basán.

Nin chin txicl nin tane'n.

¹⁶ Mbi xac na chi'ch ic'u'l te yi wi'wtz kale najle't Kataj.

Na cho'n snajank i' wi jun wi'wtza'tz tetz ben k'ej ben sak.

¹⁷ Jat lo' millón care't tetz oyintzi' at tu kaRyosil, nin xomche' te'j, yi saje'n le wi'wtz Sinaí tan tule'n xe tetz ca'l.

18 Ej nin yi taje'n tcya'j, e' aj tcy'al wi'nin e' yi ate' pres.

Ej nin yi ntaxk aj, ja cyak' wunak e'chk oy tetz.

Nin ncha'tz yi e' mal nak, e' oc jak' ca'wl i'.

19 Ntyoř tetz Kataj, yi cyakil nin k'ej list i' tan teke'n nin yi kektz tane'n, na i' yi colol ketz.

20 Na yi ketz Kataj, i'tz jun Ryos yi ba'n na kacax ta'n, nin yi list tan kacolche'n tk'ab quimichil.

21 Tz'ocopon Ryos tan cabse'n chiwi' yi e' tetz contr, yi e' yi ch'inch'uj e' tan juchle'n quil.

22 Je yol Kataje'j:

“Cxpakxokwok wa'n, pe tzun cho'nk atixwok le ama'l Basán.

Cxpakxokwok wa'n, mpe cho'nk atixwok xe mar.

23 Cxonkwok tul chiřch'el yi e' icontr.

Nin sbajk chiřch'el cyak'un itx'i'.”

24 Ilu' kaRyosil, ilu' kaReyil, wi'nin procesión na bajij xe ca'lu' tan tak'le'n k'uju'.

25 Na ilenin na chicham quib cyakil wunak tan tak'le'n k'uju'.

Bajxche' yi e' aj bitz řchiwutz.

Ma yi e' aj kbetzum xomche' wutz chicoc.

Ej nin nicy'al, xomche' cobox xun, yi na chitzan len tan tocse'n e'chk pandereta.

26 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj yi kaRyosil.

Na cyakil yi o', yi o' xonl Israel, ja kamol kib tan tak'le'n k'ej i'.

27 Ej nin řchixo'l cyakil yi e' wunaka'tz, bajxij Benjamín yi řch'i'p Jacow.

Ncha'tz xomij Judá, tu cobox tetz bajxom.

Ncha'tz xomche' Zabulón tu Neftalí.

28 Ilu' kaRyosil, řchaje'u' yi poreru' sketz.

Yi poreru' yi xchajnak'u' sketz sajle'n tunintz.

²⁹ Cawunk tzaju' le ca'lu' yi at Jerusalén, yi ca'lu' kale na chopone't e' rey tan toye'n e'chk oy swutzu'.

³⁰ Make'u' chiwutz yi e' aj Egipto, na i cu'n cyuch' yi jun chin txuc yi at xe a'.

Ncha'tz make'u' chiwutz yi e' mas tnum, na ni'cu'n e' tu jun c'oloy smaron wacx.

Na yi e'a'tz, tan tu' yi xkant tzaj nin na cyaj, ja cho'c tan telse'n chik'ej yi mas tnum.

Poru Ta', tak'e'u' chicaws, na yi e' cyetz, ntin oy-intzi' na chitxum.

³¹ Chu'l wi'nin bajxom nin ajcaw jalen Egipto.

Ncha'tz chu'l jalen Etiopía.

Chu'l len, nin jepon chik'ab tan tak'le'n k'uju'.

³² E'u' ajcaw tetz tnum, cyak'u' chik'ajsbilu' tetz Kataj.

Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Kataj.

³³ Cyak'e'u' k'ej yi juna'tz yi na xon tcya'j, yi tcya'j, yi at nintz sajle'n tunintz.

Kubite' yi na jilon i', na chin wi' nin i' tan yol.

³⁴ Kak'e' bin k'ej Kataj na at tetz porer.

Nin chin mam nin yi banl talma' i' skibaj yi o' xonl Israel.

Nin yi banl i', icy'nak cu'n swutz yi tcya'j.

³⁵ Chin xo'wbil nin i' sbne', yil cu'ul te tetz ca'l, yi chin xan nin.

Na i' tz'ak'onk kachamil tu kawalor yi o' tetz tanum, yi o' xonl Israel.

Kak'e' bin kak'ajsbil tetz.

69

Yi tok'e'n Luwiy swutz Ryos tan jakle'n xch'eybil tetz

¹ Wajcaw, yi ilu' inRyosil, chin colpe'l tzaju' na txant tan imbek'xe'n.

² Na txant tan imbene'n mulk'uj xe jun a'.

Txant tan imbene'n mulk'uj tul snep. Cya'l na cwe't wukan.

Ja wi't chincopon jalen xe' a' cu'n.

Ja wi't chimben tan tojkbil a'.

³ Elk bin k'ajabu' swe'j Wajcaw, na nternin so'yt inkul tan sich', tan jakle'n xch'eybil wetz teru'.

Nin ja k'e'xij inwutz tan xmaye'n ko at tulbilu' tan incolpe'n.

⁴ Na wi'nin chijale'n yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j. Mas tcu'n cyajlal swutz yi xi'il inwi'.

Tunin na chi'ch tu' chic'u'l swe'j. Wech na qui'c wetz wil.

Ncha'tz na chitzan tan jakle'n xel yi e'chk takle'n yi qui nwalk'aj.

⁵ Ilu' inRyosil, sak swutzu' yi qui'c nin mu'x skojal walma',

na qui'c rmeril tan wewal yi wil swutzu'.

⁶ Wajcaw, ilu' inRyosil yi jun yi cya'l na xcy'e' quen te'j.

Qui'k tz'el chitx'ix yi e' yi k'uklij chic'u'l te'ju' tan impaj.

Ilu' kaRyosil, yi o' xonl Israel, qui'k cabej chic'u'l yi e' yi nternin na el cyalma' tan joyle'nu', tan wetz impaj.

⁷ Tan paj yi xomchin te'ju' Ta', na icy'pon wi'nin jisbil wetz wa'n.

Ej nin na el intx'ix tan paj.

⁸ Na ni'cu'n in tu jun awer nak xchixo'l yi e' witz'un.*

⁹ Ej nin na je' tzinwutz, yi qui na cyak' wunak k'ej yi ca'lu'.

Ncha'tz yi na oc jisle'nu', cho'n na baj tinwi'.

¹⁰ Na yi na no'c tan muc'le'n we'j, nin tan o'kl, tan tak'le'n k'ēju', na cho'c tan xbajtzi'i'n swe'j.

¹¹ Ej nin tircu'n na chitze'en swe'j, yi na oc e'chk be'chok swe'j yi na xchaj yi na chimbisun tan wil.

¹² Tircu'n e', na chitzan tan inyolche'n.

Nicy't nin e' kbarel na cho'c tan xbajtzi'i'n swe'j.

¹³ Cho'n na cu' inwutz teru' Ta'. Chin xch'eyaju'.

Chin xch'eyaju' tan yi banl talma'u'.

Chin colpe'u', na ilenin na el k'ajabu' swe'j.

¹⁴ Quil tak'u' ama'l tan imbene'n tul il.

Chin cole'u' xchik'ab yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j.

Nin quil tak'u' ama'l tan imbene'n mulk'uj xe a' tane'n.

¹⁵ Quil tak'u' ama'l tan wele'n wi a' tane'n.

Quil tak'u' ama'l tan imbene'n tan yi tojkbil tzanla'.

¹⁶ Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j, na na cu' inwutz teru'.

Nin na el intxum tetz, yi wi'nin banl talma'u', nin yi na pek'u' swe'j.

Sajk binu' tan wuch'eye'n, tan tu' yi banl talma'u'.

¹⁷ Qui bin stew tibu' tzinwutz, na na chimbisun, na atin tul sotzaj c'u'lal.

Cha'stzun te elk k'ajabu' swe'j.

¹⁸ Sajk binu' tan wuch'eye'n.

Chin cole'u' xchik'ab yi e' incontr.

* **69:8** Job 19:13; Jn 1:11; 7:5.

- 19 Sak swutzu' yi mbi na chiban swe'j.
 Sak swutzu' yi ja el ink'e'j cya'n.
 Nin na el xtxumu' tetz yi na' scyetz e' inontra'tz.
- 20 Ej nin tan yi e'chk takle'na'tz, yi na bajij swe'j, na
 bisun walma', nin qui'ct inwalor at tan paj.
 Tech tunin na chintzan tan joyle'n xch'eybil wetz,
 poro cya'l na pek' tan wuch'eye'n.
- 21 Ja cu' wenen cyak'un te yi inwa'.
 Nin yi inquime'n tan sak tzi' ja cyak' vinagre
 swetz.†
- 22 Ma jalu' Ta', cyakil yi e'chk balaj wa'a'n yi na
 chitzan cyetz tan xtxumle'n, nink xcon tan
 chicu'se'n.
 Nink xcon tetz jun tramp xchiwutz.
- 23 Nink cho'c moyi'x tanu'.
 Ej nin tunink lucnecu'n quikan.
- 24 Ticy'se'u' c'u'lu' scye'j yi inontra'tz. Tak'e' chi-
 caws.
- 25 Elk cu'n chinajbil swutz.
 Cya'lk naje' tul. Chin tz'inunin tu' tuleju'.
- 26 Na na chitzan tan chibiyle'n yi e' yi na chibisun.
 Ej nin na chitze'en scye'j.
- 27 Tak'u' chicaws, na chin juchul il nin e'.
 Qui'k tz'el k'ajabu' scye'j.
- 28 Tzajscunu' chibi' tul planiy kale tz'ibane't chibi'
 yi e' yi xchicambok te yi itz'ajbil.
 Quil cu' chibi' tanu' kale atite't chibi' yi e' balaj.
- 29 Poro elk bin k'ajabu' swe'j wetz Ta'.
 Na na sotz inc'u'l, nin na chimbisun.
 Cha'stzun te chin xch'eyaju' nin chin cole'u'.
- 30 Swak'e' ink'ajsbil teru', ilu' inRyosil.

† 69:21 Mt 27:34, 48; Mc 15:23, 36; Lc 23:36; Jn 19:28-29.

Swak'e' ink'ajsbil tetz cu'n walma'.

³¹ Na mas na tzatzinu' yi na kak' k'ajsbil teru',
swutz yi na kapat jun chin mam tor tetz
katx'ixwatz.

Nka yi na kapat jun ne'x̄ wacx̄ tuml yi tuc' tu yi
e'chk pac'.

³² Ej nin yil quil cyakil yi e' tal prow yi na
chibisun, yi na tzatzinu' te yi ink'ajsbil yi na
chintzan tan tak'le'n teru', squiwixk chic'u'l
tan chixome'n mas te'ju'.

³³ Na tz'elepon chitxum tetz, yi na tbitu' chitzi'
chikul yi e' tal prow me'ba' yi na chibisun,
nin yi at ninu'-tz tan quich'eye'n yi e' teru',
yi ate' pres.

³⁴ Cyak'e'u' bin chik'ajsbilu' tetz Kataj, cyakil yi e'u'
yi ate'u' wuxtx'otx'.

Nin cyakil yi e'u' yi ate'u' tcya'j, tuml yi e'u' yi ate'u'
xe mar, tajwe'n tan cyak'olu' len chik'eju'
tetz kaRyosil.

³⁵ Na tz'ocopon Ryos tan colche'n yi ama'l Sión, nin
jepon xtxicbal i' junt tir yi e'chk tnum cwent
Judá.

³⁶ Nin cyakil chixonl yi e' x̄chakumu' scyetzaje' yi
ama'la'tz.

Cyetz sbne', nin cho'n x̄chinajank tul.

Na yi e' yi chocopon tan tak'le'n k'ej i', ya'stzun yi
e' yil chinajank tul.

70

Ta', sajk chanu' tan wuch'eye'n
(Sal 40.13-17)

¹ Ilu' inRyosil, chincole'u'.

Sajkchanu' tan wuch'eye'n.

² Yi wajbil Ta' i'tz:

Yi nink tz'el chitx'ix yi e' yi na cyaj yil chinquim wetz.

Subcunu' yi chitxumu'n, na na cyaj yil chinlo'on.

³ Lok che'l ojk yi e'a'tz yi na chitze'en swe'j.

⁴ Poro tak' tzaju' tzatzin scyetz cyakil yi e' yi na chitzan tan joyle'n puntil tan chixome'n te'ju'.

Nin yil cho'c tan joyle'n xch'eybil cyetz teru', nink cyal: "Chin cham nin yi Kataj."

⁵ Ma yi in wetz Ta', yi nternin na chimbisun, bne'u' pawor. Sajkchanu' tan wuch'eye'n.

Na ntin cu'n ilu' xcyeku' tan wuch'eye'n nin tan incolpe'n.

Qui'k xch'iwu' mas tiemp. Sajku' tan wuch'eye'n.

71

Yi mbi tal jun tijlc'u'lal yi toque'n tan nachle'n Kataj

¹ Wajcaw, ntin te'ju' na incolwit wib.

Cha'stzun te bne'u' pawor, quil chin tilcyenu'.

² Chin cole'u', na na waj ne'l liwr xchik'ab incontr.

Chin cole'u', na yi ilu' teru' chin tz'aknak cu'n ilu'.

Tbite'u' yi intzi' inkul, na na cu' inwutz teru' tan toque'nu' tan incolche'n.

³ Oku' tetz colol wetz chi na ban jun ama'l kale na chicolwit quib yi e' wunak xchik'ab chicontr.

Oku' tetz jun ama'l kale tzincolwit wib wetz.

⁴ Ilu' inRyosil, chin cole'u' xchik'ab yi e' mal nak.

Chin cole'u' xchik'ab yi e' biyol nak, yi e' yi jalcu'n na cho'c tan kabiyle'n.

5 Chin cole'u' Ta', ilu' Wajcaw. Na jetz yi inxiquil tzaj, cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' yi tz'ocoponu' tan wuch'eye'n.

Nin ya'tz nin ntuleju'-tz.

6 Wajcaw, te yi ntaxk nitz'ij, te yi atin twankil intxu', sken ocu' tan wuch'eye'n.

Na ntin tan yi teru' poreru' ja nitz'ij.

Swak'e' tzun ink'ajsbil teru'.

7 Yi nchintx'acon, ja che'l yab wunak swe'j.

Poro i'tz tan tu' yi mmo'cu' tan wuch'eye'n.

8 Cha'stzun te cyakil nin k'ej, na chintzan tan tak'le'n ink'ajsbil teru', nin na chintzan tan tak'le'n k'uju'.

9 Qui'k chin tilcyenu' yil tijin inc'u'l.

Qui'k tz'el ink'ej.

Qui'k chin tak' cyenu' inchuc, yil baj inwalor.

10 Na cyakil yi e' incontr, nternin na chitzan tan joyle'n puntil tan imbiyle'n cu'n.

Nin junit mban chitxumu'n tan imbiyle'n cu'n.

Je chiyole'j:

11 "Or, kajoye' puntil tan stz'amle'n cu'n.

Nin yil tx'amxij ka'n, ba'n kabiy cu'n, na qui'ct Ryos at tan colche'n i'," che'ch.

12 Ilu' inRyosil, qui bin chin tilcyenu'.

Sajku' lajke'l tan wuch'eye'n. Chin cole'u'.

13 Ma yi e' incontra'tz, lok tz'el cyetz chitx'ix, lok che'l cu'n tanu' swutz.

Bne'u' pawor, che' xit cunu'.

Na yi cyetz cyajbil, i'tz yil chinquim cya'n.

14 Poro yi in wetz, quil chinquim.

Nin ilenin k'uklij inc'u'l yi tz'ocoponu' tan incolche'n.

Cha'stzun te ilenin swak'e' ink'ajsbil teru'.

15 Cyakil nin k'ej, swale' yi ja ocu' tan incolche'n
 xchik'ab yi e' incontr.

Swale' yi balajilu'.

Qui na pujx wa'n yi mbi tzuntz yi ja chinclax tanu'.
 Poro ilenin swak'e' ink'ajsbil teru'.

16 Ncha'tz tzintxole' cyakil yi e'chk takle'n balaj yi
 na banu'.

Swale' cyakil yi xtxolbila'tz, na ntin ilu' teru', chin
 tz'aknak cu'n ilu'.

17 Ilu' inRyosil, jetz yi injuyil tzaj, ja xchaju' yi balaj
 ajtza'kl swetz.

Nin quinin chink'e'xij tan talche'n yi mbi mbanu'
 swe'j.

18 Qui bin chin tilcyenu'.

Ja nin chimbi'xin, nin ja nin sakin xi'il inwi', poro
 qui nin nchin tilcyenu'.

Tajwe'n bin tan intxolil yi balajilu' tu yi poreru',
 scyetz cyakil yi wunake'j, scyuch' yi e' yi
 txe'n chitz'ij.

19 Na yi balajilu', chumam nin, na na jepon cu'n
 jalen tcyaj'j.

Qui'c junt yi cho'nk chi ilu' teru' Ta'.

Na wi'nin e'chk takle'n balaj na bnix tanu'.

20 Ilenin ja ul sotzaj c'u'lal tzinwutz.

Ja tak'u' ama'l tan imbisune'n.

Poro tyoxtu' teru', itz'ine't jalu'.

Ej nin mpe nink chinquim, nitz'ok junt tir tanu'.

21 Poro jalu', ja jal junt tir ink'e'j tanu', na ja ocu' tan
 inmayse'n tk'ab sotzaj c'u'lal.

22 Cha'stzun te ilenin swak'e' ink'ajsbil teru'.

Swak'e' k'aju'. Chimbitzink tu inarpa tu insalterio,
 na ilu' kaRyosil yi o' xonl Israel.

23 Chintzatzink, yil wak' ink'ajsbil teru'.

Tetz cu'n walma' yil wak', na ja chinclax tanu'.

²⁴ Ej nin cyakil tkuj swale', yi chumbalaj ninu', nin
yi chin tz'aknak cuninu', na yi e', yi ja cho'c
tan joyle'n puntil tan inquime'n, e' te'n me'l
chitx'ix.

Na e' te'n nchibaj tul yi cyajtza'kl yi nchitxum
swe'j.

72

Nachle'n Kataj tibaj kareyil

¹ Ilu' inRyosil, na waj yil tzinjak jun wajbil teru'.

Nin yi wajbil i'tz yil tak'u' yi balajil tu tajtza'kl yi
kareyil,

² bantz sk'il cunin cawun i' skibaj yi o' tanumu',
nin squibaj cyakil yi e' tal prow yi at tajwe'n
scyetz.

³ Tan tu' yi chin sk'il cunin yil cawun i', lok jal
tztatzin paz bene'n tzi'n.

Lok jal tztatzin paz je'n tzi'n wi'wtz nin xo'lak wutz.

⁴ Lok xom wi' i' scye'j yi e' tal prow me'ba'.

Nink tz'el k'ajab scye'j yi e' chinitxajil.

Poro nink tz'el chik'ej yi e' yi na chitzan tan
chibuchle'n yi e' tal prowa'tz.

⁵ Ej nin yi wajbil i'tz: yi nink tek x'chi' yi kareyil yi
teru' ca'wlu'.

Nink xom te yi teru' tajbilu', jalen yil sotz yi k'ej tu
yi xaw.

⁶ Cho'nk tz'an yi cawun i', chi na ban yi a'bal, yi na
cu' bene'n tzi'n, nin yi na xcye' tan tac'se'n
cyakil e'chk ama'l.

Cho'nk tz'an yi cawun i' chi na ban yi k'ab che'w,
yi na xcye' tan tac'se'n yi wuxtx'otx'.

⁷ Nink jal tztatzin paz te yi tiemp yil cawun i'.

Chumbalaj nink tz'an tircu'n yil cawun i', jalen cu'n yil sotz yi xaw yi at tcya'j.

⁸ Nin yil cawun i', nink tz'opon cu'n yi ca'wl jalen tzi mar, nin jalen te yi wutzile'n tzanla' Eufrates, nin bene'n tzi'n wi munt.

⁹ Ej nin cyakil yi e' tetz contr; yi ate' le e'chk ama'l tz'inunin tu', nink cho'c jak' ca'wl i'.

¹⁰ Chu'l cyakil yi e' bajxom tan toye'n, nin tan xchojle'n alcawal tetz yi kareyil.

Chu'l cyakil, chi tane'n yi rey tetz Tarsis tu yi rey tetz e'chk isla tu yi rey tetz Sabá, tu yi rey tetz Seba.

¹¹ Tajwe'n chimeje' yi e' mas rey swutz yi ketz kareyil.

Nin tajwe'n tan cyak'ol cyakil wunak k'ej i'.

¹² Na i' tz'ocopon tan quich'eye'n yi tal prow yil cu' chiwutz tetz.

Nin tz'ocopon i' tan quich'eye'n yi e' yi cya'l na pek' tan quich'eye'n.

¹³ Tz'el pon k'ajab scye'j yi e' tal prow yi qui'c nin ate't cu'nt.

Nin ncha'tz tz'ocopon tan chicolche'n xchik'ab yi chicontr.

¹⁴ Tz'elepon k'ajab scye'j yi e' yi buchijche'.

Nin tz'elepon k'ajab scye'j yi e' yi chin q'uixc'uj nin quitane'n.

Na at len chixac cyakil wunak swutz i'.

¹⁵ Kak'e' bin k'ej yi kareyil.

Lok cyak' yi e' aj Sabá oro tetz.

Lok chocopon wunak tan jakle'n yi banl i' tetz Ryos.

¹⁶ Nin ncha'tz lok jal wi'nin ixi'n triw.

Lok jal je'n tzi'n wi'wtz.

Lok ch'uy chi tane'n yi e'chk tze' Líbano.

Lok jal jun c'olój wutz, chi na jal e'chk xtze' wutz
wutz.

17 Nink ben ħkon yi tiemp yi kareyil tan cawune'n
tzone'j.

Qui'k sozt, chi qui na sozt yi k'ej.

Nink jal chibanl yi e'chk mas nación ta'n, bantz
cyak'ol yi ba'n teri yi jun reya'tz.

18 Kak'e' bin k'ej yi kaRyosil, yi ketz kaRyosil yi o'
xonl Israel.

Na ntin i' na xcyé' tan banle'n e'chk milawra'tz.

19 Kak'e' bin k'ej yi tetz bi' tetz ben k'ej ben sak.

Na scyale' cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt:

“Chumbalaj nin i'.” ¡Amén!

20 Cho'n na tzaj wi' yi e'chk oración yi rey Luwiy
tzone'j, yi jun Luwiya'tz yi cy'ajl Isái.

TOXI'N WEKL TE E'CHK SALMO

73

73:1—89:52

Yi banl talma' Ryos

1 Chumbalaj nin yi ketz kaRyosil ske'j, yi o' xonl
Israel, yi o' yi skoj cu'n te kalma'.

2 Mu'xt qui nchincu' wuxtx'otx'.

Mu'xt qui nchinje' jiǰp,

3 tan paj yi ja chi'ch inc'u'l scye'j yi e' mal nak, yi
e' yi wi'nin jale'n chipu'k, yi e' yi na cyocsaj
quib nim tu cyajtza'kl.

4 Qui na chitxum yi nink chiquim, na qui'c ya'bil
scyetz.

5 Qui na sozt chic'u'l.

Qui'c na chibislej, na at tircu'n scyuch'.

6 Cha'stzun te na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl.

Ej nin ntin chibuchle'n yi e' mas wunak cyak'un.

7 Chin xo'wbil nin chiwutz, na ja saj chin chic'atzaj.

Nin ntin xtxumle'n e'chk yab ajtza'kl cya'n.

8 Na na chitze'en ske'j. Nin na cyocsaj quib nim.

Nin na chitzol kayol, yi na cho'c tan kaxo'wse'n.

Nin na cyal yi chocopon tan kabiyle'n.

9 Na cho'c tan telse'n k'ej cyakil yi at tcya'j.

Nin na cho'c tan yolche'n cyakil yi at bene'n tzi'n wi munt.

10 Cha'stzun te at wi'nin tanum Ryos yi na xom chiwi' scye'j, na qui'c chipaltil na quil nin.

11 Nin je na cyal yi e' mal naka'tz:

“¿Tz'elepon pe' xtxum yi wi'tz Ajcaw sketz? ¡Qui' bin!

¿Stile' pe' yi mbil kaban? ¡Qui' bin!” che'ch.

12 Ya'stzun quitane'n yi e' mal naka'tz.

At cyakil yi tajwe'n scyetz, poro ilenin xkan tzaj nink na cyaj.

13 Cha'stzun te na no'c tan xtxumle'n, yi qui'c na tak' swetz yi na injoy puntil tan qui injuchul wil.

14 Na qui'c nin jun tkuj yi qui'k bis o'kl tzinwutz.

Nin qui'c nin jun k'ej yi qui'k na ul incaws.

15 Poro Ta', yi nink nchinxom te chitxumu'n yi e' mal naka'tz, ja klo' el chik'ej yi e' nitxajilu' wa'n.

16 Ja no'c tan xtxumle'n, yi mbi tzuntz na chiriquin yi e' wunaka'tz.

Poro qui nin me'l intxum tetz.

17 Ja el intxum tetz, poro jalen yi wopone'n xe ca'lu' Ta'.

Ja el intxum tetz yi na'l chopone't yi e'a'tz.

- 18 Na ntin at pasensu' scye'j.
Na tz'opon jun k'ej yi xchijepon trimp nin xchitzajk junawes.
- 19 Yi e'a'tz, xchitzajk junawes.
Na yil tz'opon yi chi'oril xchixitok cyera'tz tan xo'w.
- 20 Ya'stzun sbajok scye'j yil cawunu'.
Na cho'n cunin xchibne' yi e' mal naka'tz chi na ban yi na wit jun.
- Na quil tz'icy' scyetz yil tz'ocu' tan tak'le'n chicaws.
Tz'ak'lok chicaws, na qui na pek'u' te chitxumu'n.
- 21 Poro yi in wetz, ja chimbisun, nin ja skej intzi',
tan paj yi sotzaj c'u'lal yi atin cu'nt.
- 22 Poro i'tz tan paj yi quinin el intxum tetz yi
tajbilu' Wajcaw.
Na ni'cu'n mimban swutzu' chi tane'n jun txuc yi
qui'c tajtza'kl.
- 23 Ma jalu' ntyoxtu' yi ja el intxum tetz, yi ba'n yi
xomchin te'ju', na ch'inu'n chin tanu'.
- 24 Nin na tzanu' tan xchajle'n yi e'chk balaj ajtza'kl
swetz.
Ej nin sjalok ink'ej yil nopon swutzu'.
- 25 Cya'l jun at tcya'j yi list tan wuch'eye'n, ntin cu'n
ilu'.
Yi ko ya'tz, qui'c bin na tak' yi e'chk takle'n tetz
tzone'j wuxtx'otx'.
- 26 Or chin tzaj, na innach.
Poro xomiju' swe'j Wajcaw. Nin at ninu' tan
wuch'eye'n.
- 27 Poro cyakil yi e' yi quil chixom te tajbilu', chisot-
zok cyera'tz.
Ncha'tz cyakil yi e' yi quil k'uke' chic'u'l te'ju',
xchitzajk tanu'.
- 28 Poro yi in wetz, chinxomok te'ju'.

Na ya'stzun yi mas balaj.
 Na ilu' Wajcaw, ilu' inRyosil, nin ilu' colol wetz.
 Cha'stzun te tajwe'n tan intxolil cyakil yi e'chk
 takle'n balaj yi ja bnix tanu'.

74

*Ba'n kajak xch'eybil ketz tetz Ryos tan kele'n liwr
 xchik'ab yi e' kacontr*

- ¹ Wajcaw, yi ilu' kaRyosil,
 ¿ja pe' ke'l junawes te c'u'lu'?
 ¿Mbi tzuntz yi ja ko' cyaj cyen tilolu'?
 Wech na txa'ij cho't bin tanu' tane'n.
- ² Wajcaw, ulk tx'akx yi tanumu' tc'u'lu'.
 Yi tanumu' yi ja je xtxa'olu' tenxchan.
 Yi tanumu' yi ja xcye'u' tan colpe'n.
 Ej nin ulk tx'akx tc'u'lu' yi mbi mbajij le wi'wtz
 Sión kale nnajewe'tu'.
- ³ Na yi ka'ama'l, ja el cu'n swutz.
 Ja el cu'n swutz cyak'un kacontr.
 Tircu'n yi ca'lu' ja lo'on.
- ⁴ Ej nin yi e' contru', ate' xe yi ca'lu'.
 Nin na chixch'in tan yi tzatzin yi ate' cu'nt, tan tu'
 yi ja chixcy'e' ske'j.
 Ja wi't je' e'chk chibandera swutz yi sawanil yi
 ca'lu'.
- ⁵ Ta', ja cho'c tan xite'n cyakil yi at xe yi ca'lu'.
 Ja baj chitzec'ol tan xbil tu martiy, cyakil yi e'chk
 yubel yi ca'lu' yi banij tan tze'.
- ⁶ Cho'n cunin quitane'n tan xite'n chi na ban jun
 yaj tan cu'se'n e'chk tze' wi jun cojbil.
- ⁷ Ej nin ncha'tz ja oc k'a'kl tircu'n cya'n.
 Ja el k'e'j yi ca'lu' cya'n na ja cu' chixitul tircu'n.

8 Ncha'tz Ta', nk'e'tz ntina'tz, ma na ja baj chixi-tul cyakil yi e'chk ca'l kale na koque't tan c'u'laje'nu'.

9 Qui't na jal yi e'chk takle'n yi at xe'.

Ej nin qui'ct e' elsanl stzi'u' at skaxo'l jalu'.

Ej nin qui na el katxum tetz yi tona' tzaj wi' cyakil e'chk ila'tz.

10 Ma jalu' ilu' kaRyosil,

¿tona' nin yil ke'l liwr xchik'ab yi e' kacontra'tz?

¿Tona' nin yi qui't tak'u' ama'l scyetz tan cyoque'n tan telse'n k'eju'?

11 ¿Mbi tzuntz yi qui na xchaju' yi poreru' scyetz?

¿Mbi tzuntz yi qui'c na tak' cyenu' tan tak'le'n chicaws?

12 Na sajle'n tunintz ilu' yi ketz kaRyosil, nin ja xcy'e'u' scye'j wi'nin kacontr yi ate' bene'n tzi'n wi munt.

13 Ej nin tan yi teru' poreru', ja cu' jatxolu' yi mar.

Nin ja xcy'e'u' te jun yi i cu'n txuc tane'n yi at xe mar.

14 Nin ja ben jo'lilu' yi wankil tul jun ama'l tz'inunin tu', tetz chiwa' yi e' smaron txuc.

Nin ja xcy'e'u' tan yak'pe'n e'chk wi' yi Leviatán, yi jun chin txuc yi at xe mar.

15 Ncha'tz ilu' bnol tetz yi e'chk tzanla' tu e'chk k'ab a', yi at bene'n tzi'n.

Poro ncha'tz ko ya'tz tajbilu', ilu' na tzajsan cu'n.

16 Ilu' txumul tetz yi tkan skil tu yi tz'o'tz, na ilu' bnol tetz yi k'ej tu yi xaw.

17 Nin ilu' txumul tetz yi tiemp tetz k'alaj tu yi tiemp tetz cresum.

Na ilu' bnol tetz yi munt, nin na tilu' yi ma'lbil.

18 Wajcaw, ulk tx'akx tc'u'lu', yi ilenin na tzan yi
contru' tan telse'n k'eju'.

Nin wi'nin e' yab na chitzan tan talche'n yi qui'c
xacu'.

19 Ej nin o' eli'ch te c'u'lu'.

Na yi o' ketz, qui'c ketz kawalor.

Ni'cu'n o' tu jun tal plomx̄.

Cha'stzun te quil tak'u' ama'l tan kalo'one'n
cyak'un yi e' yi i cu'n cyuch' yi smaron
txuc.

20 Ulk tx'akx tc'u'lu' yi yolu' yi suknapu' sketz, na
wi'nin biyol nak bene'n tzi'n.

21 Quil tak'u' ama'l tan tele'n chik'ej cyakil yi e' tal
prow, yi e' yi buchijche'.

Ma na nink cho'c tan tak'le'n k'eju'.

22 Ma jalu' ilu' kaRyosil, oku' il te'j.

Na sak swutzu', yi cyakil k'ej na chitzan yi e' mal
nak tan telse'n k'eju'.

23 Na yi e'a'tz, nternin na chi'ch'in tan telse'n k'eju'.

Nin cyakil k'ej, na chitzan tan joyle'n puntil tan
tocse'n chic'u'l mas wunak tan telse'n k'eju'.

Ba'n tcu'n tak'u' chicaws.

75

Kataj Ryos i' yi wi'tz pujul xtisya'

1 Ilu' kaRyosil, nternin na katyo'xin teru'.

Na katyo'xin teru', nin na kana'wsaj yi bi'u', nin na
kak' kak'ajsbil teru', na wi'nin e'chk takle'n
balaj yi bnixnak tanu' ske'j.

2 Ej nin je yol Kataje'j: "Yil bixe' yi tiemp wa'n tan
woque'n tan pujle'n xtisya' quil je' ink'ab
twi' jun.

³ Na yil bajij wi'nin e'chk takle'n bene'n tzi'n, yi qui't pujx cyak'un wunak yi mbil chiban, tzinchaje' yi i ina'tz yi jun yi na chincawun tibaj cyakil.”

⁴ Poro swale' nin tzitetz yi axwok, yi na itocsaj itib nim, tu yi axwok mal nak:

“Quil tzitocsaj itib nim tu itajtza'kl.

⁵ Nin quil tzitocsaj itib nim tu yi ca'wl yi at tik'ab. Nin qui tzitelsaj k'ej jun tu cxjilon,” chij Kataj ban scyetz.

⁶ Na nk'e'tz cho'n na saj yi xch'eybil ketz tele'n tzi'n, nka toque'n tzi'n.

Nin nk'e'tz cho'n na saj le e'chk ama'l yi at cwe'n tzi'n.

⁷ Ma na cho'n na saj te'tz tu Ryos, yi wi'tz pujul xtisya'.

Na ko na taj i', ba'n tak' chik'ej cobox.

Nin ko na taj i', ba'n tz'el chik'ej cobox ta'n.

⁸ List atit Kataj tan tak'le'n chicaws yi e' juchul il.

Chin xkolum nin sbne' yi chicaws.

Na ni'cu'n sbne' chi na cu' yujij wenen tul win.

Nin cyakil wunak yi ate' bene'n tzi'n, xchitije' yi jun cawsa'tz.

⁹ Poro yi in wetz, ilenin tzintxole' yi balajil yi Ryosil k'ajtzun Jacow.

Nin ilenin swak'e' ink'ajsbil tetz i'.

¹⁰ Na i' tz'ocopon tan chisotzaje'n yi e' mal nak, scyuch' yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cya-jtza'kl.

Poro tz'ocopon i' tan tak'le'n mas kak'ej, yi o' yi na kaban yi e'chk takle'n balaj.

76

Kataj Ryos i' yi wi'tz ajtx'aconl

¹ Ja el chitxum cyakil yi e' aj Judá tetz yi na' scyetz i' Ryos.

Na yi tetz bi', ilenin na tzan na'wse'n xchixo'l cyakil yi e' xonl Israel.

² Nin yi tetz ca'l, cho'n at le tnum Jerusalén, yi cho'n at wi'wtz Sión.

³ Cho'n chilo'one'n yi e' tetz contr ta'n le yi jun wi'wtza'tz.

Cho'n xcyewe'n i' tan xite'n chima'cl tetz oyintzi', chi tane'n yi makbil flech tu yi e'chk spar nin yi c'oxbil flech.

Tircu'n lo'one'n ta'n.

⁴ Wajcaw, chumbalaj nin banl talma'u'.

Icy'nakt cu'n yi balajilu' swutz yi e'chk wi'wtz yi chumbalaj nin.

⁵ Poro ja el chik'ej yi e' yi na cyocsaj quib chin cham nin e'.

Ja el chiwalor cyakil yi e' contru' tanu'. Tircu'n nchilo'on.

⁶ Nin yi na cawunu' Ta', yi ilu' Ryosil k'ajtzun Jacow, qui'c jun yi qui'k na xob teru', na nicy' nin yi e'chk care't tu e'chk chej, qui't na chixon yi na jilonu'.

⁷ Wajcaw, chin xo'w'bil nin wutzu'.

¿Na' scyetz jun yi at rmeril tan topone'n swutzu', te yi na saj colp wi'u'? Cya'l.

⁸ Na cho'n na cawun tzaju' jalen tzi'n tcya'j, nin cyakil yi e' yi ate' wuxtx'otx' na chixob, nin qui'c na chibane'n swutzu'.

- 9 Poro Ta', ζtona' tz'ocu' tan chicolche'n, yi e' tal
prow yi buchijche', yi ate' bene'n tzi'n wi
munt?
- 10 Yi na chi'ch chic'u'l wunak te'ju', ilenin na jal
k'eju' ta'n.
- Qui'c na ban mpe mu'xe'nk na chi'ch chic'u'l te'ju',
mast cunin na jal k'eju' ta'n.
- 11 Ma jalu', ba'n yi kol chisuku' jun chiyolu' tetz
Kataj yi kaRyosil, poro tajwe'n yil che'l
cu'nu' te'j.
- Ncha'tz cyakil yi e'u' yi na chixobu' tetz kaRyosil,
ulk e'chk oy cyanu' swutz i'.
- 12 Na yi Kataj i' yi wi'tz Ajcaw.
Na ko na taj i', ba'n chiquim yi e' wi'tz ajcaw ta'n.
Nin ko na taj i', ba'n tz'oc tan chixo'wse'n cyakil yi
e' rey yi ate' bene'n tzi'n wi munt.

77

Yi Kataj Ryos i' maysanl ketz

- 1 Cho'n na cu' inwutz tetz Ryos.
Nin na chinxch'in, tan tbital i' yi intzi' inkul.
- 2 Na te yi na chimbisun, na no'c tan joyle'n i'.
Nin cyakil ak'bal na je' ink'ab tan nachle'n i'.
Na qui na jal tzatzin wa'n.
- 3 Yi na no'c tan xtxumle'n Ryos, at na ban cu'nt
na nok' nin na chimbisun, tan paj i cu'n qui
xomij i' swe'j.
- 4 Wajcaw, qui na tak'u' ama'l tan inwite'n.
Nin tan paj bis, qui't na jal puntil yol wa'n.
Na ja chin lo'on, na innach.
- 5 Nk'e'tz cho'n wutane'n chi wutane'n sajle'n.
- 6 Na yi sajle'n, na wak' ink'ajsbil teru' cyakil ak'bal.

Nin ncha'tz na no'c tan xtxumle'n tinc'u'l cuntu',
cyakil yi balajilu'. Nin na waltz:

7 “¿Ja pe' ne'l te c'u'l yi Wajcaw?

¿Ilenin pe' xchi'chok c'u'l i' swe'j?

8 ¿Qui pe' tz'el k'ajab i' swe'j?

¿Qui't pe' tz'el k'ab i' te yi yol yi suknaq?

9 ¿Qui'ct polo' banl talma' Ryos jalu'?

¿Tan paj yi sajnak colpuj wi' i', qui't polo' tz'el
k'ajab te jun wunak?”

10 Poro yi mas ch'on yi na wil i'tz, yi nk'e'tz ni'cu'n
tane'n Kataj ske'j chi bank i' sajl'e'n.

11 Poro tz'ul tx'akx tinc'u'l cyakil e'chk takle'n balaj
yi banak yi wi'tz Ajcaw sajl'e'n.

12 Nin nocopon tan xtxumle'n cyakil yi e'chk balaj
milawr yi bnixnak ta'n. Nin tzintxole'
cyakil cu'n.

13 Ilu' kaRyosil chin tz'aknak cu'n ilu' te cyakil
e'chk takle'n yi na banu'.

Qui'c nin junt ryos yi ni'cu'n porer tu yi teru'.

14 Na yi ilu' teru', wi'nin e'chk balaj milawr na bnix
tanu'.

Nin ja xchaju' yi poreru' scyetz cyakil jilwutz wu-
nak, bene'n tzi'n wi munt.

15 Na tan yi poreru', ja che'l tzaj tcy'alu' yi teru'
tanumu'.

Ja xcy'e'u' tan chicolpe'n yi e' xonl Jacow tu yi e'
xonl Xep.

16 Ilu' inRyosil, yi cawune'nu' tan cwe'n cabsal tib
yi mar, ja tbit yi yolu', na ja xob teru'.*

17 Ja cawunu' tan saje'n a'bal, nin ja saj.

Ja jal xlitz' tu k'ancyok bene'n tzi'n, nin ja saj jun
chin a'bal tanu'.

* 77:16 Ex 14:21-22.

18 Ja quibit cyakil wunak bene'n tzi'n yi e'chk
k'ancyok yi ncu'.

Ncha'tz chin txekun nin ban bene'n tzi'n tan yi
e'chk xlitz'.

Nin tircu'n yi wuxtx'otx', ja yucan tan yi e'chk
coblajnob.

19 Ja cu' cabsalu' yi mar, nin ja icy'u' tul.

Poru cya'l jun na jalsan yi tkambe'nu'.

20 Nin yi ilu' teru', ja bajxcu'nu' x'chiwutz yi teru'
tanumu', chi na ban jun pstor x'chiwutz yi
tawun.

Ya'stzun ntuleju' tan Moisés tu Aarón.

78

Yi mbi cu'n banak Ryos te yi tetz tanum

1 Axwok intanum, xomenwok te wetz inchusu'n.
Bitwok cyakil yi mbi na wal.

2 Xconk cobox elsawutzil wa'n tan ichusle'n.
Swale' cobox txolbil tzitetz yi ewa'n cuntu'
sajle'n, yi cya'l na bitan tetz.

3 Na cyakil yi e'chk txolbil yi nkubit, cho'n nkubit
scye'j e' kataj katxu'.

4 Ncha'tz o' ketz, tajwe'n tan katxolil scyetz e'
kanitxa'.

Tajwe'n tan kuk'ol kak'ajsbil tetz Ryos scyuch'
kamamaj.

Tajwe'n tan katxolil scyetz cyakil yi mbi cu'n ba-
nak Ryos tan yi tetz porer.

5 Na tak'nak Ryos jun ca'wla'tz tetz Jacow.

Nin alijt cyen ta'n tan kaxome'n yi o' xonl Israel
te'j.

Nin tal i' scyetz yi e' kamam kate', yi tajwe'n tan chichusul yi chinitxa' tu chimamaj sbne' opon tunintz.

6 Na yi tajbil Ryos i'tz, tan tele'n chitxum yi e' wunak yi xomche' tzaj, nin tan cyalol cyetz scyetz chinitxa'.

7 Bantz k'ukewe'n chic'u'l te Ryos, nin bantz qui tele'n te chic'u'l yi ħe'n cu'n ban i' sajle'nix tunintz.

8 Ncha'tz tajwe'n tan chichusle'n, bantz quil tze'tzax yi cyajtza'kl, chi banake' yi chimam chite', yi quinin k'uke' chic'u'l te yi yol i', nin yi ja cabej chic'u'l te'j.

9 Na ya'stzun banake' yi e' xonl Efraín.

Wech, chin cham nin e' tan oyintzi'.

Wekij che' tan e'chk balaj ma'cl tetz oyintzi'.

Poro ja che'l ojk ħchiwutz e' chicontr.

10 Quinin nchixom te yi chiyol yi e' suk tetz Ryos.

Quinin nchixom te yi tetz ħchusu'n.

11 Ncha'tz el te chic'u'l yi porer Ryos.

El te chic'u'l yi e'chk takle'n yi bnixnak tan Ryos scye'j.

12 Na wi'nin e'chk milawr bnixnak tan Ryos,

ħchiwutz chitaj chitxu', le ama'l Zoán cwent Egipto.

13 Na ja cu' jatxol i' yi mar. Cob cuntu' el ta'n.

Nin ja chicy' yi tetz tanum tc'u'l.

Na yi a', ja oc ta'n chi jun tapij ħchixlaj, yi quicy'e'n tzaj.*

14 Nin yi chixone'n tbe', yi cyele'n tzaj Egipto, bajxij jun boc'oj sbak' ħchiwutz chajk'ej.

* **78:13** Ex 14:21-22.

Ma lak'bal, ja xcon yi sbak'a'tz tetz chitxeqbil yi na chixon.

15 Nin te yi ate' le ama'l tz'inunin tu', ja el tzaj a' tan Ryos wutz c'ub. Nin ja chuc'a' te'j.

16 Na ja el tzaj jun chin wutzile'n tzanla' tan Ryos wutz yi jun c'uba'tz.†

17 Ja quil yi e'chk milawra'tz yi bnix tan Ryos. Poro ilenin ja chijuch quil, na nin e' oc tan contri'n te yi Wi'tz Ryos.

18 Ja cho'c tan pile'n i'. Na ja cho'c tan jakle'n chiwa', poro i yi cyetz cyajbil nchijak.‡

19 Ja cho'c tan telse'n k'ej Ryos.

Na nin cyaltz:

“Iḵkaj at tzunk rmeril yi nink tak' jun balaj kawa', tzone'j le ama'l tz'inunin tu'.

20 Bintzinin, ja xcy'e Ryos tan telse'ne'l tzaj a' wutz c'ub, yi ja xcy'e' tan sijle'n wi'nin ama'l.

Poro ḵxcyek polo' i' tan tak'le'n kawa'?

Nin ḵxcyek polo' i' tan tak'le'n kachib, tzone'j le ama'l tz'inunin tu'?” che'ch bantz.

21 Yi tḃital Ryos cyakil yi xtxolbila'tz, ja saj colp wi' i' scye'j.

Nin yi saje'n colp wi' i', cho'n cunin ban chi na ban jun k'ak'.

22 Ja chiquim tan paj yi quinin k'uke' chic'u'l te Ryos, nin ja chiquim tan paj yi quinin k'uke' chic'u'l te yi tetz porer.

23 Poro yi Kataj Ryos ilenin ja el k'ajab i' scye'j, na ja cawun i', nin ja jakxij yi tcya'j ta'n.

† 78:16 Ex 17:1-7. ‡ 78:18 Ex 16:2-15; Nm 11:4-23, 31-35.

24 Nin saj tk'ol jun jilwutz ixi'n scyetz, yi maná bi',
yi cho'n saje'n tcya'j, tan chiwane'n te'j.

25 Ja tzun chiwan te chiwa' yi e' ángel.

Ja tak' Ryos cyakil yi chiwa', yi tajwe'n scyetz.

26 Ncha'tz tan yi tetz porer ja saj jun chumam
cyek'ek' ta'n.

Cho'n saje'n tele'n tzi'n tu cwe'n tzi'n.

27 Cy'a'n jun c'olój tz'ichin tan yi cyek'ek'a'tz.

Nin cho'n chicyaje'n quen jicy xchixo'l.

28 Cho'n cunin ban yi tajlal chi yi samlicy' tzi mar.
Cho'n tpone'n tan Ryos xo'l chica'l yi mantial tu',
nin solte'j cyakil yi ama'l kale ate't.

29 Ja baj cya'n jalen cu'n micy' chipaj te'j.

Na Ryos mmak'on cyakil cyajbil.

30-31 Poro tan paj yi chin xo'j nin e' tan wa'a'n, ja
tak' Ryos chicaws.

Atit nin chichib le chitzi' yi tak'le'n chicaws.

Na ja chiquim yi e' yi mas cham yi ate' xchixo'l, yi
e' balaj xicy cwent Israel.

32 Poro quinín chixob tetz Ryos.

Nin ilenin ja chijuch mas quil.

Wech quilnak e'chk milawr yi bnix tan Ryos, poro
quinín k'uke' chic'u'l te'j.

33 Cha'stzun te e' cwe'n sotzal Ryos.

Qui'c ntak' cyakil yi q'uixc'uj nchimuc', na chin
xo'wbil nin yi quimichil e' ban.

34 Ma yi toque'n Ryos tan chibiyle'n cobox, ilenin
at e' yi ja cu'-t chiwutz tetz.

Nin ja cho'c tan joyle'n i' junt tir.

35 Nin ja ul tx'akx chic'u'l, yi i'tz Kataj Ryos yi colol
cyetz.

Yi i' yi Wi'tz Ryos yi colpinl cyetz.

36 Poro yi e' cyetz, ilenin chiwutz tu' chiplaj tu' tu chiyol.

Na ja xcon e'chk balaj yol cya'n, poro nk'era'tz bintzi.

37 Nk'e'tz tz'aknak cu'n e' tu chijilon.

Na quinin nche'l cu'n te chiyol yi nchisuk tetz Ryos.

38 Ma Kataj Ryos, ilenin ja el k'ajab i' scye'j.

Ja cuy i' chipaj, nin quinin chiquim ta'n.

Quinin tak' ama'l tetz yi chi'ch c'u'lal yi ncyak' tetz i'.

Ma na ja cuy i' chipaj.

39 Na ja nachon i' te'j, yi e' tu' wunak, yi ni'cu'n e' tu cyek'ek' yi na icy', nin qui't na ul junt tir.

40 Jat lo' tir e' oc tan contri'n te Ryos le yi ama'l yi tz'inunin tu'.

Jat lo' tir cyak' ch'on tetz.

41 Ilenin e' oc tan pile'n Ryos.

Nin ja cyak' bis tetz, yi jun, yi chin xan nin i'.

42 Qui't na ul tx'akx yi porer i' xchic'u'l.

Wech na e' colpij ta'n xchik'ab yi e' buchul cyetz.

43 Qui't mmu'l tx'akx xchic'u'l yi e'chk techl, yi xchaj i' scyetz te yi ate' tzaj Egipto.

Qui't ul tx'akx xchic'u'l, yi e'chk milawr, yi bnix ta'n le xk'ajlaj Zoán cwent Egipto.

44 Wech ja oc cyakil yi tzanla' tetz chich'.

Nin cya'l nin jun aj Egipto uc'a' te'j.

45 Ej nin saj xchakol jun c'olaj ne'x us tan chixuxe'n yi e' aj Egipto.

Nin e' saj xchakol jun c'olaj wo' tan po'tze'n chiluwar.

46 Nin tak' i' ama'l scyetz sac' tan bajse'n yi wutz yi cyujul, nin tan po'tze'n chitx'otx'.

47 Nin ja saj jun chin c'ub a'bal ta'n, tan puch'le'n
cyakil yi e'chk wi' uva yi awij cya'n.

Ncha'tz ja tz'e' cyakil yi ibx̄ tan k'ab che'w.

48 Nin ja chibaj quim cyakil cyawun.

Na ja chiquim chiwacx̄ tan yi c'ub a'bal.

Ma chicne'r, ja chiquim tan k'ancyok.

49 Ja saj colp wi' Ryos scye'j yi e' aj Egiptoja'tz.

Ja chi'ch c'u'l, nin ja icy'an i' scye'j.

Cha'stzun te e' cwe'n xitu'n, cyak'un yi e' ángel.

50 Ja ticy'saj i' c'u'l scye'j, na quinín cuy i' chipaj.

Ja tzun chiquim wi'nin e' tan ya'bil.

51 Na e' baj quim len cyakil yi bajx chinitxajil yi e'
aj Egiptoja'tz ta'n. §

52 Poro tan yi banl talma' i', ja che'l tzaj tcy'al yi e'
tetz tanum.

Cho'n cunin nche' tulej yi cyele'n tzaj chi na ban
jun pstor scye'j cneru'.

Nin ja bajx cu'n i' x̄chiwutz le ama'l tz'inunin tu'.

53 Xomij nin i' tan chiq'uicy'le'n tan qui chixobe'n.

Ma yi chicontr, e' bek'xij cye'tz xe mar.

54 Nin ja chu'l tcy'al yi tetz tanum, le ama'l yi chin
xan nin yi suki'nt ta'n scyetz.

Yi e'chk ama'la'tz, yi xcy'e' i' tan cambaje'n x̄chik'ab
yi e' contr.

55 Nin x̄chiwutz cunin yi e' tetz tanum, ja che'l lajul
yi e' mal naka'tz.

Ma yi chi'ama'l tu chica'l, nintzun cu' jatxol
x̄chiwutz yi coblaj k'u'j xonl Israela'tz.

56 Poro yi e' tetz tanuma'tz, nintzun e' oc tan pile'n.

Wech i' yi Ryos yi cya'l na xcy'e' quen te'j.

I' yi Ryos yi wi'nin k'ej.

Poro ja cho'c tan contri'n te'j, nin tan pajle'n yi tetz ca'wl.

57 Ma yi e' yi nchopon Canaán, ni'cu'n nin nchiban chi banake' yi e' chimam chite', na ja cyaj cyen quilol Ryos, nin quinín k'uke' chic'u'l te'j.

Ja je' txalpuj yi cyajtza'kl chi tane'n jun wi' tze', yi chin x̄o'c nin te'j.

58 Nin ja cyak' chi'ch c'u'lal tetz Ryos, na ja cho'c tan c'u'laje'n e'chk muyc, nin ja cho'c tan c'u'laje'n e'chk ryos yi banij cuntu' qui-tane'n.

59 Yi tilol Ryos cyakil e'chk txolbila'tz yi na katzan yi o' xonl Israel tan banle'n, ja che'l lajul i' t̄cwent.

60 Nin ja cyaj cyen tilol i' yi tetz ca'l yi at le ama'l Siló.*

Wech, na ya'stzun najbil i' x̄chixo'l kamam kate' tentz.

61 Ej nin ja tak' i' ama'l scyetz yi e' contr tan chicambal yi caḡa',†

nin ja el k'ej i' tan paj, na qui'ct x̄chamil i' tane'n.

62 Nin yi saje'n colpuj wi' i' scye'j yi e' tetz tanum, ja tak' i' ama'l tan chiquime'n x̄chik'ab yi e' chicontr.

63 Ja chiquim yi e' xicy tk'ak'.

Cha'stzun te wi'nin xun qui mo'c quichmil.

64 Ncha'tz yi e' pale', ja chiquim tan spar, nin quinín e' ok' yi quixkel nka chixonl scye'j.

Na qui'c chamo'n ib bajij scye'j yi chiquime'n.

65 Poro yi tele'n k'ajab Ryos scye'j, ja jal walor chi na jal kawalor yi na el kawatl.

* 78:60 Jos 18:1; Jer 7:12-14; 26:6. † 78:61 1S 4:4-22.

Nka chi na ban jun yaj yi na mak'tij wankil tan win.

⁶⁶ Na nin oc i' tan oyintzi' scyuch' chicontr.

Nin xcy'e' i' scye'j, na nin e' el ojk swutz i'.

Junawes tele'n chitx'ix ta'n.

⁶⁷ Poro el chik'ej yi e' xonl Āep ta'n, na quinín e' je' xtxa'ol yi e' tu Efraín, yi xonl Āepa'tz.

⁶⁸ Ma na i yi e' xonl Judá, e' je' xtxa'ol tan q'uicy'le'n yi caĵa' kale atit yi ca'wl Ryos.

Ncha'tz je' xtxa'ol Kataj yi wi'wtz Sión tan xcone'n tetz najbil i'.

Na ya'stzun yi jun ama'l yi wi'nin na pek' i' te'j.

⁶⁹ Cho'n tzun bnixe'n yi tetz ca'ltz le jun ama'la'tz.

Chin wutz tkan nin ban.

Nin ja bixe' ta'n, chi tane'n yi wuxtx'otx' yi quil yucan.

⁷⁰ Ncha'tz je' xtxa'ol i' yi Luwiy tetz ĵchakum.

Wech, na tal pstor cne'r tu' Luwiy.

⁷¹ Ja je' xtxa'ol, tan xcone'n tan chiq'uicy'le'n yi e' tetz tanum, nin tan xcone'n tetz chibajxom.

⁷² Tetz cu'n talma' Luwiy yi mo'c tan chiq'uicy'le'n.

Nin chin list nin ban i' tan chicawe'n.

79

Yi bis o'klyi ul ĵchiwutz yi e' aj Jerusalén

¹ Ilu' inRyosil, ja chucu'l pok' yi awer nak le ama'lu'.

Ja cho'c tan telse'n k'ej yi ca'lu' yi wi'nin xanil.

Ncha'tz ja baj chiwoq'uil cyakil yi tnum Jerusalén.

² Ma chiwankil yi e' tanumu', yi nchiquim, ja cyaj tetz chiwa' yi e' ku's.

Nin chiwankil yi chimos, ja cyaj tetz chiwa' yi e' smaron txuc.

- ³ Ja el kojx chiĭch'el chi na el kojxuj a'.
 Ja noj cyakil yi tnum Jerusalén tan chich'.
 Tircu'n nchiquim. Cya'l jun nclax tan chimukle'n.
- ⁴ O' tu' chiyolbe'tz yi e' mas tnum.
 O' tu' chitze'lbe'tz, ntin na chixcy'aklin ske'j.
- ⁵ ¿Tona' tz'el yi ħchi'chbe'n c'u'lu' ske'j?
 ¿Sk'ak'axk pe' mas?
- ⁶ ¿Mbi tzuntz qui na chi'ch c'u'lu' scye'j yi e' mas
 wunak, yi qui na cho'c tan na'wse'n bi'u'?
- ⁷ Na ja cu' chibiyol yi e' tanumu'.
 Ja baj chipo'tzal cyakil yi teru' ama'lu'.
- ⁸ Quil ko' cawsaju', tan paj yi quil yi e' kamam
 kate'.
 Ma na elk k'ajabu' ske'j.
 Sajku' tan kuch'eye'n. Na ato' wutz pe'm.
- ⁹ Ko' ħch'eyaju' Ta'. Ko' colpe'u'.
 Cuye'u' kapaj, bantz jale'n teru' k'uju'.
- ¹⁰ Na na chixcy'aklin yi e' mal nak ske'j.
 Nin na cyal: “¿Lok iryosil?”
 Na klo' kaj yil ticy'saju' c'u'lu' scye'j, tan paj yi ja el
 kojxuj chiĭch'el yi e' ħchakumu'.
- ¹¹ Lok tz'el k'ajabu' scye'j yi e' pres yi na
 chitx'ayne'.
 Nin tan yi poreru' che' colpe'u', na tx'aklij
 quimichil ħchiwutz.
- ¹² Tak'e'u' juk tir chicaws yi e' yi na chitzan tan
 yolche'nu'.
 Ej nin yil tak'u' chicaws, skak'e' ketz kak'ajsbil
 teru'.
- ¹³ Na yi o' ketz Ta', o' tanumu' nin o' tawunu'.
 Skak'e' bin kak'ajsbil teru' tetz ben k'ej ben sak.

80

Yi cyoque'n yi e' xonl Israel tan cu'swutzil tan cyoque'n junt tir chi chisajle'n

¹Wajcaw, yi ilu' pstor ketz yi o' xonl Israel, tbitzaju' yi cobox inyole'j:

Yi ilu' teru', ni'cu'n ilu' tu jun pstor cne'r, yi na tzan tan kapstore'n yi o' xonl Xëp.

Nin cho'n c'olchiju' xchixo'l yi e' querubim* tan cawu'n.

²Je wajbile'j Ta':

Tak'e'u' banlu' skibaj yi o' xonl Efraín, scyuch' yi e' xonl Benjamín tu Manasés.

Elk k'ajabu' ske'j. Sajku' tan kacolpe'n tan yi teru' poreru'.

³Ilu' kaRyosil, lok tak'u' ama'l tan koque'n junt tir chi kasajle'n.

Elk k'ajabu' ske'j, bantz kele'n liwr.

⁴Kataj, cya'l na xcy'e' quen te'ju'.

¿Tona' tz'el xchi'chbe'n c'u'lu' ske'j?

¿Tona' ltzatzinu' te yi ka'oracion? na o' tanumu'.

⁵Jatix nin lo' bis o'kl tak'u' sketz.

Bis o'kl cuntunin na baj jun waj ka'n.

⁶Ja ko'c tetz chiyolbe'tz yi e' kawisin.

Ja ko'c tetz chitze'lbe'tz yi e' kacontr.

⁷Ilu' kaRyosil. Cya'l na xcy'e' quen te'ju', na wi'nin xchamilu'.

Lok tak'u' ama'l tan koque'n junt tir chi kasajle'n.

Elk k'ajabu' ske'j, bantz kele'n liwr.

* **80:1** Yi e' "querub", nka "querubim" le hebrey, yi "-im" le hebrey na xchaj "plural". Ni'cu'n mu'x e' scyuch' yi e' ángel, poro at len chixicy'. Poro apart chimunl. E' q'uicy'lom te e'chk takle'n cwent Ryos. Gn 3:24; Ex 25:22; Is 37:16.

- 8 Tan yi poreru', e' eltzaj tcy'alu' yi e' kamam kate' le ama'l Egipto.
Ja che'l tzaj tcy'alu', chi na saj buk'ij jun wi' uva tan tawle'n le junt ama'l.
- Nin yi cyule'n Canaán, ja che'l lajulu' cyakil yi e' awer nak, nin ja tak'u' yi chi'ama'l scyetz kamam kate'a'tz tan chinajewe'n swutz.
- 9 Ja chicu' tawalu' chi jun wi' uva.
Ja ocu' tan banle'n ba'n te e'chk ama'la'tz nin ja chicu' tawalu'.
- Ja chinaje' swutz, nin ja puc'un chiwutz.
Cho'n cunin nchiban yi puc'un chiwutz chi na ban jun wi' uva yi na ben lo'on.
- 10 Yi jun wi' uvaja'tz ja ch'uy, nin ja icy' cu'n swutz cyakil jilwutz tze'.
- Nin tan yi e'chk k'ab, ja xcy'e' tan jople'n cyakil e'chk tze'.
- 11 Nin ja opon cu'n yi e'chk k'ab jalen tzi mar.
Nin ja opon yi e'chk xlumil jalen tzi tzanla' yi na bi'aj Eufrates.
- 12 Ta' ħmbi xac ntak'u' ama'l tan cwe'n xit yi pe'm?
Na ja cho'c pok' yi e' wunak yi na chixon tbe' tan talk'e'n yi wutz yi jun wi' uvaja'tz.
- 13 Ncha'tz yi smaron txuc, chi tane'n stze'laj boch, na chitzan tan bajse'n yi jun wi' uvaja'tz.
- 14 Ilu' kaRyosil yi cya'l na xcy'e' quen te'ju', nin yi atu' tzi'n tcya'j, elk tzaj to'kl c'u'lu' te yi jun wi' uvaja'tz yi tzan tele'n cu'n swutz.
- 15 Na ilu' bin awal tetz.
Nin ja tak'u' ama'l tan xch'uye'n yi xlumil.
- 16 Cha'stzun te, che'lk cu'n tanu' swutz, cyakil yi e' yi na chitzan tan tamle'n nin tan stz'e'se'n yi jun wi' uvaja'tz.

17 Poro ðch'eyaju' yi jun yi je'nak xtxa'olu', yi jun yi ja xlumin tanu', nin yi ilu' mbixban.

18 Qui't kajatxlen kib te'ju', ma na tak' tzaju' kabanl.

Na ntin cu'n teru' na kajak wit ðch'eybil ketz.

19 Ilu' Kataj, ilu' kaRyosil yi cya'l na xcye' quen te'ju'.

Lok tak'u' ama'l tan koque'n junt tir chi kasajle'n. Elk k'ajabu' ske'j, bantz kele'n liwr.

81

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj na i' ak'ol kachamil

1 Tzatzin cu'n chibitzinku' swutz Ryos, na i' ak'ol kachamil. Tetz cu'n cyalma'u', cyak'u' chik'ajsbilu' tetz kaRyosil yi ite'n nin Ryosil Jacowa'tz.

2 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz i' tan e'chk ma'cl chi tane'n pandero, nka chi tane'n yi arpa tu salterio.

3 Ba'n tz'oc e'chk chun cyanu' te yi na jal yi ne'ð xaw. Ncha'tz yil tijin yi xaw. Na ya'stzun yi techl yi nim k'ej yi na icy' skaxo'l.*

4 Na ya'stzun yi ca'wl yi talnak Kataj yi Ryosil Jacow tan kabnol tane'n yi o' xonl Israel.

5 Ej nin ite'n nin ca'wla'tz a'lchij tetz ðep yi cyele'n tzaj tcy'al Ryos le ama'l Egipto.

6 Poro nin ben wital jun yi jilone'n yi quinín el intxum tetz yi yol i'. Je yol i'e'j:

“Ja xe'l tzaj wucy'al jak' chica'wl yi e' aj Egipto.

Na nin el ink'ajab tzite'jwok na chin q'uixc'uj nin itane'n tan ak'un.

* 81:3 Nm 10:10.

- 7 Nin te yi tule'n e'chk il tziwutz ja cu' iwutz swetz, nin ja cxclaxwok wa'n. Nin te yi atin tul jun boc'oj sbak', ja chinjilon tzitetz. Ncha'tz ja no'c tan ipile'nwok le ama'l Meriba,† kale eltzit a' wutz c'ub.
- 8 Ncha'tz wal tzitetzwok: Axwok intanum, bitwok tzaj yi inca'wle'j, nin nink cxomwok te'j.
- 9 Quil tzitak' k'ej junt ryos, ma na ntin in. Quil tzilok'wok chiwutz yi e'chk ryos yi banij cuntu' quitane'n.
- 10 Na i ina'tz in Ryos yi ncxe'lsan tzajwok Egipto. Jakwok cyakil yi tajwe'n tzitetz nin swak'e'.
- 11 ”Poroyi axwok itetz yi axwok intanum quinim mitbitwok inca'wl. Quinin cxomwok te wetz wajbil.
- 12 Cha'stzun te ja wak' ama'l tzitetz tan ibnol yi itajbil. Nin ja cxomwok te yi itajbil yi chumbalaj nin tane'n tziwutzwok.
- 13 Poroyi nink mitbitwok inca'wl nin yi nink ncxomwok te yi wetz wajbil,
- 14 jalt nin klo' mitilwok yi nchilo'on yi icontr wa'n. Ja klo' wak' chicaws. Nin jalcunin klo' nchiquim wa'n, chi yi na ban yi na lit'ne' kawutz,” stzun Kataj bantz.
- 15 Cyakil yi e' yi na chi'ch chic'u'l te Kataj chelepon cu'n swutz. Nin chicawsok tetz ben k'ej ben sak.
- 16 Ma yi e' tetz tanum tz'ocopon i' tan chic'a'che'n. Na stk'e' i' e'chk balaj ixi'n triw scyetz tetz chiwa'. Ma tetz quic'a' stk'e' i' ta'al wunak txuc.

† 81:7 Ex 17:6-7.

82

Yi Kataj Ryos i'yi wi'tz pujul xtisya' tibaj cyakil

- ¹ Yi Kataj Ryos at i' tcyaj' xchixo'l yi e' pujul xtisya', tan ma'le'n cyajtza'kl nin tan tak'le'n chicaws.
- ² E'u' pujul xtisya' ¿tona' nin yi quil xom chiwi'u' scye'j yi e' mal nak? ¿Tona' nin yi nink chixomu' te yi bintzi?
- ³ Quil cyelsaju' chik'ej yi tal prow yi qui'c cyajtza'kl. Qui'k cyelsaju' chik'ej yi tal prow me'ba' yi qui'c chitaj chitxu'.
- ⁴ Ma na elk chik'ajabu' scye'j. Cho'ku' tan chicolche'n xchik'ab yi e' mal nak.
- ⁵ Poro yi e' cyeru' yi e'u' pujul xtisya', qui na el chitxumu' tetz yi e'chk xtxolbila'tz. Jopij wutz cyajtza'klu'. Ate'u' tul tz'o'tz wutzil. Nin tan chipaju', qui't na jal ba'n cyak'un cyakil wunak. Na qui'ct ca'wl at bene'n tzi'n.
- ⁶ Je talnak Kataj Ryose'j: “E'u' cu'n ryos tane'n, e'u' nitxajil yi jun yi at jalen tzi'n tcyaj'.
- ⁷ Poro tan paj cyajtza'klu', xchiquimoku' chi na chiban cyakil wunak. Xchiquimoku' chi na chiban cyakil ajcaw yi ntin cawu'n cya'n nin qui na chixom cyetz te'j,” stzun Kataj bantz.
- ⁸ Ilu' inRyosil. Sajku' tzone'j wuxtx'otx' tan pujle'n xtisya'.
- Cawunku', na ilu' ajcaw tibaj cyakil yi e'chk nación bene'n tzi'n wi munt.

83

Kataj che' cawse'u'yi e' contru'

- 1 Ilu' kaRyosil, cawunku'. Quil tz'ocu' tetz mem. Sajku'. Che' cawse'u' yi e' contru'.
- 2 Tile'u' yi e' contru', yi e' yi na chi'ch chic'u'l te'ju', na chitzan tan xite'nu' nin na chitzan tan pajle'n ca'wlu'.
- 3 Ja oc chitxumu'n tan txumle'n yi xe'nk tan kalo'one'n yi o' tanumu', yi o' yi ato' tcentu'.
- 4 Ja chitxum tan cyule'n tan kaxite'n, bantz tele'n cu'n yi kanación swutz, bantz katzaje'n junawes yi o' xonl Israel.
- 5 Ja bixe' jun chitrat squibil quib tan cyoque'n tan oyintzi' te'ju'. Junit mban chitxumu'n chicyakil cu'n.
- 6 Cyakil yi e'a'tz i'tz yi e' aj Edom scyuch' yi e' aj Ismael, ncha'tz yi e' xonl Hagar tu yi e' aj Moab,
- 7 scyuch' yi e' aj Gebal, yi e' aj Amón scyuch' yi e' xonl Amalec, nin yi e' filistey scyuch' yi e' aj Tiro.
- 8 Ncha'tz e' aj Siria ja cho'c tan quich'eye'n yi e' xonl k'ajtzun Lot.
- 9 Ma jalu' Ta' che' biycunu', chi e' tulejnaku' yi e' aj Madián, nin chi tulejnaku' Sísara tu Jabín tuml chisanlar, yi tircu'n chiquime'n tzi a' Cisón.
- 10 Na yi e'a'tz ja chiquim le ama'l Endor, nin ja cho'c tetz awonil tx'otx'.
- 11 Ya'tzk tuleju' yi chibajxom yi e' kacontr. Cho'n cunink che' tuleju' chi tuleju' Oreb tu Zeeb. Nin cho'nk chu'lij yi cyajcawil e' kacontr chi nchiban yi e' Zeba tu Zalmuna.

- 12 Na yi e'a'tz e' oc klo' tan majle'n yi e'chk ama'l yi tetz Ryos, poro ja chiquim.
- 13 Ilu' inRyosil, che'lk cu'n tanu' swutz. Cho'ken tetz tz'is. Nin cho'nk chiban chi na ban xak xtze' yi na ben tan cyek'ek'.
- 14 Ej nin cho'nk chiban chi na ben lo'on ju' k'ak' yi na oc k'a'kl jun ju'wutz nka chi na tz'e' jun c'olój xtze'.
- 15 Cho'nk sban tan chitz'e'se'n yi e' kacontr. Oku' tan chixo'wse'n.
- 16 Elk chik'ej tanu', bantz tule'nu' tx'akx xchic'u'l.
- 17 Junawes elk chik'ej tanu'. Ej nin cho'nk chiquim tk'ab chitx'ix.
- 18 Bantz tele'n chitxum tetz yi ntin ilu' Kataj nin cya'l jun na xcye' quen te'ju', na ilu' yi wi'tz Ajcaw tibaj cyakil yi at bene'n tzi'n.

84

Chumbalaj nin tak'le'n kak'ajsbil le ca'l Ryos

- 1 Kataj yi wi'nin xchamilu', chumbalaj nin yi naj-bilu'.
- 2 Nternin na el walma' tan wa'te'n xe yi ca'lu'. Nternin na el walma' tan wak'ol ink'ajsbil teru' yi ilu' yi ak'ol kutz'ajbil.
- 3 Nicy' nin e' ch'u'l na bnix chisoc le ca'lu'. Nin cho'n na chinaje' yi e' c'uchul a'bal tul. Nin cho'n na ch'uy yi cyal naka'jil yi pat-bil katx'ixwatz. Chumbalaj nin ilu' Kataj yi wi'nin xchamilu' na ilu' kaReyil nin ilu' kaRyosil.
- 4 Ba'n cyeri e' yi cho'n ate' xe yi ca'lu', yi e' yi cyakil nin k'ej na chitzan tan tak'le'n chik'ajsbil teru'.

- 5 Ba'n cyeri e' yi cho'n na jal xch'eybil cyetz tuch'u'.
Ba'n cyeri e' yi na chibuch quib tan cyo-
pone'n jalen te yi ca'lu'.
- 6 Yi na ul bis o'kl xchiwutz qui na chibisun ta'n.
Yi na saj a'bal squibaj, mast cunin na chitzatzin yi
na chac' ta'n.
- 7 Sjalokt junt tir chiwalor, na squile' wutz Kataj
wi'wutz Sión, yi Kataj yi wi'tz Ryos.
- 8 Wajcaw, ilu' kaRyosil yi wi'nin xchamilu', nin ilu'
Ryosil k'ajtzun kamam Jacow. Tbite'u' yi
intzi' inkul.
- 9 Ilu' kaRyosil elk k'ajabu' te yi rey yi je'nak
xtxa'olu', na ilu' colol ketz.
- 10 Na mas balaj yil na'tij jun ntzi' k'ej xe ca'lu',
swutz jun mil k'ej tul junt luwar.
Mas balaj yil chinxcon tetz q'uicy'lom stzi puertil
ca'lu', swutz yi cho'nk na'tij xchixo'l yi e'
juchul il.
- 11 Na yi ilu' teru', ilu' kaRyosil, ilu' txekbil ketz, nin
ilu' colol ketz. Nin na tak'u' chik'ej yi e' yi
qui na chijuch quil. Na tak'u' cyakil yi e'chk
takle'n yi na chijak teru'.
- 12 Ilu' Kataj at wi'nin xchamilu'. Cya'l jun na xcy'e'
quen te'ju'. Ba'n cyeri yi e' yi cho'n k'uklij
chic'u'l te'ju'.

85

*Yi cwe'n chiwutz yi xonl Israel tan tk'olt Ryos yi
banl tibaj yi chinación*

- 1 Wajcaw, chumbalaj nin ilu' te yi teru' tanumu'.
Na ja tak'u' junt tir tzatzin paz sketz yi o' yi
o' xonl Jacow.

- 2 Ja cuyu' kapaj yi o' tanumu'. Ja cuyu' kapaj katx'ok'be'n.
- 3 Nin qui't na chi'ch c'u'lu' ske'j. Nin qui't na saj colp wi'u' ske'j.
- 4 Ilu' Kataj, yi colol ketz, ko' cole'u' jalu'. Qui't saj colp wi'u' ske'j.
- 5 ¿Tunin pe' lchi'ch cu'n c'u'lu' ske'j sbne' opon tunintz?
- 6 ¿Qui't pe' ltak'u' ama'l sketz tan katzatzine'n yi o' yi o' tanumu'?
- 7 Wajcaw, xchaje'u' yi xtxaxl talma'u' sketz nin ko' cole'u'.
- 8 Tzimbite' yol Kataj yi mbi stale'. Na stale' i' yi sjalok tzatzin paz xchixo'l yi e' tanum i', yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te'j. Poro yi ko quil chiban junt tir yi e'chk takle'n cachi'.
- 9 Na jun cu'n yol txant tan tule'n Kataj tan chicolpe'n yi e' yi na chitzan tan c'u'laje'n i'. Nin tz'ak'lok k'ej i' bene'n tzi'n wi munt.
- 10 Stk'e' Ryos yi xtxaxl talma' scyetz yi e' yi na chixom te yi bintzi. Ncha'tz sjalok yi tzatzin yi na tak' Ryos scyetz yi e' yi jicyuch te'j cyajtza'kl.
- 11 Na kol chijal e' bene'n tzi'n wi munt yil chixom te yi bintzi, stk'e' tzun Ryos balaj ca'wl bene'n tzi'n.
- 12 Na ite'n nin Kataj tz'ak'on tzaj yi a'bal tibaj yi katx'otx', bantz tk'ol balaj ujul.
- 13 Na sbajxok yi balajil i' swutz tan nuc'le'n yi tetz be' skaxo'l.

86

Yi ketz kaRyosil ntin cu'n i' yi Ryos

- 1 Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j. Tbite'u' intzi' inkul, na wi'nin na chimbisun na in jun tal prow me'ba'.
- 2 Chin cole'u' na bintzinin k'uklij inc'u'l te'ju' na ilu' inRyosil. Chin cole'u' bin na ntin te'ju' k'ukle't inc'u'l.
- 3 Wajcaw, elk k'ajabu' swe'j, na cyakil k'e'j cho'n na cu' inwutz teru'.
- 4 Chin xch'eyaju' bantz intzatzine'n, na in xchakumu', na ntin cu'n swutzu' na cwe't inwutz.
- 5 Na yi ilu' teru' wi'nin banl talma'u' tan cuyle'n kapaj nin wi'nin na el k'ajabu' scye'j yi e' yi na cu' chiwutz teru'.
- 6 Wajcaw, tbite'u' yi inoración.
Stza'weju' yi mbi na chintzan tan jakle'n teru'.
- 7 Na te yi na sotz inc'u'l, cho'n na injak xch'eybil wetz teru'. Na ntin ilu' na ocu' tan wuch'eye'n.
- 8 Qui'c nin junt Ryos yi ni'cu'nk chi ilu' teru', na qui'c nin jun yi nak xcy'e' tan banle'n yi e'chk takle'n yi na bnix tanu'.
- 9 Ilu' Wajcaw, ilu' bnol tetz cyakil yi e'chk nación. Nin chu'l tan tak'le'n k'eju' nin tan c'u'laje'nu'.
- 10 Na ntin cu'n ilu', ilu' Ryos. At wi'nin xchamilu', na na xcy'e'u' tan banle'n e'chk milawr.
- 11 Siwl Ta', xchaje'u' yi tajbilu' swetz bantz inx-ome'n te'j quib yi na tal. Chin xch'eyaju' tan woque'n tan tak'le'n k'eju'.
- 12 Ilu' Wajcaw yi inRyosil, swak'e' ink'ajsbil teru' tetz cu'n walma', nin sbne' opon tunintz nocopon tan c'u'laje'nu'.

- 13 Wi'nin banl talma'u' swibaj, na ja chinclax tanu' tk'ab quimichil.
- 14 Ilu' inRyosil, sak swutzu' yi ja je' chimolol quib jun c'olaj incontr yi na cyaj cho'c tan im-biyle'n. Yi e'a'tz i'tz yi e' yi qui na cyek xchi'u'.
- 15 Poro yi ilu' teru' Wajcaw, wi'nin na el k'ajabu' swe'j. Na at pasensu', nin wi'nin lok' ib tuch'u', nin yi ilu' teru' ilu' yi mero bintzi.
- 16 Elk bin k'ajabu' swe'j. Chin xch'eyaju' na in xchakumu'. Tak' tzaju' junt tir inwalor.
- 17 Nin xchaje'u' jun techl swetz yi at banl talma'u' swibaj, bantz tele'n chitx'ix yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j. Na yi ilu' teru' Wajcaw, na chin xch'eyaju', nin na el k'ajabu' swe'j.

87

Jerusalén yi tnum yi at mas k'ej

- 1 Jerusalén, ya'stzun yi tnum yi mas na pek' Kataj Ryos te'j. Cho'n je'nak bnol wi'ak ju' wutz yi chin xan nin. Wi'nin na pek' Kataj Ryos te'j.
- 2 Nin mas na pek' i' te'j swutz cyakil e'chk mas ama'l cwent yi e' xonl Jacow.
- 3 Chumbalaj nin yi jun tnuma'tz, na wi'nin e'chk takle'n balaj na a'lchij tetz.
- 4 “Chixo'lak yi e'chk tnum yil xomok chiwi' swe'j tzantzaj, at e'chk tnum chi tane'n Egipto, Babilonia, Filistea, Tiro tu Etiopía. Ej nin scyale': Yi tnum Jerusalén yi ate'n wi ju'wutz Sión, k'ajbil katxu' tane'n.”
- 5 Poro tz'opon yi k'ejlal yi sjalok mas chik'ej yi e' yi scyale': “In mero aj Jerusalén, na

cho'n itz'nakin tul". Na ya'stzun yi tnum yi tz'ocopon yi Wi'tz Ryos tan bixbaje'n.

⁶ Ncha'tz yil tz'oc Kataj tan je'se'n chibi' yi e' yi cho'n najlche' le tnum Jerusalén, copon jun techl ta'n xlanj chibi' yi e' yi cho'n quitz'e'n le jun tnuma'tz.

⁷ Nin chocopon cyakil wunak tan bixl nin tan bitz nin scyale' tul chibitz: "Cho'n najlchin wetz le tnum Jerusalén," che'ch sbne'.

88

Oración tetz jun yi ja oc wutz pe'm

¹ Wajcaw, ilu' inRyosil, ilu' colol wetz. Sk'ejl nin lak'bal na injak xch'eybil wetz teru'.

² Elk k'ajabu' swe'j. Tbite'u' intzi' inkul.

³ Na wi'nin e'chk bis o'kl ja ul tzinwutz. Nin txant tan inquime'n tan paj.

⁴ At na bant cu'n na intxum yi ja wi't chinquim, na qui'ct inwalor at.

⁵ Ja wi't no'c cyajlal yi e' alma'. Ni'cu'n wutane'n chi na lo'on jun sanlar tul oyintzi'. Ni'cu'n wutane'n chi jun yi qui't xomiju' tan q'uicy'le'n.

⁶ Wajcaw, ja wi't chinlo'on.

Ja wi't chincu' tul jun chin wutzile'n jul tane'n, jun jul yi chin xe' nin, nin yi chin tz'o'tz nin tul.

⁷ Ja saj colp wi'u' swe'j.

Na ja tak'u' jun incaws yi chin xo'wbil nin.

⁸ Ncha'tz cyakil yi e' wamiw, ja chin cyaj cyen quilol, na qui't na chitx'aj yi atin xchixo'l.

Ni'cu'n wutane'n chi tane'n jun pres yi qui'c rmeril tan tele'n liwr.

9 Nin tan paj yi o'kl yi na imban, or no'c cyen moyi'x̄.

Wajcaw, cyakil k'ej na injak x̄ch'eybil wetz teru', nin na je' ink'ab swutzu' tan jakle'n x̄ch'eybil wetz.

10 ¿Mbi'tz tajbilu' swe'j Ta'?

¿Jalen pe' lchinquim, kalena'tz tzun tz'ocu' tan wuch'eye'n?

¿Tyoḡink ptzun jun alma' teru'?

11 ¿Tz'ocopon ptzun jun alma' tan talche'n:

“Chumbalaj nin Kataj Ryos, chin aj bintzi nin i'?”

¿Sjilonk ptzun jun alma' yi mukxnak jak' tx'otx'?

Qui', Ta'.

12 Na yi na quim jun, qui'ct xac. Junawes na tzaj.

Qui'c rmeril tan tule'nu' tx'akx tc'u'l jun alma'.

13 Poro yi in wetz, cho'n na cu' inwutz teru'.

Cyakil jalchan na no'c tan jakle'n x̄ch'eybil wetz teru'.

14 ¿Mbi tzuntz yi qui't na pek'u' swe'j?

¿Mbi xac na tew tibu' tzinwutz?

15 Na juyil cunin in, yi woque'n swutz yi q'uixc'uje'j yi atin tk'ab jalu'.

Nin or nin chinquim ta'n.

Nimix cunin e'chk takle'n yi ntak'u' ama'l tan tule'n tzinwutz.

Poro qui't tzintx'aj mas.

16 Ja saj colp wi'u' swe'j.

Nin ja icy'pon yi x̄chi'chbe'n c'u'lu' wa'n.

Nin ja ne'l cu'n swutz.

17 Cyakil nin tkuj na tzanu' tan inxuxe'n.

Cho'n cunin na banu' chi na ban yi na juchun jun chin wutzile'n tzanla' yi na elu'l.

18 Na ja chin cyaj cyen quilol yi e' wamiw scyuch' e' mas wuch'.
Inchuc atin tul jun chin tz'o'tz Ta'.

89

Katxole' yi banl talma' Kataj

1 Wajcaw, ilenin swale' tc'u'l yi imbitz yi chumbalaj nin ilu'.

Ilenin tzimbitzij yi ba'n k'uke' kac'u'l te'ju'.

2 Tzintxole' yi quinin bajsbe'n tetz yi banl talma'u', nin yi qui na xtx'ixpuju' yi yolu', chi tane'n yi tcya'j, yi qui na xtx'ixpuj tib.

3 Bnixnak jun trat tanu' tu Luwiy yi xchakumu' yi je'nak xtxa'olu'.

Na je bin suku'e'j:

4 "Ilenin swak'e' ama'l scyetz yi e' axonl tan chicawune'n tetz axel yil c'x'quim."

5 Wajcaw, cyakil yi e' yi ate' tcya'j na cyak'chik'ajsbil swutzu', tan yi e'chk milawr yi na bnix tanu', nin tan yi na el k'abu' te yolu'.

6 Ilu' kaRyosil, cya'l nin jun yi at tcya'j yi cho'nk yi xchamil chi yi teru' xchamilu'.

7 Cha'stzun te, cyakil o' na kek xchi'u'.

Nin cyakil yi e' yi ate' xlaju' na cyek xchi'u'.

8 Kataj, ilu' kaRyosil yi cya'l na xcy'e' quen te'ju'.

Na cyakil yi porer tu yi bintzi, cho'n na saj te'ju'.

Nin cya'l jun tz'opon tan stz'amle'n yi xchamilu'.

9 Na na xcy'e'u' tan makle'n yi pak'bil mar.

Pe najk saj colp wi' yi mar, na xcy'e'u' tan makle'n.

10 Ja xcy'e'u' te yi jun chin wutzile'n txuc yi at e mar.

Qui'c mu'x xac mban swutzu', na junawes mme'l cu'n tanu' swutz.

Nin tan yi xchamilu', ja che'l cu'n cyakil yi contru'
tanu' swutz.

11 Cyakil yi at tcya'j, tu cyakil yi at wuxtx'otx', i'tz
teru'.

Na ilu' bnol tetz cyakil yi at bene'n tzi'n.

12 Ilu' bnol tetz cyakil yi at je'n tzi'n tu yi at cwe'n
tzi'n.

Nin ilu' bnol tetz yi wi'wtz Tabor tu yi wi'wtz
Hermón yi na jal k'aju' ta'n.

13 Wi'nin xchamilu', nin wi'nin poreru', na na
xcye'u' te cyakil e'chk takle'n.

14 Nin yi na ocu' tan cawu'n, na xomu' te yi bintzi,
na na el k'ajabu' scye'j yi e' yi qui'c quil, nin
na tak'u' chicaws yi e' aj paj.

15 Ba'n cyeri e' yi na cyak' chik'ajsbil teru', yi e'
yi na chixom te yi teru' tajtza'klu' yi chum-
balaj nin.

16 Cyakil nin k'ej na chitzatzin cyera'tz tk'abu'.

Nin na chipek' te yi tajtza'klu' yi chin jicyuch nin
te'j.

17 Na ilu' na ak'on chiwalor tu chibalajil.

Nin tan banl talma'u' na tak'witu' yi chichamil.

18 Na yi ilu' teru' Kataj, ilu' yi colol ketz yi o' xonl
Israel, ilu' kareyil yi wi'nin xanil.

19 Ja jilonu' tul wutzicy' tane'n scyetz yi e'
xchakumu' yi nk'uke' c'u'lu' scye'j.

Nin je yolu'e'j:

“Ja je' intxa'ol jun yaj xchixo'l yi e' intanum, jun yaj
yi qui na xob.

Ja wak' k'ej i'. Nin ilenin nocopon tan xch'eye'n.

20 Ja bin nojpon inwutz te Luwiy tetz inchakum.

Ja je' inkojlo yi wetz inaceit twi' tan bixbaje'n tetz
rey.

- 21 Nocopon tzun tan x̄ch'eye'n i'.
Swak'e' imporer tan x̄ch'eye'n.
Nin quil wil cyen i' x̄chuc.
- 22 Quil lo'on i' cyak'un yi e' contr.
Nin quil chixcye' yi e' mal nak te'j.
- 23 Ma na swutz cu'n i' x̄chilo'onk yi e' tetz contr
wa'n.
Nin cyakil yi e' yi x̄chi'chok chic'u'l te'j, x̄chiquimok
wa'n.
- 24 Swak'e' cyakil imbanl tetz i', bantz xome'n i' te
yi bintzi, nin tan in sjalok mas k'ej i' tan
cawu'n.
- 25 Tz'opon yi ca'wl i' jalen tzi mar Mediterráneo,
yi at toque'n tzi'n, nin tz'opon jalen tzi yi
tzanla' Eufrates, yi at tele'n tzi'n.
- 26 Ilenin stale' i' swetz: 'I ilu'a'tz ilu' intaj, ilu'
inRyosil yi colol wetz.'
- 27 Nin swak'e' ama'l tetz i' tan toque'n tetz Bajx
inCy'ajol, nin tetz wi'tz ajcaw squibaj cyakil
yi e' rey bene'n tzi'n wi munt.
- 28 Ilenin chimpek'ok te i', nin nelpon cu'n te yi
inyol yi ja insuk tetz.
- 29 Na yi e' tetz xonl x̄chinajank le tetz ama'l.
X̄chinajank sbne' opon tunintz, jalen yil xit yi tcya'j.
- 30 "Porok kol chijatx len quib yi e' tetz xonl te weri
inchusu'n, nin ko quil chiban tane'n wetz
inca'wl,
- 31 nin ko tz'el k'ej inca'wl cya'n, nin ko quil cho'c
c'ulutxum jak' inca'wl,
- 32 swak'e' tzun chicaws, tan paj yi quil.
Nocopon tan chijicye'n tan xicy'xab.
- 33 Porok quil tzincy'ajlen yi xtxaxl walma' te Luwiy,
ma na nelpon cu'n te yi inyol yi minsuk tetz.

34 Nelpon cu'n te yi trat yi mbixe' ka'n tuch', na qui't na'j wutz incoc tu inyol.

35 Ja wi't insuk jun inyol. Nin qui'c la'jil swuch'.
Cha'stzun te sne'lk cu'n te inyol yi ja wi't insuk tetz Luwiy.

36 Na yi e' tetz xonl xchinajank le tetz ama'l.

Xchinajank sbne' opon tunintz, jalen yil xit yi k'ej.

37 Yi jun reya'tz stz'a'tok i' sbne' opon tunintz, chi tane'n yi xaw, nin jalen yil sotz yi tcya'j."

Ta', ya'stzun yolu' banak cyen.

38 Poro yi jalu' Wajcaw, ja cyaj cyen tilolu', nin ja el k'ej yi jun reya'tz, yi je'nak xtxa'olu'.

39 Quinin mme'l cunu' te yi trat yi suknaku'.

Ja el k'ej yi xchakumu' tanu'.

40 Ja el cu'n yi tnumil i' tanu' swutz.

Na ja cu' woq'uilu' yi tapij yi at solte'j.

41 Tu na chicyequen cyakil wunak tc'u'l.

Nin na cyalk' nin yi e'chk takle'n yi na cyaj.

Ja oc yi tnumil i' tetz chitze'lbe'tz cyakil wunak.

42 Ja tak'u' ama'l scyetz yi e' tetz contr tan chitx'acone'n te yi rey.

43 Na quinín ntak'u' ama'l tetz tan xcone'n yi tetz spar tan oyintzi'.

Nin quinín xomu' te'j tan xch'eye'n te yi oyintzi'a'tz.

44 Ja el k'ej i' tanu'.

Junawes qui'ct xac i' mban, na qui't na cawun.

45 Qui't ntak'u' mas ank'i'n tetz, na junawes ja el xtx'ix i' tanu'.

46 Ilu' Wajcaw, ¿junawes pe' ntew tibu' skawutz?

¿Junawes nin pe' nje' lajp wi'u' ske'j, chi na ben lo'on jun k'ak'?

47 Ta', ulk tx'akx tc'u'lu' yi ank'i'n yi ak'ij tanu' swetz.

Qui tunin k'usij.

Na cyakil wunak yi bnixnake' tanu' qui'c mas chitiemp ak'ij tanu'.

⁴⁸ Na qui'c jun yi nink ben xkon jun c'oloy tiemp nin yi qui'k quim.

Na qui'c nin jun yi nink clax tk'ab quimichil.

⁴⁹ Wajcaw, ¿ja pe' tzaj yi banl talma'u' yi n'xchaju' sketz le xe'tzbil tzaj?

¿Ja pe' tzaj yi banl talma'u' yi suku' tetz Luwiy?

⁵⁰ Sak swutzu' yi cyakil wunak na chitzan tan kabuchle'n.

Chin ch'on nin na wil yi na cho'c tan kajisle'n.

⁵¹ Ilu' Wajcaw, ya'stzun na chiban yi e' contru' ske'j.

Nin ya'stzun na chiban te yi xchakumu' yi je'nak xtxa'olu'.

⁵² Poro yi o' ketz, ilenin skak'e' k'eju' Kataj. ¡Amén!

CYAJI'N WEKL TE E'CHK SALMO

90

90:1—106:48

Ixnin at Kataj Ryos

¹ Kataj, sajle'nix tunintz cho'n na kacol kib te'ju'.

Nin ite'n nin skabne'a's sbne' opon tunintz.

² Na te yi ntaxk tzaj jal e'chk ju'wtz, nin yi ntaxk cu' yi wuxtx'otx', nin yi ntaxk bnix yi bajx wunak, ilu' nin Ryos.

Na tul yi tiemp yi icy'nak cyen, nin tul yi tiemp yi xomtzej, ilu' nin Ryos.

³ Ja bnix yi bajx wunak tanu' tan xk'ol tu'.

Cha'stzun te tlolu': "Tx'otx' tu' cxtzej pontwok."

⁴ Na swutz teru', ni'cu'n jun mil yob, tu yi jun k'ej ewt yi ja wi't icy'.

Nin ni'cu'n jun mil yob swutzu' chi na icy' cobox
ntzi' or lak'bal.

⁵ Ncha'tz ba'n che'l cu'n cyakil wunak tanu' swutz,
chi na el cyakil e'chk takle'n tan jun tzanla'
yi na elu'l.

Na yi ank'i'n yi ak'ij sketz, jalcunin na icy', chi na
el jun wutzicy' te kac'u'l.

⁶ Na ni'cu'n kutane'n swutzu' chi tane'n jun wi'
buch, yi na je' chitpuj yi buchil jalchan, poro
yi na cu' k'ej, na saj lokp nin na skej.

⁷ Cha'stzun te Ta', yil saj colp wi'u' ske'j, ba'n ke'l
cu'n tanu' swutz.

⁸ Na yi ketz kil tu yi kajtza'kl cachi', sak cu'n
swutzu'.

⁹ Yi ketz ka'ank'i'n ba'n tz'el cu'n tanu' swutz yil saj
Ëchi'chbe'n c'u'lu' ske'j.

Na yi ketz katiemp, na icy' te'tz, tul jun ntzi' tkuj.

¹⁰ Na oxc'al tu lajuj ntzi' yob na ka'tij ketz tzone'j
wuxt'otx'.

Ntin yi e' mas quiw na chijepon te jun mutx' yob.

Poro qui'c ltak' sketz kol tz'el kalma' tan ka'te'n jun
c'oloy tiemp tzone'j, na ntin na katx'ayne'
tan paj yi q'uixc'uj yi ato' cu'nt.

Yi jujun yob jalcunin na icy'.

Cha'tz cunin tzun kutane'n ketz.

¹¹ Poro cya'l jun jajk tij cyakil yi walor yi Ëchi'che'n
c'u'lu'.

Nin cya'l jun yi jajk pujx ta'n yi xo'wбилилу'.

¹² Ëchaje'u' sketz yi jun ntzi' tkuj ato' wi cojбилу'.

Sjalok tzun kajtza'kl.

¹³ Wajcaw, sajku' skaxo'l.

Elk k'ajabu' ske'j na o' Ëchakumu'.

- 14 Cyakil tir yi na ul skil, tak'u' tzatzin sketz, bantz kak'ol kak'ajsbil teru' te cyakil tiemp yi ak'ij sketz tzone'j wuxtx'otx'.
- 15 Tak' tzaju' coboxt yob tzatzin sketz tetz xel e'chk yob yi ja katij yi sotzaj c'u'lal.
- 16 Tak' tzaju' ama'l sketz, nin scyetz e' kanitxa' tan kilol e'chk milawr yi na xchaj yi at k'eju', na o' len xchakumu'.
- 17 Tak' tzaju' yi banlu' skibaj.
Nin ko' quiwsaju' sju' yi kak'un, na ilu' kaRyosil.

91

Yi Kataj Ryos, i' ch'eyanl ketz

- 1 Alchok scyetz yi cho'n najlij tmujil yi q'uicy'lom ketz, yi Wi'tz Ryos, yi jun yi wi'nin k'ej,
- 2 ba'n tal tetz:
“Ilu' inRyosil, nternin k'uklij inc'u'l te'ju', na ilu' ch'eyanl wetz, nin cho'n na jal inchamil te'ju' Ta'.”
- 3 Ba'n cyal yi jun txolbila'tz, na xcyek Kataj Ryos tan kacolche'n tan qui kabene'n tul e'chk pa'tx yi banijt skawutz, yi qui na kil nin.
Na ntin cu'n i' na xcy'e' tan kacolche'n tk'ab e'chk ya'bil yi cy'a'n quimichil ta'n.
- 4 Na kol kacol kib jak' xicy' i', qui'c lkaban, na na xcy'e' i' tan kacolche'n chi na ban jun makbil flech. Chumbalaj nin i' ske'j, na na ko' col.
- 5 Qui tzun kaxob tetz yi taw ak'bal, mpe ik e'chk flech, yi sk'ejl cunin na saj c'oxij tan kabiyle'n.
- 6 Ncha'tz quil kaxob tetz e'chk il yi na oc noj ske'j lak'bal nka te e'chk il yi na ul tan kasotzaje'n sk'ejl.

- 7 Nin quil kaxob kol chiquim jun mil le kamax, nka lajuz mil le kasbal, na qui'c lbajij ske'j ketz.
- 8 Ma yi o' ketz ntin xmayi'n skabne' nin scye'j. Na skawutz cunin yil chicawsij yi e' mal nak, yi e' yi na chiban yi e'chk takle'n cachi'.
- 9 Na yi o' ketz, ja wi't ko'c tcwent Ryos, yi ch'eyal ketz, ja wi't ko'c tcwent yi q'uicy'lom ketz, yi jun yi cya'l xcy'e' quen te'j na i' yi wi'tz Ajcaw.
- 10 Cha'stzun te quil kaben tul il. Nin quil tz'ocopon jun chin ya'bil xe ketz kaca'l.
- 11 Na scawunk Ryos scye'j yi e' tetz ángel tan chixome'n ske'j, tan kaq'uicy'le'n alchok ka'j nint.
- 12 Mben chich'inul yi kak'ab tan qui kaje'n tzotp te'jak e'chk c'ub.
- 13 Nin ba'n kaxon xchixo'l león, nka xchixo'l alchok jilwutz smaron txuc.
- 14 Na je yol yi kaRyosile'j: “Tan tu' yi na chipek' swe'j, nin tan tu' yi ja cyajskej inwutz, chelepon liwr wa'n tk'ab cyakil alchok takle'nil.
- 15 Yil cho'c tan injoyle'n, che' intza'wej. Nin xchin najank xchixo'l. Chelepon wa'n tk'ab yi sotzaj c'u'lal, nin swak'e' chik'ej.
- 16 Ncha'tz swak'e' jun balaj ank'i'n scyetz, yi quinín bajsbe'n tetz. Xchitzatzink, tan tu' yi xchiclaxok wa'n,” stzun Ryos banak.

92

Jun bitz tan tak'le'n k'ej Kataj

- 1 Chumbalaj nin yi na katyoñin teru'.

Chumbalaj nin yi na kabitzij e'chk bitz tan tak'le'n
k'uju'.

Na ilu' yi wi'tz Ajcaw tcya'j tu wuxtx'otx'.

² Chumbalaj nin yi na ko'c tan na'wse'n yi bi'u'
lakak jalchan, nin lakak akale'n.

³ Chumbalaj nin yil kak' kak'ajsbil teru' tan kabitz,
yil xom kawi' te yi kulil yi e'chk
ma'cl chi tane'n arpa tu salterio yi toque'n cu'n
kulil wi'.

⁴ Na wi'nin na tak'u' tzatzin sketz tan tu' cyakil yi
e'chk takle'n balaj yi na bnix tanu' Ta'.

⁵ Chin wutzile'n nin yi ak'un yi na bnix tanu' Ta'.
Qui'c jopbil wi' yi xtxumu'nu'.

⁶ Poro qui'c rmeril tan pujxe'n cyak'un yi e' yi
tze'tzuj te cyajtza'kl.

⁷ Na yi e' mal nak xch'uyok tajlal chixone'n chi na
ban xtze' yi jalcu'n na jal buchil.

Porosotzel chiwutz cyera'tz sbne' opon tunintz.

⁸ Ma yi ilu' teru' Ta', ixnin atu'-tz tzi'n tcya'j.

⁹ Poro at jun xtxolbil yi stz'elk cu'n te'j, i'tz yi e'
contru' Ta', xche'lk cu'n tanu' swutz.

Nin cyakil yi e' mal nak xche' cawse'u'.

¹⁰ Tak' tzaju' mas inchamil Ta', chi tane'n xchamil
jun mam tor.

Nin tak'e'nu' mu'x aceit xo'l inwi', tan xchajle'n yi
at ink'ej.

¹¹ Na ja wil yi xe'n cu'n nchilo'on yi e' incontr, nin
ja wit yi nchibaj xch'in yi chilo'one'n.

¹² Poro yi e' balaj xchich'uyok cyera'tz chi na ban
jun wi' mop.

Nin mben xkon chitiemp chi na ban e'chk cedro yi
at wi'wtz Líbano.

13 Cho'n xchibne' cyera'tz chi tane'n yi e' balaj wi' tze' yi awij wutzk'anil yi ca'l Ryos.

Chin xkatzkuj nin yi xak.

14 Mpe skenk tijin chic'u'l yi e' balaj naka'tz ilenin ac'aj cun tunin e'-tz.

Ilenin at chichamil na iġnin at chiġc'atnakil.

15 Nin scyale' yi chin jicyuch nin te yi tajtza'kl yi Kataj yi q'uicy'lom ketz, na qui'c mu'x tal paltil i'.

93

Yi kaRyosil, i' yi wi'tz rey

1 Yi Ryos i' yi wi'tz rey. At yi tetz pak'puchal.

Nin wi'nin xchamil i'. I' bnol tetz yi munt, nin qui'c rmeril tan xchuque'n.

2 Nin iġnin atu' wi xchemu' tan cawu'n. Na iġnin at teru'-tz.

3 Yi tzanla' wi'nin na wajcan. Nin wi'nin xchamil yi pak'bil mar.

4 Poro yi ilu' teru' Ta', mast cunin xchamilu' swutz yi tojkbil tzanla' tu yi pak'bil mar.

5 Chin tz'aknak cunin yi ca'wlu' Ta'.

Quil xit tera'tz tetz ben k'ej ben sak.

Chin tz'aknak cunin ilu' yi na cawunu' le ca'lu'.

94

Yi kaRyosil, i' yi wi'tz pujul xtisya'

1 Ilu' kaRyosil, xchaje'u' yi na cawunu'.

Ticy'se'u' c'u'lu' scye'j yi e' juchul il.

2 Na ilu' yi wi'tz pujul xtisya'.

Che' cawsaju' bin yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl.

3 Ta', ġtona' nin chibisun noc yi e' mal naka'tz?

4 Na cyakil yi e' mal naka'tz, qui na cyek xchi' jun,
ma na e' cu'n tzolol yol.

Ntin na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl.

5 Ntin na chitzan tan chibuchle'n yi e' teru'
tanumu' Ta'.

6 Na na cho'c tan chibiyle'n cu'n yi e' xma'lca'n,
scyuch' yi e' prow joylajil wunak, yi qui'c
chinajbil.

Ncha'tz yi e' tal me'ba' yi qui'c chitaj chitxu', na
che'l cu'n cya'n swutz.

7 “Qui na ko' til Ryos,” che'ch.

“Qui na ko' til yi Ryosil Jacow,” che'ch.

8 Txalpnak yi cyajtza'kl yi e' mal naka'tz. ¿Tona' nin
lpujx cya'n?

9 Yi jun yi nuc'ul te kaχchin,

¿qui ptzun na tbit chiyol?

Yi jun yi bnol te kawutz,

¿qui ptzun na til yi mbi na chiban?

10 Iχkaj qui tzunk chicawsij yi e' mal naka'tz tan yi
jun yi na oc tan makle'n chiwutz cyakil yi
e'chk nación.

Iχkaj qui tzunk na el xtxum yi jun yi ak'ol cyajtza'kl
cyakil wunak te yi mbi na chitzan tan xtx-
umle'n.

11 Poro yi mero bintzi i'tz yi na el xtxum Ryos te
cyajtza'kl.

Nin na el xtxum tetz yi qui'c xe' yi chitxumu'n.

12 Wajcaw, ba'n cyeri yi e' yi na ocu' tan chinuc'le'n,
tu yi e' yi na ocu' tan chichusle'n.

13 Na iχnin na chitzatzin cyera'tz yi na ul c'a'laj
tiemp xchiwutz. Ma yi e' mal nak ja wi't
kopxij chijulil cyera'tz.

- 14 Poro Kataj Ryos quil che' til cyen yi e' tetz tanum.
Nin quil che' til cyen yi e' yi ate' tk'ab.
- 15 Na txant tan tpone'n yi k'ejlal tan cawune'n yi
pujul xtisya' yi chin tz'aknak cu'n, nin cyakil
yi e' balaj nak xchixomok te'j.
- 16 Poro, ¿na' ltz'oc tan incolche'n xchik'ab yi e' mal
naka'tz yi chin juntlen nin e'? Cya'l.
- 17 Ma na ntin cu'n Ryos nchicolon.
Na yi qui'k mo'c Ryos tan wuch'eye'n, ten klo'
chinquim.
- 18 At na ban cu'nt yi na je' jixp wukan.
Poro na chin xch'eyaju' Ta', tan yi banl talma'u'
swibaj.
- 19 Yi na no'c wutz pe'm, qui't na pujx yi wajtza'kl
wa'n.
Poro na chin maysaju', nin na tak'u' tzatzin swetz.
- 20 Poro qui'c rmeril tan cyamiwil quibu' tu jun juez
yi na xom te yi tetz tajtza'kl, nin yi na oc tan
contri'n te yi teru' ca'wlu'.
- 21 Na yi e' cyetz, ntin na chijoy puntil tan
chibuchle'n yi e' yi qui'c cyetz quil.
Nin at na bant cu'n junawes na chiquim cya'n.
- 22 Poro yi ilu' teru' Ta', ilu' colol wetz.
Ni'cu'n ilu' tu jun wutzile'n c'ub kale na incol
quent wib.
- 23 Poro yi e' mal naka'tz, ite'n nin cyajtza'kl xcyek
tan chixite'n cu'n.
Na yi ketz kaRyosil stk'e' i' ama'l tan chicwe'n xit.

95

*Quil tze'tzax kalma', ma na kak'e' kak'ajsbil tetz
Ryos*

¹ ¡Chisajku'!

- Tzatzin cu'n kak'e' kak'ajsbil swutz Kataj Ryos.
 Kabitzink swutz i' tan yi tzatzi'n yi ato' cu'n, na i'
 q'uicy'lom ketz, nin i' yi colpinl ketz.
- ² Katyoöink tetz, nin kabitzij e'chk balaj bitz tan
 tak'le'n k'ej i'.
- ³ Na yi ketz Kataj i' yi wutzile'n kaRyosil. I' yi wi'tz
 Rey squibaj cyakil jilwutz ryos.
- ⁴ I' yi taw cyakil yi ama'l yi at wuxtx'otx', yi e'chk
 tziwun tu e'chk ju'wtz.
- ⁵ I' yi taw yi mar na i' bnol tetz. I' yi taw wuxtx'otx'
 na i' nuc'ul tetz.
- ⁶ Chisajku' bin, kamejek tan lok'e'n i'. Kamejek
 kacyakil cu'n swutz Kataj, na i' bnol ketz.
- ⁷ I' yi ketz kaRyosil nin yi o' ketz ni'cu'n chi o'-k
 cneru' yi na chiwan le tetz cojbil.
- Cha'stzun te quibite'u' yi mbi na tal i'. Na je yol i'e'j:
- ⁸ “Quil tze'tzax italma' chi banake' yi e' imam ite'
 le ama'l tz'inunin tu' yi na bi'aj Meriba tu
 Masah.
- ⁹ Na ya'tz e' oque't tan impile'n, wech na nskén quil
 yi e'chk milawr yi bnix wa'n.
- ¹⁰ Ca'wunak yob chi'chnak inc'u'l scye'j yi jun
 wekl wunaka'tz, itzun waltz: ‘Yi e' wunake'j
 chichuc na chipa'ca'p, na qui na cyaj lcho'c
 c'ulutxum jak' inca'wl.’
- ¹¹ Cha'stzun te walol scyetz: ‘Jun cu'n yol cya'l jun
 tzitetz yi nink tz'opon tan ujle'n le ama'l yi
 insuknak tzitetz.’ ”

96

Yi ketz Kataj chin tz'aknak cu'n i'

- ¹ Chibitziju' jun ac'aj bitz tetz Kataj.

Chibitzinku' cyakil yi e'u' yi najlche'u' bene'n tzi'n
wi munt.

² Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz tan tak'le'n k'ej i'.

Ilenin chitxole'u' yi at rmeril yil kaclax ta'n.

³ Cyale'u' scyetz cyakil wunak yi at k'ej i'.

Cyale'u' yi ba'n na bnix e'chk milawr ta'n.

⁴ Na yi ketz Kataj, wi'nin tetz k'ej, nin tajwe'n tan
kak'ol kak'ajsbil tetz.

Ncha'tz tajwe'n tan kekal xchi' i', na ntin i' Ryos.

⁵ Xchiwutz yi e' mas wunak at mas ryos, poro qui'c
chixac, na banij cuntu' quitane'n.

Ma yi ketz Kataj i' bnol tetz yi tcya'j.

⁶ Ej nin solte'j i', wi'nin pak'puchaxe'n tan yi tetz
porer.

Ncha'tz tane'n yi ama'l yi chin xan nin.

Chin yube'n nin tan yi tetz porer.

⁷ Cha'stzun te, cyakil yi e'u' yi najlche'u' bene'n
tzi'n wi munt, cyak'u' k'ej i'.

⁸ Cyak'e'u' k'ej, na chumbalaj nin i'.

Quicy'aj tzaju' e'chk oy tan toye'n tetz.

⁹ Chimejeku' swutz, yil quilu' yi pak'puchal tu yi
xanil i'.

Chixoboku' tetz, cyakil yi e'u' yi najlche'u' bene'n
tzi'n wi munt.

¹⁰ Cyale'u' scyetz cyakil jilwutz wunak:

“Yi ketz Kataj i' yi wi'tz rey.”

I' bnol tetz yi munt, nin qui'c rmeril tan xcyewe'n
junt tan yuque'n.

Nin tz'ocopon tan cawu'n squibaj cyakil wunak,
nin quil je' k'ab twi' jun.

¹¹ Chitzatzink cyakil yi at tcya'j.

Ncha'tz cyakil yi at wuxtx'otx', scyuch' cyakil yi at
xe mar.

12 Nin tzatzink cyakil yi e'chk cojbil bene'n tzi'n.

Ej nin cyakil e'chk jilwutz tze' chitzatzink.

13 Na xchitzatzink swutz Kataj yil tz'ul tzaj i' tan cawu'n tzone'j wuxtx'otx'.

Na scawunk i' squibaj cyakil jilwutz tnum yi at bene'n tzi'n wi munt.

Nin yil cawun i' chin tz'aknak cu'n sbne', nin quil je' k'ab twi' jun.

97

Yi ketz Kataj i' yi kareyil

1 Chitzatzinku' yi e'u' yi najlche'u' bene'n tzi'n.

Chitzatzinku' alchok scyetz ama'lil kale ate'tu', na yi Kataj i' yi wi'tz rey.

2 Chin tz'o'tz nin tane'n xlajak i' tan sbak', nin yil tz'oc i' tan cawu'n chin tz'aknak cu'n sbne'.

3 Sbjaxok jun chin k'ak' swutz i', nin xchitz'e'ok cyakil yi tetz contr ta'n.

4 Yi tetz xlak'cya'j bajk xtxekul bene'n tzi'n wi munt, nin cyakil wunak xchixobok yil quil.

5 Cyakil yi e'chk wutz tz'elepon a' chi na ban xcab yil tz'ul tzaj yi mero taw, Kataj Jehová.

6 Yi tcya'j na xchaj yi balajil i'.

Nin tz'elepon chitxum cyakil wunak yi at k'ej i'.

7 Xchitx'ixwok cyakil wunak yil quil nin wutz yi Wi'tz Ryos, na yi e' cyetz, ntin na cyak' k'ej e'chk ryos yi banij cuntu' tane'n.

Poró xchimejek cyakil chiryosila'tz swutz yi ketz kaRyosil.

8 Ilu' Kataj Jehová, na chitzatzin yi e' aj Sión yi na quibit yi ca'wlu'.

Ncha'tz yi e'chk mas tnum yi at tcent Judá, na chitzatzin te e'chk ca'wla'tz.

- 9 Na yi ilu' teru' Ta', na cawunu' tibaj cyakil e'chk ama'l bene'n tzi'n.
Ej nin at mas k'eju' Ta' xchiwutz cyakil e'chk ryos yi ate' wuxtx'otx'.
- 10 Nin na pek'u' scye'j yi e' yi qui na chipek' te yi e'chk takle'n cachi'.
Nin na ocu' tan chicolche'n yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te'ju'.
- Nin na xcye'u' tan cyelse'n liwr yi e' yi ate' xchik'ab yi e' mal wunak.
- 11 Chin sk'il nin sbne' scyetz yi e' balaj, nin xchitzatzink yi e' yi jicyuch te cyajtza'kl.
- 12 Chitzatzink binu' tk'ab Kataj yi e'u' balaj.
Cuk chitzi'u' tan na'wse'n yi tetz bi' yi wi'nin xanil.

98

Ja wi't xcye' Kataj te yi tetz contr

- 1 Chibitziju' jun ac'aj bitz tetz Kataj, na ja bnix yi e'chk takle'n balaj ta'n.
Nin ja xcye' i' te yi e' tetz contr tan yi tetz xchamil yi wi'nin xanil.
- 2 I' te'n i' na tzan tan talche'n:
“Ja chinxcye' scye'j incontr.”
Nin ja lajluchax yi tetz tajtza'kl yi tz'aknak cu'n xchiwutz cyakil jilwutz wunak.
- 3 Tan yi banl talma' ja el cu'n i' te yi yol yi suknak sketz yi o' xonl Israel.
Nin cyakil wunak yi ate' bene'n tzi'n wi munt, ja quil yi at xchamil i'.
- 4 Chibitzinku' yi e'u' yi najlche'u' bene'n tzi'n wi munt.
Tzatzin cu'n chibitzinku'.
Chibitzinku' tetz cu'n cyalma'u'.
Quil chimaku' yi tzatzin yi na jal te cyalma'u'.

- ⁵ Ba'n chibitziju' e'chk balaj bitz tetz Kataj.
Ba'n xcon e'chk kbetz cyanu', chi tane'n arpa yi
ba'n xcon yi wutz tan telse'n e'chk balaj bitz.
- ⁶ Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Kataj, na i' yi ketz
kareyil.
Ba'n xcon yi ma'cl cyanu' chi tane'n su' nka chun
tan tak'le'n chik'ajsbilu' tetz.
- ⁷ Ba'n chiĭch'in cyakil yi e'chk jilwutz txuc yi ate'
xe mar, ncha'tz cyakil yi ate' wuxtx'otx', tan
yi tzatzin yi ate' cu'nt.
- ⁸ Nin cyakil yi e'chk tzanla' ba'n wajcan, nin
cyakil yi e'chk ju'wutz ba'n chiĭch'in tan bi'l
yi tzatzin yi ate' cu'nt yil tz'ul tzaj Kataj.
- ⁹ Na tz'ocopon Ryos tan cawu'n tzone'j wuxtx'otx'.
Scawunk squibaj cyakil jilwutz tnum, nin nicy'
nintu' ltulej cawbe'n cyetz.

99

Yi ketz Kataj i' yi wi'tz rey

- ¹ Yi ketz Kataj i' yi wi'tz rey.
Nin cyakil jilwutz wunak yi ate' wi munt na chixob
tetz.
Na, c'olchij i' wi ĩchem tan cawu'n, nin ate' cyen yi
e' querubim jak' yi c'olchbil i'.
- ² At wi'nin tetz k'ej nin na cawun wi Si3n.
Nin i' ajcaw tibaj cyakil e'chk tnum yi at bene'n
tzi'n.
- ³ Ba'n cyak' yi e' wunaka'tz chik'ajsbil tetz, nin ba'n
chixob tetz.
Na chin xo'wbil nin i'. Chin xan nin i'.
- ⁴ Ilu' kareyil chin cham nin ilu'.
Nin na pek'u' te e'chk ajtza'kl yi jicyuch te'j.
Na tan ilu' nicy'nin tu' kutane'n, yi o' xonl Jacow.

⁵ Cyak'e'u' bin chik'ajsbilu' tetz Kataj yi kaRyosil.
Nin chimejbaj quibu' swutz i'. Na chin xan nin i'.

⁶ Yi Moisés tu Aarón ja chixcon tetz chipale'il wu-
nak swutz i'.

Ncha'tz Samuel ocnak tan na'wse'n bi' i'.

Yi e'a'tz, e' oc tan jakle'n xch'eybil cyetz tetz, nin ja
stza'wej i' yi chitzi' chikul.

⁷ Ja jilon tzaj i' scyetz tul jun boc'oj sbak'.

Nin ja tal scyetz yi mbi tajwe'n tan chibnol, nin ja
chiban tane'n cyakil, quib yi ntal i' scyetz.

⁸ Ilu' Kataj yi kaRyosil.

Ja stza'weju' cyakil yi mbi nchijak teru'.

Nin ja cuyu' chipaj. Poro ncha'tz, ja tak'u' chicaws
tan yi quil yi nchijuch swutzu'.

⁹ Cyak'e'u' bin chik'ajsbilu' tetz Kataj yi kaRyosil.

Nin chimejeku' swutz yi ama'l kale atit i', na chin
xan nin.

Wi'nin xanil kaRyosil.

100

Katyoëink tetz Kataj na i' bnol ketz

¹ Yi e'u' yi ate'u' bene'n tzi'n wi munt cyak'e'u'
chik'ajsbilu' tetz Kataj.

² Tzatzin cu'n chibne'u' chimunlu' swutz i'.
Tzatzin cu'n chibitzinu' swutz tan tak'le'n
k'ej i'.

³ Eli'ch te chic'u'lu' yi Kataj i' kaRyosil. I' bnol ketz.
Ej nin o' tetz, o' tanum i'. Ni'cu'n chi o'-k cneru' yi
na chiwan le tetz cojbil.

⁴ Yi na cho'cu' le puertil yi tetz ca'l ba'n chityoëinu'
tetz.

Nin yi na cho'cu' wutzk'anil yi tetz ca'l tan tak'le'n
chik'ajsbilu' swutz i', chityořinku' tetz, nin
cyak'e'u' k'ej yi tetz bi'.

⁵ Na chumbalaj nin i'. Quinin bajsbe'n tetz yi banl
talma' i'. Nin ba'n k'uke' kac'u'l te'j sbne'
opon tunintz.

101

Yi talol yi rey yi mbi i il tz'ocopon i' tan banle'n

¹ Na chimpek' te yi lok' ib tu yi ajtza'kl yi jicyuch
te'j.

Nin tan yi xtxolbile'j swak'e' ink'ajsbil teru' Waj-
caw.

² Na na waj chinxom te yi ajtza'kl yi jicyuch te'j.
Ta', sajk binu' tan wuch'eye'n.

Tzinq'uicy'lej wib tan woque'n tetz tz'aknak cu'n.
Mpe ik xe wetz inca'l kale na chincawune't, tz-
inq'uicy'lej wib.

³ Quil xom inwi' te e'chk ajtza'kl cachi'.

Qui na chimpek' scye'j yi e' yi qui na chixom te
tajbilu'.

Nin quil wak' ama'l scyetz tan cya'te'n tzinxlaj.

⁴ Swile' cyen cyakil yi e'chk yab ajtza'kl, na qui na
waj tzimban e'chk takle'n cachi'.

⁵ Tzinmake' chiwutz yi e' yi ewun cuntu' na cho'c
tan yolche'n chiwisin.

Nin qui't na waj yi cyajtza'kl yi e' yi na cyocsaj quib
nim, yi e' yi na cyaj yi cuk quenin kawutz
scyetz.

⁶ Poro řchimpek'ok scye'j yi e' yi jicyuch te cya-
jtza'kl.

Swak'e' ama'l scyetz tan cya'te'n tzinxlaj.

Nin swak'e' ama'l scyetz tan chixcone'n swetz.

- 7 Quil wak' ama'l tetz jun subul nak nka jun la'j tan cawune'n tzinxlaj.
 8 Chebele'n cuntu' nocopon tan makle'n chiwutz cyakil yi e' mal nak yi ate' skaxo'l.
 Nin chelepon inlajul cyakil yi e' yi na chitzan tan juchle'n quil yi ate' skaxo'l yi o' tanum Ryos.

102

Oración tetz jun yi na soztz c'u'l

- 1 Wajcaw, tbite'u' yi intzi' inkul na na chinĕch'in swutzu'.
 2 Quil tewu' yi wutzu' tzinwutz.
 Nin yil tz'ul e'chk soztzaj c'u'lal tzinwutz, nink tbitu' yil cu' inwutz teru'.
 3 Na or ne'l cu'n swutz.
 Cho'n wutane'n chi na ban sib yi jalcu'n na xit cu'n tib, ma yi imbakil nternin na chitxukne', na tzan chilo'one'n.
 4 Qui'ct walor yi walma'.
 Cho'n cunin tane'n chi na skej jun wi' xtze'.
 Nin qui't na chinwan tan paj.
 5 Nin tan paj bis o'kl yi atin cu'nt jalt nin imbakil eka'nche' wa'n.
 6 Inchuc atin. Cho'n cu'n wutane'n chi tane'n jun tucruj yi ĕchuc at le e'chk ama'l tz'inunin tu', nin yi cho'n at yi soc tulak e'chk ama'l kale qui'cle't jun tuch'.
 7 Qui't na oc inwatl.
 Nin cho'n wutane'n chi tane'n jun ch'u'l yi ĕchuc at wi ĕchejbil ca'l.
 8 Cyakil nin k'ej na chitzan yi e' incontr tan imbuchle'n.
 Nin na xcon imbi' cya'n tan tak'le'n caws jun.

- 9 Qui't na chinwan tan paj bis.
Nin tan paj o'kl, at na bant cu'n na ben ta'al inwutz
le wuc'a'.
- 10 Wajcaw, cyakil yi e'chk takle'na'tz yi ja ul tzin-
wutz, i'tz tan paj yi nsaj colp wi'u' swe'j.
Ntin ntak'u' ink'ej, nin ilu' te'n mma'jt tan telse'n
junt tir.
- 11 Yi ank'i'n yi ak'ij tanu' swetz tzone'j wuxtx'otx'
jalcu'n na icy' chi na ban mujil sbak'.
Nin chinquimok chan chi na ban jun xtze' yi
jalcu'n na skej.
- 12 Poro yi teru' Wajcaw, ilenin atu' sbne' opon
tunintz.
Nin ilenin sna'wsok yi bi'u'.
- 13 Wajcaw, xcyeke'nu'. Elk k'ajabu' te yi tnumilu'
yi at wi'wtz Sión.
Na ja jepon yi tiemp tan tele'n k'ajabu' te'j, nin tan
cuyulu' paj.
- 14 Na cyakil yi e' xchakumu' yi najlche' le yi jun
tnuma'tz na chipek' te'j.
Poro na chibisun, na cu'nak xit.
- 15 Poro cyakil yi e'chk nación scyuch' chireyil,
chocopon tan tak'le'n k'eju' ilu' Wajcaw,
- 16 yil tz'ul tzaju' tan banle'n ba'n tetz yi jun
tnuma'tz yi at wi'wtz Sión nin yil lajluchax
yi k'eju'.
- 17 Chocopon tan tak'le'n k'eju' yil quil nin yi
na tbitu' chi'oración, nin yi qui't slamu' yi
xchinu' tan tbite'n yi cyajbil yi e' yi cya'l jun
na pek' tan quich'eye'n.
- 18 Lok cyaj tz'iba'n yi xtxolbile'j tan quibital yi e'
yi xomche' tzaj, yi e' yi txe'n chitz'ij, bantz
cyoque'n tan tak'le'n chik'ajsbil teru'.

- 19 Yi Kataj ja xmayin tzaj i' jalen tzi'n tcya'j le yi tetz ama'l yi chin xan nin.
- 20 Na ja tbit i' chitzi' chikul yi e' yi ate' pres bantz cyele'n liwr yi e' yi ja wi't ak'lij chicaws tan chiquime'n.
- 21 Ya'stzun tulej i' bantz cyoque'n cyakil wunak bene'n tzi'n wi munt tan tak'le'n chik'ajsbil tetz i' le ama'l Sión, yi i'tz Jerusalén.
- 22 Na, chu'l cyakil yi e' wunak lakak nación tan c'u'laje'n Kataj.
- 23 Ma yi in wetz, ja wi't el inwalor ta'n.
Wech na ana' na chinnicy'an tu yi ank'i'n yi ak'ij ta'n swetz.
- 24 Poro nin waltz tetz:
“Ilu' inRyosil. Quil chin tcy'aj nin chanu'.
Na ana' na chinnicy'an tu yi ank'i'n yi ak'ij tanu' swetz.”
- Yi ilu' teru' qui'c quimbilu' sbne' opon tunintz.
- 25 Ilu' cu'san yi wuxtx'otx' tentz, nin ilu' bnol tetz yi tcya'j.
- 26 Yi e'chk takle'na'tze'j, sozok tera'tz.
Poro yi ilu' teru', quil sotzu'.
Tz'a'toku' tetz ben k'ej ben sak.
Sbu'yink yi wuxtx'otx' tu yi tcya'j chi na bu'yin jun be'ch ketz.
- 27 Na yi wuxtx'otx' tu yi tcya'j ni'cu'n tu jun be'chok yi na el te pe'm.
Chelepon cye'tz te pe'm, nin sbnixok ac'aj tcya'j tu ac'aj wuxtx'otx'.
- Poro yi ilu' teru', i'xnin atu'-tz.
Qui'c quimbilu' tetz ben k'ej ben sak.*

* 102:27 Heb 1:10-12.

28 Tz'ocoponu' tan chiq'uicy'le'n yi chixonl yi e'
 xchakumu' tan qui chixobe'n tetz jun, na yi
 ilu' teru' tz'ocoponu' tan chiquiwse'n.

103

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj

- 1 Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj tetz cu'n kalma'.
 Kak'e' kak'ajsbil tetz yi bi' i' tetz cu'n kajtza'kl, na
 wi'nin xanil yi tetz bi'.
- 2 Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj tetz cu'n kalma'.
 Quil tz'el te kac'u'l yi e'chk takle'n balaj yi bnixnak
 ta'n.
- 3 Na i' na cuyun cyakil yi kapaj, nin i' na tz'ac'an
 cyakil e'chk jilwutz ya'bil yi na oc lac'p ske'j.
- 4 Qui na tak' i' ama'l tan kaquime'n chan, na na
 pek' i' ske'j, nin na tak' i' yi banl talma'
 squibaj.
- 5 Nin ja tak' i' cyakil e'chk takle'n balaj sketz.
 Nin na tak' i' junt tir kawalor, chi na ban jun
 q'uulq'uitx yi na jal ac'aj xi'il.
- 6 Yi Kataj chin tz'aknak cu'n i' yi na cawun tan
 chicolche'n yi e' yi na chitij q'uixc'uj.
- 7 Talnak i' yi tetz tajbil tetz Moisés.
 Nin xchajnak i' e'chk milawr scyetz e' kamam kate'.
- 8 Yi Kataj, chumbalaj nin i', na na el k'ajab ske'j.
 At pasens i', na wi'nin na pek' ske'j.
- 9 Nk'e'tz cha'tz cyen tunin i' tan makle'n kawutz.
 Nin qui na tawnaj cu'n i' yi xchi'chbe'n c'u'l ske'j.
- 10 Nin qui na tak' i' yi kacaws yi at klo' ak'bil
 tetz tan kapaj tu katx'ok'be'n yi kajuchnak
 swutz i'.
- 11 Wi'nin banl talma' i' scye'j yi e' yi na cyak' k'ej i'.
 Icy'nak cu'n swutz yi tcya'j.

- 12 Ma yi kil, kajpe'n nin mpone't ta'n.
Cho'n mban kaxo'l tu yi kil chi tane'n yi xo'l yi
tele'n tzi'n tu yi toque'n tzi'n.
- 13 Xomij Kataj ske'j yi o' yi na kak' k'ej i', nin wi'nin
na pek' i' ske'j chi na pek' jun yaj scye'j yi e'
tal nitxajil.
- 14 Na na el xtxum i' sketz yi že'n kutane'n.
Na el xtxum tetz yi o' tu xk'ol.
- 15 Ej nin yi ank'i'n yi ak'ij sketz ni'cu'n tu jun buch
yi at xo'l xtze' yi jalcu'n na lo'on tan k'ej.
- 16 Jalcu'n na lo'on tan cyek'ek'.
Nin na el cu'n swutz nin qui't quil wutz junt tir.
- 17 Poro yi banl talma' Kataj quinín bajsbe'n tetz
scye'j yi e' yi na cyak' k'ej i'.
Na yi balajil i' quil sotz sbne' opon tunintz.
- 18 Stz'a'tok yi banl talma' i' scye'j yi e' yi na chiban
tane'n yi trat yi bnixnak ta'n, yi e' yi na cho'c
c'ulutxum jak' ca'wl i'.
- 19 Yi Kataj cho'n c'olchij jalen tcya'j tan cawu'n.
Nin i' na cawun tibaj cyakil yi at bene'n tzi'n.
- 20 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz.
Nin axwok ángel yi ak'ij ik'ej, ak'wok k'ej i'.
Yi axwok itetz yi na xconwok tetz xchakum i', yi
axwok itetz yi list atixe'twok tan tbite'n yi
tetz ca'wl, ak'wok k'ej i'.
- 21 Ncha'tz cyakil yi e'u' ángel yi e'u' sanlar tetz Ryos,
cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.
Chibne'u' tane'n yi chimunlu' yi ate'u' sju'.
Chixomoku' te yi tetz tajbil.
- 22 Ncha'tz cyakil yi e'chk takle'n yi bnixnak tan
Ryos yi at bene'n tzi'n, tcya'j tu wuxtx'otx',

cyakil yi e'chk takle'n yi at jak' ca'wl i,
 tajwe'n tan cyak'ol chik'ajsbil tetz.
 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj tetz cu'n kalma'.

104

*Kak'e' kak'ajsbil tetz yi bnol tetz cyakil e'chk
 takle'n yi at*

- ¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj tetz cu'n kalma'.
 Ilu' Kataj, ilu' kaRyosil chin wutzile'n nin yi k'uju'.
 Weko'n tibu' tu yi k'uju' tu jun chin pak'puchal.
- ² Txowi'n jun xbu'k tanu' yi wi'nin na txekun.
 Ja el lit'ulu' yi tcya'j chi ik jun chin mantial.
- ³ Ja je' txxicbalu' yi ca'lu' wi a'.
 Ja cu' yi tkan ca'lu' xe' yi a' yi at jalen tzi'n tcya'j.
 Na xcon e'chk sbak' tetz xombilu', nin na xonu' tul
 cyek'ek'.
- ⁴ Yi cyek'ek'a'tz, ya'stzun xchakumu'.
 Nin yi k'ak' ya'stzun xconsbe'tzu'.*
- ⁵ Ja bixe' yi wuxtx'otx' tanu' tibaj yi tetz c'olchbil.
 Nin qui'c rmeril yi nink tx'ixpij yi tetz luwar.
- ⁶ Pi'lij yi a' tibaj tanu', chi ik jun chin xbu'k.
 Je'nak pon yi a' tanu' tan jople'n yi wi'wtz.
- ⁷ Poro yi cawune'nu' te'j, lajke'l nin ma'j tanc'ul tib.
- ⁸ Ja xon wi'ak wutz. Ja xon tulak joco'j.
 Nin ja opon le ama'l yi bixba'nt tanu'.
- ⁹ Ja bixe' cyen e'chk mojomil tanu', bantz qui saje'n
 kojxuj junt tir tan jople'n yi cojbil.
- ¹⁰ Ilu' nuc'ul cyen tetz yi e'chk ne'x a' yi na xon
 lakak siwun.
 Nin ilu' nuc'ul cyen tetz yi e'chk tzanla' yi na xon
 xo'lak wutz,

* **104:4** Heb 1:7.

- 11 yi na xcon tetz quic'a' yi e' smaron txuc.
Nin ya'stzun na icy'san yi saktzi' scye'j yi e' smaron chej.
- 12 Nin stzi'ak yi e'chk tzanla'a'tz ya'stzun na ch'uye't yi e'chk lmak tze' tanu'.
Nin ya'stzun na jale't cyal yi e' ch'u'l.
Nin ya'stzun na cyak'wit chik'ajsbil teru'.
- 13 Ncha'tz ilu' na k'a'jan e'chk ju' wutz tan yi a'bal yi na saj tanu' jalen tcya'j kale najle'tu'.
Nin tan yi a'bala'tz na txa'xax cyakil wuxtx'otx'.
- 14 Ilu' na ch'uysan e'chk ch'im tetz chiwa' yi e' txuc.
Nin ilu' na ch'uysan cyakil jilwutz cyujul wunak yi na xcon tetz chiwa',
- 15 yi ixi'n, yi na ak'on chiwalor, nin yi ta'al uva yi na ak'on tzatzin scyetz, nin yi na xcye' tan litz'une'n mas chiwutz swutz yi aceitil oliw.
- 16 Tan yi a'bal yi na tak' tzaju', na k'a'xij e'chk tze', yi e'chk cedro yi na ch'uy Líbano, yi ilu' nin awal tetz.
- 17 Ej nin te yi e'chk tze'a'tz, ya'stzun na bnixe't chisoc yi e' ne'x ch'u'l.
Nin xo'lak k'ab e'chk lmak tzaj, ya'stzun na bnixe't chisoc yi e' cigueña.†
- 18 Ej nin wi'ak e'chk ju' wutz, ya'stzun chinajbil e' smaron chiw.
Ej nin wutzak e'chk txakxla', ya'stzun kale na cyewit quib yi e' tal yac.
- 19 Ilu' bnol tetz yi xaw tan tajle'n tajlal xaw tul jun yob.
Nin ilu' bnol tetz yi k'ej, yi na el xtxum tetz yi mbi oril tan je'mule'n nin tan cwe'n.

† 104:17 “Cigueña”, i'tz jun txuc sak te'j, yi mas nim swutz jun mam kol, nin ba'n na xicy'in.

- 20 Ilu' txumul tetz yi lak'bal.
 Nin ilu' txumul tetz yi tz'o'tz, yi na che'lsan tzaj yi
 e' smaron txuc tan joyle'n chiwa'.
- 21 Yi e' balum, na chiëch'in te yi na chijoy chiwa'.
 Na chiëch'in tan c'uche'n chiwa' teru'.
- 22 Ma yi na je'ul k'ej na chipakxij junt tir lakak
 chisoc tan watl.
- 23 Ma yi e' wunak, ya'stzun na che'l tzaj cyetz tan
 ak'un wi cojbil.
 Na chak'uj jalen yi na cu' k'ej.
- 24 Wi'nin e'chk takle'n yi ja bnix tanu' Ta'.
 Chin tz'aknak cu'n ntuleju' tircu'n.
 Nojnak yi wuxtx'otx' tan e'chk takle'n balaj yi ja
 bnix tanu'.
- 25 Ncha'tz ilu' bnol tetz yi mar yi chin xe' nin.
 Ya'stzun najlche't jun c'olój jilwutz txuc.
 At lmak, nin at co'chok xe' yi mara'tz.
- 26 Cho'n na chixon e'chk lmak barc tibaj.
 Nin cho'n najlij yi jun chin wutzile'n txuc tul yi na
 bi'aj Leviatán, yi sa'chbil tu'wu' tane'n.
- 27 Ilu' ak'ol chiwa' cyakil yi e' txuca'tz.
 Ch'iwa'n tu' na chiban cye'tz.
- 28 Na yi na tak'u', ntin bajse'n na chiban cyetz.
 Nin na noj cu'n chic'u'l.
- 29 Ma kol quil tz'ocu' il scye'j, na oc xya'yil chiwi'.
 Nin ko quil tak'u' chixew,
 ëchiquimok, nin chocopon junt tir tetz xk'ol.
- 30 Poro ilu' ak'ol tetz chixew, na ilu' bnol cyetz.
 Cha'stzun te na puc'un chiwutz.
 Nin na yub junt tir yi cojbilu'.
- 31 Yi teru' k'uju' quil sotz tera'tz.
 Nin na tzatzinu' te cyakil yi bnixnak tanu'.

- 32 Yi na xmay tzaju', quenin na yucan yi wuxtx'otx'.
Yi na mac quenu' yi e'chk wutz, na je' pok' sib scye'j.
- 33 Jalen pe'k yi itz'ine't, swak'e' ink'ajsbil tetz Waj-caw yi inRyosil.
- 34 Na klo' waj yil tzatzin i' te intxumu'n.
Na ntin cu'n te i' na jale't tzatzin wa'n.
- 35 Lok chisotz yi e' juchul il yi ate' wi munt.
Che'lk cu'n yi e' mal naka'tz swutz.
Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj tetz cu'n kalma'.
Kak'e' bin kak'ajsbil tetz. ¡Aleluya!†

105

Yi banl Kataj Ryos squibaj yi e' xonl Israel (1 Cr 16.7-22)

- 1 Katyořink tetz Kataj. Katxole' yi tetz bi'.
Katxole' scyetz cyakil wunak yi e'chk takle'n balaj yi na ban.
- 2 Kabitzink tan tak'le'n k'ej i'.
Katxole' yi e'chk milawr yi bnix ta'n.
- 3 Ba'n kocsaj kib nim tan tu' yi ato' tcwent i'.
Katzatzink bin yi o' yi k'uklij kac'u'l te'j.
- 4 Kajake' řch'eybil ketz tetz na at tetz porer.
Kajake' řch'eybil ketz tetz cyakil nin tiemp.
- 5 Ulk tx'akx tkac'u'l, yi e'chk milawr yi bnixnak ta'n, tu cyakil yi e'chk ca'wl yi talnak i'.
- 6 Ulk tx'akx tkac'u'l te'j, yi o', yi o' xonl k'ajtzun Abraham, yi řchakum Ryos, yi o' xonl Jacow, yi jun yi je'nak xtxa'ol i'.

† **104:35** “¡Aleluya!” Jun yol e' hebrej yi na elepont ¡Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj Ryos! Sal 105:45; 106:48; Ap 19:1, 3,4, 6.

- 7 Na i' yi Kataj, i' kaRyosil, nin na cawun bene'n tzi'n wi munt.
- 8 Poro yi i' tetz, quil tz'el yi yol i' te c'u'l yi suknak tetz Abraham.
- Mpe nink chicy' jun mil wekl wunak, ilenin tz'elepon k'ab i' te yi jun yola'tz.
- 9 Ixnin nachij yi yola'tz ta'n yi suknak tetz Abraham,* na ite'n nin yola'tz talnak tetz Isaac.
- 10 Ncha'tz ite'n nin yola'tz talnak tetz Jacow, tan chixome'n yi e' xonl Israel te'j.
- Na ja bixe' yi jun trata'tz ta'n tetz ben k'ej ben sak.
- 11 Na je yol i'e'j:
 “Swak'e' yi e'chk ama'l cwent Canaán tzitetz.
 Ya'stzun yi herens swak'e' tzitetz,” stzun Ryos bantz.
- 12 Te yi tiempa'tz, qui'c mas chixone'n yi e' kamam kate', nin e' cu'n awer nak ban.
- 13 Na ja cha'tij coboxintzi' k'ej tulak e'chk ama'l nin tulak e'chk nación.
- 14 Poro quinin tak' Ryos ama'l scyetz chicontr tan cyoque'n tan chibuchle'n, ma na nin oc i' tan makle'n chiwutz yi e' rey yi taw yi e'chk ama'la'tz.
- 15 Na je yol i'e'j:
 “Qui'c tzitaj quen scyetz yi e' wetz intanum yi txa'ij che't wa'n. Nin qui'c tzitaj quen tan chibuchle'n yi e' wetz elsanl intzi',” stzun Ryos bantz.
- 16 Cu' jun chin we'j le cyetz chi'ama'la'tz tan Kataj. Qui't ntak' i' chiwa'.

* 105:9 Gn 12:7; 7:8.

17 Poro te yi ntaxk ul yi we'ja'tz x̄chiwutz yi e' kamam kate', nsken bajx pon X̄ep ta'n jalen Egipto.

Na cho'n bene'n c'ayi'n X̄ep scyetz aj Egipto, tetz jun esclaw.

18 Lo'on yi tkan i' tan c'albe'n tetz tan caren, nin oc jopij i' xetze'.

19 Nin oc Kataj tan pile'n jalen cu'n yi tele'n cu'n te yi yol yi sken tal X̄ep scyetz yi e' taj xtxu', scyuch' yi e' stzicy.

20 Poro yi rey yi na cawun te yi tiempa'tz le ama'l Egipto nin tak' ama'l tetz X̄ep tan tele'n liwr.

21 Nin oc i'-tz tetz jun martoma' tan q'uicy'le'n cyakil yi at tu yi rey.

22 Nin oc i' tan tak'le'n cyajtza'kl yi e' mas ajcaw nin tijlc'u'lal yi ate' tan cawu'n jak' ca'wl yi rey.

23 Cyopone'n tzun kamam Israel, yi na a'lchij Jacow tetz, le ama'l Egipto.

Cho'n tzun chinajewe'ntz chi awer nak le jun ama'la'tz, yi ncha'tz na bi'aj Cam.

24 Poro ja je' puc'sal Ryos chiwutz. Nin mast cunin chichamil bantz x̄chiwutz yi e' aj Egiptoja'tz.

25 Nintzun tak' Ryos ama'l scyetz yi e' aj Egiptoja'tz tan contri'n scye'j.

Nin e' octz tan chisuble'n klo' yi e' x̄chakum Ryos.

26 Cha'stzun te je'n xtxa'ol Ryos Moisés tu Aarón tetz x̄chakum i' tan chibene'n tan cyelse'n tzaj yi e' tetz tanum le ama'l Egipto.

27 Bnix wi'nin e'chk milawr tetz Ryos cya'n le ama'la'tz yi na bi'aj Cam, nin ncha'tz le ama'l tz'inunin tu'.

28 Na, oc tz'o'tz tan Ryos swutz k'ej.

Nin tz'o'tz nin tunin bantz bene'n tzi'n.

Poroyi e' aj Egipto quininquibit yi yol Ryos.

²⁹ Nin oc cyakil a' ta'n tetz chich', nin cyakil yi cay
yi ate', e' baj quim.

³⁰ Ej nin je' puc'sal chiwutz yi e' wo' tul cyakil
ama'l.

Ncha'tz e' baj ocpon xe ca'l yi rey.

³¹ Jilone'n tzun Ryos junt tir, nintzun e' saj jun
c'oloy usil wacx scyuch' e' ne'x us ta'n.

Nin e' ben lo'on bene'n tzi'n Egipto.

³² Nin tetz xel a'bal, ja saj jun chin wutzile'n c'ub
a'bal ta'n, yi cy'a'n k'ak' ta'n, bene'n tzi'n
Egipto.

³³ Nin tircu'n lo'one'n e'chk wi' uva tu wi' ibx yi
awij cya'n, tu cyakil e'chk tze' yi at Egipto.

³⁴ Jilone'n tzun Ryos junt tir, nin e' saj jun c'oloy sac'
tan bajse'n yi cyujul.

Quinin ajlbe'n tetz yi jun c'oloy sac'a'tz.

³⁵ Tircu'n baje'n yi e'chk ujul cya'n yi at wi'ak cojbil
nin qui'c nin jun xtze' ban cyentz cya'n.

³⁶ Ncha'tz tircu'n chiquime'n yi e' bajx chicy'ajl yi
e' aj Egipto ta'n.

³⁷ Cyele'n tzaj tzuntz tan Ryos le jun ama'la'tz.

Cy'a'n jun c'oloy oro tu sakal cyak'un.

Nin qui'c nin jun yabi'x xchixo'l.

³⁸ Wi'nin chitzatzine'n yi e' aj Egipto yi cyele'n tzaj,
na wi'nin chixobe'n scyetz.

³⁹ Ja tak' Ryos jun boc'oj sbak' tan bajxe'n cu'n
xchiwutz, nin jun boc'oj k'ak' tan chitxeke'n
lak'bal.

⁴⁰ Ja chijak chiwa' tetz, nin ja tak' i' tz'ichin scyetz.
Ja noj chic'u'l tan yi waj yi cho'n saje'n tcya'j.

⁴¹ Ja pax yi wutz c'ub ta'n, nin ja el tzaj a'.

Nin ja xon yi a'a'tz le ama'l tz'inunin tu', chi jun wutzile'n tzanla'.

⁴² Na, nin ul tx'akx tc'u'l yi yol i' yi suknaq tetz Abraham yi xchakum, jun yol yi chin xan nin, yi qui'c rmeril tan qui tele'n cu'n te'j.

⁴³ Ya'stzun tulej Ryos yi tele'n tzaj tcy'al yi e' tetz tanum yi txa'ij che' ta'n.

Nternin na chi'xch'in tan yi tzatzin yi ate' cu'nt yi cyele'n tzaj.

⁴⁴ Nin ja tak' i' chi'ama'l yi e' mas wunak scyetz, tuml cyakil yi chime'bi'l yi at scyuch'.

⁴⁵ Ya'stzun banak i', bantz chixome'n te yi tetz ca'wl tu yi tetz tajbil.

Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj Ryos. ¡Aleluya!

106

Chin pajol ca'wl nin yi e' xonl Israel

¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw.

Katyoxink tetz Kajcaw, na chumbalaj nin i'.

Quinin bajsbe'n tetz yi banl talma' i'.

² Cya'l jun yi nink xcy'e' tan talche'n cyakil yi e'chk takle'n balaj yi bnixnak ta'n.

Cya'l jun yi nink xcy'e' tan tyoxi'n tetz te cyakil yi banak i'.

³ Ba'n cyeri e' yi na chiban tane'n yi balaj, nin yi na chiban yi e'chk takle'n yi jicyuch te'j.

⁴ Nink nu'l tx'akx tc'u'lu' yil tz'ocu' tan banle'n ba'n te yi tanumu'.

Lok nu'l tx'akx tc'u'lu' yil tz'ul tzaju' tan chicolpe'n.

⁵ Ink jun te yi banlu' yi stak'e'u' scyetz yi e' txa'ij che't tanu'.

Lok chintzatzin xchixo'l.

Lok jal ink'e'j xchixo'l.

6 O' len juchul il swutzu' chi banake' yi e' kamam kate'. Qui'c mu' x̄ tal kaxac.

Qui'c jun e'chk takle'n balaj yi ja bnix ka'n.

7 Ncha'tz banake' e' kamam kate' le ama'l Egipto.

Quinin cyek x̄chi' yi e'chk milawr yi bnix tanu'.

Ja el te chic'u'l yi banlu' yi n̄xchaju' scyetz.

Nin yi cyopone'n tzi Cyak Mar ja cho'c tan contri'n te e'chk ca'wlu'.

8 Ma yi ilu' teru' Ta', ilenin ja chiclax tanu'.

Ja x̄chaju' yi poreru' scyetz bantz jale'n k'eju'.

9 Na ja cu' cabsalu' yi Cyak Mar.

Nin yi skeje'n, ja chicy' tzaj yi e' teru' tanumu' tc'u'l. Chin skej nin ban yi jun be'a'tz tanu'.

10 Ya'stzun ntuleju' tan chicolche'n x̄chik'ab yi e' chicontr yi wi'nin x̄chi'che'n chic'u'l scye'j.

11 Nin yi chicontra'tz tircu'n chiquime'n xe a'.

Qui'c nin jun nclax cyen.

12 Yi quilol yi xtxolbile'j ja cyocsaj yi yolu' yi suki'nt tanu'.

Nin e' octz tan tak'le'n chik'ajsbil teru'.

13 Poro yi tele'n cobox't k'ej, ja el cyakil yi e'chk xtx-olbila'tz te chic'u'l, nin quinin jal chipasens tan x̄ch'iwe'n yi txumij't cyen tanu' scye'j.

14 Ma na te yi ate' le ama'l tz'inunin tu', ja cho'c tan pile'nu', nin tan cawe'nu', tan bnolu' yi cyetz cyajbil.

15 Ilenin ja tak'u' yi cyetz cyajbil poro xomij chicaws te'j.

Na ja ul jun chin ya'bil x̄chiwutz yi nim e' nchiquim ta'n.

16 Ncha'tz yi chinajewe'n cobox k'ej le jun ama'l, ja chi'ch chic'u'l te Moisés tu Aarón, yi e' x̄chakumu', yi xansa'n che't tanu'.

- 17 Nin tan paj yi quila'tz ja chiquim, na ja cu' c'abx
yi wuxtx'otx' nin ja chiben tc'u'l.
Itz'enle'n nchiben tc'u'l. Ja chiquim cyakil yi e' tu
Datán, scyuch' yi jun txob tu Abiram.
- 18 Na ja oc chik'a'kl chicyakil cu'n.
Tircu'n yi e' juchul ila'tz chiquime'n.
- 19 Ncha'tz yi cyopone'n swutz yi wi'wtz Horeb, e'
octz tan banle'n jun teblal jun ne'x̄ wacx̄, yi
oro cu'n. Nin e' octz tan c'u'laje'n.
- 20 Ja je' chitx'exul yi chiRyosil yi wi'nin k'ej, nin e'
oc tan c'u'laje'n teblal jun ne'x̄ wacx̄, jun tu'
txuc yi na baj ch'im ta'n.
- 21 El te chic'u'l yi chiRyosil yi colpinl cyetz.
Wech na bnixnak wi'nin e'chk milawr ta'n le ama'l
cwent Egipto,
- 22 le ama'l Cam, nin stzi' yi Cyak Mar kale mbnixe't
wi'nin e'chk takle'n yi chin xo'wbil nin.
- 23 Yi bnixe'n e'chk takle'na'tz, ja klo' oc Ryos tan
chisotzaje'n chicyakil cu'n, ma na nin oc
Moisés x̄chixo'l tu Ryos tan qui chiquime'n.
Yi jun Moisésa'tz txa'ijt i' tan Ryos.
Nin ja xcye' i' tan mayse'n c'u'l Ryos, bantz qui
toque'n tan chixite'n cu'n.
- 24 Ncha'tz yi ticy'e'n cobox k'ej e' opontz tzi mojom
yi balaj ama'l yi suki'nt tan Ryos scyetz.
Poron cu'n yi qui'c xac le chiwutz cyetz na quinín
k'uklij chic'u'l yi at Ryos tan quich'eye'n.
- 25 Na e' oc tan yolche'n Kataj Ryos xe'ak chinajbil,
nin quinín e' oc c'ulutxum jak' ca'wl i'.
- 26 Cha'stzun te je'n tk'ol i' yi k'ab nin tal:
“Jun cu'n x̄chiquimok yi e'a'tz wa'n le ama'l
tz'inunin tu'.

- 27 Ncha'tz xchibne' yi e' chinitxajil, nin at e' yi chelepon inxitul xchixo'l yi e' mas nación yi qui'c cyetz chiryosil.”
- 28 Ncha'tz cyak' quib tk'ab chiryosil wunak yi na bi'aj Baal-peor. Nin baj xchi'bel yi chitx'ixwatz yi e' mas wunak yi na cyoy scyetz chiryosil yi banij cuntu' tane'n.
- 29 Tan yi cyajtza'kl e' oc tan tak'le'n chi'ch c'u'lal tetz Ryos. Cha'stzun te bene'n lo'on jun chin ya'bil xchixo'l.
- 30 Poro yi yaj yi na bi'aj Finees nin bentz tan biyle'n jun scyeri e' juchul ila'tz.
Cha'stzun te tanewe'n te yi jun ya'bila'tz yi nsken ben lo'on xchixo'l.
- 31 Qui'c tzun til Finees ban swutz Ryos tan yi xtxolbil yi ban i'. Cha'stzun te tk'ol Ryos yi banl tibaj scyuch' yi e' tetz xonl tetz ben k'ej ben sak.*
- 32 Ncha'tz e' octz tan xuxe'n Ryos tan saje'n colpuj wi' scye'j le ama'l Meriba kale eltzit a' wutz c'ub tan Ryos. Nin tan chipaj, juchul Moisés til.
- 33 Na ja saj jun chi'ch c'u'lal te'j nin quinín tz'icy' tetz yi el tzaj cobox yol yi quinín tzatzin Ryos te'j.
- 34 Ncha'tz quinín e' octz tan chisotzaje'n yi e' wunak yi talnak Ryos yi tajwe'n tan chisotzaje'n.
- 35 Ma na nin cyok'bej quib scyuch' yi e' yi apart chiryosil nin ja chixom te cyetz chicstumbr.
- 36 Na ja cho'c tan c'u'laje'n chiryosil yi e' mal naka'tz. Cha'stzun te e' cu' xitul Ryos.

* **106:31** Nm 25:1-13.

- 37 Na nin e' baj oc tan toye'n chinitxajil tetz chitx'ixwatz xchiwutz yi e' demonio yi e' xchakum Bayba'n.
- 38 El chiñch'el yi e' yi qui'c quil. Na, el chiñch'el yi chinitxajil, nin e' octz tan toye'n scyetz chiryosil yi e' aj Canaán. Nin tan yi chich' yi el kojxuj ja jal til yi wuxtx'otx'.
- 39 Nin tan cyakil e'chk takle'n cachi' yi nchiban, ja chijuch quil. Na ja cho'c tan jople'n wutz Kataj Ryos, na ja cyok'bej quib tu junt chiryosil apart.
- 40 Saje'n tzun colp wi' Ryos scye'j nin tal i':
 “Qui'c wocle'n scye'j yi e' wunaka'tze'j.”
- 41-42 Ja tzun tak' i' ama'l scyetz tan chibene'n pres xchik'ab yi e' awer nak.
 Ja cho'c jak' chica'wl yi e' chicontr nin ja chibuchlij cya'n. Junawes me'l chitx'ix.
- 43 Wi'nin tir oc Ryos tan chicolche'n.
 Ma yi e' cyetz quinín chixom te tajbil i'.
 Ma na mast cunin nchiban yi cyetz cyajbil.
- 44 Poro ilenin el k'ajab Ryos scye'j, na nin til i' yi chin q'uixc'uj nin ate' cu'nt. Nin ja tbit i' yi chitzi' chikul yi na chok' swutz i'.
- 45 Na nin ul tx'akx yi yol i' yi suknaq scyetz.
 Cha'stzun te je'n xtx'ixpul i' yi tajtza'kl, na wi'nin banl talma' i'.
- 46 Na nicy' nin yi chicontr yi e' xonl Israela'tz el chik'ajab scye'j.
- 47 Kajcaw, ilu' kaRyosil ko' cole'u'.
 Ko' jutz'e'u' xchixo'l yi e' mas nación, bantz kak'ol kak'ajsbil teru', na chin xan nin yi bi'u'.
 Ko' jutz'e'u' xchixo'l yi e' mas nación, bantz tetz cu'n kalma' yil kak' kak'ajsbil teru'.

48 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw yi kaRyosil yi o' xonl Israel.

Kak'e' kak'ajsbil tetz i' sbne' opon tunintz.

Lok kal len cyakil o': "Ya'tzk sbantz."

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw. ¡Aleluya!

TO'I'N WEKL TE E'CHK SALMO

107

107:1—150:6

Wi'nin banl talma' Kajcaw

¹ Katyožink tetz Kajcaw, na chumbalaj nin i'.

Nin quinin bajsbe'n tetz yi banl talma' i'.

² Ba'n kak' kak'ajsbil tetz cyakil o' yi ja kaclax ta'n, yi o' yi ja kaclax žchik'ab yi e' kacontr.

³ Na ja ko' cu' jutž'il. Ja ke'l tzaj tcy'al tulak e'chk naci6n yi ate' je'n tzi'n tu cwe'n tzi'n nin yi ate' tele'n tzi'n tu toque'n tzi'n.

⁴ Tx'akxnako' tulak e'chk ama'l tz'inunin tu', qui't njal tkanil kabe' ka'n tan kopone'n tnum.

⁵ Ja katij we'j tu saktzi'. Txant nin qui nkaquim.

⁶ Poro te yi ato' tul sotzaj c'u'lala'tz nintzun cu' kawutz tetz Kajcaw, nin ja ke'l liwr ta'n tk'ab yi jun q'uixc'uja'tz.

⁷ Nin ja žchaj i' jun balaj be' sketz tan kopone'n le ama'l kalel ka'te't.

⁸ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw, na wi'nin banl talma' i'. Na na el k'ajab i' ske'j.

⁹ Na ja tak' i' kuc'a' yi nkaquim tan saktzi'. Nin ja tak' i' kawa' yi nkaquim tan we'j.

¹⁰ Ja kaxom nim tiemp tul tz'o'tz wutzil. Ja kabisun na c'alijcho' tul caren tane'n.

¹¹ Ya'stzun nkaban tan paj yi nkapaj yi ca'wl yi wi'tz Ajcaw. Quinin nkaxom te yi tetz tajbil.

- 12 Ja tak' i' ama'l tan katijol wi'nin q'uixc'uj. Ja katij q'uixbel e'chk ak'un. Ja kacu', nin cya'l mmo'c il tan kuch'eye'n.
- 13 Poro te yi ato' tc'u'l e'chk sotzaj c'u'lala'tz nintzun cu' kawutz tetz Kajcaw. Nin ja ke'l liwr ta'n tk'ab yi jun q'uixc'uja'tz.
- 14 Ja ke'l tzaj ta'n tul yi jun tz'o'tz wutzila'tz. Nin ja ke'l liwr ta'n tk'ab e'chk carena'tz.
- 15 Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw, na wi'nin banl talma' i' nin na el k'ajab i' ske'j.
- 16 Je' jakul i' yi e'chk puert yi brons cu'n. Puch'ij cunin saje'n e'chk puerta'tz yi ch'ich' cu'n.
- 17 At e' yi ja chitij wi'nin q'uixc'uj, nin e' len cu'n yabi'x tan paj yi quil yi nchijuch, na qui nin pujx cya'n yi mbi nchiban.
- 18 Qui't na tak' nin tib chiwa' tan paj mu'xt nin qui nchiquim.
- 19 Poro te yi ate' tul e'chk sotzaj c'u'lala'tz, nintzun cu' chiwutz tetz Kajcaw. Nin ja che'l liwr ta'n, tk'ab yi jun q'uixc'uja'tz.
- 20 Nin yi cawune'n i', ja ul yos scyuch'. Qui't tzun nchiquimtz.
- 21 Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw. Na wi'nin banl talma' i', na na el k'ajab i' ske'j.
- 22 Koye' bin katx'ixwatz tetz i' tan katyoxil yi banl talma', nin ba'n katxol yi e'chk takle'n balaj yi na ban i'.
- 23 Ncha'tz e' ban yi e' aj c'ayinl scyuch' yi e' yocol yi ilenin na chixon wi mar tu cyetz chibarc.
- 24 Te yi na chixon wi mar, na quil yi e'chk takle'n balaj yi bnixnak tan Kajcaw.
- 25 Poro yi cawune'n Kajcaw nin saj jun chin wutzile'n cyek'ek' tan xchek'e'n yi mar.

- 26 Nin yi pak'bil yi mara'tz opone'n cu'n jalen xe cya'j, nin opone'n cu'n jalen xe mar. Ma yi e' aj pyaja'tz wi'nin tzun chixobe'ntz tan paj.
- 27 Wi'nin chilucnewe'n tan xo'w. I cu'n cyuch' kbarel tane'n. Qui'c chixac tu yi cyetz cya-jtza'kl yi na a'w cya'n.
- 28 Poro te yi ate' tul e'chk sotzaj c'u'lala'tz nintzun cu' chiwutz tetz Kajcaw. Nin ja che'l liwr tk'ab yi jun sotzaj c'u'lala'tz.
- 29 Nintzun tane' yi cyek'ek'a'tz ta'n. Ncha'tz ban yi pak'bil mar, numewe'n nin ban cyakil.
- 30 Yi quilol yi aj pyaja'tz yi numewe'n tircu'n, kalena's tzun chitzatzine'n, nin e' opontz tan Ryos le ama'l kale atit cyopombil.
- 31 Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw, na wi'nin banl talma' i', nin na el k'ajab i' ske'j.
- 32 Tajwe'n kak' k'ej i' yi na kamol cu'n kib kacyakil cu'n. Ncha'tz e'u' wi' banl wi' tetz tnum, cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.
- 33 Yi Kajcaw ba'n na jal tzanla' ta'n tu e'chk cwa' le e'chk ama'l tz'inunin tu' nin le e'chk ama'l yi skajwutz.
- 34 Ma yi e'chk cojbil yi na tak' ujul qui't na tak' balaj cosech tan paj yi quil yi e' wunak yi najlche' swutz.
- 35 Ma yi e'chk ama'l tz'inunin tu', na oc ta'n tetz lawun. Nin yi skajwutz na oc ta'n tetz sija'bil.
- 36 Cho'n tzun na chinajan yi e' yi at tajwe'n scyetz. Cho'n tzun na bnix chitnumil tul e'chk ama'la'tz.

- 37 Na cyawaj ujul swutz e'chk ama'la'tz. Na cyawaj e'chk uva, nin na je' balaj cosech cya'n swutz.
- 38 Ryos na ak'on banl tibaj. I' na puc'san wutz yi cyawun yi awna'n che' cya'n.
- 39 Ma yi ko na chiquim jujun cyak'un yi e' yi na chitzan tan chibuchle'n, nin ko na cutzaj tajlal chixone'n tan paj yi e' yi na chitzan tan tak'le'n bis o'kl scyetz,
- 40 na oc Ryos tan chicawse'n yi e' buchul cyetz. Xchitx'akxok cyera'tz tu chibe'. Tu chipa'ca'p tzentu' tbe'.
- 41 Na oc Kajcaw tan quich'eye'n, nin tan chimayse'n yi e' yi na chibisun. Na ch'uy tajlal xone'n yi chinajal chi na ban jun k'u'j cneru' yi na puc'un chiwutz.
- 42 Yi na quil yi e' balaj wunak yi txolbile'j na chitzatzin te'j. Ma yi e' mal nak qui'c jun yol na cyal cyera'tz.
- 43 Yi e' yi at cyajtza'kl, tajwe'n cho'c tan txumle'n yi e'chk txolbila'tz. Nin tajwe'n tan tele'n chitxum tetz yi banl talma' Kajcaw.

108

*List wutane'n tan tak'le'n ink'ajsbil tetz Wajcaw
(Sal 57.7-11; 60.5-12)*

¹ Wajcaw, ilu' inRyosil.

List wutane'n tan tak'le'n ink'ajsbil teru'.

List tane'n walma' tan tak'le'n k'aju'.

Swak'e' ink'ajsbil teru'.

² Tetz cu'n walma' swak'e' ink'ajsbil teru' cyakil jalchan. Xconk e'chk kbetz tan tak'le'n k'aju' chi tane'n arpa tu salterio.

- 3 Tzimbitzij e'chk bitz swutzu' tan tak'le'n k'eju' Wajcaw xchiwutz cu'n cyakil wunak. Qui'c na ban alchok jilwutz wunakil.
- 4 Na yi ilu' teru' Wajcaw wi'nin xtxaxl talma'u' skibaj, na icy'nak cu'n swutz yi tcya'j. Ba'n k'uke' kac'u'l te'ju' na na el k'abu' te yolu'.*
- 5 Ma jalu' ilu' inRyosil yi ilu' teru' wi'nin poreru'. Na ilu' na cawunu' tibaj cyakil e'chk takle'n yi at bene'n tzi'n tcya'j. Nin yi banlu' at bene'n tzi'n wi munt.
- 6 Ma jalu' bin tbite'u' yi na cu' kawutz teru'. Sajku' tan kuch'eye'n tan yi teru' poreru'. Che' cole'u' yi e' yi na pek'u' scye'j.
- 7 Na je bin yolu'e'j Wajcaw, yi talnaku':
 “Tetz cu'n walma' yil no'c tan jatxle'n cu'n yi ama'l Siquem scyetz yi e' intanum.
 Ncha'tz lwulej yi xk'ajlaj Sucot.
- 8 Ncha'tz cyakil yi ama'l cwent Galaad tu Manasés, na wetz cu'n tircu'n.
 Ma yi ama'l tetz Efraín, ni'cu'n tane'n te'tz chi tane'n jun casco te inwi'.
 Ma yi chi'ama'l yi e' aj Judá, cho'n tane'n te'tz chi tane'n jun tx'amij yi tz'amij wa'n.
- 9 Ma chi'ama'l yi aj Moab, ya'stzun yi ama'l kale na chintx'ajone't, kale na intx'aj wit ink'ab.
 Ma yi chi'ama'l yi e' aj Edom, colbil tu' inxajab tera'tz.
 Ma yi e' filistey, chinxch'ink yil chinxcye' scye'j.”
- 10 Ma jalu' Wajcaw, ¿na' scyetz jun yi sbajxok skawutz tan kaxcyewe'n scye'j yi e' kacontr yi ate' tul jun tnum yi at chin tapij solte'j?

* 108:4 Sal 36:5.

¿Na' scyetz jun yi sbajxok skawutz tan kopone'n
tan oyintzi' scye'j e' aj Edom?

¹¹ Cya'l bina'tz, na ja ko' cyaj cyen tilolu'.

Qui't na xomu' ske'j yi na ke'l tan oyintzi'.

¹² Poro Ta', ¿qui pe' tz'el k'ajabu' ske'j?

Ko' xch'eyaju' xchik'ab yi e' kacontr.

Na yi o' ketz qui'c nin ketz kaxac.

¹³ Poro yi nink xomu' ske'j, jun cu'n skaxcyek
scye'j yi e' kacontr, na ilu' tz'ocoponu' tan
chixite'n cu'n chicyakil cu'n.

109

*Yi jakol Luwiy chicaws yi e' contr i' swutz yi wi'tz
pujul xtisya'*

¹ Ilu' inRyosil, tbite'u' yi intzi' inkul, qui'k tew tibu'
tzinwutz.

² Na yi e' la'j scyuch' yi e' mal nak na chitzan tan
inyolche'n. Nin la'jil cu'n na chitzan tan
xtxumle'n cu'n swe'j.

³ Ja wi't chimbaj chisutil, nin na chitzan tan in-
jisle'n.

Qui'c wetz wil, poro na cyaj cho'c tan imbiyle'n.

⁴ Yi na inchaj yi lok' ib scyetz, oyintzi' chint na
chiban swe'j.

Poro yi in wetz, jalt nin c'uche'n xch'eybil wetz na
imban teru'.

⁵ Ej nin yi na imban jun ba'n scyetz, contr chint
na chiban swe'j. Nin yi na inchaj yi lok' ib
scyetz, chi'che'n chint na ban chic'u'l swe'j.

⁶ Cha'stzun te lok cho'c swutz jun pujul xtisya' yi
chin mal nin i'. Lok tal yi cyetz chiyolol tan
tak'le'n mas quil.

- 7 Lok tal yi jun pujul xtisya'a'tz yi e' aj paj. Lok xcon ite'n nin chiyol tan lajluchaxe'n yi e' aj paj.
- 8 Lok chiquim chan, nin apartk cambij te yi chime'bi'l.
- 9 Nink chicyaj chinitxa' tetz me'ba'. Nink chicyaj quixkel tetz xma'lca'nil.
- 10 Nink che'l yab yi chinitxa' tan rmosumi'n. Nink che'l laju'n xe tal chipach yi pentlen tu' at.
- 11 Nink cambaj yi ak'ol c'mo'n cyakil chime'bi'l. Lok chicy'aj nin yi e' awer nak cyakil e'chk takle'n yi at scyuch'.
- 12 Nin cya'l nin junk tz'el k'ajab scye'j, nka scye'j chinitxa' yil chicyaj me'ba'.
- 13 Nink chisotz cyakil yi chixonl. Nink che'l cu'n swutz chicyakil cu'n.
- 14 Ta', lok tz'ul tx'akx tc'u'lu' yi quil yi chitaj chitxu'. Quil stzajscunu' yi quil yi chitxu'.
- 15 Nink tz'a'tij yi quil swutzu', nin qui'tk na'wsij chibi' sbne' opon tunintz.
- 16 Yi e'a'tz qui'c jun tir yi jak el chik'ajab scye'j yi e' tal prow yi buchijche'. Ma na ja cho'c tan chibuchle'n mas nin tan chibiyle'n cu'n.
- 17 Yi cyetz cyajbil Ta', i'tz tan chipo'tze'n yi e' balaj. Che' po'tzaj binu' yi e' cyetz. Quinin e' jak banl jun. Qui tzunk ltak'u' yi cyetz chibanl.
- 18 Nink che' jop cu'nu' tul yi ilc'ol chi na jopx kawankil tan yi be'ch ketz. Nink tz'oc yi xch'onall yi e'chk ilc'ola'tz le chiwankil nin le chibakil chi na oc lajp a' tu' aceit te bu'y.
- 19 Nink chijopx tan yi ilc'ol chi na jopx chiwankil tan yi be'ch cyetz. Nin nink tz'oc tan chipach'e'n cu'n chi na ban jun sinch.

- 20 Ya'stzun tulej Wajcaw yi e' incontra'tz yi na chitzan tan inyolche'n.
- 21 Ma yi ilu' teru' Wajcaw chin q'uicy'lej binu', bantz jale'n yi teru' k'uju'. Chin cole'u' tan yi banl talma'u'.
- 22 Na qui'ct mu'x̄ inxac nin chin buchijchin nin. Nin chin ch'on nin yi walma'.
- 23 Tzan wele'n cu'n swutz chi na xit tib jun muj. Tzan imbene'n tan cyek'ek' chi na bajij te jun tal prow sac' yi na ben tan cyek'ek'.
- 24 Ej nin na num wukan tan paj yi qui't na chinwan. Qui'ct inc'atzaj tan paj yi qui'ct inwa'.
- 25 In tlentunin chitze'lbe'tz wunak jalu'. Na yi na quil inwutz tze'e'n tu' na chiban swe'j.
- 26 Chin x̄ch'eyaj binu' Wajcaw. Na ilu' inRyosil. Chin colpe'u' tan banl talma'u'.
- 27 Nink tz'el chitxum yi e' incontra'tz yi i'tz ilu' yi nchincolon tan yi teru' x̄chamilu'.
- 28 Mpe nink cho'c tan incunse'n, qui'c na ban ko atu' tan wuch'eye'n.
- Nink tz'el chitx'ix yil jal tzatzin tetz wetz.
- 29 Lok jal jun chin tx'ixwe'n scyetz yi e' incontra'tz. Nink pujx cya'n yi chin tx'ixwil nin chiwutz.
- 30 Ma jalu' swak'e' ink'ajsbil tetz Wajcaw tetz ben k'ej ben sak.
- Swak'e' ink'ajsbil tetz, x̄chiwutz cu'n jun c'oloy wunak.
- 31 Na i' chiyolol yi e' tal prow yi buchij che'. Nin na che' colpuj x̄chik'ab yi e' yi na cyaj cho'c tan chibiyle'n.

110

Stk'e' Ryos k'ej yi kareyil

- ¹ Yi wutzile'n Kataj Ryos, ja tal i' tetz Wajcaw:
 “C'olchen cu'n tzinxlaj, jalen cu'n yil cho'c yi
 e' acontr wa'n jak' awukan.”*
- ² Cho'n tz'ak'lok yi k'aju' tan cawu'n le tnum Sión,
 nin mben lo'on yi ca'wlu' jalen yil cho'c
 cyakil yi e' contru' jak' tkanu'.
- ³ Nin yil xcy'e'u' te cyakil yi e' contru'a'tz, xchijatxe'
 quib yi e' tanumu' jak' ca'wlu'. Na chu'l nil
 cyakil yi e' xicy tan xch'eye'nu' te yi oyintzi'.
 Nin yil chu'l, jopxok cyakil yi e'chk ju'wtz yi
 at Sión cyak'un chi na ban yi k'ab che'w yi
 na ul skil.
- ⁴ Ej nin ncha'tz at jun yol yi suki'nt tan Kajcaw
 kaRyosil yi qui'c rmeril yi qui'k tz'el cu'n i'
 te'j, i'tz:
 “Yi aǎ awetz aǎ pale' tetz ben k'ej ben sak, na
 ni'cu'n amunl chi yi munl Melquisedec.”†
- ⁵ Ma yi Kajcaw yi kaRyosil xomok tzawe'j tul oy-
 intzi'. Nin yil saj colp wi' i' scye'j yi e' rey
 xche'lk cu'n ta'n swutz.
- ⁶ Stk'e' i' chicaws yi e'chk nación, nin chin tenaji'n
 nin xchibne' alma' ta'n. Nin xche' cambaje' i'
 cyakil yi rey yi ate' bene'n tzi'n wi munt.
- ⁷ Ej nin te yi na xon Kajcaw tul oyintzi'a'tz, sbajk yi
 tal a' ta'n yi na xon lakak e'chk siwun. Nin
 tan yi tal a'a'tz sjalokt walor i' tan chibiyle'n
 cu'n mas yi e' contra'tz.

* **110:1** Mt 22:44; Mc 12:36; Lc 20:42-43; Hch 2:34-35; 1Co 15:25.

† **110:4** Gn 14:18-20; Heb 5:6; 6:20; 7:17, 21.

111

Kak'e' kak'ajsbil tetz Ryos tan yi e'chk takle'n balajyi na ban

¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kataj Ryos.

Tetz cu'n walma' swak'e' ink'ajsbil tetz Kataj Ryos
lakak e'chk chamo'n ib yi na bajij xchixo'l yi
e' balaj wunak.

Tetz cu'n walma' swak'e' ink'ajsbil tetz xchiwutz
cyakil wunak.

² Chumbalaj nin yi e'chk takle'n yi na bnix tan
Kajcaw. Nin alchok scyetz yi na el talma' te'
na oc tan xtxumle'n.

³ Na yi e'chk takle'n yi na bnix tan Kajcaw, chum-
balaj nin, nin chin elsbil alma' nin. Chum-
balaj nin yi ca'wl i' nin quil sotz tetz ben k'ej
ben sak.

⁴ Nin yi e'chk takle'na'tz qui'c rmeril yi nink tz'el te
kac'u'l.

Na yi Kajcaw wi'nin xtxaxl talma' skibaj, nin
wi'nin na ok' c'u'l ske'j.

⁵ Na na che' c'a'chaj yi e' yi na cyak' k'ej i'. Nin
quinin na el te c'u'l yi yol yi suki'nt ta'n
scyetz.

⁶ Ja lajluchax xchiwutz yi e' tetz tanum yi e'chk
takle'n balaj yi mban. Na ja tak' i' yi
chiluwar yi e' wunak yi qui'c na cyocsaj
scyetz yi e' tetz tanum.

⁷ Nin qui'c til i' te yi e'chk takle'na'tz yi na ban. Ba'n
k'uke' kac'u'l te yi tetz ca'wl.

⁸ Na quil tx'ixp tetz ben k'ej ben sak. Nin chin
tz'aknak cunin, qui'c mu'x jetx'il yi e'chk
ca'wla'tz.

⁹ Ja che'l liwr yi e' tetz tanum ta'n, nin ja bixe' yi
trat i' scyuch' tetz ben k'ej ben sak.

Na yi kaRyosil chin xan nin i'.

Nin wi'nin na ke'l yab te yi balajil i'.

¹⁰ Yi ajtza'kl yi mas balaj i'tz yil kak' k'ej Ryos. Na yi
e' yi na cyak' k'ej Ryos, ya'stzun yi e' yi chin
tz'aknak cu'n e' tu chitxumu'n.

Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kataj Ryos.

112

Ba'n cyeri yi e' yi jicyuch te'j cyajtza'kl

¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw yi kaRyosil.

Ba'n cyeri e' yi na cyak' k'ej Kajcaw, yi e' yi na
chixom te yi tetz ca'wl.

² Na yi chixonl yi e' yi jicyuch te cyajtza'kl, sjalok
cyetz chibanl swutz Ryos, nin tz'ak'lok
chik'ej tzone'j wuxtx'otx'.

³ Nin yi e'a'tz yi jicyuch te cyajtza'kl, sjalok
wi'nin chime'bi'l, nin ilenin chocopon tan
quich'eye'n yi e' yi at tajwe'n scyetz.

⁴ Nin te yi e'chk tiemp yi at tz'o'tz wutzil wi munt
sjalok jun cyetz chitxebbil.

Yi e' cyetz na el chik'ajab scye'j yi e' yi at tajwe'n
scyetz.

Nin wi'nin txaxl cyalma'.

⁵ Na yi e' balaj, tetz cu'n cyalma' na cyak' c'mo'n.
Nin chin jicyuch nin cyajtza'kl te e'chk ne-
gos yi na chiban.

⁶ Cha'stzun te cya'l cunin na chicwe't tul il, nin
ilenin sna'wsok cyetz chibi'a'tz.

⁷ Ej nin qui na chixob cyera'tz te e'chk takle'n yi
sbajok ek ca'p na yi cyetz chitxumu'n cho'n
ajlij te Kajcaw.

- 8 Chin quiw nin quitane'n, qui na chixob tetz jun, nin tze'e'n tu' na chiban scye'j e' chicontr.
- 9 Nin yi e' yi jicyuch te cyajtza'kla'tz, ilenin na cyak' xch'eybil cyetz yi e' tal aj rmosuminl. Nin qui'c nin mu'x tal xtx'ixwilil chiwutz cyera'tz.
- 10 Poro yi e' mal naka'tz, wi'nin na chi'ch nin chic'u'l yi na quil nin chiwutz yi e' balaja'tz. Nin tan paj yi qui'c rmeril tan chixcyewe'n scye'j, na saj jun chin chi'ch c'u'lal tetz cyetz, na quil chicambaj yi cyajbil tan chipo'tze'n yi e' balaj.

113

K'ajsbil tetz Kajcaw

- 1 Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw yi o' xchakum i'.
- 2 Kak'e' k'ej yi tetz bi' jalu' nin sbne' opon tunintz.
- 3 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz yi e'u' yi ate'u' tele'n tzi'n nin toque'n tzi'n.
- 4 Na i' ajcaw tibaj cyakil e'chk nación. Chin wutzile'n nin yi tetz k'ej. Nin qui'c stzajsbil wi'.
- 5 Cya'l jun yi cho'n nink chi tane'n i', na cho'n najlij i' jalen tzi'n tcyaj'.
- 6 Nin na c'o'e' tzaj i' tan xmaye'n yi tcyaj' tu yi wuxtx'otx'.
- 7 Yi e' yi qui'c ate' cu'nt, na chije' tzaj ta'n tc'u'l me'ba'il.
- 8 Ncha'tz na tak' i' ama'l scyetz tan chic'olewe'n chixlaj yi e' wi'tz ajcaw, yi cyajcawil yi tetz tanum.
- 9 Na tak' chik'ej yi e' xna'n yi qui'c cyalbil. Na yi na el tiemp na jal cyal tan yi tetz porer.

Nin na chitzatzin le cyetz chinajbil.
Kak'e' bin kak'ajsbil tetz i'.

114

Yi na ul tx'akx tkac'u'lyi cyele'n tzajyi e' kamam kate' Egipto

- ¹ Yi cyele'n tzaj yi e' kaxonl Israel, yi e' xonl Jacow, le tnum Egipto, yi chi'ama'l yi e' awer nak,
- ² ya'stzun yi cyoque'n yi e' xonl Judá tetz najbil Ryos. Nin ya'stzun yi cyoque'n yi e' aj Israela'tz jak' ca'wl i'.
- ³ Ej nin yi bene'n tilol yi mar yi e' xonl Israela'tz, ja tzun el ojk xchiwutz tane'n. Nin yi a' Jordán ja aj le je'nak.
- ⁴ Ncha'tz yi e'chk ju'wutz, ja chitz'itpun chi na chiban yi e' tal ne'x chiw scyuch' e' ne'x cneru'.
- ⁵ Ax mar, ¿mbi tzuntz yi ncxe'l ojk? Nin ax a' Jordán ¿mbi tzuntz yi ncxa'j le je'nak?
- ⁶ Ncha'tz axwok e'chk ju'wutz ¿xe'n mban yi nxo'cwok tan tz'itpu'n chi na chiban e' ne'x chiw scyuch' yi e' tal cne'r?
- ⁷ Poro ba'n ko na lucne' yi wuxtx'otx' swutz Kajcaw yi Ryosil Jacow.
- ⁸ Na ja xcye' i' tan xtx'ixpe'n e'chk wutz c'ub tetz lawun, nin ncha'tz yi e'chk c'ub tetz bo'm.

115

Yi Kataj Ryos ntin i' at k'ej

- ¹ Ilu' Kataj quil tak'u' ketz kak'ej, quil tak'u' yi k'ajsbilu' sketz.

- Ma na lok jal teru' k'eju', tan tu' yi lok' ib yi at tuch'u'.
- Lok jal teru' k'ajsbilu', tan tu' yi ilu' teru' ilu' taw yi bintzi.
- ² Nxac na cho'c yi e' yi na chimeje' x'chiwutz yi e'chk takle'n yi banij cuntu', tan jakle'n sketz:
 “¿Lok cyeru' chiRyosilu'?” che'ch.
- ³ Na yi ilu' teru' yi ilu' kaRyosil cho'n at teru' jalen tzi'n tcya'j. Nin ilu' bnol tetz cyakil yi tajbilu'.
- ⁴ Poro yi chiryosil yi e' wunaka'tz, banij cuntu' tane'n tan oro nka tan sakal tu'. Nin wunak tu' bnol cyetz.
- ⁵ At chitzi' poro qui na chijilon. At chiwutz poro qui na chixmayin.
- ⁶ At chiχchin poro qui na quibit jun yol. At chiju' poro qui na chisakon.
- ⁷ At chik'ab poro qui na chimacon. At quikan poro qui na chixon. Nin qui'c jun yol yi najk eltzaj le chitzi'.
- ⁸ Nin yi e' bnol cyetz, ni'cu'n e' scyuch' yi chiryosila'tz.
 Ncha'tz yi e' yi na k'uke' chic'u'l scye'j, ni'cu'n e' scyuch'.
- ⁹ Ma axwok intanum, axwok xonl Israel k'ukek ic'u'l te Kataj Ryos na i' na ko' ch'eyan nin i' colol ketz.
- ¹⁰ Ncha'tz e'u', e'u' kapale'il, k'ukek ic'u'l te yi Kajcaw yi kaRyosil na i' na ko' ch'eyan nin i' colol ketz.
- ¹¹ Ncha'tz e'u' yi na cyak'u' k'ej yi Kajcaw yi kaRyosil, k'ukek chic'u'lu' te'j, na i' na ko' ch'eyan nin i' colol ketz.

- 12 Ja ku'l tx'akx tc'u'l i', nin stk'e' yi banl skibaj.
Stk'e' yi banl i' skibaj yi o' xonl Israel. Nin
stk'e' yi banl i' squib yi e' pale'.
- 13 Na stk'e' i' yi banl scyetz yi e' yi na cyak' k'ej i'.
Qui'c na ban ko e' nim nka e' juy.
- 14 Lok tak' Kataj Ryos jun c'olój chinitxajilu'. Lok
tak' i' jun c'olój chimamu'.
- 15 Lok tak' yi Kajcaw yi kaRyosil yi banl i' squibu'
yi Kajcaw yi bnol tetz yi tcya'j nin yi
wuxtx'otx'.
- 16 Yi tcya'j, i'tz tetz Kataj. Ma yi wuxtx'otx', Ryos
mmak'on scyetz wunak.
- 17 Poro yi e' yi ja wi't chiquim, yi e' yi ja chiben le
ama'l kale cya'l jun na jilon, qui'c rmeril yi
nink cyak' chik'ajsbil tetz Kataj Ryos.
- 18 Ma yi o' ketz kak'e' kak'ajsbil tetz.
Kak'e' tetz i', jalu' nin sbne' opon tunintz.
Lok cyak' wunak chik'ajsbil tetz Kataj Ryos.

116

Katyoxink tetz Ryos

- 1 Wi'nin na chimpek' te Kajcaw, na ja tbit i' intzi'
inkul.
- 2 Na na tak' ama'l tan tbite'n yi mbi na injak tetz.
Cha'stzun te ilenin tzinna'wse' yi tetz bi'.
- 3 Jalt nin tan waje'n xchixo'l yi e' alma', na nsken
chintx'amxij tak'un quimichil.
Poro ja oc Kajcaw tan impujle'n.
- 4 Quimichtlen tu' atine't yi mme'l intzi' tetz Kajcaw
tan jakle'n xch'eybil wetz.
Cho'n me'l intzi' tetz i', na i' inRyosil.
Nin ja opon to'kl walma' kale atite't i'.
Cha'stzun te, ja tbit i' yi intzi' inkul.

- 5 Na el k'ajab i' ske'j.
Nin yi na oc i' tan pujle'n xtisya', qui na xom wi' te
jun mal nak.
Bintzi nin na el k'ajab i' ske'j.
- 6 Na oc i' tan chicolche'n yi e' sloj wunak.
Na yi woque'n wetz wutz pe'm, ja oc i' tan
wuch'eye'n.
- 7 Cha'stzun te, jalu' qui'ct tzimbislej, na chumbalaj
nin ban i' swe'j.
- 8 Na ja ne'l liwr ta'n tk'ab quimichil.
Qui't na el ta'al inwutz jalu'. Qui't chinje' trimp.
- 9 Te yi cobox k'ej yi atin tzone'j xchixo'l yi e' yi itz' e',
tzinjoye' puntil tan qui injuchul wil swutz i'.
- 10 Ilenin ja k'uke' inc'u'l te Wajcaw.
Wech na sken el intxum tetz yi nim il wutane'n.
- 11 Te yi atin tul sotzaj c'u'lal, cya'l jun oc tan
wuch'eye'n.
Cha'stzun te walol: “Qui'c rmeril tan k'ukewe'n
kac'u'l te jun, na e' cu'n la'j.”
- 12 ¿Xe'n tzimban tan xchojle'n tetz Kajcaw yi mbi
cu'n ban i' swe'j?
- 13 Swoye' yi jun lak ta'al uva teru' Wajcaw, na yi
jun laka'tz na xchaj yi na chintzatzin, na ja
chincolpij tanu'.
- Ilenin tzinna'wse' yi bi'u' yi na no'c tan tyoxi'n
teru'.
- 14 Nelepon cu'n te yi inyol yi insuknak teru'.
Nin xchiwutz cunin yi e' nim juy, tzimbne' tane'n yi
e'chk takle'n yi insuknak teru'.
- 15 Wi'nin na bisun Kajcaw, yi na chiquim yi e' tetz,
yi e' yi xansa'n che' ta'n, yi e' yi cho'n k'uklij
chic'u'l te'j.
- 16 Ilu' Wajcaw, in xchakumu', in xconsbe'tzu'.

Nin in tal yi ächakumu'.

Ja ne'l liwr tanu', na ja xcy'e'u' tan pujle'n yi e'chk
akwil, yi c'albil wetz.

¹⁷ Swak'e' intx'ixwatz teru' yi na ächaj yi na chin-
tyoäin teru'.

Nin yil no'c tan tyoäi'n teru', ilenin tzinna'wse' yi
bi'u' Ta'.

¹⁸ Nelepon cu'n te yi inyol yi insuknak teru'.

Ächiwutz cunin yi e' nim juy tzimbne' tane'n yi
e'chk takle'na'tz.

¹⁹ Tzimbne' tane'n le tnum Jerusalén.

Tzimbne' tane'n le teru' ca'lu'.

Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw, yi kaRyosil.

117

K'ajsbil tetz Kajcaw

¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw. Ncha'tz yi e'u' yi
ate'u' lakak nación, yi e'u' yi ate'u' lakak
tnum, cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.

² Na chumam nin yi banl talma' i' skibaj. Nin yi
balajil i' at nin te'tz, tetz ben k'ej ben sak.

Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw yi kaRyosil.

118

Chin cham nin Kajcaw

¹ Chityoäinku' tetz Kataj Ryos, na chumbalaj nin i'.
Na yi banl talma' i', quil sotz tera'tz.

² Tajwe'n yil cyalu', cyakil yi e'u' xonl Israel:
“Yi banl talma' Kataj, quil sotz tera'tz.”

³ Tajwe'n yil cyal cyakil yi e' pale':
“Yi banl talma' Kataj, quil sotz tera'tz.”

⁴ Tajwe'n yil cyal yi e' yi na cyek ächi' i':
“Yi banl talma' Kataj, quil sotz tera'tz.”

- 5 Te yi atin tul sotzaj c'u'lal, ja injak xch'eybil wetz tetz Kataj Ryos.
 Ja tbit i' intzi' inkul, nin ja ne'l liwr ta'n.
- 6 Xomij Wajcaw swe'j, cha'stzun te qui't chinxob tetz alchok takle'nil yi na chitzan wunak tan xtxumle'n swe'j.*
- 7 Xomij swe'j, nin na tzan i' tan wuch'eye'n.
 Swile' yil che'l cu'n swutz yi e' yi na chi'ch chic'u'l swe'j jalu'.
- 8 Mas balaj yil k'uke' kac'u'l te Kataj Ryos, swutz yi cho'nk k'uke' kac'u'l scye'j wunak.
- 9 Mas balaj yil k'uke' kac'u'l te Kataj Ryos swutz yi cho'nk k'uke' kac'u'l scye'j yi e' bajxom yi at chik'ej.
- 10 Cyakil yi e'chk nación ja chu'l tan oyintzi' swe'j, poro tan porer Kataj Ryos ja chinxcy'e' scye'j.
- 11 Nsken chincyaj chinicy'al poro tan porer Kataj Ryos ja chinxcy'e' scye'j.
- 12 Ja chisaj nil swe'j chi na chiban yi e' akak. Poro jalcunin nxit chiwalor, chi na ban yi na oc k'a'kl tx'i'x yi jalcunin na el cu'n swutz. Tan porer Kataj Ryos ja chinxcy'e' scye'j.
- 13 Ja cho'c tan impitle'n nin tan inje'n trimp, poro list mmu'l Kataj Ryos tan incolche'n.
- 14 Cha'stzun te na wak' ink'ajsbil tetz Wajcaw na i' na ak'on inwalor. I' colol wetz.
- 15 Yi e' balaj wunak na chitzan len tan bitz xe'ak chical, na ja chixcy'e' te chicontr. Je na tal chibitze'j: “Tan porer Kataj Ryos ja katx'acon scye'j.

* **118:6** Sal 56:4, 11; Heb 13:6.

- 16 Chin xo'wbil nin yi porer Kataj Ryos, nin tan yi tetz porera'tz, ja kaxcy'e' scye'j kacontra'tz.”
- 17 Quil chinquim, ma na tzintxole' yi e'chk takle'n balaj yi mban Kajcaw swe'j.
- 18 Ja chincawsaj Ryos poro qui nin chinquim ta'n.
- 19 Jakwoke'n bin yi sawanil yi templo kale choque't yi e' balaj wunak. Na nocopontz tc'u'l tan tak'le'n ink'ajsbil tetz Kataj.
- 20 Yi jun sawanila'tz, i'tz yi sawan yi xconk tan Kajcaw. Nin ntin yi e' balaj chocopon tul.
- 21 Chintyořink teru' Ta', na ja tbitu' intzi' inkul, na ilu' colol wetz.
- 22 Na yi c'ub yi qui'c xak řchiwutz yi e' bnol ca'l, ya'stzun yi c'ub yi mas tajwe'n tan xcone'n.†
- 23 Kataj Ryos i' txumul tetz yi xtxolbila'se'j. Ej nin chumbalaj nin yi tetz xtxumu'n.
- 24 Jalu', ya'stzun yi k'ejlalil yi ja oc Ryos tan banle'n yi tetz tajbil.
- Katzatzink bintz.
- 25 Ta', na cu' kawutz teru'. Ko' cole'u'.
- Nink tak'u' kabanl.
- 26 “At banl Kataj tibaj yi june'j, na Kataj Ryos nchakon tzaj,” che'ch wunak sbne'.
- Ncha'tz yi o' ketz yi o' pale', skale': “At banl Kataj tzitibaj.”
- 27 Yi ketz Kajcaw, i' yi kaRyosil, i' ak'ol kajtza'kl. Kaweke' bin cyakil yi ama'l tan katzatzine'n. Kacy'aje' nin e'chk buch jalen te yi tuc' yi altar, bantz yube'n.
- 28 Chintyořink teru' Ta', na at wi'nin k'aju'.
- Swak'e' ink'ajsbil teru', na ilu' inRyosil.
- 29 Chityořinklenu' tetz Kajcaw, na chumbalaj nin i'.

† 118:22 Lc 20:17; Hch 4:11; 1P 2:7.

Chityoëinku' tetz, na qui bajsbe'n tetz yi banl
talma' i' skibaj.

119

Tak'le'n k'ejyi Yol Kataj yi tz'iba'nt cyen

ALEF

-1-

- 1 Ba'n cyeri e' yi jicyuch te cyajtza'kl, yi e' yi na
chixom te yi xchusu'n Kataj Ryos.*
 - 2 Ba'n cyeri e' yi na chiban tane'n yi tetz ca'wl, yi
e'a'tz, yi tetz cu'n cyalma' xomche' te ca'wl
i'.
 - 3 Na yi e'a'tz yi na chixom te ca'wl Ryos, qui na
chijuch quil.
 - 4 Na yi ilu' teru' Wajcaw, ja cawunu' tan kaxome'n
te yi teru' ca'wlu', nin tajwe'n tan kabnol
tane'n.
 - 5 Nink chinxcy'e' tan banle'n tane'n yi teru' ca'wlu'.
 - 6 Qui tzun klo' tz'el intx'ix yi nink chinxcy'e' tan
banle'n tane'n.
 - 7 Yil tz'el intxum tetz yi e'chk ca'wlu'a'tz, swak'e'
ink'ajsbil teru' tetz cu'n walma'.
 - 8 Tzimbne' tane'n yi teru' ca'wlu'.
- Qui'k ne'l te c'u'lu' Ta'.

BET

-2-

* **119:1** At junak cob weklil yi Salmo 119, nin te cyakil yi e'chk linea tul e'chk wekla'tz na xe'tij tan junt letra tetz yi alfabeto hebrey. At junak cob letra tul yi alfabet'a'tz. Na xe'tij tan yi letra ALEF jalen te yi letra TAU. Qui na kaxcy'e' tan kaxome'n te yi jun ajtza'kla'tz le kayol. Cha'stzun te ntin ja xcon e'chk letra le hebrey ka'n tan xchajle'n yi jujun wekla'tz.

- 9 ¿Mbi tajwe'n tan bnol jun xicy tan qui bene'n tul il? Tajwe'n tan xome'n te yi yolu' Ta'.
- 10 Tetz cu'n walma' chinxomok te'ju' Ta'.
Quil tak'u' ama'l tan imbene'n tul il.
- 11 Ja incol yi yolu' te walma', bantz qui injuchul wil swutzu'.
- 12 ¡Wajcaw! swak'e' ink'ajsbil teru' na at k'eju'.
- Ëchaje'u' bin yi mero tajbilu' swetz.
- 13 Ilenin na inna'wsaj cyakil yi e'chk ca'wlu' yi at te walma', yi e'chk ca'wlu' yi alij cyen tanu'.
- 14 Wi'nin na chintzatzin yi na no'c tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wlu'a'tz.
- Na na chintzatzin te'j swutz alchok jilwutz me'bi'l.
- 15 Cha'stzun te cho'n ajlij inc'u'l te yi yolu', nin na no'c tan txumle'n.
- 16 Na tak' wi'nin tzatzin swetz nin qui'c rmeril tan tele'n yolu' te inc'u'l.

GUIMEL

-3-

- 17 Tak'tzaju' yi banlu' swibaj Ta', na in ëchakumu', nin na imban tane'n yi yolu'.
- 18 Tcy'aj lenu' yi tz'o'tz wutzil yi at swe'j, bantz tele'n intxum te yi balajil yi ëchusu'nu'.
- 19 Qui'c wetz incwent te yi munte'j, qui bin ltewu' yi ca'wlu' tzinwutz. Na cho'n ajlij inc'u'l te'ju'.
- 20 Wi'nin na el walma' tan tele'n intxum te yi teru' tajbilu' Ta'.
- 21 Make'u' chiwutz yi e' mal nak yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, yi e' yi qui na chixom te yi yolu' Ta'.

- 22 Xit cunu' yi e'chk cachi' yol yi na tzan yolche'n swe'j, na na chintzan tan banle'n tane'n yi ca'wlu'.
- 23 Ncha'tz at wi'tz ajcaw yi na chitzan tan joyle'n puntil tan impo'tze'n.
- Ma yi in wetz yi in xchakumu', ja no'c tan xtxumle'n yi yolu' tan jale'n yi inwalor swutz yi yolbil wetz.
- 24 Wi'nin na chintzatzin yi na no'c tan xtxumle'n yi ca'wlu', na ya'stzun na jale't yi xch'eybil wetz.

DALET

-4-

- 25 Na ok' inc'u'l tan bis o'kl. Poro tak'tzaju' tzatzin swetz chi suki'nt tanu' le yi yolu'.
- 26 Na ja intxol cyakil yi xe'n wutane'n teru', nin ja el k'ajabu' swe'j. Ma jalu' chin xch'eyaju' tan tele'n mas intxum te yi tajbilu'.
- 27 Tak'u' wajtza'kl tan tele'n intxum te yi ca'wlu', na na waj no'c tan xtxumle'n cyakil yi e'chk takle'n balaj yi bnixnak tanu'.
- 28 Tzan wele'n cu'n swutz tan yi bis o'kl yi atin cu'n. Cha'stzun te chin xch'eyaju' tan k'ukewe'n inc'u'l te yi yolu' yi suki'nt tanu'.
- 29 Cy'ajlenu' yi e'chk ajtza'kl yi at le intxumu'n yi cy'a'n la'jil tuch', nin chin xch'eyaju' tan tele'n intxum te yi teru' tajtza'klu'.
- 30 Na ja bixe' intxumu'n tan walol yi bintzi, na na waj chinxom te yi teru' ca'wlu'.
- 31 Wak'o'nt wib tan inxome'n te ca'wlu' Ta', qui bin ltak'u' ama'l tan tele'n intx'ix xchiwutz wunak.

32 Nternin na el walma' tan imbnol tane'n yi teru' ca'wlu'. Na na tak'u' wi'nin tzatzin te walma'.

HE

-5-

33 Ma jalu' Wajcaw, chin xch'eyaju' tan inxome'n te yi ca'wlu' yi tz'iba'nt cyen, nin tzimbne' tane'n jalen yil chinquim.

34 Tak'u' wajtza'kl tan tele'n intxum te yi xchusu'nu', nin tzimbne' tane'n tetz cu'n walma'.

35 Xchaje'u' puntil swetz tan inxome'n te yi teru' tajbilu', na na tak' tzatzin swetz yi na imban tane'n.

36 Chin xch'eyaju' tan tele'n walma' te teru' ca'wlu', nin nk'e'tz te yi e'chk ganans yi xomij e'chk la'jil tuch'.

37 Quil tak'u' ama'l swetz tan tele'n walma' te e'chk takle'n yi qui'c na tak'. Ma na chin xch'eyaju' tan inxome'n te'ju'.

38 Elk cu'nu' te yi yolu' yi suki'nt tanu' swetz, na na wek xchi'u'.

39 Cy'ajlenu' yi e'chk yolbil wetz yi na tak' sotzaj c'u'lal swetz. Na chumbalaj nin yi tajtza'klu'.

40 Nternin ja el walma' te yi yolu' sajle'n tunintz. Tak'tzaju' bin yi wutz'ajbil, na chumbalaj nin ilu'.

VAU

-6-

41 Wajcaw, xchaje'u' yi banl talma'u' swetz tan incolpe'n chi yi tz'iba'nt cyen tanu'.

- 42 Bantz walol scyetz yi e' incontr yi ja chinclax tan tu' yi ja k'uke' inc'u'l te yi yolu' yi tz'iba'nt cyen.
- 43 Quil tak'u' ama'l swetz tan cyaje'n cyen wilol yi bintzi, na cho'n k'uklij inc'u'l te yi yolu' yi tz'iba'nt cyen.
- 44 Ej nin na waj no'c tan banle'n tane'n yi e'chk xchusu'nu' yi chusij chint tanu' te'j. Nin na waj tzimban tane'n sbne' opon tunintz.
- 45 Nin ko ya'tz tzimban qui't lbisun walma' te alchok e'chk takle'n il yi na xontzaj tzinwutz.
- 46 Nin kol tzimban tane'n sjalok in walor tan xtx'olche'n xo'l yi yolu' xchiwutz yi e' wi'tz ajcaw. Nin quil chintx'ixwij xchiwutz.
- 47 Na wi'nin na chimpek' te yi ca'wlu' nin na tak' tzatzin swetz yi na no'c tan banle'n tane'n.
- 48 Wi'nin na chimpek' te yi ca'wlu'.
- Wi'nin na el walma' tan banle'n tane'n.
- Nin ilenin na no'c tan xtxumle'n.

ZAIN

-7-

- 49 Wajcaw ulk tx'akx tc'u'lu' yi yolu' yi talnaku' swetz, yi in, yi in xchakumu'.
- Na talnaku' swetz yi ba'n k'uke' inc'u'l te'j.
- 50 Na jun cu'n na xcy'e' tan inmayse'n yi na jal sotzaj c'u'lal swetz. Nin na jalt inwalor ta'n.
- 51 Wi'nin na chitze'en swe'j yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, yi e' yi qui'c inxac scyetz. Poro yi in wetz quin inwil cyen yi ca'wlu'.
- 52 Na na ul tx'akx tinc'u'l yi e'chk ca'wlu' yi bnixnak cyen tanu'. Nin na xcy'e' tan inmayse'n.

- 53 Na chi'ch inc'u'l scye'j yi e' pajol ca'wl yi ja cyaj cyen quilol yi teru' xchusu'nu'.
- 54 Te yi cobox k'ej yi atin tzone'j wi cojbilu' Ta', ja xcon yi yolu' tetz imbitz tan tak'le'n ink'ajsbil teru'.
- 55 Ilenin yi na el inwatl lak'bal na u'lu' tx'akx tinc'u'l nin na waj tzimban tane'n yi ca'wlu'.
- 56 Ej nin ya'stzun mimban sajle'n tunintz na ja no'c jak' ca'wlu'.

CHET

-8-

- 57 Yi ilu' teru' Ta', ja je' intxa'olu' tetz inherens tane'n, na nternin na el walma' te'ju'.
- 58 Ja cu' inwutz teru' tan xome'nu' swe'j. Elk bin k'ajabu' swe'j chi yi suki'nt tanu' le yolu' yi tz'iba'nt cyen.
- 59 Ja no'c tan xtxumle'n yi xe'n wutane'n. Ja tzun chinxomt te yi tajbilu'.
- 60 Lajke'l nin na no'c tan xtxumle'n yi yolu', qui na jal mu'x talil inc'u'l tan banle'n tane'n yi ca'wlu'.
- 61 Inchuc atin xchixo'l yi e' yi qui na cyek xchi' yi yolu'. Poro quil tz'el yi xchusu'nu' te inc'u'l.
- 62 Na el inwatl nicy'ak'bal, nin na chinmeje' tan tyoxi'n teru', na chin tz'aknak cu'n yi teru' ca'wlu'. Nin qui'c paju' te'j yi na tak'u' chicaws yi e' wunak.
- 63 Chumbalaj nin na kil kib scyuch' yi e' yi na cyek xchi'u', yi e' yi na chiban tane'n yi teru' ca'wlu'.

64 At banl talma'u' tibaj cyakil yi munt Ta'. Ncha'tz bin in wetz xchaje'u' puntil swetz tan tele'n intxum mas te teru' ca'wlu'.

TET

-9-

65 Wajcaw, chumbalaj nin ilu' swe'j, yi in xchakumu'. Na ja el cunu' te yi yolu' yi alijt cyen tanu'.

66 Chin xchuse'u' tan jale'n mas wajtza'kl tan inxome'n te yi balaj, na cho'n k'uklij inc'u'l te yi ca'wlu'.

67 Yi wicy'e'n wi pe'm ja jal jun tx'ixwe'n swetz. Poro yi jalu' na chintzan tan banle'n tane'n junt tir yi ca'wlu'.

68 Chumbalaj nin ilu' Ta', nin chumbalaj nin cyakil yi na bnix tanu'. Chin xchuse'u' bin mas te yi ca'wlu'.

69 Yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl na chijal cu'n e'chk la'jil swe'j. Poro yi in wetz tetz cu'n walma' na chintzan tan banle'n tane'n yi ca'wlu'.

70 Yi e' cyetz ja oc yab txumu'n le chiwi', poro yi in wetz wi'nin na chintzatzin te xchusu'nu'.

71 Ba'n mban yi mme'l intx'ix, na mas tcu'n nno'c il tan banle'n tane'n yi ca'wlu'.

72 Mas balaj cyakil yi chusu'n yi na talu' swetz swutz yi nink tzincambaj jun c'oloj oro tu sakal.

YOD

-10-

- 73 Ilu' txumul wetz, nin ilu' nchimbnon. Tak'e'u' bin inċc'atnakil tan tele'n intxum mas te yi ca'wlu'.
- 74 Yi e' yi na cyek ċchi'u', ċchitzatzink yil quil yi cho'n k'uklij inc'u'l te yolu'.
- 75 Poro Ta', na el intxum tetz yi teru' ca'wlu' chin tz'aknak cunin. Na ja tak'u' intz'u'm, na chin tz'aknak cunin ilu', nin wi'nin na pek'u' swe'j.
- 76 Lok xcon yi banl talma'u' tan inmayse'n chi suki'nt ta'nu' swetz.
- 77 Tak' tzaju' yi txaxl talma'u' swibaj, na wi'nin na chintzatzin te yi ċchusu'nu'.
- 78 Lok tz'el chitx'ix yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl, na qui'c txxolbil yi wil yi na cyak', na i'tz la'jil tu'. Poro yi in wetz jalt nin yolu' na chintzan tan txxumle'n.
- 79 Nink kamolt kib scyuch' yi e' yi na cyek ċchi'u', yi e' yi na el chitxum te yi teru' ca'wlu'.
- 80 Qui na waj tzincabej inc'u'l te yi yolu', na qui na waj yil tz'el junt tir intx'ix.

CAF

-11-

- 81 Tan tu' yi ntak'u' intz'u'm at inch'iw tan in-claxe'n. Na jalt nin yi yolu' k'uklij inc'u'l te'j.
- 82 Wi'nin na k'e'xij inwutz tan xmaye'n nin yi tona' tz'ul yi suki'nt tanu'. Ej nin na wal ġtona' tz'ulu' tan inmayse'n?
- 83 Qui'c na ban ko ja tijin inc'u'l nka qui'c inxac, quil tz'el yi yolu' te inc'u'l.
- 84 Qui'c mas intiemp tzone'j wuxtx'otx'. ġTona' tzun ltak'u' chicaws yi e' yi na chitzan tan inxuxe'n?

- 85 Yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl ja bnix e'chk tramp cya'n tzinwutz. Nin tan paj yi jun ajtza'kla'tz ja chipaj yi ca'wlu'.
- 86 Cyakil yi ca'wlu' at xe', na tz'aknak cu'n. Poro yi cyetz cyajtza'kl, yi txumijt cya'n swe'j, qui'c xe'.
- 87 Mu'xt qui na chincu' cya'n. Poro quinín nchixcye' swe'j, na quinín cyaj wilol yi ca'wlu'.
- 88 Nink ben xkon intiemp tanu' tan yi banl talma'u'. Nin tzimbne' tane'n yi ca'wlu' yi na tzanu' tan talche'n swetz.

LAMED

-12-

- 89 Yi teru' yolu' Ta' quil sotz tera'tz tetz ben k'ej ben sak, na bixba'nt tanu' jalen tzi'n tcyaj.
- 90 Ilenin na el k'abu' te yolu'. Bnixnak yi wuxtx'otx', nin ixnin at.
- 91 Cyakil yi e'chk takle'n yi at wi munt ate' nintz chi yi bnixle'n cu'n tanu'.
- 92 Ma yi in wetz, ten klo' chinquim yi qui'k njal yi yolu' wa'n yi cy'a'n tzatzin ta'n. Ten klo' nne'l cu'n swutz tan yi bis o'kl.
- 93 Cha'stzun te jalu' qui'c rmeril tan tele'n yi yolu' te inc'u'l. Na tan tu' yi yolu' ja quiwix inc'u'l jalu'.
- 94 Chin cole'u' Ta', na in teru', nin xomchin te ca'wlu'.
- 95 Yi e' mal wunak na chitzan tan xch'iwe'n yi oril tan inxite'n cu'n klo', poro yi in wetz, mas na no'c il tan si'le'n nin txumle'n yi yolu'.

96 Ja wil yi at stzajsbil wi' cyakil e'chk takle'n. Poro yi teru' yolu' quil tzaj tera'tz, na xconk tetz ben k'ej ben sak.

MEM

-13-

97 Wi'nin na chimpek' te yi xchusu'nu'. Nin cyakil k'ej na no'c tan xtxumle'n yi balajil.

98 Ja jal mas wajtza'kl xchiwutz yi e' incontr tan tu' yi na no'c tan xtxumle'n yi e'chk ca'wlu', na cyakil k'ej na no'c tan xtxumle'n.

99 Ja jal mas wajtza'kl xchiwutz yi e' chusul wetz, na ntin teru' yolu' na chintzan tan xtxumle'n.

100 Nin, ja jal mas wajtza'kl xchiwutz yi e' tijl c'u'lal, na na chintzan tan xtxumle'n nin banle'n tane'n yi teru' ca'wlu'.

101 Ja cyaj cyen wilol cyakil yi e'chk yab ajtza'kl tan tu' yi na no'c il tan banle'n tane'n yi teru' yolu'.

102 Quinin ncyaj wilol teru' ca'wlu', na ilu' nchinchusun.

103 Chin cab nin yi yolu' Ta'. Mast cunin chi' swutz yi cabil wunak txuc.

104 Nin ja jal wi'nin wajtza'kl tan tu' yi nno'c tan xtxumle'n yi teru' yolu'. Cha'stzun te qui't na chimpek' te yi e'chk yab ajtza'kl.

NUN

-14-

105 Yi teru' yolu' Ta', ni'cu'n tu jun txekbil yi na xcon tan xtxeke'n kabe'. Ni'cu'n tu jun boc'oj tzaj yi na oc k'a'kl tan ta'we'n kawutz ttz'o'tz.

- 106 Sak swutzu' Ta', yi ja wi't bixe' wa'n tan imbnol tane'n yi teru' ca'wlu'. Na cyakil yi ca'wlu' chumbalaj nin.
- 107 Poro chin bis nin atine't Ta', chin x̄ch'eyaju' tan jale'n yi tzatzin paz junt tir chi suknapu' sketz.
- 108 Lok tzatzinu' te yi ink'ajsbil yi na wak' teru' nin lok chin x̄chusu' mas te yi teru' ca'wlu'.
- 109 Ilenin na tzan joyle'n puntil tan wele'n cu'n swutz, poro qui na chinxob na qui na el yi yolu' te inc'u'l.
- 110 Yi e' mal nak na chitzan tan joyle'n puntil tan incwe'n tul tramp. Poro qui na el yi yolu' te inc'u'l.
- 111 Ja je' intxa'ol yi ca'wlu' chi jun herens tetz wetz. Na na tak' tzatzin tetz walma'.
- 112 Ej nin tetz cu'n walma' ja bixe' wa'n tan imbnol tane'n yi e'chk ca'wla'tz jalen yil chinquim.

SAMEC

-15-

- 113 Wi'nin na chi'ch inc'u'l scye'j yi e' yi chiwutz tu' chiplaj tu' na cyocsaj quib balaj. Poro wi'nin na chimpek' te yi teru' ca'wlu'.
- 114 Ilu' yi ch'eyanl wetz Ta', nin ilu' yi colol wetz, na cho'n k'uklij inc'u'l te yi yolu' yi tz'iba'nt cyen.
- 115 Ma yi e' cyeru', yi e'u' mal nak, chiḡkans len quibu' swe'j na na waj no'c tan banle'n tane'n yi ca'wl yi wetz Wajcaw yi inRyosil.
- 116 Tak' tzaju' bin inwalor Ta' chi yi suki'nt tanu', nin na'tok tzun coboxt k'ej. Quil tak'u' k'ubaj c'u'lal tu' swetz.

- 117 Chin ðch'eyaju' Ta', nin nelepon liwr, bantz imbnol tane'n yi ca'wlu'.
- 118 Yi e' yi qui na chiban tane'n yi ca'wlu' qui'c chixac swutzu'. Na qui'c xac yi chitxumu'n.
- 119 Yi e' mal naka'tz ni'cu'n e' tu tz'is swutzu'. Cha'stzun te yi in wetz cho'n nin ajlij inc'u'l te yi yolu'.
- 120 Wi'nin na chinlucne' tan xo'w swutzu', na wi'nin na wak' k'ēju' tu yi e'chk ca'wlu'.

AYIN

-16-

- 121 Tzinwutz wetz ilenin na chintzan tan banle'n tane'n yi e'chk ajtza'kl yi jicyuch te'j. Quil tak'u' ama'l scyetz yi e' incontr tan cyoque'n tan imbuchle'n.
- 122 No'k bin tcwentu', qui't tzun lcho'c yi e' pajol ca'wl tan imbuchle'n.
- 123 Ja k'e'xij inwutz tan xmaye'nu' yi tona' tz'ulu' tan incolche'n, yi tona' lne'l liwr, chi yi suki'nt tanu'.
- 124 Chin q'uicy'leju' tan yi banl talma'u', na in ðchakumu'. Chin ðchuse'u' mas te yi teru' tajbilu'.
- 125 Tak' tzaju' wajtza'kl na in ðchakumu' nin na waj tz'el mas intxum te yi yolu'.
- 126 Wajcaw ja wi't opon tiempil tan toque'nu' tan wuch'eye'n, na yi e' incontra'tz ja el k'ej yi ðchusu'nu' cya'n.
- 127 Poro yi in wetz mas na chimpek' te yi teru' ðchusu'nu' swutz e'chk balaj oro.
- 128 Ej nin xomchin te yi teru' tajbilu'. Nin na chi'ch inc'u'l scye'j yi e' yi na chiban yi e'chk takle'n cachi'.

*PE**-17-*

- 129 Yi yolu' Ta', chumbalaj nin, cha'stzun te na imban tane'n.
- 130 Na yi na ko'c tan xtxumle'n yi yolu' na skojax cyakil skawutz.
- Nin tan yi yolu' na jal cyajtza'kl yi e' yi qui'c mas chichusu'n.
- 131 Nternin na el walma' tan tele'n intxum te teru' ca'wlu'.
- 132 Chin xmaytzaju' nin elk k'ajabu' swe'j, chi na banu' scye'j yi e' yi na chipek' te'ju'.
- 133 Chin xch'eyaju' tan inxome'n te yi mbi na tal yi yolu'.
- Quil tak'u' ama'l tetz yi yab ajtza'kl tan xcyewe'n swe'j.
- 134 Chin cole'u' xchik'ab yi e' yi na chitzan tan imbuchle'n, bantz imbnol tane'n yi teru' tajbilu'.
- 135 Lok tzatzinu' swe'j, yi in xchakumu'. Chin xchuse'u' te yi teru' ca'wlu'.
- 136 Wi'nin na nok' tan paj yi qui na chixom wunak te teru' xchusu'nu'.

*TSADE**-18-*

- 137 Kajcaw, chin tz'aknak cu'n ilu', nin chin tz'aknak cu'n cyakil yi ca'wlu' yi na talu'.
- 138 Na cyakil yi yolu' yi alijt cyen tanu' chin tz'aknak cunin nin ba'n k'uke' kac'u'l te'j.
- 139 Wi'nin na chi'ch inc'u'l scye'j yi e' yi ja el yi yolu' te chic'u'l.
- 140 Ja no'c tan ma'le'n cyakil yi e'chk takle'n yi suknapu' yi ko ja el cunu' te'j. Nin ja el

- intxum tetz yi ba'n atit. Cha'stzun yi in, yi in
 in xchakumu' na chimpek' te'j.
- 141 Qui'c ink'e'j nin cya'l na pek' swe'j. Poro qui na
 el cyen yi e'chk ca'wlu' te inc'u'l.
- 142 Chin tz'aknak cu'n yi e'chk takle'n yi na banu'.
 Nin ncha'tz yi yolu', i'tz yi mero bintzi.
- 143 Te yi atin tul sotzaj c'u'lal nin te yi atin tul bis
 o'kl na oc yi yolu' tan inmayse'n.
- 144 Ilenin chin tz'aknak cu'n cyakil yi e'chk ca'wlu'.
 Tak'u' bin wajtza'kl, bantz bene'n xkon in-
 tiemp.

CAF

-19-

- 145 Wajcaw, tetz cu'n walma' na chintzan tan
 jakle'n xch'eybil wetz teru', elk bin k'ajabu'
 swe'j na na waj tzimban tane'n yi e'chk
 ca'wlu'.
- 146 Cho'n na cu' inwutz teru', chin xch'eyaju' bin
 bantz imbnol tane'n yi tajbilu'.
- 147 Yi ntaxk ul skil na chinc'as tan jakle'n xch'eybil
 wetz teru' na cho'n k'uklij inc'u'l te yi suk-
 naku'.
- 148 Nin yi ntaxk cu' tz'o'tz na injoy puntil tan qui
 saje'n inwatl na yi wajbil i'tz tan txumle'n
 yi mbi eka'n tan yi yolu'.
- 149 Tbite'u' bin intzi' inkul, nin tan yi banl talma'u',
 nink ben xkon intiemp, cho'n xom te yi bal-
 ajil yi tajbilu'.
- 150 Yi e' incontr naka'j cu'n ate' tzinxlaj, poro chin
 joylaj nin ate' te yi yolu'.
- 151 Ma yi ilu' teru' Ta', naka'j cu'n atu' tzinxlaj nin
 qui'c mu'x paltil yi e'chk ca'wlu'.

152 Sajle'n tunintz ja el intxum tetz yi teru' ca'wlu'.
Nin bixba'nt tanu' tan xcone'n sbne' opon
tunintz.

RESH

-20-

- 153 Til tzaju' Ta' yi atin tul il, nin bne'u' pawor tan
incolpene'l tzaj. Na qui'c jun tir yi jajk el yi
yolu' te inc'u'l.
- 154 Oku' tan incolche'n bantz inclaxe'n. Chin
cole'u' tk'ab quimichil chi suknu' le yolu'.
- 155 Ma yi e' mal nak qui'c tocbilu' tan chicolche'n
na qui na chixom te yi yolu'.
- 156 Wajcaw, wi'nin xtxaxl talma'u' swibaj. Chin
cole'u' bin tk'ab quimichil. Xomok quen tu'
te yi balajil yi tajtza'klu'.
- 157 At wi'nin incontr yi na chitzan tan imbuchle'n,
poro yi in wetz quil wil cyen yi e'chk ca'wlu'.
- 158 Ja icy' impaj scye'j yi e' yi ja cyaj cyen quilol yi
e'chk ca'wlu'.
- 159 Poro yi in wetz nternin na el walma' te
yi xchusu'nu'. Chin cole'u' bin tk'ab yi
quimichil tan yi banl talma'u'.
- 160 Cyakil yi hintzi cho'n na jal kak'un tul yi yolu'.
Nin quil xit tetz ben k'e'j ben sak, na chin
tz'aknak cu'n tircu'n.

SIN

-21-

- 161 Qui'c wetz wil, poro na chitzan yi e' yi at chik'e'j
tan imbuchle'n. Poro qui'c tz'an na ilenin
sweke' xchi' yi yolu'.

- 162 Nternin na chintzatzin te yi suki'nt tanu', na le wutz wetz wajtza'kl ni'cu'n tu jun c'olój inme'bi'l.
- 163 Na chi'ch inc'u'l te yi la'jil. Qui'c mu'ḥ tal najk chimpek' te'j. Poro ilenin na ok' inc'u'l te yi ḥchusu'nu'.
- 164 Cha'stzun te cyakil nin k'ej na wak' ink'ajsbil teru', na qui'c mu'ḥ tal paltil yi ca'wlu'.
- 165 Nin cyakil yi e' yi na chipek' te yi ḥchusu'nu' na chitzatzin cyera'tz, nin qui'c nin jun e'chk takle'n yil xcy'e' tan chixite'n.
- 166 Wajcaw, cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' yi tz'ocoponu' tan incolche'n, na ilenin na chintzan tan banle'n tane'n yi e'chk ca'wlu'.
- 167 Na chinxom te yi tajbilu', nin tetz cu'n walma' na imban tane'n.
- 168 In c'ulutxum jak' yi teru' ca'wlu'. Nin na el xtxumu' tetz yi mbi na imban.

TAU

-22-

- 169 Najk opon yi intzi' inkul swutzu', na na chintzan tan jakle'n ḥch'eybil wetz teru'. Tak' tzaju' wajtza'kl chi yi na tal yi yolu'.
- 170 Najk opon yi inoración swutzu', bantz toque'nu' tan incolche'n chi talnaku' le yolu'.
- 171 Swak'e' ink'ajsbil teru', na ja ḥchaju' yi ca'wlu' swetz.
- 172 Tzimbitzij e'chk bitz teru' na suknaku' swetz tul yi yolu' yi tz'ocoponu' tan wuch'eye'n, nin chin tz'aknak cu'n yi yolu'a'tz.

- 173 Nin na el intxum tetz yi list atite'tu' tan wuch'eye'n. Na na chinxom te yi teru' ca'wlu'.
- 174 Wajcaw, yi wajbil i'tz tan toque'nu' tan incolche'n, na nternin na chintzatzin yi xomchin te xchusu'nu'.
- 175 Chin cole'u' tk'ab quimichil, bantz woque'n tan tak'le'n ink'ajsbil teru'.
- Chin xch'eyaju'. Xomok quentu' te yi balajil yi tajtza'klu'.
- 176 Qui't na pujx imbe' wa'n chi na ban jun tal cneru' yi na tx'akxij. Sajk binu' tan wuch'eye'n, na qui na el yi xchusu'nu' te inc'u'l.

120

Na oc Wajcaw tan wuch'eye'n tul e'chk sotzaj c'u'lal

- ¹ Te yi na ul sotzaj c'u'lal tzinwutz, na cu' inwutz tetz Wajcaw, nin na stza'wej i' intzi' inkul.
- ² Wajcaw, chin cole'u' na qui na waj chinxom te cyajtza'kl yi e' la'j, yi e' yi na chijal cu'n wi cyak'.
- ³ ¿Poro mbil tak' scyetz yi e' la'ja'tz yi na chijal cu'n wi cyak'? Qui'c ltak' scyetz.
- ⁴ Na tz'ul jun chicaws, yi ni'cu'n xch'onat tu xch'onat e'chk flech yi chin juyuch nin wi'. Nin ni'cu'n sbne' chicaws tu xtxa' k'ak' yi cu'nak tunin jatx.
- ⁵ Te yi atin xchixo'l yi e' la'ja'tz, ni'cu'n yi cho'nk najlchin xchixo'l yi e' tu Mesec, yi chin txuc nin e'. Nin ni'cu'n yi cho'nk at innajbil xchixo'l yi e' tu Cedar, yi chin juntlen nin e'.

- ⁶ Ja icy' impaj tan najewe'n ächixo'l yi e' wunaka'tz
yi ntin oyintzi' cya'n.
- ⁷ Yi na waj yil jal tzatzin paz skaxo'l, ntin oyintzi'
na cyaj cyetz.

121

Cho'n na saj äch'eybil ketz tu Kataj Ryos

- ¹ Yi na inxmay nin yi e'chk ju'wtz, kale atit e'chk
chik'ajbil yi e' wunak, na no'c tan xtx-
umle'n:
“¿Cho'n polo' lsaj äch'eybil wetz scye'j e' taw
wutza'tz?”
- ² Qui', na yi äch'eybil wetz, cho'n lsaj te Wajcaw, yi
bnol tetz yi tcya'j tu yi wuxtx'otx'.
- ³ Quil tak' i' ama'l tan kaje'n trimp. Na yi ketz
Kajcaw, qui'c jun rat yi nink wit, ma na
xomquen tu i' tan kaq'uicy'le'n.
- ⁴ Yi q'uicy'lom ketz, yi o' xonl Israel, qui'c jun tir yi
najk xnacpij, qui'c jun tir yi najk wit.
- ⁵ Yi ketz Kajcaw, i' q'uicy'lom ketz. Xom quen tu i'
tan kuch'eye'n.
- ⁶ Quil kalo'on tan stz'a'al k'ej, nka tan yi xaw yi na
txekun lak'bal.
- ⁷ List i' tan kacolche'n tk'ab e'chk pilbil ketz. Na list
atit i' tan kuch'eye'n.
- ⁸ Q'uicy'le'n cho' ta'n yi na ke'l xe kaca'l, jalen yi na
ku'lt. Nin ya'stzun sbajok ske'j sbne' opon
tunintz.

122

At wi'nin k'ej Jerusalén

- ¹ Chumbalaj nin na wil yi na cyal swetz:
“Quin xe ca'l Kajcaw, tan c'u'laje'n i'.

- Quin xe ca'l yi kaRyosil yi at Jerusalén,” che'ch swetz.
- ² Nin yil kocopon le tnuma'tz, nin yi na ko'c tul yi tapij yi at solte'j,
- ³ na kanachon te'j yi i'tz yi tnum yi bnixnak tan kamolol kib tul, cyakil yi o' yi o' xonl Israel.
- ⁴ Na cho'n na kamol kib cyakil yi o' xonl Jacow tul, tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Kataj, chi alijt cyen ta'n scyetz kamam kate'.
- ⁵ Nin i'tz yi tnum kale e' c'olewe't yi e' rey, yi e' xonl k'ajtzun rey Luwiy, tan pujle'n xtisya' sajle'nix tunintz.
- ⁶ Nachwok bin Kataj tibaj Jerusalén, tan jale'n tzatzin paz tc'u'l.
Nin nachwok Kataj tan jale'n tzatzin paz squibaj yi e' wunak yi na chipek' te'j.
- ⁷ Ncha'tz nachwok Kataj squibaj yi e' yi najlche' tul tapij yi at solte'j.
Nachwok Kataj, yi qui'k ljal xo'w scye'j yi e' yi najlche'-tz tul.
- ⁸ Ncha'tz na cu' intzi' tan jakle'n yi tzatzin paz tibaj, na at e' inxonl, nin at e' wamiw yi najlche'-tz tul.
- ⁹ Nin ncha'tz tan tu' yi at yi ca'l Kataj Ryos tul, na cu' intzi' tan tk'ol i' yi banl tibaj.

123

Cho'n kawutznin te Kataj tan jale'n yi tajwe'n sketz

- ¹ Wajcaw, cho'n inwutznin te'ju', yi ilu' teru' yi cho'n najliju' tcya'j.
- ² Cho'n na inwutznin te'ju', chi na ban jun mos yi na wutz quen te yi patrón tan jale'n yi

tajwe'n tetz. Nin cho'n na inwutznin te'ju' chi na ban jun xun aj csinu' yi na oc yi xna'n yi patrón i' tan jatxle'n nin yi wa'.

³ Elk bin k'ajabu' ske'j Kajcaw. Elk k'ajabu' ske'j. Na chin il nin ato' cu'nt xchik'ab yi e' ric.

⁴ Nimix cunin yolbil ketz ja icy'pon ka'n, na yi e' rica'tz scyuch' yi e' yi na cyocsaj quib nim tu chime'bi'l, na chitzan tan telse'n kak'ej, nin tan kajisle'n.

124

Yi tajwe'n tan cyalol yi xonl Israel

¹ Yi qui'k nxom Kajcaw ske'j tan kacolche'n, ja klo' wi't kaquim.

² Yi qui'k xom wi' i' ske'j yi cyoque'n yi e' kacontr tan kabiyle'n, ja klo' wi't kasotz.

³ Na yi cyule'n yi e' kacontra'tz tan kabiyle'n, ja klo' kaquim kacyakil cu'n, na wi'nin xchi'che'n chic'u'l ske'j.

⁴ Ja klo' wi't katzaj, na ni'cu'n nchiban yi e' kacontr ske'j chi na ban jun tzanla' yi na elu'l. Ja klo' ke'l tan a' tane'n.

⁵ Ja klo' ben jicyol kacyakil cu'n, nin ja klo' kaquim junawes.

⁶ Poro ntyoñ tu' tetz Kajcaw, na qui nin tak' i' ama'l tan kabaje'n cya'n kacontra'tz.

⁷ Ma na ja ke'l liwr xchik'ab, chi na ban jun txuc yi na el ojk tk'ab yi aj txuquinl. Na qui nin nxcye' yi chitramp tan katz'amle'n cyen, ma na ja ke'l liwr.

⁸ Na jun cu'n cho'n na saj yi xch'eybil ketz te Kajcaw, yi bnol tetz tcya'j tu yi wuxtx'otx'.

125

Quil chiyucan yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te Kajcaw

- ¹ Cyakil yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te Kajcaw, ni'cu'n quitane'n cye'tz chi tane'n yi wi'wtz Sión yi cya'l na xcy'e' tan yuque'n mu'x̄ tal, nin iḡnin ate' cyera'tz sbne' opon tunintz.
 - ² Chi tane'n yi tnum Jerusalén yi at e'chk wi'wtz solte'j, cha'tz tane'n Kajcaw, at i' scye'j yi e' tetz tan chiq'uicy'le'n cyakil tiemp.
 - ³ Yi e' mal wunak yi na chicawun jalu' nk'e'tz cyakil tiemp x̄chicawunk le yi ama'l yi tak'nak Ryos scyetz yi tanum. Na qui na taj i' yi nink chixom yi tetz tanum te yi yab ajtza'kl yi na chixom yi e' wunaka'tz te'j.
 - ⁴ Wajcaw, elk k'ajabu' scye'j yi e' balaj wunak. Bne'u' jun ba'n scyetz yi e' yi jicyuch te cyajtza'kl.
 - ⁵ Poro yi e' yi na chixom te e'chk yab ajtza'kl, lok tak'u' chicaws chi na tuleju' yi e' mas mal nak.
- ¡Lok jal tzatzin paz le tnum Israel!

126

Jun oración tan tak'le'n kak'ajsbil tetz Katajyi na ke'l liwr x̄chik'ab kacontr

- ¹ Yi xtx'ixpe'n kaswert tan Kajcaw, quinín kocsaj yi ko i'tz yi bintzi, na icu'n wutzicy' tu' nkulej.
- ² Na ja katzatzin, nin ja kaḡch'in tan yi tzatzin yi ato' cu'nt. Nin yi e' yi qui na cyek x̄chi' kaRyosil ja cyal: “I'tz yi cyetz cyajcawil yi mmo'c tan quich'eye'n,” che'ch.

- ³ Nin bintzi, ja oc Kajcaw tan kuch'eye'n, na ja ban i' wi'nin e'chk milawr tan kuch'eye'n nin jalu' na katzatzin.
- ⁴ Kajcaw, xtx'ixpe'n binu' kaswert kacyakil cu'n chi na ban jun ama'l skajwutz yi na cu' a'bal tibaj.
- ⁵ Na yi e' yi chin q'uixbel nin na chiban tan tawle'n jun ujul, wi'nin na chitzatzin yi na je' cosech cya'n.
- ⁶ Pe nak sutz chic'u'l, nin na chibisun yi na chiben tan tawle'n yi ij, poro yi na chiben tan je'se'n yi cosech na chibitzin tan bi'l tzatzin, na eka'n yi cosech cya'n yil chu'l tzaj.

127

Ryos na ak'on cyakil yi tajwe'n sketz

- ¹ Yi ko qui xomij Kajcaw ske'j yi na ko'c tan banle'n jun ca'l, qui'c na tak' cyakil yi e'chk ak'un yi na chiban yi e' bnol tetz.
- Mpe chumbalaj nink e' tan banle'n yi e'chk ak'una'tz, qui'c xac sbne'.
- Ncha'tz yi ko qui'c Kajcaw tan q'uicy'le'n jun tnum, qui'c na tak' mpe ate'-k q'uicy'lom tetz.
- ² Ncha'tz ko qui k'uklij kac'u'l te Kataj, qui'c na tak' sketz pe nink tz'el kawatl jalchan cunin tan ak'un,
- nin yil kak'uj jalen benak k'ej tan xtx'acle'n jamel kawa',
- na na oc i' tan quich'eye'n yi e' yi xomche' te tetz tajbil, nin na tak' i' chiwatl.
- ³ Je junt xtxolbile'j:
Cyakil yi e' kanitxa' yi na chijal,

- Kajcaw na ak'on tetz. I'tz jun balaj oy yi na tak' i'.
- ⁴ Ej nin yi e' kanitxa' yi na chijal yi o' ac'aje't, ni'cu'n tu flech yi at tk'ab jun ajtxuquinl.
- ⁵ Ba'n cyeri e' yi at jun c'oloy yi e'chk flecha'tz xchik'ab. Na quil tz'el chik'ej tan chicontr.
- Nin yi e' pujul xtisya', chixobok cyetz na xomche' jun c'oloy q'uicy'lom cyetz.

128

Yi banl Kataj yi na tak' i' scyetz yi e' yi e' c'ulutxum jak' ca'wl i'

- ¹ Ba'n cyeri yi e' yi na cyek xchi' Ryos, nin yi e' yi c'ulutxum e' jak' yi tetz ca'wl.
- ² Na yi e'a'tz xchiwank te yi cyak'un. Xchitzatzink, nin chumbalaj nin sbne' cyakil yi mbil chiban.
- ³ Ncha'tz yi e' quixel, scyalaj wi'nin cyal. Cho'n cunin xchibne' chi na ban jun wi' uva yi na jal wi'nin wutz.
- Nin yi chinitxajila'tz, cho'n cunin xchibne' chi na xlumin yi ta'kl jun wi' oliw.
- ⁴ Ya'stzun sbajok scye'j yi e'a'tz tan Kajcaw, yi e' yi na cyek xchi' i'.
- ⁵ Lok tak' tzaj Kajcaw yi banl talma' squibaj, jalen wi'wtz Si6n.
- Lok quilu' yil tak' i' banl tibaj Jerusal6n.
- Ixnink ate'u'-tz yil bajij e'chk xtxolbila'se'j.
- ⁶ Lok cyech ninu' chiwutz yi e' chimamaju'.
- Lok jal tzatzin paz bene'n tzi'n le e'chk ama'l cwent Israel.

129

Na ke'l liwr tan Kajcaw

- ¹ Quin techix nin q'uixc'uj icy'pon ka'n, jetz yi xiquil tzaj o', yi o' xonl Israel.
- ² Quin techix nin bis o'kl ja ul skawutz sajl'e'nix tunintz jetz yi ac'ajil tzaj o'.
- Poru quiw cuntunin o' swutz.
- ³ Ja cho'c yi e' kacontr tan kajicy'e'n tan xicy'xab. Nin tan paj biybe'n ketz, at yi e'chk xch'ilil wutz kacoc.
- ⁴ Poru ntyoö tetz Kajcaw, yi jun yi chin tz'aknak cu'n, i' nko' colpin xchik'ab yi e' mal naka'tz.
- ⁵ Lok tz'el chitx'ix yi e' kacontra'tz. Lok che'l ojk yi e', yi e' contr te ka'ama'l Sión.
- ⁶ Cho'nk chiban chi na ban xtze' yi na jal wi'ak xc'o'nil ca'l, yi qui na ch'uy mas nin jalcu'n na ske'j.
- ⁷ Yi jun jilwutz xtze'a'tz qui'c na tak', nk'e'tz cho'n chi na ban triw yi na oc yi taw tan je'se'n nin tan c'alche'n. Nin boc'o'ji'n na ban yi na colxij.
- ⁸ Poru yi nink tz'oc jun yaj tan molche'n yi xtze'a'tz, cya'l nin jun scyeri e' wunak yi na chicy' cu'ntz, yi nink cyal tetz:
- “Ba'n teru' ja tak' Ryos balaj cosech teru'.”
- Ncha'tz i' tetz, qui'c rmeril tan saje'n tlol scyetz yi e' wunaka'tz:
- “Lok tak' Ryos yi banl squibu' chi tane'n wetze'j.”
- Ni'cu'n tzun quitane'n yi e' kacontra'tz chi e'chk xtze' yi qui'c xac.

130

Ba'n k'uke' kac'u'l te Kajcaw

- ¹ Wajcaw, na cu' intzi' teru', na cho'n atin jalen tjul tane'n.
- ² Tbite'u' intzi' inkul, na na chinĕch'in tan jakle'n ĕch'eybil wetz teru'.
- ³ Wajcaw, yi nak ocu' tan xtxumle'n cyakil impaj, ja klo' wi't ne'l cu'n tanu' swutz.
- ⁴ Poro qui'. Na list atite'tu' tan cuyle'n kapaj, bantz koque'nt c'ulutxum jak' ca'wlu'.
- ⁵ Cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' Wajcaw.
Nin cho'n k'uklij inc'u'l te yi yolu'.
- ⁶ Cho'n k'uklij inc'u'l te'ju', na na chintzan tan ĕch'iwe'nu', chi na chiban yi e' q'uicy'lom tnum yi na cyal:
“Lok tz'ul chan skil, lok tz'ul chan skil,” che'ch.
- ⁷ Cyakil o', yi o' xonl Israel, na katzan tan ĕch'iwe'n Kajcaw, na katzan tan ĕch'iwe'n yi banl talma' i', na tan i' na ke'le't liwr.
- ⁸ Kelepon liwr yi o' xonl Israel.
Kelepon liwr tk'ab yi kil tan Kajcaw.

131

Ilenin sk'ukek kac'u'l te Kajcaw

- ¹ Wajcaw, qui na wocsaj wib nim tu wajtza'kl.
Qui na chintzan tan telse'n chik'ej yi e' wunak.
Nin na el intxum tetz yi qui'c wetz tuch' yi e'chk txumu'n, yi qui'c rmeril tan tele'n intxum tetz.
- ² Ma na qui'c na imban, nin qui'c jun yol na wal.
Cho'n cu'n wutane'n chi tane'n jun ni' yi ja wi't txutxun nin k'alu'n tan txu'.

Cho'n wutane'n jalu' chi jun ni' yi qui'c na ban, na nojnak c'u'l.

³ Cha'stzun kutane'n ketz yi o' xonl Israel.

K'uklij kac'u'l te Kajcaw, nin sk'ukek kac'u'l te'j sbne' opon tunintz.

132

Yi suki'nt tan Ryos tetz Luwiy

¹ Wajcaw, at wi'nin xchamilu'. Ilu' yi Ryosil Jacow, nin xchajnak'u' yi poreru' tetz.

Ncha'tz, ulk tx'akx tc'u'lu' yi q'uixc'uj yi muc'nak Luwiy.

² Ulk tx'akx tc'u'lu' yi yol i' yi sukna'k teru'.

Na je yol i'e'j:

³ “Quil na'tij xe inca'l, nin quil nuje'.

⁴ Quil chinwit, nin quil tz'oc inwatl,

⁵ jalen yil bnix yi ca'l Wajcaw wa'n.

At wi'nin xchamil i', na i' tajcawil Jacow.”

⁶ Te yi ato' Efrata, ja kubit yi na' atite't yi ca'xa' kale at cu'nt yi ca'wlu'.

Nin ja xka'k tan ticy'le'n.

Cho'n jale'n ka'n le ama'l Jaar.

⁷ Quin bin xe ca'l Kajcaw. Quin kamejek swutz i'.

⁸ Ma jalu' Kajcaw, sajku' skaxo'l, tuml yi ca'xa'u' yi wi'nin porer.

A'toku' skuch', tzone'j wi'wtz.

Najanku' skaxo'l tetz ben k'ej ben sak.

⁹ Nink chiwekxij yi e' pale'u' tan be'chok yi chin stum nin yi na xchaj yi at chibalajil.

Lok chi'ch'in yi e' tanumu', yi xansa'n che't, tan yi tzatzin yi ate' cu'nt.

- 10 Bantz tele'n cu'n te yi yolu' yi talnaku' tetz Luwiy
yi ħchakumu', qui bin ltil cyenu' yi rey yi
je'nak xtxa'olu'.
- 11 Na je bin yolu'e'j yi talnaku' tetz Luwiy, nin yi
talnaku' yi tz'elepon cunu' te'j:
- 12 “Swak'e' ama'l tetz jun axonl tan toque'n tetz jun
rey.
Nin ncha'tz, kol chiban tane'n yi ara xonl yi katrat,
nin kol chiban tane'n yi wetz inca'wl yi
swale', swak'e' tzun ama'l scyetz tan chi-
cawune'n tetz ben k'e'j ben sak.”
- 13 Je'nak xtxa'ol Kajcaw kaRyosil yi wi'wtz Sión
tetz najbil i'. Na je yol i'e'j:
- 14 “Yi jun ama'le'j, wi'nin na chimpek' te'j, na
ya'stzun kale chin najewe't.
- 15 Swak'e' imbanl tibaj chiwa' yi e' yi najlche' le yi
jun tnuma'tz.
Snojck chic'u'l cyakil yi e' me'ba' yi ate' ħchixo'l.
- 16 Che' inweke' yi e' pale' tan be'chok yi chin stum
nin yi na ħchaj yi at chibalajil.
Nin chiħch'ink yi e' intanum yi xansa'nt wa'n tan yi
tztatzi'n yi ate' cu'nt.
- 17 Nin swak'e' ama'l tetz jun xonl Luwiy tan
cawune'n tzone'j wi Sión.
Nin yi jun txekbila'tz quil tzaj, na scawunk yi jun
ajcawa'tz yi bixba'ntz wak'un, tetz ben k'e'j
ben sak.
- 18 Tz'elepon chitx'ix yi e' tetz contr wa'n.
Ma yi i' tetz, sjalok wi'nin tetz k'e'j tan cawu'n,”
stzun Kajcaw bantz.

- ¹ E'u' kajwutz quibit tzaju', kale'n nin sk'il yi na kamol cu'n kib, nin yi junit na ban yi kajtza'kl.
- ² Na cho'n cunin tane'n chi tane'n yi c'o'cal yi perfum yi na je' kojij xo'l chiwi' yi e' wi'tz pale', yi na ac' yi chixmatzi', nin yi na cupon te kul be'ch cyetz.
- ³ Ni'cu'n yi jun lok' iba'tz chi yi k'ab che'w yi na cu' tibaj yi wi'wtz Hermón.
- Na yi na el a', na xon xo'lak xtze'.
Na txa'xax cyakil e'chk ju'wtz cwent Sión ta'n.
Ej nin ya'stzun yi ama'l kale na tak'wit Ryos yi banl talma'.
Nin ya'stzun yi ama'l kale na bene't xkon chitiemp yi e' balaj nak yi at lok' ib scyuch'.

134

Kajcaw tz'ak'on banl squibaj

- ¹ E'u' xchakum Kajcaw, quiwit. Quil chik'e'xiju' tan tak'le'n chik'ajsbilu' swutz Kajcaw. Cyakil nin akale'n cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz, yi e'u' yi na chixconu' xe ca'l i'.
- ² Ba'n cyak' ninu' chik'abu' kale atit yi ama'l yi chin xan nin tan tak'le'n k'ej i'.
- ³ Tak' tzaj bin Kajcaw, yi najlij wi Sión, yi banl talma' squibu'. Na yi ketz Kajcawa'tz i' bnol tetz yi tcya'j tu yi wuxtx'otx'.

135

Qui'c junt Ryos yi cho'nk chi Kajcaw

- ¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw.

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw, nin yi e'u' yi e'u'
 xchakum i' cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.

² Yi e'u' yi ate'u' xe najbil i' tu yi e'u' yi ate'u'
 wutzk'anil yi najbil i',

³ tircu'n kak'e' len kak'ajsbil tetz i', na wi'nin banl
 talma' i' ske'j.

Kak'e' kak'ajsbil tetz na na el k'ajab i' ske'j.

⁴ Nin je'nak xtxa'ol i' Jacow tan xcone'n tetz i', yi
 Jacowa'tz yi na a'lchij Israel tetz.

⁵ Ncha'tz na el katxum tetz yi ketz Kajcaw, yi
 kaRyosil, cya'l jun yi cho'nk chi i' tetz.

Qui'c jun ryos yi cho'nk chi i'.

⁶ Nin yi i' tetz na xcy'e' tan banle'n alchok takle'nil
 yi na taj. Mpe ik tzi'n tcya'j nka tzone'j
 wuxtx'otx' nka xe mar.

⁷ Ba'n na tanq'ue'n tib yi sbak' ta'n jalen tzi'n tcya'j.
 Nin na cu' xlitz' ta'n tetz techl yi na saj a'bal.
 Ej nin tan i' at cyek'ek'.

⁸ Yi Kajcawa'tz i' ak'on chicaws yi e' aj Egipto na
 nin e' quim yi e' bajx chinitxa' ta'n.

Nin nk'e'tz ntin yi e' wunak, ma na nicy'nin yi bajx
 cyal yi cyawun.

⁹ Ja xchaj i' wi'nin e'chk milawr scyetz yi e' aj
 Egipto. Xchaj i' wi'nin milawr tetz yi faraón
 scyuch' yi e' mas ajcaw yi ate' xla'j i'.

¹⁰ Ja chiquim wi'nin wunak tulak e'chk nación, nin
 wi'nin wi'tz rey e' quim ta'n.

¹¹ Ja quim yi chireyil yi e' amorreo ta'n yi na bi'aj
 Sehón.

Nin ja quim chireyil aj Basán ta'n yi na bi'aj Og.

Ncha'tz yi e' rey yi ate' Canaán ja chiquim ta'n.

¹² Ma yi chi'ama'l yi e' reya'tz ja tak' i' sketz, yi o'
 tetz tanum, yi o' xonl Israel.

- 13 Wajcaw, yi teru' bi'u' sna'wsok sbne' opon tun-
intz na quil sotzu' tetz ben k'ej ben sak.
- 14 Tz'ocopon Kajcaw tan banle'n xtisya' skaxo'l yi
o' tetz tanum. Nin tz'elepon k'ajab i' ske'j.
- 15 Cyakil yi chiryosil yi e' wunak banij cuntu' qui-
tane'n tan oro nka tan sakal, na wunak tu'
bnol tetz.
- 16 At chitzi' tane'n poro qui na chijilon.
At chiwutz tane'n poro qui na chixmayin.
- 17 At chiχchin tane'n poro qui na quibit jun yol.
Qui na chiyuc quib, na qui'c chixew at.
- 18 Nin yi e' bnol cyetz, na elepont yi ni'cu'n e' tu
chiryosila'tz.
- Ncha'tz yi e' yi na k'uke' chic'u'l te e'chk ryosa'tz,
ni'cu'n e' scyuch'.
- 19 Ma yi o' ketz yi o' xonl Israel, kak'e' bin kak'ajsbil
tetz Kajcaw.
- Ncha'tz yi e' kapale'il, tajwe'n tan cyak'ol
chik'ajsbil tetz i'.
- 20 Nin ncha'tz yi e' xonl Leví, tajwe'n tan cyak'ol
chik'ajsbil tetz Kajcaw.
- Cyakil o' yi na kek χchi' Kajcaw, kak'e' kak'ajsbil
tetz i'.
- 21 Kak'e' bin k'ej Kajcaw yi najlij le tnum Jerusalén,
yi at wi Sión.
Kak'e' kak'ajsbil tetz i'.

136

Quil sotz yi banl talma' Kataj yi at skibaj

¹ Katyoχink tetz Kajcaw, na chumbalaj nin i'.

Na yi banl talma' i' quil sotz tera'tz.

² Katyoχink tetz i' na i' yi wi'tz Ryos swutz alchok
ryosil tzone'j wuxtx'otx'.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

³ Katyoxink tetz i' na i' yi wi'tz ajcaw squibaj yi e' ajcaw.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

⁴ Katyoxink tetz i', na ntin cu'n i' na xcy'e' tan banle'n e'chk milawr.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

⁵ I' bnol tetz yi tcya'j tan yi tetz tajtza'kl.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

⁶ I' anc'une'n yi a' tan jale'n tx'otx'.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

⁷ I' bnol tetz yi e'chk lmak txekbil yi at tcya'j.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

⁸ I' bnol tetz yi k'ej yi na txekun chajk'ej.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

⁹ I' bnol tetz yi xaw tu yi e'chk tx'uml yi na chitx-ekun lak'bal.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

¹⁰ I' biyon yi e' bajx chinitxa' yi e' aj Egipto.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

¹¹ I', e' elsan tzaj yi e' kaxonl jak' chica'wl yi e' aj Egipto.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

¹² Tan yi tetz xchamil ja bnix cyakil yi e'chk milawra'tz.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

¹³ I' jatxon cu'n yi Cyak Mar.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

¹⁴ I' e' icy'san tzaj yi e' kaxonl tul yi jun mara'tz.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

¹⁵ I' jopon cu'n yi mar kale e' bek'xe't yi e' sanlar yi faraón.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

16 I' bajxij xchiwutz yi e' tanum le ama'l tz'inunun tu'.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

17 I' biyon cu'n yi e' wi'tz rey.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

18 I' e' soztzan cu'n yi e' ajcawa'tz.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

19 I' biyon cu'n Sehón, yi chireyil yi e' amorreo.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

20 I' biyon cu'n Og yi chireyil yi e' aj Basán.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

21 I' jatxon cu'n yi chi'ama'l yi e' reya'tz.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

22 Nin ja tak' i' sketz yi o' xonl Israel.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

23 I' mo'c tan kuch'eye'n yi mu'l soztzaj c'u'lal skawutz.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

24 I' na kacolon xchik'ab yi e' kacontr.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

25 I' c'a'chanl ketz scyuch' yi e' txuc.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

26 Katyoëink bin tetz Kataj Ryos yi at jalen tzi'n tcyaj.

Na yi banl talma' i' quil soztz tera'tz.

137

Quil tz'el katnumil te kac'u'l

1 Te yi ato' tzaj stzi' yi tzanla' Babilonia, cho'n c'olëcho' tan bis o'kl tan paj yi tule'n tx'akx Sión tkac'u'l.

2 Nin cho'n na kach'imbaje'n yi kakbetz, yi arpa, te e'chk xk'us, tan yi bis yi ato' cu'nt.

- ³ Nin yi e' wunak yi o' icy'anin pres, nin e' oc tan kabuchle'n. Itzun cyaltz sketz: “Or bitzinwok. Tzatzinwok. Bitzijwok e'chk bitz yi na ibitzij yi atix tzajwok le itanum Sión.”
- ⁴ Poro ħmbi rmeril tan kabitzil e'chk bitz yi na kabitzij tetz Kajcaw, le jun ama'l yi o' tu' awer nak tul?
- ⁵ Na yi kol tz'el yi tnum Jerusalén te kac'u'l, ba'nt cu'n yi nink skej yi jalaj kak'ab yi kasbal.
- ⁶ Ncha'tz lok skej katzi'. Qui'tk tz'a'w yol ka'n yi kol tz'el yi katnumil te kac'u'l. Nin ko qui't kak' k'ej.
- ⁷ ¡Kajcaw! Ulk tx'akx tc'u'lu' yi chiyol yi e' kacontr yi e' aj Edom yi cyal. Na je chiyole'j yi cwe'n woc' yi katnumil Jerusalén:
 “Elk cu'n Jerusalén swutz.
 Qui't na kaj lkil cu'n yi jun tnuma'tz.
 Oponk tzaj yi ħch'ukbe'n tetz jalen txe',” che'ch bantz.
- ⁸ Ma yi tnume'j, yi Babilonia, tz'ul caws na copon xitu'n. Tz'elepon cu'n swutz. Ba'n cyeri e' yi chocopon tan xite'n cu'n yi jun tnume'j, na xitok tan paj yi buchij cho' cya'n.
- ⁹ Ba'n cyeri e' yi chocopon tan chitz'amle'n nin tan chijabe'n quen yi chinitxajil yi e' aj Babilonia'tz te'jak e'chk c'ub.

138

Jun oración tan tyoħi'n tetz Kajcaw

- ¹ Wajcaw, tetz cu'n walma' chintyoħink teru', nin swak'e' ink'ajsbil teru' ħchiwutz cu'n yi chiryosil yi e' mas wunak.

² Yil chinmeje', cho'n tz'ajnin inwutz kale atite't yi
ca'lu', yi wi'nin xanil.

Na xchinmejek tan tyoxi'n teru' tan yi banl talma'u'.
Nin xchinmejek tan tu' yi na el intxum tetz yi nk'e'tz
ilu' la'j.

Nin xchinmejek tan tu' yi at mas k'ej yi bi'u' tu yi
yolu', swutz cyakil e'chk takle'n yi at.

³ Yi cwe'n inwutz teru', ja stza'weju' yi intzi' inkul
nin ja tak'u' junt tir inwalor.

⁴ Cyakil yi e' rey yi ate' bene'n tzi'n wi munt, choco-
pon len tan tak'le'n chik'ajsbil swutzu', yil
quibit yi mbi'tz yi suki'nt tanu'.

⁵ Chocopon tan tak'le'n chik'ajsbil teru' tan cyakil
yi txumijt tanu'.

Na yi ilu' teru' Wajcaw, wi'nin teru' k'aju'.

⁶ Mpe cho'nk atu' tu yi k'aju' jalen tzi'n tcyaj, ilenin
na ocu' il scye'j yi e' prow yi ajnake' tzaj.

Ma yi e' yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl qui na
ocu' il scye'j.

⁷ Te yi atin tul sotzaj c'u'lal tan paj yi e'chk il, ilenin
atu' tan wuch'eye'n.

Xomij yi poreru' tan wuch'eye'n.

Nin na chinclax tanu',

xchik'ab yi e' incontr, yi nternin na chi'ch chic'u'l
swe'j.

⁸ Wajcaw, tzatzin cu'n jeponu' tan banle'n yi teru'
tajbilu' yi txumijt tanu' swe'j.

Na yi banl talma'u', quinin bajsbe'n tetz.

Qui bin ltx'akbaj cyenu' yi ja wi't xe'tiju' tan
banle'n swe'j.

139

Na til Ryos cyakil yi na kaban

- 1 Wajcaw, na tilu' yi ħe'n wutane'n. Na na ocu' tan ma'le'n wajtza'kl.
- 2 Na tilu' cyakil yi e'chk takle'n yi na imban, mpe joylajk atite'tu', poro na tilu' yi mbi na icy' tinc'u'l.
- 3 Na na tilu' yi na' na na'j nint. Nin na tilu' cyakil yi mbi na imban.
- 4 Ntaxk nin eltzaj inyol le intzi' ja wi't tilchanu' yi mbi swale'.
- 5 Atu' tzinwutz, atu' wutz incoc nin atu' tzinxlaj. Nin at yi k'abu' tinwi'.
- 6 Qui na pujx yi jun xtxolbila'tz wa'n. Wi'nin q'uixbel tan tele'n intxum tetz.
- 7 Qui'c rmeril yi nink chimben joylaj tan wewal wib swutz yi teru' espírituju'. Qui'c rmeril nink wew wib swutzu'.
- 8 Na yi nink chinjepon tzi'n tcya'j, at ninu'-tz. Nin yi nink chimben jak' tx'otx' ħchixo'l alma', at ninu'-tz.
- 9 Yi nink chimben xicy'in joylaj tele'n tzi'n, kale na je'ule't k'ej, nka yi nink chimben cwe'n tzi'n jalajicy'en mar,
- 10 ilenin tz'opon k'abu' swe'j. Nin chintx'amxok tanu'.
- 11 Mpe nink wew wib tc'u'l tz'o'tz. Mpe nink tz'oc yi tkan skil tetz tz'o'tz.
- 12 Quil xcye' yi tz'o'tza'tz tan wewe'n swutzu'. Na yi tz'o'tz, chin tkan skil nin na ban swutzu'. Na yi tz'o'tz tu yi tkan skil, nicy' nin tu' swutzu'.

- 13 Ilu' bnol tetz inna'chl kale na chintxumune't, tu cyakil yi inwankil. Ilu' bnol tetz te yi atin tzaj twankil intxu'.
- 14 Swak'e' k'eju' na wi'nin na ne'l yab te yi xe'n cu'n nchimbrix tanu'. Nin jun cu'n na wocsaj yi xtxolbila's.
- 15 Na sak swutzu' yi bnixe'n cu'n yi inwankil tul jun ama'l yi ewun cu'n yi ni'cu'nk yi ik nicy'al yi munt.
- 16 Sak swutzu' yi xe'n cu'n bnixe'n yi inwankil. Na tz'iba'nt tanu' yi xe'n sbne' inwankil yintaxk bnix. Bixba'nt tanu' yi jatna' yi ank'i'n yi ak'ij swetz tzone'j wuxtx'otx'. Bixba'nt tanu' te yintaxk nitz'ij.
- 17 Ta', yi tajtza'klu' qui nin ajlbe'n tetz, nin yi nink kamol cu'n quil xcy'e' yi munt tetz cu'lbil.
- 18 Yi nink no'c tan tajle'n cyakil yi tajtza'klu', quil chinxcye' te'j. Na icy'nak cu'n yi tajtza'klu' swutz yi samlicy' yi at stzi'ak mar. Nin kol saj inwatl te yi na chintzan tan tajle'n, ixxnin tane'ntz yil tz'el inwatl, quil chinxcye' tan tajle'n.
- 19 Ma jalu' Ta', che'lk cu'n swutz yi e' yi qui na cyek xchi'u'. Che' lajlenu' yi e' biyol nak tzinwutz.
- 20 Na na chitzan tan telse'n k'eju' tu chijilon. Qui'c mu'x tal xanil yi bi'u' xchiwutz.
- 21 Ma jalu' Wajcaw, ¿qui pe' na chi'ch wetz inc'u'l scye'j yi e' yi na chi'ch chic'u'l te'ju', yi e' yi na chitzan tan telse'n k'eju'?
- 22 Na Ta', na chi'ch inc'u'l scye'j, na e' cu'n incontr tane'n.

- 23 Ta', ma'laju' wajtza'kl, bantz tilolu' yi mbi na icy' tinc'u'l. Ba'n chimpilu' tan tilolu' yi ko ba'n atine't nka qui'.
- 24 Tile'u' yi ko na chinxom te jun yab ajtza'kl. Nin xchaje'u' yi balaj be' swetz, yi na tak' itz'ajbil tetz ben k'ej ben sak.

140

Oración tan toque'n Ryos tan kacolche'n

- 1 Ta', chin cole'u' xchik'ab yi e' mal nak. Chin q'uicy'leju' xchik'ab yi e' aj biyonl.
- 2 Yi e' yi ntin oyintzi' na chitxum, qui'c jun tkuj yi qui'k na choyintzin.
- 3 Chin ch'on nin chijilon chi xch'onol yi na kalo'on tan jun lu'baj. Ni'cu'n chijilon tu wenenil jun lu'baj.
- 4 Ta', chin q'uicy'leju' xchik'ab yi e' mal naka'tz. Chin q'uicy'leju' xchik'ab yi e' aj biyonl, yi e' yi na chitzan tan joyle'n puntil tan inxite'n.
- 5 Na yi e'a's yi na cyocsaj quib nim tu cyajtza'kl ja bnix tramp cyak'un tan incwe'n tul. List tane'n e'chk leb tu akwil tan intz'amle'n. Ja wi't cu' cya'n le imbe'.
- 6 Je inyole'j yi wal tetz Kajcaw: "Ta', ilu' inRyosil. Tbit tzaju' bin yi intzi' inkul. Ilu' colol wetz nin chin cham nin ilu'.
- 7 Ilu' na colon inwi' yi na chu'l incontr tan oyintzi' swe'j."
- 8-9 Ta', qui'k tak'u' ama'l scyetz yi e'a's tan chibnol yi cyajbil. Qui'k tak'u' ama'l tan chibnol yi e'chk takle'n yi ja wi't baj chitxumul.

Na yi e' incontra'tz nternin na cyocsaj quib nim,
na le chiwutz cyetz ja wi't chitx'acon.

Poro e' te'n nink chicu' te'u'l chitxumu'n yi ja wi't
baj chitxumul.

¹⁰ Lok saj jun chin k'ak' tanu' tan chisotzaje'n.

Che' jo'lninu' tul e'chk julil a' kale qui'cle't rmeril
tan cyele'n tzaj.

¹¹ Quil tak'u' ama'l scyetz e' aj jisonl tan cya'te'n
skaxo'l tzone'j wuxtx'otx'.

Lok xom yi il scye'j yi e' aj biyonla'tz tan chixite'n
cu'n.

¹² Poro na el intxum tetz Ta', yi na ocu' tan pujle'n
xtisya', qui na tak'u' quil yi e' me'ba' yi ko
qui'c cyetz quil.

Ma na na ocu' tan chicolche'n yi e' yi buchijche'.

¹³ Yi e' balaj wunak cyak'e' k'aju', yi e' yi tz'aknak
cu'n e', ya'stzun yi e' yil xchinajank te'ju'.

141

Cho'n ajlij inc'u'l te Kajcaw

¹ Cho'n na cu' inwutz teru' Wajcaw. Lok tz'ul
chanu' tan wuch'eye'n. Lok tbitu' intzi'
inkul yi na no'c tan na'wse'n yi bi'u'.

² Wi'nink c'o'cal yi inoración tz'an swutzu'. Cho'nk
cunin c'o'cal tz'an chi insens. Nin yi na
wak'e'n ink'ab tan tak'le'n k'aju' lok tzatz-
inu' te'j chi ik yi oy yi na pat-xij swutzu'
cyakil cwe'n k'ej.

³ Wajcaw make'u' intzi' tan qui walol e'chk takle'n
cachi'.

⁴ Tcy'aj lenu' yi e'chk takle'n cachi' yi at le intx-
umu'n. Quil tak'u' ama'l swetz tan imb-
nol e'chk takle'n cachi'. Quil tak'u' ama'l

siquierk tan inwane'n scyuch' yi e' mal naka'tz yi na bnix e'chk balaj wa'a'n cya'n.

⁵ Ba'n kol cho'c yi e' balaj tan imbiyle'n tan makle'n inwutz tan qui imbnol yi e'chk takle'n cachi'. Ko ya'tz na chiban i'tz jun ba'n tetz wetz. Ba'n kol chimak inwutz na ni'cu'n yi jun xtxolbila'tz tu jun balaj perfum yi na je' kojij xo'l kawi'. Qui ch'on lwil ko ya'tz nu'lij cya'n.

Poron ilenin tzinjake' tetz Ryos tan tk'ol chicaws yi e' mal naka'tz.

⁶ Nin chelepon jo'li'n chibajxom wutz kotx'. Kalena's tzun tz'el chitxum tetz yi ba'n atit yi wetz inyol.

⁷ Tz'elepon xit yi chibakil xljak chinich chi na ban tx'otx' yi na oc xch'ocl.

⁸ Poro yi in wetz Wajcaw, cho'n k'uklij inc'u'l te'ju' yil tz'ocoponu' tan incolche'n.

Cha'stzun te quil chin til cyenu'.

⁹ Chin cole'u' tk'ab yi tramp yi ja bnix cya'n tan incwe'n tc'u'l.

Chin cole'u' tk'ab yi e'chk takle'n yi ja txumxij cya'n tan inlo'one'n.

¹⁰ E' te'nk chicu' tc'u'l yi chitrampa'tz yi ja bnix cya'n.

E' te'nk chilo'on.

Ma yi in wetz lok chimben tzinwutz.

142

Ba'n kacol kib te Kajcaw

¹ Na chinxch'in tetz Wajcaw. Na chinxch'in tan tele'n k'ajab swe'j.

² Cho'n na chintzan tan xocho'n tetz i'.

Cho'n na chintzan tan talche'n cyakil yi bis o'kl yi atin cu'nt.

³ Na te yi atin tul sotzaj c'u'lal, cho'n na chinxochon tetz i'.

Wajcaw na el xtxumu' tetz yi mbi na chitxum yi e' incontr swe'j.

Ja bnix jun tramp cya'n tan incwe'n tc'u'l.

⁴ Nin na no'c tan joyle'n yi atk jun tan wuch'eye'n.

Poru qui'c jun. Cya'l na pek' tan wuch'eye'n.

⁵ Cha'stzun te na cu' inwutz teru' Wajcaw.

Nin je inyole'j yi na wal teru':

“Ilu' yi ama'l kale tzincolwit wib.

Qui'c jun at tzone'j wi munt tan incolche'n, ma na ntin cu'n ilu'.”

⁶ Tbite'u' bin yi na nok' swutzu', na qui'ct inwalor at.

Chin cole'u' xchik'ab yi e' incontr yi na cyaj cho'c tan intz'amle'n, na yi e' cyetz, mas tcu'n cham e' tzinwutz wetz.

⁷ Ne'lk tanu' liwr, ne'lk tanu' xetze', bantz wak'ol ink'ajsbil teru'.

Nin kol xchaju' yi banlu' swetz, xchixomok tzun yi e' balaj nak swe'j.

143

Cho'n k'uklij inc'u'l te Ryos

¹ Wajcaw, tbite'u' yi intzi' inkul. Stza'weju' yi mbi na injak teru', na yi ilu' teru' chumbalaj nin yi tajtza'klu', nin na el k'abu' te yolu'.

² Qui'k tz'ocu' tan xtxumle'n cyakil yi wil, yi in yi in xchakumu'. Na swutzu' qui'c jun yi qui'k til.

³ Yi e' incontr xomche' cyen tunintz tan inxuxe'n. Ja wi't chinlo'on cya'n.

Nin ja wi't chincu' wuxtx'otx'.

Atin tul tz'o'tz tane'n, chi quitane'n yi e' yi tenxchan
chiquimle'nix.

⁴ Qui'c mu'x tal ingan at. Na sotz inc'u'l.

⁵ Nin na no'c tan xtxumle'n yi xe'n cu'n wutane'n
sajle'n. Nin na ul tx'akx tinc'u'l cyakil yi
e'chk takle'n balaj yi banaku' swe'j.

⁶ Na wak' nin ink'ab teru' tan c'uche'n xch'eybil
wetz. Na na skej intzi' chi tane'n jalaj tx'otx'
yi skajwutz.

⁷ Wajcaw elk k'ajabu' swe'j na tzan ink'e'xe'n.

Pentu' na chinxewan. Quil chin til cyenu', na
kol chin til cyenu', ni'cu'n tzimbne' chi jun
alma'.

⁸ Yil tz'ul skil xchaje'u' yi banlu' swetz, na cho'n
k'uklij inc'u'l te'ju'.

Xchaje'u' swetz yi mbi tajwe'n tan imbnol, na cho'n
ajlij inc'u'l te'ju'.

⁹ Ne'lk liwr tanu' xchik'ab yi e' incontr, na cho'n na
incol wib te'ju'.

¹⁰ Xchaje'u' yi mbi tajwe'n tan imbnol tan inxome'n
te yi tajbilu'. Na yi ilu' teru' ilu' inRyosil.

Xchaje'u' yi be' swetz yi jicyuch te'j tan yi teru'
espírituju' yi chumbalaj nin.

¹¹ Wajcaw, tan yi porer yi bi'u' quil tak'u' ama'l tan
inquime'n.

Chin cole'u' tk'ab yi bis o'kl yi atin cu'nt.

Na yi ilu' teru' chumbalaj nin yi tajtza'klu'.

¹² Che' xitcunu' yi e' incontr, na jun cu'n na el cunu'
te yi yolu'.

Che' xitcunu', na in xchakumu'.

144

Yi tyoxi'n yi mban jun rey tetz Ryos

- ¹ Swak'e' ink'ajsbil tetz Wajcaw, na i' colol wetz.
Nin i' chusul wetz tan woque'n tetz jun balaj san-
lar yi na xcye' te yi contr.
- ² Nin i' yi balaj wamiw yi ba'n k'uke' inc'u'l te'j.
Nin i' yi ama'l tane'n yi ba'n tzincol wib tul.
Na ni'cu'n i' tu jun ama'l kale tzincol wit wib tibaj,
yi chin wutz tkan nin, kale cya'l jun jepon
swe'j.
I' colpinl wetz.
Cho'n at i' tzinwutz tan makle'n e'chk flech.
Cho'n na incol wib te'j.
Nin tan i' ja no'c tetz ajcaw tibaj cyakil e'chk tnum.
- ³ Poro Wajcaw, ¿mbi eka'n kak'un yi o' wunak yi
na ocu' il ske'j? ¿Mbi kaxac yi o' wunak
swutzu'?
- ⁴ Ni'cu'n o' tu cyek'ek' yi jal cu'n na icy'.
Ni'cu'n o' tu mujil sbak' yi jal cu'n na icy'.
- ⁵ Wajcaw, jake'nu' yi puertil tcya'j nin cuk tzaju'.
Maque'u' yi e'chk wutz tan je'n kop nin tan je'n sib
te'j.
- ⁶ Cuk k'ancyok tu xlitz' tanu' tan chixite'n cu'n yi e'
contru'.
- ⁷ Tak' cu'n tzaju' yi k'abu' tan incolche'n xchik'ab yi
jun c'olaj wunak yi i cunin mar quitane'n.
Chin cole'u' xchik'ab yi e' awer naka'tz.
- ⁸ Na yi e'a's e' cu'n la'j na na chisuk chiyol poro
che'ch tu'.
- ⁹ Wajcaw, tzimbitze' jun ac'aj bitz teru'.
Tzimbitze' balaj bitz tu inkbetz.
- ¹⁰⁻¹¹ Na yi ilu' teru', ilu' na ak'on ama'l tetz jun rey
tan xtx'acone'n.

Na ilu' nchincolon, yi in wetz, yi in Luwiy.
Chincole'u' bin xchik'ab yi e' yi na cyaj cho'c tan
imbiyle'n cu'n tan spar.

Chincole'u' xchik'ab yi e' la'j, yi e' yi na cyak'e'n
chik'ab tcyaj' tan talche'n yi bintzi chiyol.

Poro che'ch tu'.

¹² Yi e' kanitxa' chumbalaj nin e'. Na, tzan
chich'uye'n chi na ban jun buch wutzk'anil
jun ca'l.

Nin yi e' kame'l, ni'cu'n e' tu e'chk tkan ca'l yi chin
yube'n nin yi na xcon tan palche'n yi wi' yi
ca'l Kataj.

¹³ Nin yi kac'ojaj nojnak tan e'chk kawa'.

Nin yi e' kawun, wi'nin chipuc'une'n.

Jat lo' mil ate' wi'ak cojbil.

¹⁴ Ma yi kawacx' ilenin na cu' cyal.

Qui'c jun tir yi najk chitz'ij yi cyal yi ntaxk opon
chitiempil.

Nin cya'l cunin na baje't il lakak kabe'.

¹⁵ Ba'n cyeri yi e' tnum yi ya'tz quitane'n.

Ba'n cyeri yi e' tnum yi Kataj Ryos ya'stzun
chiRyosil.

145

*Cyakil wekl wunak scyak'e' chik'ajsbil tetz Kaj-
caw*

¹ Swale' yi xe'n cu'n tane'n yi k'aju' yi ilu' wutzile'n
kaRyosil, nin yi ilu' kaReyil. Swak'e'
ink'ajsbil teru', tetz ben k'ej ben sak.

² Swak'e' ink'ajsbil teru' cyakil nin k'ej. Swak'e'
ink'ajsbil teru' tetz ben k'ej ben sak.

- 3 Na yi ilu' teru' at wi'nin k'eju', nin tajwe'n yi cho'n lkak' kak'ajsbil teru'. Quil kaxcye' tan tele'n katxum te cyakil yi teru' k'eju'.
- 4 Cyakil yi jujun wekl wunak scyak'e' chik'ajsbil teru' tan yi e'chk takle'n balaj yi na banu'. Chitxole' yi e'chk milawr yi bnixnak tanu'.
- 5 Chiyole' yi xe'n tane'n yi k'eju' tzi'n tcyaj'. Ncha'tz in wetz tzintxole' yi e'chk takle'n yi mbanu' yi na ke'l yab te'j.
- 6 Chitxole' yi e'chk milawr yi bnixnak tanu' yi chin xo'wbil nin. Ma yi in wetz swak'e' ink'ajsbil teru', na at wi'nin k'eju'.
- 7 Chitxole' yi banl talma'u' yi quinin bajsbe'n tetz. Nin chiχch'ink tan talche'n yi chin tz'aknak cunin ilu' te cyakil e'chk takle'n.
- 8 Yi Kajcaw, wi'nin xtxaxl talma' skibaj, nin na el k'ajab ske'j. Wi'nin pasens i' skibaj, ntin lok' ib at tuch' i'.
- 9 Chumbalaj nin i' scye'j cyakil wunak, chin putzpuj i' tan q'uicy'le'n yi ja bnix ta'n.
- 10 Wajcaw, lok cyak' cyakil yi bnixnak tanu' chik'ajsbil teru'. Lok cyak' cyakil yi e' yi na chixom te'ju' k'eju'.
- 11 Lok cho'c tan yolche'n yi pak'puchal yi teru' k'eju'.
- Lok cyal cyakil yi e'chk takle'n yi ja bnix tanu' tan yi poreru'.
- 12 Bantz cyalol scyetz cyakil wunak yi wi'nin poreru' tan cawu'n, nin yi at wi'nin pak'puchal yi teru' k'eju'.
- 13 Nin yil cawunu', scawunku' tetz ben k'ej ben sak.

Nin yi ca'wlu', quil sotez tera'tz sbne' opon tunintz.

¹⁴ List atite'tu' tan quich'eye'n yi e' cotxcoj.

Nin na ocu' tan chiquiwse'n yi e' yi pentu' ate'.

¹⁵ Na cyakil wunak cho'n k'uklij chic'u'l te'ju', tan tk'olu' chiwa' cyakil tiemp.

¹⁶ Nin tan yi banl talma'u', na tak'u' yi tajwe'n scyetz cyakil yi e' itz', chi quitane'n yi e' wunak tu txuc.

¹⁷ Na yi ilu' teru' chumbalaj nin yi tajtza'klu' te yi cyakil yi na banu'.

¹⁸ Ncha'tz jalcu'n na ocu' tan quich'eye'n yi e' yi na cu' chiwutz teru', yi e' yi tetz cu'n cyalma' na cu' chitzi' teru'.

¹⁹ Na tak'u' yi e'chk takle'n yi tajwe'n scyetz yi e' yi na cyek xchi'u', na yi na chijak xch'eybil cyetz teru' na tbitu' nin na che' colu'.

²⁰ Na ocu' tan chicolche'n yi e' yi na chipek' te'ju'.

Poro yi e' mal nak, na ocu' tan chixite'n.

²¹ Wajcaw, swak'e' ink'ajsbil teru'.

Ncha'tz nink cyak' len cyakil wunak k'ej yi bi'u' yi wi'nin xanil.

Lok cyak' k'ej jalu', nin sbne' opon tunintz.

146

K'ajsbil tetz Kajcaw yi colol ketz

¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw.

Kak'e' kak'ajsbil tetz cu'n kalma'.

² Kak'e' kak'ajsbil tetz jalen pe'k yi itz' o'.

Kabitzink swutz i' jalen yil kaquim.

³ Quil k'uke' kac'u'l scye'j yi e' wunak yi at chik'ej tan cawu'n na e' tu' wunak, nin quil kaclax cya'n.

⁴ Na yil chiquim cyetz, tx'otx' tu' x̄chibne' nin sozok cyajtza'kl tu chik'ej.

⁵ Poro ba'n cyeri e' yi cho'n na saj x̄ch'eybil cyetz te yi Ryosil Jacow yi ite'n nin i'a'tz yi ketz kaRyosil. Na ba'n cyeri e'a'tz na cho'n ajlij chic'u'l te i'.

⁶ Na i' bnol tetz yi tcya'j tu yi wuxtx'otx' tu yi mar tu cyakil yi mbi cunin at. Nin ilenin na elcu'n i' te yi tetz yol.

⁷ Nin yi na oc i' tan cawu'n chin tz'aknak cu'n na cawun. Nin yi na oc i' tan quich'eye'n yi e' yi chin q'uixc'uj nin ate' cu'nt ba'n na ban. Nin na tak' i' chiwa' yi e' yi na chiquim tan we'j.

Ej nin yi Kajcawa'tz i' na che'lsan yi e' pres liwr.

⁸ Nin tan i' na chixmayine't e' moyi'x̄, nin i' ch'eyanl cyetz yi e' yi ate' tul il. Nin na pek' i' scye'j e' balaj wunak.

⁹ Ncha'tz na oc i' tan chicolche'n yi e' awer nak yi ate' skaxo'l. Nin na tak' i' yi tajwe'n scyetz yi e' tal me'ba' scyuch' e' tal prow xma'lca'n. Ma yi e' mal wunak na xit yi cyajtza'kl ta'n.

¹⁰ Cha'stzun te e'u' aj Sión, ulk tx'akx chic'u'lu' yi scawunk yi ketz Kajcaw sbne' opon tunintz.

Scawunk kaRyosil tetz ben k'ej ben sak.

Kak'e' kak'ajsbil tetz i'.

147

K'ajsbil tetz Kajcaw yi chin cham nin tetz

¹ Kak'e' kak'ajsbil tetz yi Wi'tz Ryos.

Kabitzij e'chk balaj bitz swutz i'.

Chumbalaj ko ya'tz kaban.

- 2 Na tzan i' tan je'se'n junt tir yi tnum Jerusalén.
Nin tzan cyule'nt yi e' katanum ta'n yi el-
nake' xit.
- 3 Na tzan i' tan chimayse'n yi e' yi na chibisun,
nin na tzan i' tan chitz'aque'n yi e' yi
q'uixpnake' tane'n.
- 4 I' bixban yi tajlal e'chk tx'uml nin at len chibi'
ta'n.
- 5 Wi'nin k'ej yi ketz Kajcaw, nin chin cham nin
i'. Cya'l jun yi nink xcy'e' tan ma'le'n yi tetz
tajtza'kl.
- 6 Na tak' i' chik'ej yi e' yi na cyocsaj quib juy tu
cyajtza'kl, poro yi e' mal nak na oc i' tan
chixite'n.
- 7 Chibitzinku' bin tetz Kajcaw. Xconken e'chk
kbetz cyanu'.
- 8 Na tan i' na jale't yi sbak', nin tan i' na saje't a'bal.
Nin tan i' na txa'xine't e'chk ju'wtz.
- 9 I' na ak'on chiwa' cyakil e' txuc, na i' c'a'chal cyetz
yi e' tal ne'x̄ joj yi na chiḫch'in tan we'j.
- 10 Poro qui na tzatzin i' te yi chichamil yi e' chej
nka te yi chichamil yi e' yaj.
- 11 Ma na wi'nin na tzatzin i' scye'j yi e' yi na cyak'
k'ej i', yi e' yi cho'n k'uklij chic'u'l te'j.
- 12 Cha'stzun te, e'u' aj Jerusalén, cyak'e'u'
chik'ajsbilu' tetz Kajcaw.
- E'u' aj Sióna'tz chibitzinku' tetz Kataj Ryos.
- 13 Na i' q'uicy'lom tetz yi sawanil yi chitnumilu',
nin na tak' i' chibanlu' yi e'u' yi najlche'u'
tul.
- 14 I' q'uicy'lom tetz cyakil yi chi'ama'lu'. Nin i' na
ak'on balaj ixi'n triw tetz chiwa'u'.

- 15 I' ajcaw te cyakil yi mbi na bajij wi munt. Nin jalcu'n na bnix yi tetz tajbil ta'n.
- 16 Na tan i' na jale't yi k'ab che'w yi chin pim nin na ban, nin yi chin skoj nin chi tane'n nok'. Nin na baj xchitol i' yi k'ab che'w yi na jal cyakil jalchan. Cho'n cunin na tulej chi na ban xchite'n puklaj.
- 17 I' na ak'on tzaj yi c'ub a'bal, nin cya'l jun na xcy'e' tan muc'le'n yi che'w yi na ul ta'n.
- 18 Poro yi na cawun i' na el a' yi c'ub a'bala'tz, na na ul cyek'ek' ta'n yi tz'a', nin na el a' tera'tz, nin na xon wuxtx'otx' chi na ban a'.
- 19 Ja lajluchax yi yol i' xchiwutz yi e' xonl Jacow. Ja xchaj i' yi tetz ca'wl scyetz yi e' xonl Israela'tz.
- 20 Poro quinín ban i' yi xtxolbila'tz scye'j yi e' mas wunak.
- Quinin me'l chitxum tetz yi tetz tajbil.
Cha'stzun te kak'e' bin kak'ajsbil tetz i'.

148

Kak'e' kak'ajsbil tetz Kajcaw

- 1 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Kajcaw.
Cyakil yi e'u' yi ate'u' tzi'n tcyaj, cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.
Mpe cho'nk ate'u' jalen tzi'n tcyaj, cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.
- 2 Cyakil e'u' ángel, yi e'u' xchakum i', cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz.
- 3 Ncha'tz yi k'ej tu yi xaw tu cyakil yi tx'uml yi na chitxekun, tajwe'n tan cyak'ol chik'ajsbil tetz Kajcaw.

- 4 Ej nin cyakil tcya'j tu yi a' yi at tibaj yi tcya'j, tajwe'n tan cyak'ol chik'ajsbil tetz Kajcaw.
- 5 Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw, na tan tu' yi cawune'n i' ja bnix cyakil yi e'chk takle'n yi at.
- 6 Na tan tu' yi tetz ca'wl ja chibixe' tul cyetz chiluwat tetz ben k'e'j ben sak. Nin qui'c rmeril tan chipajol yi jun ca'wla'tz.
- 7 Cyakil yi e' yi ate' wuxtx'otx', nin cyakil yi e' txuc yi ate' xe mar, yi e' yi chumam nin e', tajwe'n cyak' chik'ajsbil tetz Kajcaw.
- 8 Ncha'tz yi k'ancyok, tu yi c'ub a'bal, tu yi k'ab che'w tu yi sbak' tu yi cyek'ek' a'bal yi ate' jak' ca'wl i', tajwe'n cyak' chik'ajsbil tetz Kajcaw.
- 9 Ncha'tz yi e'chk ju'wtz tu e'chk wi'wtz, tu cyakil e'chk tze' yi na jal lo'baj te'j, tu cyakil jil-wutz tze' yi at xo'l tx'ac'aben, tajwe'n cyak' chik'ajsbil tetz Kataj.
- 10 Ncha'tz cyakil e' txuc chi quitane'n yi e' tetz awna'n, tu yi e' smaron txuc, tu yi e' yi na chixicy'in, tu yi e' yi tu na chijut nin tu' quib wuxtx'otx', tajwe'n tan cyak'ol chik'ajsbil tetz Kajcaw.
- 11 Nin ncha'tz yi e' rey, scyuch' e' gobernador yi na chicawun bene'n tzi'n wi munt, scyuch' cyakil yi e' wunak, tajwe'n tan cyak'ol chik'ajsbil tetz Kajcaw.
- 12 Ncha'tz cyakil yi e' yaj, scyuch' yi e' xna'n, scyuch' yi e' xicy tu xun, scyuch' yi e' tijlc'u'lal, cyakil yi e'a'tz, tajwe'n cyak' chik'ajsbil tetz Kajcaw.

- 13 Cyakil cu'n o' kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw, na yi tetz bi' wi'nin xanil. Nin yi tetz k'ej at bene'n tzi'n wi munt tu tcyaj.
- 14 Nin ja tak' i' yi tetz porer scyetz yi e' tanum. Cha'stzun te cyakil yi e'u' yi xansa'n che'tu', yi e'u' xonl Israel, cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz i'.
Cyakil cu'n o' kak'e' bin kak'ajsbil tetz.

149

Kak'e' kak'ajsbil na tan i' nkatx'acone't te ka-contr

- 1 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Kajcaw. Chibitziju' jun ac'aj bitz tetz i'. Ba'n cyak'u' chik'ajsbilu' tetz i' xchixo'l yi e' xansa'nche't.
- 2 Chitzatzinku' yi e'u' xonl Israel, yi cho'n ate'u' le tnum Si6n, na yi Kataj Ryos i' bnol ketz, nin i' yi wi'tz Kajcaw.
- 3 Yil cho'cu' tan tak'le'n chik'ajsbilu', ba'n chibixinu' nin ba'n xcon e'chk kbetz cyanu' chi tane'n arpa tu pandero.
- 4 Na yi Kajcaw na tzatzin i' scye'j yi e' tetz tanum, nin na tak' i' ama'l scyetz yi e' yi elnak chik'ej, tan chitx'acone'n te chicontr.
- 5 Cyakil yi e'u' yi xansa'nche'tu' chitzatzinku' tan yi ja wi't chitx'aconu' ta'n. Mpe cho'nk coylche'u' wi chitx'achu' chibitzinku' tan yi tzatzin yi ate' cuntu'.
- 6 Ilenin chibitzinku' tetz Ryos yi na chibenu' tan oyintzi', nin yi cy'a'n yi chisparu' cyanu' le chik'abu'.

- 7 Na xconk cyanu' tan quicy'salu' chic'u'lu' scye'j
 yi e' awer nak, nin tan tak'le'n chicaws yi e'
 chicontru' yi ate' lakak nación.
- 8 Ncha'tz xconk cyanu' bantz chic'alxe'n yi chireyil
 tu yi e' mas cyajcawil chicontru' tan caren yi
 quil chixcye' tan pak'le'n.
- 9 Bantz tele'n cu'n te yi tz'iba'nt cyen, yi stz'ak'lok
 chicaws yi e'a'tz.
- Yil bajij yi xtxolbila'tz, sjalok tzun chik'ej yi e' yi
 xansa'nche't.
- Cyak'e'u' bin chik'ajsbilu' tetz Kajcaw.

150

Kak'e' len kak'ajsbil tetz Ryos

- 1 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Kajcaw.
 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz Ryos xe yi tetz ca'l.
 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz i', na at wi'nin tetz k'ej.
- 2 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz, na tan yi tetz porer ja
 bnix wi'nin e'chk takle'n balaj.
 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz, na quinin bajsbe'n tetz
 yi tetz k'ej.
- 3 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz tan e'chk tuc' chiw.
 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz tan e'chk arpa tu salte-
 rio.*
- 4 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz tan e'chk pandero, nin
 chibixinku' tan tak'le'n k'ej i'.
 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz tan e'chk chirimiy tu
 e'chk ma'cl yi at wutz.
- 5 Cyak'e'u' chik'ajsbilu' tetz tan e'chk platillo yi na
 tzlincan.

* **150:3** “Salterio”, i'tz jun jilwutz kbetz yi at wutz, chi tane'n yi arpa.

⁶ Na cyakil yi e' yi itz' e', tajwe'n tan cyak'ol
chik'ajsbil tetz Kajcaw.
Kak'e' bin kak'ajsbil tetz Kajcaw.

Yi Antiw Bible / Yi Ac'aj Testament Bible in Aguacateco (GT:agu:Aguacateco)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Aguacateco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible

in Aguacateco

**© 2011-02-18, Wycliffe Bible Translators, Inc.
All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d6948788-e726-52d3-a772-47803a4a6354